

Irina MOROIANU ZLĂTESCU * Claudia Elena MARINICĂ

INSTITUȚIILE UNIUNII EUROPENE

Prof. univ. dr. Irina MOROIANU ZLĂTESCU

Asist. univ. dr. Claudia Elena MARINICĂ

INSTITUȚIILE UNIUNII EUROPENE

UNIVERSUL ACADEMIC

EDITURA UNIVERSITARĂ

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

Editurii Universul Academic

Nicio parte din acest volum și nicio componentă grafică nu pot fi reproduse sau transmise, sub nicio formă și prin niciun mijloc, electronic sau mecanic, inclusiv fotocopiere, înregistrare sau prin orice sistem de stocare a informației, fără permisiunea editorului.

Ediție publicată de **Editura Universul Academic**

Copyright © 2020

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MOROIANU-ZLĂTESCU, IRINA

Instituțiile Uniunii Europene / prof. univ. dr. Irina Moroianu

Zlătescu, asist. univ. dr. Elena Claudia Marinică. – București:

Editura Universitară; Bârlad: Universul Academic, 2020

Conține bibliografie

ISBN 978-606-28-1211-9

ISBN 978-606-9062-29-6

I. Marinică, Elena Claudia

34

LISTA PRINCIPALELOR ABREVIERI

alin.	Alineatul
art.	Articolul
BCE	Banca Centrală Europeană
BEI	Banca Europeană de Investiții
cap.	Capitol
CE	Comunitatea Europeană
CECO	Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului
CoR	Comitetul Regiunilor
CESE	Comitetul Economic și Social European
CEDO	Convenția Europeană a Drepturilor Omului
CEEA	Comunitatea Europeană a Energiei Atomice
CEE	Comunitatea Economică Europeană
CJCE	Curtea de Justiție a Comunităților Europene
CJUE	Curtea de Justiție a Uniunii Europene
COREPER	Comitetul reprezentanților permanenți
CESE	Comitetul Economic și Social
CoR	Comitetul Regiunilor
etc.	etcetera
EPPO	Parchetul European
FRA	Agenția drepturilor fundamentale a Uniunii Europene
JOUE	Jurnalul Oficial al Uniunii Europene
lit.	litera

OLAF	Oficiul European de Luptă Antifraudă
op. cit.	operă citată
p./pp.	pagina/paginile
par.	paragraful
pct.	punctul
PE	Parlamentul European
PESC	Politica Externă și de Securitate Comună
SEE	Spațiul Economic European
SEBC	Sistemul European de Bănci Centrale
ș.a.	și altele
T.C.E.	Tratatul privind Comunitatea Europeană (după Maastricht)
TUE	Tratatul privind Uniunea Europeană
UE	Uniunea Europeană

CUPRINS

INTRODUCERE	9
CAPITOLUL I. ASPECTE GENERALE PRIVIND UNIUNEA EUROPEANĂ	11
CAPITOLUL II. PARLAMENTUL EUROPEAN.....	49
CAPITOLUL III. CONSILIUL EUROPEAN.....	99
CAPITOLUL IV. CONSILIUL.....	110
CAPITOLUL V. COMISIA EUROPEANĂ	130
CAPITOLUL VI. CURTEA DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE	155
<i>6.1. Curtea de Justiție a Uniunii Europene.....</i>	<i>172</i>
<i>6.2. Tribunalul Uniunii Europene .....</i>	<i>187</i>
<i>6.3. Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene ....</i>	<i>190</i>
CAPITOLUL VII. BANCA CENTRALĂ EUROPEANĂ.....	199
CAPITOLUL VIII. CURTEA DE CONTURI.....	220
CAPITOLUL IX. ORGANISME CONSULTATIVE ȘI AGENȚII ALE UNIUNII EUROPENE	231
<i>9.1. Comitetul Economic și Social European (CESE) - organism consultativ .....</i>	<i>231</i>
<i>9.2. Comitetul Regiunilor (CoR) - organism consultativ ...</i>	<i>236</i>

<i>9.3. Banca Europeană de Investiții (BEI) - organism financiar</i>	242
<i>9.4. Parchetul European - organism independent al Uniunii Europene</i>	246
<i>9.5. Organismele descentralizate</i>	253
<i>9.6. Agențiile descentralizate</i>	255
CONCLUZII	264
BIBLIOGRAFIE	270

INTRODUCERE

Uniunea Europeană – factor de stabilitate al continentului european are la bază democrația, statul de drept și drepturile omului. În lucrarea de față ne propunem să asigurăm o abordare democratică, transparentă și eficientă, de la momentul impulsului decisiv dat de Robert Schuman mișcării care avea să ducă la crearea în timp a trei comunități europene și până în prezent când ne aflăm deja în fața unui sistem instituțional unic al Uniunii Europene.

La ora actuală, Uniunea Europeană numără 27 de state membre, iar cadrul instituțional unic este reprezentat de Parlamentul European, Consiliul European, Consiliul, Comisia Europeană, Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Banca Centrală Europeană și Curtea de Conturi, cărora li se adaugă o serie de organe consultative și agenții pentru realizarea funcțiilor stabilite potrivit prevederilor tratatelor. Toate acestea sunt prezentate în contextul celor două tratate care constituie cadrul legal de funcționare a Uniunii Europene, respectiv Tratatul privind Uniunea Europeană și Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

Lucrarea de față este rezultatul unor cercetări aprofundate a evoluției instituțiilor Uniunii Europene. Ea prezintă sintetizat cadrul instituțional unic al Uniunii Europene. Structura acestuia de permanentă actualitate este relevantă în evidențierea asigurării coerenței și eficienței politicilor Uniunii Europene, a respectării valorilor care stau fundament pentru asigurarea funcționării acesteia și conferirea caracterului de originalitate, specific sistemului instituțional.

Chiar dacă, uneori, denumirea instituțiilor Uniunii Europene nu corespunde punctual cu denumirea și funcțiile pe care instituțiile corolare le dețin la nivel național, se constată că modelul inter-

instituțional european constituie un model bazat pe colaborare, pe cooperare, pe democrație, transparență și legitimitate decizională.

Anii ce vor urma vor scrie istorie și pentru Uniunea Europeană. Aceasta, cu toate multiplele reforme instituționale pe care le-a cunoscut, cea mai recentă rămânând aceea adusă prin Tratatul de la Lisabona, va avea cu siguranță noi dimensiuni socio-politice, juridice, economice, inclusiv teritoriale. Evoluția sa nu va întârzia să apară în contextul integrat al schimbărilor globale, în spiritul valorilor comune împărtășite de statele membre și cetățenii Uniunii Europene.

CAPITOLUL I.

ASPECTE GENERALE PRIVIND UNIUNEA EUROPEANĂ

Tratatul Privind Uniunea Europeană

Articolul 1 (ex-articolul 1 TUE)

Prin prezentul tratat, ÎNALTELE PĂRȚI CONTRACTANTE instituie între ele o UNIUNE EUROPEANĂ, denumită în continuare „Uniune”, căreia statele membre îi atribuie competențe pentru realizarea obiectivelor lor comune.

Prezentul tratat marchează o nouă etapă în procesul de creare a unei uniuni tot mai profunde între popoarele Europei, în cadrul căreia deciziile se iau cu respectarea deplină a principiului transparenței și cât mai aproape cu putință de cetățeni.

Uniunea se întemeiază pe prezentul tratat și pe Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (denumite în continuare „tratatele”). Aceste două tratate au aceeași valoare juridică. Uniunea se substituie Comunității Europene și îi succede acesteia.

Articolul 2

Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. Aceste valori sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție, solidaritate și egalitate între femei și bărbați.

Articolul 3 (ex-articolul 2 TUE)

(1) Uniunea urmărește să promoveze pacea, valorile sale și bunăstarea popoarelor sale.

(2) Uniunea oferă cetățenilor săi un spațiu de libertate, securitate și justiție, fără frontiere interne, în interiorul căruia este asigurată libera circulație a persoanelor, în corelare cu măsuri adecvate privind controlul la frontierele externe, dreptul de azil, imigrarea, precum și prevenirea criminalității și combaterea acestui fenomen.

(3) Uniunea instituie o piață internă. Aceasta acționează pentru dezvoltarea durabilă a Europei, întemeiată pe o creștere economică echilibrată și pe stabilitatea prețurilor, pe o economie socială de piață cu grad ridicat de competitivitate, care tinde spre ocuparea deplină a forței de muncă și spre progres social, precum și pe un nivel înalt de protecție și de îmbunătățire a calității mediului. Aceasta promovează progresul științific și tehnic.

Uniunea combate excluziunea socială și discriminările și promovează justiția și protecția sociale, egalitatea între femei și bărbați, solidaritatea între generații și protecția drepturilor copilului.

Aceasta promovează coeziunea economică, socială și teritorială, precum și solidaritatea între statele membre.

Uniunea respectă bogăția diversității sale culturale și lingvistice și veghează la protejarea și dezvoltarea patrimoniului cultural european. (4) Uniunea instituie o uniune economică și monetară a cărei monedă este euro.

(5) În relațiile sale cu restul comunității internaționale, Uniunea își afirmă și promovează valorile și interesele și contribuie la protecția cetățenilor săi. Aceasta contribuie la pacea, securitatea, dezvoltarea durabilă a planetei, solidaritatea și respectul reciproc între popoare, comerțul liber și echitabil, eliminarea sărăciei și protecția drepturilor omului și, în special, a drepturilor copilului, precum și la respectarea strictă și dezvoltarea dreptului internațional, inclusiv respectarea principiilor Cartei Organizației Națiunilor Unite.

(6) Uniunea își urmărește obiectivele prin mijloace corespunzătoare, în funcție de competențele care îi sunt atribuite prin tratate.

Articolul 4

(1) În conformitate cu articolul 5, orice competență care nu este atribuită Uniunii prin tratate aparține statelor membre.

(2) Uniunea respectă egalitatea statelor membre în raport cu tratatele, precum și identitatea lor națională, inerentă structurilor lor fundamentale politice și constituționale, inclusiv în ceea ce privește autonomia locală și regională. Aceasta respectă funcțiile esențiale ale statului și, în special, pe cele care au ca obiect asigurarea integrității sale teritoriale, menținerea ordinii publice și apărarea securității naționale. În special, securitatea națională rămâne responsabilitatea exclusivă a fiecărui stat membru.

(3) În temeiul principiului cooperării loiale, Uniunea și statele membre se respectă și se ajută reciproc în îndeplinirea misiunilor care decurg din tratate. Statele membre adoptă orice măsură generală sau specială pentru asigurarea îndeplinirii obligațiilor care decurg din tratate sau care rezultă din actele instituțiilor Uniunii.

Statele membre facilitează îndeplinirea de către Uniune a misiunii sale și se abțin de la orice măsură care ar putea pune în pericol realizarea obiectivelor Uniunii.

Articolul 5 (ex-articolul 5 TCE)

(1) Delimitarea competențelor Uniunii este guvernată de principiul atribuirii. Exercițarea acestor competențe este reglementată de principiile subsidiarității și proporționalității.

(2) În temeiul principiului atribuirii, Uniunea acționează numai în limitele competențelor care i-au fost atribuite de statele membre prin tratate pentru realizarea obiectivelor stabilite prin aceste tratate. Orice competență care nu este atribuită Uniunii prin tratate aparține statelor membre.

(3) În temeiul principiului subsidiarității, în domeniile care nu sunt de competența sa exclusivă, Uniunea intervine numai dacă și în măsura în care obiectivele acțiunii preconizate nu pot fi realizate în mod satisfăcător de statele membre nici la nivel central, nici la nivel regional și local, dar datorită dimensiunilor și efectelor acțiunii preconizate, pot fi realizate mai bine la nivelul Uniunii. Instituțiile Uniunii aplică principiul subsidiarității în conformitate cu Protocolul privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității. Parlamentele naționale asigură respectarea principiului subsidiarității, în conformitate cu procedura prevăzută în respectivul protocol.

(4) În temeiul principiului proporționalității, acțiunea Uniunii, în conținut și formă, nu depășește ceea ce este necesar pentru realizarea obiectivelor tratatelor.

Instituțiile Uniunii aplică principiul proporționalității în conformitate cu Protocolul privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității.

Articolul 6 (ex-articolul 6 TUE)

(1) Uniunea recunoaște drepturile, libertățile și principiile prevăzute în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene din 7 decembrie 2000, astfel cum a fost adaptată la 12 decembrie 2007, la Strasbourg, care are aceeași valoare juridică cu cea a tratatelor.

Dispozițiile cuprinse în Cartă nu extind în niciun fel competențele Uniunii astfel cum sunt definite în tratate.

Drepturile, libertățile și principiile prevăzute în Cartă se interpretează în conformitate cu dispozițiile generale din titlul VII al Cartei privind interpretarea și punerea sa în aplicare și cu luarea în considerare în mod corespunzător a explicațiilor menționate în Cartă, care prevăd izvoarele acestor dispoziții.

(2) Uniunea aderă la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Competențele Uniunii, astfel cum sunt definite în tratate, nu sunt modificate de această aderare.

(3) Drepturile fundamentale, astfel cum sunt garantate prin Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și astfel cum rezultă din tradițiile constituționale comune statelor membre, constituie principii generale ale dreptului Uniunii.

Articolul 7 (ex-articolul 7 TUE)

(1) La propunerea motivată a unei treimi din statele membre, a Parlamentului European sau a Comisiei Europene și cu aprobarea Parlamentului European, Consiliul, hotărând cu o majoritate de patru cincimi din membrii săi, poate să constate existența unui risc clar de încălcare gravă a valorilor prevăzute la articolul 2, de către un stat membru. Înainte de a proceda la această constatare, Consiliul audiază statul membru în cauză și îi poate adresa recomandări, hotărând după aceeași procedură. Consiliul verifică cu regularitate dacă motivele care au condus la această constatare rămân valabile.

(2) Consiliul European, hotărând în unanimitate la propunerea unei treimi din statele membre sau a Comisiei Europene și cu aprobarea Parlamentului European, poate să constate existența unei încălcări grave și persistente a valorilor prevăzute la articolul 2, de către un stat membru, după ce a invitat acel stat membru să-și prezinte observațiile.

(3) În cazul în care a fost făcută constatarea menționată la alineatul (2), Consiliul, hotărând cu majoritate calificată, poate decide să suspende anumite drepturi care îi revin statului membru în cauză în urma aplicării tratatelor, inclusiv dreptul de vot în Consiliu al reprezentantului guvernului aceluși stat membru. Procedând în acest fel, Consiliul ține seama de eventualele consecințe ale unei astfel de suspendări asupra drepturilor și obligațiilor persoanelor fizice și juridice.

Obligațiile care îi revin statului membru în cauză în temeiul tratatelor rămân obligatorii în orice situație pentru statul membru respectiv.

(4) Consiliul, hotărând cu majoritate calificată, poate decide ulterior să modifice sau să revoce măsurile luate în temeiul alineatului (3), ca răspuns la modificarea situației care l-a determinat să impună măsurile respective.

(5) Modalitățile de vot care, în înțelesul prezentului articol, se aplică Parlamentului European, Consiliului European și Consiliului sunt prevăzute la articolul 354 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

Articolul 8

(1) Uniunea dezvoltă relații privilegiate cu țările învecinate, în vederea stabilirii unui spațiu de prosperitate și de bună vecinătate, întemeiat pe valorile Uniunii și caracterizat prin relații strânse și pașnice, bazate pe cooperare.

(2) În înțelesul alineatului (1), Uniunea poate încheia acorduri speciale cu țările în cauză. Aceste acorduri pot include drepturi și obligații reciproce, precum și posibilitatea de a realiza acțiuni în comun. Punerea lor în aplicare face obiectul unei concertări periodice.

TITLUL II DISPOZIȚII PRIVIND PRINCIPIILE DEMOCRATICE

Articolul 9

În toate activitățile sale, Uniunea respectă principiul egalității cetățenilor săi, care beneficiază de o atenție egală din partea instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor sale. Este cetățean al Uniunii orice persoană care are cetățenia unui stat membru. Cetățenia Uniunii nu înlocuiește cetățenia națională, ci se adaugă acesteia.

Articolul 13

(1) Uniunea dispune de un cadru instituțional care vizează promovarea valorilor sale, urmărirea obiectivelor sale, susținerea intereselor sale, ale cetățenilor săi și ale statelor membre, precum și asigurarea coerenței, a eficacității și a continuității politicilor și a acțiunilor sale.

Instituțiile Uniunii sunt:

- Parlamentul European;
- Consiliul European;
- Consiliul;
- Comisia Europeană (denumită în continuare „Comisia”);
- Curtea de Justiție a Uniunii Europene;
- Banca Centrală Europeană;
- Curtea de Conturi.

(2) Fiecare instituție acționează în limitele atribuțiilor care îi sunt conferite prin tratate, în conformitate cu procedurile, condițiile și scopurile prevăzute de acestea. Instituțiile cooperează unele cu altele în mod loial.

(3) Dispozițiile referitoare la Banca Centrală Europeană și la Curtea de Conturi, precum și dispozițiile detaliate referitoare la celelalte instituții figurează în Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

(4) Parlamentul European, Consiliul și Comisia sunt asistate de un Comitet Economic și Social și de un Comitet al Regiunilor, care exercită funcții consultative.

Istoria Europei din ultimii 75 de ani este strâns legată de încheierea celui de-al doilea război mondial și de eforturile statelor de a participa la consolidarea conștiinței solidarității europene, la nivel internațional și regional, pentru asigurarea unei bune cooperări.

Planuri de organizare a Europei au existat și înainte de cel de-al doilea război mondial.

Astfel, în 1922, diplomatul austriac Richard Coudenhove-Kalergi a început proiectul său concretizat în lucrarea publicată în 1923 „*PanEuropa*”¹, adevărat program politic care sublinia necesitatea reconcilierii dintre Franța și Germania ca bază a construcției europene. În lucrare se refuză categoric ideea privind „hegemonia unui popor sau a unui stat european, considerând că o Europa unită se va realiza doar sub forma unei asociații de state libere, susținând ideea unei confederații paneuropene numită Statele Unite ale Europei, în care niciun popor nu și-ar sacrifica propria suveranitate”². *PanEuropa* urma să aibă un Consiliu, o Adunare parlamentară și o Curte de justiție³.

---

¹ A se vedea Richard N. Coudenhove-Kalergi, *Pan-Europa Verlag*, Viena, 1923, p. 9 și următoarele, reeditată în Genève: *PanEurope Suisse: Fondation Coudenhove-Kalergi*, 1997.

² Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *Dreptul Uniunii Europene*, Ed. Universul Academic în coeditare cu Editura Universitară, ISBN 978-606-94566-3-7, 978-606-28-0703-0, București, 2017, p. 37.

³ Se impune a fi menționat și C.G. Costaforu care a înființat și condus ca secretar general între 1923-1929 Liga Drepturilor Omului și care afirma că „dorește să moară în pielea unui bun european în patria pe care o întrevădea „Patria Statelor Unite ale

Desigur că și „*Uniunea economică și vamală europeană*”, creată în 1926 de economiști și oameni de afaceri, a fost considerată a fi începutul acțiunii de unificare europeană, pentru ca în 1929 contele Sforza să publice lucrarea *Statele Unite ale Europei*, iar în 1930 Bertrand de Jouvenel „Spre Statele Unite ale Europei” și lucrarea „Europa” (1930, Edouard Herriot) în care proiecta o uniune europeană în cadrul Societății Națiunilor”⁴.

Dar s-a acționat oficial în favoarea unificării europene. Astfel, în discursul din 5 septembrie 1929, Aristide Briand⁵ a propus constituirea Statelor Unite ale Europei; urmare acestuia, la 16 septembrie 1930 a fost desemnată o Comisie pentru studiul uniunii europene⁶, care însă nu a ajuns la rezultatul dorit.

Momentul care a declanșat materializarea ideii de uniune europeană este reprezentat de sfârșitul celui de-al doilea război mondial, când statele europene și-au propus reconstrucția statelor și promovarea păcii durabile, dar și identificarea de „soluții pentru ca evitarea unui alt război să fie posibilă în viitor și, odată cu aceasta, să fie înlăturate și obstacolele din calea dezvoltării economice și sociale - condiție a asigurării progresului”.

În 1948, între 7 și 10 mai, sub președinția de onoare a lui Winston Churchill, s-au reunit în Congresul de la Haga, diverse mișcări pentru unificarea Europei. Au participat aproape opt sute de personalități din toate statele Europei Occidentale. Au

---

Marii Republici Europene”. A se vedea L. Demeny – „*Prima Ligă a drepturilor omului în România*” publicată în „Drepturile omului” nr. 1-4/1991, pp. 26-28, Ed. IRDO, București.

⁴ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p. 37.

⁵ Ministrul afacerilor externe al Franței, care în vara lui 1929 devine președinte al Consiliului de Miniștri din cadrul Societății Națiunilor.

⁶ Constituită ca urmare a unui Memorandum referitor la organizarea unui regim de Uniune Federală Europeană.

existat două tendințe: una care preconiza o federație europeană, cu un nou guvern european care să aibă puteri reale, idee susținută de reprezentanți ai unora din statele care vor constitui Comunitățile europene în următorii ani și o tendință unionistă, bazată pe o cooperare între state suverane, susținută în special de britanici. Rezoluția care a fost adoptată cu acest prilej recomanda statelor să pună bazele unei Adunări deliberative europene și a unui Consiliu special european dar preconiza și adoptarea unei Carte a drepturilor Omului a cărei aplicare să fie asigurată de o Curte de Justiție.

La 9 mai 1950, ministrul francez de externe Robert Schuman, în declarația prezentată presei internaționale considera că „Europa nu se va face dintr-odată, nici într-o construcție de ansamblu, ea se va face prin realizări concrete, creând mai întâi o solidaritate de fapt”; așadar, Declarația Schuman este privită ca actul fondator al Uniunii Europene.

Crearea celor trei Comunități Europene⁷ - Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului (CECO) în 1951⁸, Comunitatea Economică Europeană (CEE)⁹ și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (Euratom) în 1957¹⁰, constituie premisele unei solidarități și integrări mult așteptate pe continentul european, care vor prinde contur sub denumirea de Uniunea Europeană.

---

⁷ Toate cele trei comunități urmăresc crearea unei economii de piață constituită pe principiul liberalismului economic prin trei mecanisme fundamentale: uniunea vamală, piața comună și uniunea economică.

⁸ Pentru mai multe detalii a se vedea și Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, pp. 73-77.

⁹ *Ibidem*, pp. 81-85. Alături de Tratatul de la Roma este semnată și *Convenția privind anumite instituții comune Comunităților Europene*, prin care se instituie o serie de instituții comune CEE, CEEA și CECO și anume Adunarea, Curtea de Justiție și Comitetul Economic și Social.

¹⁰ *Ibidem*, pp. 85-86.

În toată această perioadă de aproximativ 60 de ani, în care s-a pornit de la „Europa celor 6” state membre (Franța, Germania, Italia, Belgia, Olanda și Luxemburg) și s-a ajuns la „Europa celor 27” de state membre din prezent¹¹, se poate afirma că au existat diverse etape în organizarea și funcționarea instituțiilor europene, în eficientizarea sistemului instituțional al Uniunii Europene pentru viitoarele extinderi și pentru a răspunde nevoilor tuturor statelor membre.

Practic, „procesul de integrare cu o deschidere largă spre viitor, perfectibil fără încetare, se bazează pe principiile fundamentale ale democrației, libertății, drepturilor omului, statului de drept, justiției sociale, solidarității și coeziunii și, desigur, pe o reală transparență”¹².

Cel mai recent tratat și cel pe care se întemeiază funcționarea Uniunii Europene în prezent, Tratatul de la Lisabona, semnat la 13 decembrie 2007 și intrat în vigoare la 1 decembrie 2009¹³, urmărește consolidarea caracterului democratic și a eficacității Uniunii Europene, pentru a asigura o Uniune capabilă să facă față provocărilor globale¹⁴ și să răspundă așteptărilor cetățenilor europeni.

---

¹¹ În toată această perioadă, în continuarea tratatelor constitutive ale Comunităților Europene, a apărut și necesitatea unei reforme instituționale care să corespundă evoluțiilor politice, economice și sociale înregistrate în Europa, astfel că au existat și alte tratate (ex. Tratatul de Fuziune, Actul Unic European, Tratatul de la Maastricht, Tratatul de la Amsterdam, Tratatul de la Nisa), ultimul dintre acestea fiind Tratatul de la Lisabona. Până la 1 februarie 2020, au fost 28 de state membre, însă prin retragerea Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (cunoscut sub denumirea de „Brexit”) au rămas 27.

¹² Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p. 114.

¹³ Pentru a intra în vigoare, a fost necesar ca Tratatul să fie ratificat de fiecare dintre cele 27 de state membre la acel moment, conform propriilor reguli constituționale.

¹⁴ Pentru mai multe detalii a se vedea Marinică Claudia Elena, *Migration – a challenge for The European Union and a Cause of Brexit*, în Zlătescu, I., Cocoșatu M. Berceanu I.B. (eds.), *EU – Diversity, Citizenship and Solidarity under Migration Pressure*. LAP - Lambert Academic Publishing, A se vedea și Ioan Alexandru, *Provocări privind globalizarea și administrația publică*, în Irina Moroianu Zlătescu,

Tratatul de la Lisabona aduce modificări tratatelor în vigoare, fără însă „a se substitui acestora, fiind conceput ca o soluție pentru impasul politic și instituțional la care s-a ajuns după eșecul Tratatului de instituire a unei Constituții pentru Europa. Acesta își propune să desăvârșească procesul inițiat prin Tratatul de la Amsterdam și prin Tratatul de la Nisa, în vederea consolidării eficacității și a legitimității democratice a Uniunii și a îmbunătățirii coerenței acțiunii sale. Reformele propuse de acest tratat, în special noile aranjamente instituționale și mecanismele de lucru, sunt necesare pentru a asigura o Uniune capabilă să facă față provocărilor globale și să răspundă așteptărilor cetățenilor europeni”¹⁵.

De atunci și până în prezent, Uniunea Europeană se întemeiază atât pe Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) cât și pe Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), tratate care au aceeași forță juridică și pe marginea cărora vom încerca să analizăm principalele instituții europene și organismele create la nivelul Uniunii Europene. Noul tratat nu schimbă fundamental structura instituțională a Uniunii, care se va baza, în continuare, pe triumghiul Parlament, Consiliu, Comisie. Cu toate acestea, sunt introduse câteva elemente noi, menite să amelioreze eficiența, coerența și transparența instituțiilor și, nu în ultimul rând, sporirea domeniilor de competență a Uniunii Europene.

Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) aduce în prim plan cadrul general al Uniunii Europene, cele mai importante principii care stau la baza funcționării sale și unele reglementări care privesc politica externă și de securitate comună. Titlul I și titlul II sunt dedicate unor *dispoziții comune*

Alexandra Bucur Ioan și Claudia Elena Marinică, Globalizarea societății. Globalizarea dreptului, Ed. Universitară și Ed. Universul Academic, 2020, p. 15.

¹⁵ Pentru mai multe detalii a se vedea Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p. 134.

și altora referitoare la *principiile democratice* (ex. valorile și obiectivele Uniunii Europene, principiile Cartei drepturilor fundamentale, suspendarea anumitor drepturi rezultate din calitatea de membru al Uniunii Europene, principiul democrației reprezentative, principiul democrației participative, activitatea parlamentelor naționale pentru asigurarea unei bune funcționări a Uniunii Europene). În continuare, Titlul III - „*Dispoziții referitoare la instituții*”, cum rezultă chiar din denumirea sa, alocă spațiu important tuturor instituțiilor Uniunii Europene (Parlamentul European, Consiliul European, Consiliul, Comisia, Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Banca Centrală Europeană și Curtea de Conturi). Ultimele trei titluri, Titlul IV - „*Dispoziții privind cooperarea consolidată*”, Titlul V - „*Dispoziții generale referitoare la acțiunea externă a Uniunii și dispoziții specifice privind politica externă și de securitate comună*” și Titlul VI - „*Dispoziții finale*” nu fac decât să întregască peisajul instituțional al Uniunii Europene.

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) urmărește punerea în aplicare a principiilor UE, aspecte privind nediscriminarea și cetățenia UE, politicile și acțiunile interne ale Uniunii, asociația țărilor și teritoriilor de dincolo, acțiunea externă a Uniunii în alte domenii decât securitatea externă și comună.

În privința valorilor Uniunii Europene (articolul 2 TUE), se precizează că „Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. Aceste valori sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție, solidaritate și egalitate între femei și bărbați”.

Prevederile articolului 2 se corelează cu prevederile articolului 8 din TFUE în care se precizează că „în toate acțiunile sale, Uniunea urmărește să elimine inegalitățile și să promoveze egalitatea între bărbați și femei”.

Prin textele tratatelor, Uniunea Europeană urmărește să creeze și să actualizeze un set de valori și obiective comune tuturor cetățenilor UE, care să aibă la bază moștenirea culturală și religioasă a Europei, dar și respectarea și protejarea drepturilor omului, libertatea democrației, egalitatea în fața legii, statul de drept, justiția socială, solidaritatea și coeziunea. Statul de drept face parte integrantă din construcția Europei, acesta reprezentând pentru Uniunea Europeană mai mult decât o simplă ideologie. „El aplică un sigiliu de autenticitate democrației liberale, în care funcționează ca un regulator intern. Democrația se protejează astfel împotriva propriilor abuzuri. Rezultatul moștenirilor noastre, statul de drept nu este de stânga sau de dreapta, nici de la est sau de la vest. Respectarea acestuia nu împiedică a fi conservator din punct de vedere politic și nici nu se opune principiului subsidiarității”¹⁶. Respectarea statului de drept este o cerință minimă absolută a unei guvernări politice eficiente a Uniunii Europene, iar situațiile tensionate create de Ungaria și Polonia, de amenințare a statului de drept, nu vor rămâne fără măsuri luate în acest sens.

În literatura de specialitate¹⁷ s-a pus întrebarea cu privire la statutul și rolul acestor valori fundamentale și cum ar trebui concretizate și interpretate, răspunsul fiind că „pretinsa legitimitate câștigată de art. 2 din TUE este afectată de două

---

¹⁶ Sébastien Maillard, *L'état de droit: vaccin pour la santé démocratique*, L'Institut Jacques Delors, newsletter, decembrie 2020.

¹⁷ Jan Wouters, *Revisiting Art. 2 TEU: A True Union of Values?* In Cristina Fasone, Daniele Gallo and Jan Wouters în *Re-conceptualizing Authority and Legitimacy in the EU*, European Papers, vol. 5, 2020, nr. 1, pp. 255-277.

probleme majore, una care se referă la actualele tratate fondatoare ale UE, iar cealaltă la aplicarea acțiunilor întreprinse de Uniune Europeană”. Așadar, pe de o parte, există valorile fundamentale pentru întreaga arhitectură a UE și, pe de altă parte, competențele limitate conferite Uniunii de a legifera în legătură cu aceste valori și de a impune respectarea acestora. „În al doilea rând, instituțiile UE, în special Comisia Europeană, au urmat deocamdată o abordare destul de fragmentară și legal-tehocratică, concentrându-se în principal pe respectarea statului de drept, mai degrabă decât să susțină o viziune mai cuprinzătoare asupra art. 2 care combină toate valorile fundamentale împreună. Sub o asemenea viziune mai largă, alte valori precum democrația, justiția și solidaritatea ar trebui să primească același rang și forță ca statul de drept, atât în momentul procesului de aderare, cât și odată dobândită calitatea de membru”, pentru o conectare mai puternică cu cetățenii UE”.

Actualizarea obiectivelor UE are în vedere trecerea de la cele patru libertăți de circulație (mărfuri, persoane, servicii și capital) la conceptul de „piață internă” și, totodată, presupune și activitatea de reglementare a cadrului legal privind excluderea sau discriminarea, solidaritatea și coeziunea dintre statele membre ale UE, pacea, securitatea și dezvoltarea durabilă, protecția drepturilor omului etc.

Concret, potrivit articolului 3 TUE (ex-articolul 2 TUE), Uniunea urmărește să:

- ✚ promoveze pacea, valorile sale și bunăstarea popoarelor sale;
- ✚ ofere cetățenilor săi un spațiu de libertate, securitate și justiție, fără frontiere interne, în interiorul căruia este asigurată libera circulație a persoanelor, în corelare cu măsuri adecvate privind controlul la frontierele externe,

dreptul de azil, imigrarea, precum și prevenirea criminalității și combaterea acestui fenomen;

- ✚ instituie o piață internă. Aceasta acționează pentru dezvoltarea durabilă a Europei, întemeiată pe o creștere economică echilibrată și pe stabilitatea prețurilor, pe o economie socială de piață cu grad ridicat de competitivitate, care tinde spre ocuparea deplină a forței de muncă și spre progres social, precum și pe un nivel înalt de protecție și de îmbunătățire a calității mediului. Aceasta promovează progresul științific și tehnic.
- ✚ combată excluziunea socială și discriminările și promovează justiția și protecția socială, egalitatea între femei și bărbați, solidaritatea între generații și protecția drepturilor copilului;
- ✚ promoveze coeziunea economică, socială și teritorială, precum și solidaritatea între statele membre;
- ✚ respecte bogăția diversității sale culturale și lingvistice și veghează la protejarea și dezvoltarea patrimoniului cultural european;
- ✚ își afirmă și să promoveze valorile și interesele, să contribuie la protecția cetățenilor săi, în relațiile sale cu restul comunității internaționale. Aceasta contribuie la pacea, securitatea, dezvoltarea durabilă a planetei, solidaritatea și respectul reciproc între popoare, comerțul liber și echitabil, eliminarea sărăciei și protecția drepturilor omului și, în special, a drepturilor copilului, precum și la respectarea strictă și dezvoltarea dreptului internațional, inclusiv respectarea principiilor Cartei Organizației Națiunilor Unite.

- ✚ își atingă obiectivele prin mijloace corespunzătoare, în funcție de competențele care îi sunt atribuite prin tratate.

În ceea ce privește *competențele* conferite în baza Tratatelor, acestea au continuat să crească și să se extindă, întâlnind trei tipuri de competențe ale Uniunii Europene:

- ✚ *competențe exclusive ale UE (art.3 TFUE)* se regăsesc în domeniile în care UE este singura împuternicită să legisleze și să adopte acte legislative obligatorii;
- ✚ *competențe partajate între UE și statele membre (art.4 TFUE)*, potrivit cărora statele membre pot acționa doar dacă UE nu și-a exercitat sau a decis să nu-și exercite competența proprie;
- ✚ *competențe de sprijin, de coordonare sau completare (art.6 TFUE)* în baza cărora UE intervine doar pentru a sprijini, coordona sau completa acțiunile statelor membre.

Competențe exclusive în următoarele domenii:

- Uniunea vamală;
- Norme în materie de concurență;
- Politica monetară pentru statele care au monedă Euro;
- Comerțul și acordurile internaționale;
- Politica comună în domeniul pescuitului;
- Conservarea resurselor biologice ale mării în interiorul politicii comune a pescuitului.

Competențe partajate în următoarele domenii:

- Piața unică;
- ocuparea forței de muncă și afacerile sociale;
- coeziunea economică, socială și teritorială;
- agricultură;
- pescuit;
- mediu;
- protecția consumatorilor;
- transporturi;
- rețele transeuropene;
- energie;
- securitate și justiție;
- sănătate publică;
- cercetare și spațiu;
- cooperare pentru dezvoltare și ajutor umanitar.

Competențe de sprijinire în următoarele domenii:

- sănătate publică;
- industrie;
- cultură;
- turism;
- educație, formare, tineret și sport;
- protecție civilă;
- cooperare administrativă.

Repartizarea competențelor între UE și statele membre se realizează conform tratatelor, astfel încât reducerea sau extinderea acestor competențe presupune o revizuire a tratatelor. Competențele conferite în baza Tratatelor și exercitarea acestora au la bază, potrivit prevederilor articolului 5 din TUE, principiul atribuirii, principiul subsidiarității și principiul proporționalității.

Astfel, în temeiul *principiului atribuirii de competențe*, Uniunea Europeană deține numai competențe atribuite de statele membre prin tratate, în vederea realizării obiectivelor stabilite, iar orice altă competență neatribuită UE aparține statelor membre.

Principiul subsidiarității intervine și acționează în domenii care nu sunt de competența exclusivă a UE (competență partajată) și numai dacă și în măsura în care obiectivele nu pot fi realizate de statele membre nici la nivel central, nici la nivel regional și local, dar care pot fi realizate în mod eficient la nivelul UE.

Cel de-al treilea principiu, *principiul proporționalității*, subliniază că UE, în desfășurarea activității sale, nu trebuie să depășească ceea ce este necesar în vederea atingerii obiectivelor tratatelor.

Ambele principii, cel al subsidiarității și cel al proporționalității, sunt aplicate la nivelul instituțiilor Uniunii în conformitate cu *Protocolul nr. 2 privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității*, protocol care se regăsește anexat la Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) și la Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), elaborat din dorința de a se acționa astfel încât deciziile să fie luate la un nivel cât mai apropiat de cetățenii UE și din dorința de a se institui un sistem de control al aplicării acestor principii.

Prin Tratatul de la Lisabona, se prevede pentru prima dată clauza de solidaritate între statele membre care împreună cu *principiul solidarității* au reprezentat veritabile provocări. Pentru acestea „U.E. și statele sale membre acționează în comun, în spiritul solidarității, în cazul în care un stat membru face obiectul unui atac terorist, ori al unei catastrofe naturale sau provocate de om. Uniunea utilizează toate instrumentele de care dispune, inclusiv apelează la mijloacele militare puse la dispoziție de statele membre”.

În ultimii ani, Uniunea Europeană se confruntă cu diferite situații de criză¹⁸, care aduc în prim plan concepțiile de „coeziune europeană” și „solidaritatea europeană”, inclusiv aplicabilitatea acestora. Fiind stabilite în cadrul politicilor publice specifice, art.67 și 80 din TFUE fac referire la acestea în cadrul politicii comune privind azilul, imigrația și controlul frontierelor externe, art. 122 și 194 din TFUE fac referire în cadrul politicii comune privind sectorul energetic, art. 222 din TFUE în ceea ce privește terorismul etc.

Solidaritatea se regăsește și în zona relațiilor externe ale Uniunii Europene, mai ales în zona fenomenului Brexit, a cărui abordare a fost și este una caracterizată de solidaritate și de a identificare de soluții care să nu zdruncine mai mult decât este cazul relații dintre UE și Regatul Unit. Și în zona crizei pandemice generate de SARS-COV2 solidaritatea a avut un ecou vizibil, mai slab la început, însă recalibrat ulterior, prin identificarea căilor viitoare de urmat, printr-un efort comun, dar eficient.

Principiul autonomiei instituțiilor europene conferă instituțiilor europene posibilitatea de a-și hotărî propriul regulament intern, stabilind modalitatea de funcționare internă a serviciilor pentru asigurarea unei mai bune administrări.

---

¹⁸ Ex. migrația, Brexit-ul, economia, anexarea Crimeei, pandemia generată de SARS-COV2 etc.

Principiul echilibrului instituțional „gvernează relațiile dintre instituțiile europene, de natură constituțională cu caracter ambivalent: este un echilibru de promovat, dar și un echilibru căruia trebuie să i se asigure respectarea. Acesta a fost pentru prima dată afirmat într-o hotărâre a Curții de Justiție dată ca soluție într-un litigiu din cadrul C.E.C.O., când s-a menționat echilibrul puterilor. Într-un aviz dat în aplicarea art. 95 din Tratatul C.E.C.O.¹⁹ se menționează echilibrul prevăzut de Tratat între instituțiile Comunității”²⁰.

„Echilibrul instituțional conceput ca separare a puterilor înseamnă în primul rând că o instituție nu va renunța să își exercite competența care i-a fost conferită prin Tratat, transferând exercitarea acesteia unei alte instituții sau unui organ extraeuropean. În același mod, o instituție europeană nu va încălca competențele conferite altor instituții. Acest echilibru instituțional exprimă existența unei relații care unește fiecare instituție, colaborarea manifestându-se cu deosebire la nivelul participării fiecărei instituții la elaborarea de norme europene”²¹.

Aceste principii sunt completate printre altele și de principiul supremației dreptului european asupra dreptului național²², potrivit căruia, „în conformitate cu jurisprudența constantă a Curții de Justiție a Uniunii Europene, tratatele și legislația adoptată de Uniune pe baza tratatelor au prioritate în raport cu dreptul statelor membre, în condițiile prevăzute de jurisprudența menționată anterior”. Aceasta se datorează

---

¹⁹ C.J.C.E., 17 dec. 1959, Avis de la Cour de Justice, Rec. 1959, pp. 551, 554.

²⁰ Pentru mai multe detalii a se vedea Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, pp. 160-161.

²¹ *Ibidem*.

²² Declarația nr.17 anexată la Actul final al Conferinței interguvernamentale care a adoptat Tratatul de la Lisabona, semnat la 13 decembrie 2007, cu privire la supremație.

faptului că „din jurisprudența Curții de Justiție reiese că supremația dreptului comunitar este un principiu fundamental al dreptului comunitar. Conform Curții, acest principiu este inerent naturii specifice a Comunității Europene. La data primei hotărâri din cadrul acestei jurisprudențe consacrate (hotărârea din 15 iulie 1964, în cauza 6/64, Costa/ENEL), supremația nu era menționată în tratat. Situația nu s-a schimbat nici astăzi. Faptul că principiul supremației nu va fi inclus în viitorul tratat nu va schimba în niciun fel existența principiului și jurisprudența în vigoare a Curții de Justiție”.

În ceea ce privește prevederile articolului 7 din TUE, acesta reglementează posibilitatea de a suspenda dreptul de vot al statului membru UE în Consiliul European, dacă sunt încălcate valorile europene, astfel că „la propunerea motivată a unei treimi din statele membre, a Parlamentului European sau a Comisiei Europene și cu aprobarea Parlamentului European, Consiliul, hotărând cu o majoritate de patru cincimi din membrii săi, poate să constate existența unui risc clar de încălcare gravă a valorilor prevăzute la articolul 2, de către un stat membru”.

Există o procedură prealabilă care presupune audierea statului membru în cauză de Consiliu, care la rândul său îi poate adresa recomandări, poate efectua verificări constante pentru a constata dacă motivele de suspendare mai sunt sau nu valabile. În consecință, Consiliul European, după ce a adresat invitația statului membru în vederea prezentării propriilor observații, la propunerea unei treimi din statele membre sau a Comisiei Europene și cu aprobarea Parlamentului European, dar hotărând în unanimitate, poate să constate existența unei încălcări grave și persistente a valorilor de la articolul 2, de statul membru respectiv.

Prevederile articolului 7 sunt completate de cele ale articolului 354 TFUE unde se precizează că „în ceea ce

privește suspendarea anumitor drepturi care decurg din apartenența la Uniune, membrul Consiliului European sau al Consiliului care reprezintă statul membru în cauză nu participă la vot, iar statul membru în cauză nu este luat în considerare la calcularea treimii sau a patru cincimi din statele membre prevăzute la alineatele (1) și (2) din articolul menționat anterior”. Totodată, sunt precizate clarificări cu privire la abținerea membrilor prezenți sau reprezentați, abținere care nu împiedică adoptarea deciziilor respective, este dată o interpretare noțiunii de „majoritatea calificată”, potrivit dispozițiilor articolului 238 alineatul (3) litera (b) din TFUE sau în cazul în care Consiliul acționează la propunerea Comisiei sau a Înalțului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, în conformitate cu articolul 238 alineatul (3) litera (a).

Din 2013 și până în prezent, la nivelul Uniunii Europene, comportamentul unor state precum Ungaria și Polonia care au încălcat anumite principii ale democrației și statului de drept așa cum sunt prevăzute și respectate de UE și care au demonstrat o susținere reciprocă, cu efecte directe la nivelul deciziei europene referitoare la suspendarea dreptului de vot, au determinat printre altele adoptarea *Rezoluției Parlamentului European din 17 mai 2017 referitoare la situația din Ungaria*, unde „Parlamentul European a considerat că se justifică activarea procedurii pentru aplicarea de sancțiuni Ungariei, întrucât există un risc clar de încălcare gravă a valorilor, drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la nivelul Uniunii Europene de către un stat membru, în principal din cauza deteriorării principiilor și legislației aplicabile unui stat de drept și democrației”²³.

---

²³ Claudia Elena Marinică, *European Union Issues - Protecting Democracy, Human Rights and the Rule of Law*, Revista Fiat Justitia nr.2/2018, Ed. ProUniversitaria, Cluj, pp.166-178.

După Ungaria, Polonia reprezintă cel de-al doilea stat membru al Uniunii Europene care continuă cu încălcarea principiilor democrației și statului de drept, ceea ce a determinat propunerea făcută de Comisia Europeană Consiliului Uniunii Europene de adoptare a unei decizii, în virtutea prevederilor articolului 7 din TUE, având ca explicație situația sistemului judiciar polonez.

În toată această perioadă, la nivelul instituțiilor europene, s-a încercat identificarea unor soluții de contracarare a derapajelor statelor membre UE de la respectarea valorilor care stau la baza UE, una dintre soluțiile luate în calcul fiind procedura de „infringement” alături de sancțiunea pecuniară aplicată statului care încalcă prevederile articolului 7, prin intermediul Curții de Justiție a Uniunii Europene și, nu în ultimul rând, suspendarea finanțării acestuia de către Uniunea Europeană²⁴.

Un alt articol cu o importanță deosebită este și articolul 6 din TUE prin care UE recunoaște drepturile, libertățile și principiile prevăzute în *Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene* din 7 decembrie 2000, astfel cum a fost adoptată la 12 decembrie 2007, la Strasbourg, care are aceeași valoare juridică cu cea a tratatelor. Tratatul de la Lisabona garantează punerea în aplicare a Cartei Drepturilor Fundamentale, recunoscându-i-se forța juridică obligatorie, prerogativele acesteia devenind obligatorii atât pentru Uniune, instituții, cât și pentru statele membre.

Prin urmare, dispozițiile Cartei nu extind în niciun fel competențele Uniunii așa cum sunt stabilite de tratate, iar instituțiile, organisme, agențiile UE și, în egală măsură,

---

²⁴ Comisia Europeană are obligația de a stabili mecanismul de sancționare a statelor membre care încalcă statul de drept.

statele membre UE²⁵, sunt obligate să respecte drepturile, libertățile și principiile înscrise în Cartă.”

De altfel, în preambulul Cartei se precizează că “Uniunea se întemeiază pe valorile indivizibile și universale ale demnității umane, libertății, egalității și solidarității; ea se sprijină pe principiul democrației și principiul statului de drept. Ea situează persoana în centrul acțiunii sale, instituind cetățenia Uniunii Europene și creând un spațiu de libertate, securitate și justiție”.

În Cartă, drepturile sunt grupate în *drepturi civile*, *drepturi politice* (specifice cetățeniei europene stabilită prin tratate) și *drepturi economice și sociale* ale cetățenilor europeni și ale tuturor persoanelor cu rezidență pe teritoriul Uniunii Europene. Acestea sunt clasificate pe parcursul a șase capitole, dedicate:

- ✚ *demnității* (demnitatea umană, dreptul la viață, dreptul la integritatea persoanei, interzicerea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante, interzicerea sclaviei și a muncii forțate),
- ✚ *libertăților* (dreptul la libertate și la securitate, respectarea vieții private și de familie, protecția datelor cu caracter personal, dreptul la căsătorie și dreptul de a

---

²⁵ Cu excepția Marii Britanii și Poloniei, conform *Protocolului privind aplicarea Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene în Polonia și în Regatul Unit* potrivit căruia „Carta nu extinde capacitatea Curții de Justiție a Uniunii Europene și a niciunei alte instanțe a Poloniei sau a Regatului Unit, de a considera că actele cu putere de lege și actele administrative, practicile sau acțiunile administrative ale Poloniei sau ale Regatului Unit sunt incompatibile cu drepturile, libertățile și principiile fundamentale pe care aceasta le reafirmă. (2) În special și pentru eliminarea oricărei îndoieli, nicio dispoziție din titlul IV al Cartei nu creează pentru Polonia sau pentru Regatul Unit drepturi care să poată fi invocate în fața unei instanțe decât în măsura în care Polonia sau Regatul Unit a prevăzut astfel de drepturi în legislația sa națională.” De asemenea, atunci când o dispoziție a Cartei face trimitere la legislațiile și practicile naționale, aceasta se aplică Poloniei sau Regatului Unit numai în măsura în care drepturile și principiile pe care le conține sunt recunoscute de legislațiile sau practicile din Polonia ori din Regatul Unit.

întemeia o familie, dreptul la educație, dreptul la muncă, dreptul de proprietate, dreptul la azil, dreptul la protecție în caz de expulzare și extrădare; libertatea de gândire, de conștiință și libertatea religioasă, libertatea de exprimare și de informare, libertatea de întrunire și de asociere, libertatea artelor și științelor, libertate profesională, libertatea de a desfășura o activitate comercială),

+ *egalității* (egalitatea în fața legii, nediscriminarea, diversitatea culturală, religioasă și lingvistică, egalitatea între femei și bărbați, drepturile copilului, drepturile persoanelor în vârstă, integrarea persoanelor cu dizabilități),

+ *solidarității* (dreptul lucrătorilor la informare și consultare în cadrul întreprinderilor, dreptul de negociere și de acțiune colectivă, dreptul de acces la serviciile de plasament, dreptul la protecție în cazul concedierii nejustificate, dreptul la condiții de muncă corecte și echitabile, interzicerea muncii copiilor și protecția tinerilor la muncă, viața de familie și viața profesională, securitatea socială și asistența socială, ocrotirea sănătății, accesul la serviciile de interes economic general, protecția mediului, protecția consumatorilor),

+ *cetățeniei* (dreptul de a alege și de a fi ales în Parlamentul European, în cadrul alegerilor locale, dreptul la o bună administrare, dreptul de acces la documente, dreptul de a sesiza Ombudsmanul European, dreptul de petiționare, libertatea de circulație și de ședere, protecția diplomatică și consulară) și

+ *justiției* (dreptul la o cale de atac efectivă și la un proces echitabil, prezumția de nevinovăție și dreptul la apărare, principiile legalității și proporționalității infracțiunilor

și pedepselor, dreptul de a nu fi judecat sau condamnat de două ori pentru aceeași infracțiune) și ultimul capitol care enunță *dispozițiile generale*.

Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene presupune instituirea unui dublu sistem de protecție a drepturilor fundamentale la nivel european, protecția instituită prin intermediul Cartei venind să completeze protecția instituită, încă de la nivelul anului 1951, de Convenția pentru Drepturile Omului, adoptată de Consiliul Europei. Sistemul de protecție astfel instituit se materializează prin intermediul Curții de Justiție a Uniunii Europene și, respectiv, prin intermediul Curții Europene a Drepturilor Omului. Carta constituie un catalog de drepturi mai complet și mai modern decât Convenția pentru Drepturile Omului, reglementând drepturi civile, sociale, economice și culturale, dar și drepturi din sfera protecției mediului, protecției consumatorilor, protecției datelor cu caracter personal și bioeticii.

Carta are forță juridică obligatorie, nu creează vreo competență nouă pentru UE, nu extinde domeniul de aplicare a dreptului UE și nici nu modifică competențele și sarcinile stabilite de tratate și, totodată, asigură transparența la nivelul UE în privința drepturilor fundamentale și cunoașterea acestora de către cetățeni, garantând eficacitatea legii. Carta stabilește atât obligații negative, de neîncălcare, cât și obligații pozitive, care urmăresc o promovare activă, respectarea acestora în mod egal asigurând Cartei un caracter operațional deplin.

Prin Cartă nu numai că au fost aduse modificări și completări prin raportare la dreptul primar al Uniunii Europene și la lacunele din acesta, ci s-a dat și un nou impuls protecției drepturilor și libertăților în cadrul Uniunii Europene. Carta a adus un plus valoare dreptului Uniunii Europene, drepturile fundamentale în Uniunea Europeană devin mult mai vizibile și mai ușor de identificat pentru cetățeni și pentru autoritățile

naționale, oferind în același timp transparență și certitudine juridică.

Carta subliniază că cetățenii europeni se bucură de drepturi pe care le pot revendica împotriva actelor instituțiilor sau organelor Uniunii Europene contribuind la legitimitatea acesteia; totodată, lista drepturilor nu este una exhaustivă, prin urmare nu exclude sau limitează alte drepturi fundamentale recunoscute de dreptul Uniunii Europene, dreptul internațional sau constituțiile statelor membre (art. 53 din Cartă: „Nici una dintre dispozițiile prezentei carte nu poate fi interpretată ca restrângând sau aducând atingere drepturilor omului și libertăților fundamentale recunoscute, în domeniile de aplicare cores-punzătoare, de dreptul Uniunii și dreptul internațional, precum și de convențiile internaționale la care Uniunea sau toate statele membre sunt părți, și în special Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și prin constituțiile statelor membre”).

În anul 2019 s-au aniversat 10 ani de când prevederile Cartei au căpătat caracter obligatoriu, odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona intrat în vigoare la 1 decembrie 2009. Este important de subliniat că în toată această perioadă, Carta, adoptată în 2007²⁶, a reprezentat un instrument valoros pentru instituțiile Uniunii Europene și esențial în asigurarea promovării și protejării drepturilor fundamentale ale oamenilor, cu toate că vizibilitatea acesteia printre statele membre este cu siguranță perfectibilă, mai ales în zona de promovare și conștientizare a Cartei ca o realitate prezentă în viața oamenilor²⁷. Astfel, propunerile de acte legislative ale

---

²⁶ Dar intrată în vigoare în 2009 prin Tratatul de la Lisabona.

²⁷ A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, *Promesses, réalisations et défis en matière des droits de l'homme au niveau de l'Union Européenne*, Fiat Justitia, Cluj, nr. 2/2017, pp. 132-134.

Uniunii Europene trebuie să respecte drepturile fundamentale stabilite în Cartă pentru a asigura principalul rol al Cartei, acela de a garanta că legislația UE respectă pe deplin drepturile și principiile pe care le consacră, un rol esențial revenindu-i Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA). *Rezoluția Parlamentului European din 12 februarie 2019 referitoare la punerea în aplicare a Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene în cadrul instituțional al UE* vine să încurajeze integrarea Cartei în politicile UE și „subliniază potențialul anumitor agenții ale UE de a oferi sprijin statelor membre în îndeplinirea obligațiilor care le revin în temeiul Cartei, acționând frecvent ca o legătură operațională între UE și autoritățile naționale”. Rezoluția susține sprijinirea statelor membre pentru punerea în aplicare a Cartei la nivel național²⁸, dar și spre o interpretare mai consecventă a Cartei²⁹. Potrivit FRA, Carta drepturilor fundamentale a UE se adresează în primul rând Uniunii Europene în sine. Aceasta are caracter obligatoriu pentru statele membre ale UE „numai în cazul în care acestea pun în aplicare dreptul Uniunii” (articolul 51 din Cartă). Cu toate acestea, o parte semnificativă a procesului de elaborare a legislației și a politicilor naționale este influențată direct sau indirect de legislația UE. Ori de câte

---

²⁸ La pct. 40 din Rezoluție se „subliniază că lacunele în transpunerea și aplicarea dreptului UE în statele membre pot avea un impact autentic asupra exercitării drepturilor fundamentale ale UE; reamintește, în acest context, rolul Comisiei de gardian al tratatelor, care îi conferă responsabilitatea în ultimă instanță - dacă nu chiar responsabilitatea principală - de a apăra drepturile fundamentale, inclusiv prin proceduri în constatarea neîndeplinirii obligațiilor, atunci când este necesar”.

²⁹ Rezoluția subliniază la pct. 42 faptul că integrarea Cartei în legislația primară a UE, deși nu extinde competențele Uniunii și respectă principiul subsidiarității, conform articolului 51, creează noi responsabilități pentru instituțiile decizionale și executive, precum și pentru statele membre atunci când aplică legislația UE la nivel național, precum și că dispozițiile Cartei au devenit astfel direct aplicabile de către instanțele judiciare europene și naționale.

ori un pachet legislativ, o cauză judiciară sau o situație de fapt intră în sfera legislației cu caracter obligatoriu a UE, este aplicabilă și poate fi utilizată de autoritățile naționale și invocată înaintea acestora”³⁰.

Însă „în pofida progreselor relevante înregistrate de instituțiile UE în ceea ce privește integrarea Cartei în procesele legislative și decizionale, ea pare să fie în continuare un instrument insuficient evaluat, neexploatat la potențialul maxim. Tendința generală este de a se concentra pe evitarea încălcării, mai degrabă decât pe valorificarea la maximum a potențialului acesteia, în ciuda faptului că obligația de a promova aplicarea sa este clar precizată în cartă [articolul 51 alineatul (1)]. Verificările de compatibilitate și evaluările de impact, principalele instrumente aflate la dispoziția Comisiei pentru a evalua ex ante conformitatea propunerilor sale cu drepturile fundamentale și, prin urmare, cu Carta, urmăresc această cale, subliniind o atitudine pasivă față de Cartă, mai degrabă decât o abordare proactivă. În special în ceea ce privește evaluarea impactului, chiar dacă rolul drepturilor omului a fost consolidat treptat, accentul principal se pune pe standardele tradiționale, și anume pe factorii economici, sociali și de mediu”³¹.

Înainte de Tratatul de la Lisabona, UE nu avea competența de a adera la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, însă potrivit articolului 6 alineatele (2) și (3) din TUE, UE dobândește această posibilitate de a adera, iar competențele Uniunii, astfel cum

---

³⁰ Pentru mai multe informații a se vedea *Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene în România*, FRA, 2019.

³¹ Raportul Parlamentului European referitor la punerea în aplicare a Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene în cadrul instituțional al UE (2017/2089(INI)), 30.01.2019.

sunt definite în tratate, nu sunt modificate de această aderare. Totodată, se precizează că drepturile fundamentale reglementate prin Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și de tradițiile constituționale comune statelor membre, constituie principii generale ale dreptului Uniunii.

În prezent, aderarea UE la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale este blocată de avizul negativ al CJUE³², prin care aceasta s-a pronunțat cu privire la proiectul de acord privind aderarea Uniunii Europene la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, identificând probleme de compatibilitate cu dreptul UE cu toate că, în planul relațiilor dintre Uniunea Europeană și Consiliul Europei (Curtea Europeană a Drepturilor Omului), plecând de la premisa că cele două mecanisme sunt relativ asemănătoare, ar putea reprezenta o soluție eficientă în uniformizarea și eficientizarea jurisprudenței celor două jurisdicții europene.

Cele expuse în Avizul 2/13 al CJUE în care se constată că proiectul de acord privind aderarea UE la CEDO este incompatibil cu tratatele UE, sunt susținute și prin afirmația că „deși atât Curtea de la Strasbourg, cât și instanțele de la Luxemburg au încercat să evite un conflict între corpurile lor de jurisprudență, în timp ce art.52 alin.(3) din Cartă promovează deferența CJUE față de CEDO, iar CEDO citează și ia în considerare din ce în ce mai mult dreptul UE, CJUE

---

³² Claudia Elena Marinică, *New challenges in legislation regarding the European Convention On Human Rights*, Valahia University Law Study, Supplement, Editura Bibliotheca Târgoviște, 2018, pp. 316-323. A se vedea și Irina Moroianu Zlătescu, Dan Claudiu Dănișor, Marius Nicolae Balan, Raluca Bercea, Victor Alistar, Daniela Anca Deteșeanu, Cristina Tomuleț, Raluca Ștefania Lazăr, *Studiul comparativ privind accesul la justiție, la asistență și consiliere juridică, căi alternative de rezolvare a litigiilor, inclusiv a litigiilor administrative în state membre ale Uniunii Europene și ale Consiliului Europei*, București, 2019, p. 9 și urm.

rămâne în mod clar foarte preocupată de a proteja autonomia ordinii juridice a UE și exclusivitatea propriei sale competențe”³³.

De asemenea, „prin faptul că a tratat CEDO ca pe o sursă de inspirație, și nu ca pe o cartă de drepturi obligatorie, încorporată deplin și formal, CEJ a păstrat, pentru dreptul UE, «libertatea de a merge» mai departe decât Convenția, sau de a se abate de la aceasta, în anumite moduri. [...] această abordare a Convenției europene ca «podea», mai degrabă decât «plafon» pentru legislația UE în domeniul drepturilor omului a fost menținută prin art.52 alin. (3) din Carta drepturilor fundamentale, care precizează că înțelesul și întinderea acelor drepturi ce corespund unor drepturi garantate prin CEDO sunt aceleași ca și cele prevăzute de convenție, dar că această dispoziție nu împiedică dreptul Uniunii să confere o protecție mai largă”³⁴.

Cetățenia europeană reprezintă desigur „efectul unui proces de lungă durată, început cu câteva decenii în urmă, apărută din dorința de a apropia Europa de cetățenii săi și în subsidiar de a apropia, în primă fază, Comunitățile și mai apoi Uniunea Europeană de cetățenii membri ai acesteia”³⁵, reprezentând un adevărat „accelerator de vitalitate politică”³⁶.

La un sfert de secol de la introducerea sa, reglementarea cetățeniei Uniunii în articolul 20 din TFUE demonstrează o

---

³³ Paul Craig, Gráinne de Búrca, *Dreptul Uniunii Europene. Comentarii, jurisprudență și doctrină*, Ediția a-VI-a, Editura Hamangiu, București, 2017, p. 480.

³⁴ *Ibidem*, p.432.

³⁵ Pentru mai multe detalii a se vedea Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p. 257, Irina Moroianu Zlătescu, Radu C. Demetrescu, *Drept instituțional european și politici comunitare*, Casa Editorială „Calistrat Hogaș”, București, 2001, p. 175, Adrian Năstase, *Titulescu și Europa în 125 de ani de la nașterea lui Nicolae Titulescu*, Ed. Fundației Nicolae Titulescu, București, 2007, p. 19.

³⁶ C. Blumman, L. Dubois, *Droit institutionnel de l'Union Européenne*, Ed. Litec, Paris, 2005, p.108.

dezvoltare progresivă de care aceasta s-a bucurat până în prezent, un statut în permanentă evoluție, reglementând drepturi care transcend dreptului național.

Cetățenia Uniunii Europene a fost instituită pe plan juridic prin articolul 8 paragraful 1 Tratatul de la Maastricht, fiind acordată tuturor persoanelor care au cetățenia unuia din statele membre, însă aceasta nu se substituie cetățeniei diferitelor state ale UE ci se adaugă acestora³⁷. Prin urmare, „este cetățean al Uniunii orice persoană care are naționalitatea unui stat membru”.

Conceptul de cetățenie a Uniunii Europene s-a confruntat de-a lungul timpului cu o serie de cauze deferite Curții de Justiție a Uniunii Europene, care au privit interpretarea articolelor 20-21 din TFUE și a Directivei 38/2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora³⁸. Astfel, conform dispozițiilor art. 9 din TUE și art. 20 alin.(1) din TFUE, cetățenia Uniunii depinde de cetățenia națională³⁹ astfel că pierderea cetățeniei poate determina și

---

³⁷ Completare adăugată prin Tratatul de la Amsterdam: "Cetățenia Uniunii nu înlocuiește cetățenia națională, ci o completează", clarificând în acest fel raportul dintre cetățenia europeană și cetățenia națională.

³⁸ Directiva 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE și 93/96/CEE publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 158 din 30.4.2004, pp. 77–123.

³⁹ Cauza C-135/08 *Janko Rottman împotriva Freistaat Bayern*, (obiectul fiind pronunțarea unei hotărâri preliminare) „Cetățenia Uniunii — Articolul 17 CE — Cetățenia unui stat membru dobândită prin naștere — Cetățenia unui alt stat membru dobândită prin naturalizare — Pierderea cetățeniei de origine ca urmare a acestei naturalizări — Pierderea cu efect retroactiv a cetățeniei dobândite prin naturalizare în considerarea unor manopere frauduloase săvârșite cu ocazia dobândirii acesteia — Apatrie care are drept consecință pierderea statutului de cetățean al Uniunii”.

pierderea cetățeniei Uniunii Europene. Este „de competența instanței naționale să verifice dacă decizia de retragere respectă principiul proporționalității în ceea ce privește consecințele pe care le implică asupra situației persoanei în cauză din perspectiva dreptului Uniunii, pe lângă, eventual, examinarea proporționalității acestei decizii din perspectiva dreptului național. Prin urmare, având în vedere importanța pe care dreptul primar o acordă statutului de cetățean al Uniunii, trebuie, cu ocazia examinării unei decizii de retragere a naturalizării, să se țină seama de eventualele consecințe pe care această decizie le are pentru persoana interesată și, dacă este cazul, pentru membrii familiei sale în ceea ce privește pierderea drepturilor de care beneficiază orice cetățean al Uniunii și să se verifice în special dacă această pierdere este justificată în raport cu gravitatea infracțiunii comise de aceasta, cu timpul scurs între decizia de naturalizare și decizia de retragere, precum și cu posibilitatea ca persoana interesată să redobândească cetățenia sa de origine”. În același context au fost și cauzele *C-34/09 Gerardo Ruiz Zambrano împotriva Office national de l’emploi (ONEm)*⁴⁰, *C-165/14 Alfredo Rendón Marín împotriva Administración del Estado*⁴¹ și

---

⁴⁰ C-34/09 *Gerardo Ruiz Zambrano împotriva Office national de l’emploi (ONEm)*, (obiectul fiind pronunțarea unei hotărâri preliminare) „Cetățenia Uniunii - Articolul 20 TFUE - Acordarea, în temeiul dreptului Uniunii, a dreptului de ședere unui copil minor pe teritoriul statului membru a cărui cetățenie o are acest copil, independent de exercitarea prealabilă de către acesta a dreptului său de liberă circulație pe teritoriul statelor membre - Acordarea, în aceleași circumstanțe, a unui drept de ședere derivat în beneficiul ascendentului, resortisant al unui stat terț, care asigură întreținerea copilului minor - Consecințele dreptului de ședere al copilului minor asupra cerințelor care trebuie îndeplinite de ascendentul acestui minor, resortisant al unui stat terț, din perspectiva dreptului muncii”.

⁴¹ C-165/14 *Alfredo Rendón Marín împotriva Administración del Estado* (obiectul fiind pronunțarea unei hotărâri preliminare) „Cetățenia Uniunii – Articolele 20 și 21 TFUE – Directiva 2004/38/CE – Drept de ședere într-un stat membru al unui resortisant al unui stat terț care are antecedente penale – Părinte care exercită în mod

*C-133/15 H.C. Chavez-Vilchez și alții împotriva Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank și alții*⁴², din hotărârile pronunțate rezultând că cetățenii țărilor terțe care au în îngrijire un copil - cetățean al Uniunii Europene, pot avea, în anumite condiții, dreptul de a rămâne pe teritoriul UE, întrucât consecința directă a părăsirii teritoriului UE de către aceștia ar implica și plecarea copilului, care este privat în acest fel de drepturile care decurg din cetățenia UE.

O serie de drepturi și obligații incumbă cetățeniei europene⁴³, reglementarea și completarea acestora prin Tratatul de la Lisabona reprezentând o continuare a fundamentării edificiului democratic al UE, îndeosebi a conceptului de cetățenie.

Prin urmare, inclusiv dreptul de deplasare și de ședere coroborat cu cetățenia Uniunii Europene au făcut obiectul Curții de Justiție a Uniunii Europene în *cauza C-673/16 Relu Adrian Coman și alții împotriva Inspectoratului General pentru Imigrări și a Ministerului Afacerilor Interne*, prin aceasta făcându-se precizarea că un resortisant al unei țări terțe

---

exclusiv autoritatea părintească în privința a doi copii minori, cetățeni ai Uniunii – Primul copil, cetățean al statului membru de reședință – Al doilea copil, cetățean al unui alt stat membru – Legislație națională care exclude acordarea unui permis de ședere acestui ascendent ca urmare a antecedentelor sale penale – Refuzul acordării dreptului de ședere care poate determina obligarea copiilor să părăsească teritoriul Uniunii”.

⁴² *C-133/15 H.C. Chavez-Vilchez și alții împotriva Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank și alții* obiectul fiind pronunțarea unei hotărâri preliminare) – „Cetățenia Uniunii – Articolul 20 TFUE – Drept de ședere într-un stat membru care condiționează accesul la ajutoarele sociale, precum și la alocațiile familiale – Resortisant al unei țări terțe care asigură întreținerea zilnică și efectivă a copilului său minor, resortisant al acestui stat membru – Obligația resortisantului unei țări terțe de a demonstra incapacitatea celui alt părinte, resortisant al statului membru menționat, de a asigura îngrijirea copilului – Refuz al șederii care poate obliga copilul să părăsească teritoriul statului membru sau chiar teritoriul Uniunii”.

⁴³ Irina Moroianu Zlătescu, Radu C. Demetrescu, *Repere și perspective europene – un cadru instituțional comunitar pentru o protecție eficientă a drepturilor fundamentale*, în Revista Drepturile Omului, nr.4/2004, Editura IRDO, p.3.

care este legal căsătorit cu un cetățean al Uniunii Europene de același sex, într-un stat membru UE, are dreptul de a locui într-un alt stat membru, chiar dacă statul în cauză nu recunoaște căsătoriile între persoane de același sex.

Emergența drepturilor fundamentale, expresie a procesului de constituționalizare al Uniunii Europene, instituirea cetățeniei europene ca rezultat al unui amplu proces de durată în urma căruia cetățeanul este situat în centrul activității Uniunii, nu reprezintă decât etape în consolidarea drepturilor și libertăților fundamentale. În același timp reprezintă și grija manifestată de instituțiile Uniunii Europene pentru promovarea și protejarea acestora⁴⁴.

Drepturile conferite în baza cetățeniei europene și a liberei circulații sunt completate și de *Acordul Schengen*⁴⁵ care conferă din partea statelor semnatare facilitarea desființării controalelor la frontiere și instituirea de măsuri de cooperare, fără a aduce nicio știrbire suveranității naționale și libertăților individuale ale cetățenilor. Apartenența la Spațiul Schengen presupune absența verificărilor la frontierele interne, efectuarea de controale armonizate la frontierele externe, asumarea responsabilității pentru controlul frontierei externe în numele celorlalte state Schengen etc.

---

⁴⁴ Claudia Elena Marinică, *Promovarea și protejarea drepturilor omului prin mijloace contencioase*, Editura I.R.D.O., 2011, pp. 105-109.

⁴⁵ Acordul Schengen din 14 iunie 1985, completat de Convenția privind punerea în aplicare a Acordului Schengen, semnată la 19 iunie 1990 și intrată în vigoare la 26 martie 1995. În prezent, spațiul Schengen deține 26 de membri cu drepturi depline dintre care 22 sunt state membre ale UE (Austria, Belgia, Republica Cehă, Germania, Danemarca, Estonia, Grecia, Spania, Finlanda, Franța, Ungaria, Italia, Lituania, Luxemburg, Letonia, Malta, Țările de Jos, Polonia, Portugalia, Suedia, Slovenia și Slovacia), acestora adăugându-li-se Norvegia, Islanda, Elveția și Liechtenstein.

În legătură cu Acordul Schengen a se vedea și Moroianu Zlătescu I., Demetrescu Radu C., *Drept instituțional European*, Ed. Olimp, București, 1999, pp. 166-168.

„Spațiul Schengen constituie o emblemă a unității și solidarității statelor membre în Uniunea Europeană, o încredere acordată securității statelor membre și, implicit, cetățeanului european, dar și o afirmare a unora dintre valorile fundamentale care stau la baza construcției europene. [...] Unul dintre drepturile cele mai apreciate de cetățenii europeni, libera circulație are o valoare esențială și semnificativă pe de o parte, prin prisma calității sale de drept individual al fiecărui cetățean european dar și prin prisma interesului general comun al U.E. de a acorda cetățenilor săi o cât mai largă mobilitate și trecerea frontierelor fără într-o manieră cât mai simplă”⁴⁶.

Unul dintre cele mai importante atribute ale cetățeniei europene este constituit de *participarea activă la viața democratică a UE*, care întreține și dezvoltă ideea de democrație participativă care caracterizează UE. S-au derulat o serie de activități⁴⁷ care au ajutat la o mai bună percepție a cetățenilor asupra UE, la stimularea participării la viața democratică a UE.

Articolul 11 TUE stabilește cadrul legal de aplicare a inițiativei cetățenești, considerată a fi o necesitate pentru democrația participativă la nivelul Uniunii Europene, prin care instituțiile acordă cetățenilor și asociațiilor reprezentative posibilitatea de a-și face cunoscute opiniile și de a face schimb de opinii în mod public, în toate domeniile de acțiune ale Uniunii. Toate acestea pentru menținerea unui dialog deschis, transparent și constant cu asociațiile reprezentative și cu societatea civilă.

Tratatul de la Lisabona stipulează că la inițiativa a cel puțin un milion de cetățeni ai Uniunii, resortisanți ai unui număr semnificativ de state membre, instituția Comisia

---

⁴⁶ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, pp. 298-301.

⁴⁷ Ex. Programul „Europa pentru cetățeni” 2014-2020, Programul „Drepturi, egalitate și cetățenie” 2014-2020.

Europeană „poate fi invitată să prezinte, în limitele atribuțiilor sale, o propunere corespunzătoare în materii în care acești cetățeni consideră că este necesar un act juridic al Uniunii, în vederea aplicării tratatelor”.

Articolul 24 din TFUE precizează că incumbă Parlamentului European și Consiliului să reglementeze dispozițiile privind procedurile și condițiile ce trebuie avute în vedere pentru susținerea și prezentarea unei inițiative cetățenești, așa cum este aceasta definită prin articolul 11 din TUE, inclusiv numărul minim de state membre din care trebuie să provină cetățenii care prezintă o astfel de inițiativă.

În completarea textelor tratatelor a fost adoptat și *Regulamentul (UE) nr. 211/2011 al Parlamentului European și al Consiliului*⁴⁸ care vine să întregască cadrul legal instituit de tratatele constitutive prin *reglementarea normelor și procedurilor privind inițiativa cetățenească europeană*, completat ulterior prin Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 1179/2011 al Comisiei de stabilire a unor specificații tehnice pentru sistemele de colectare online în conformitate cu Regulamentul (UE) nr. 211/2011 al Parlamentului European și al Consiliului privind inițiativa cetățenească⁴⁹. În prezent, este în vigoare *Noul Regulament (UE) 2019/788 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 Aprilie 2019 privind Inițiativa Cetățenească Europeană*⁵⁰ care se aplică de la 1 ianuarie 2020⁵¹.

---

⁴⁸ Publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 65 din 11.3.2011, p. 1.

⁴⁹ Publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 301 din 18.11.2011, p. 3.

⁵⁰ Regulamentul (UE) 2019/788 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 aprilie 2019 privind inițiativa cetățenească europeană, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 130/55 din 17.5.2019.

⁵¹ Cu excepția articolelor 9 alin. (4), 10, 11 alin. (5) și articolele 20-24, care se aplică de la data intrării în vigoare. După 1 ianuarie 2020, Regulamentul (UE) nr. 211/2011 se abrogă.

Regulamentul urmărește ca „inițiativa cetățenească europeană să devină mai accesibilă, mai puțin împovărătoare, mai ușor de utilizat pentru organizatori și susținători, precum și să consolideze acțiunile întreprinse în urma inițiativelor cetățenești, în vederea valorificării pe deplin a potențialului acestora ca instrument pentru stimularea dezbaterii. De asemenea, regulamentul ar trebui să faciliteze participarea unui număr cât mai mare de cetățeni la procesul decizional democratic al Uniunii”⁵².

În acest fel, „prin îmbunătățirile aduse de noul Regulament, inițiativa cetățenească europeană ar trebui să devină un instrument mai ușor de utilizat de către toți cetățenii U.E., prin lansarea și susținerea mult mai ușor a unor astfel de inițiative, printr-o colaborare apropiată cu organizatorii unor astfel de inițiative, prin punerea la dispoziția organizatorilor de inițiative a unui serviciu online gratuit de colectare a datelor și asigurarea traducerii tuturor inițiativelor în toate limbile U.E., prin reducerea volumului de date cerute și folosirea exclusiv a două tipuri de formulare de susținere (în locul celor 13 modele utilizate în prezent din cauza diferențelor dintre normele naționale)”⁵³.

Are loc încurajarea cetățenilor de a deveni cetățeni activi, proactivi, de a se implica din ce în ce mai mult în viața democratică a U.E., nu numai prin exercitarea dreptului la vot conferit prin tratate, ci și printr-o vastă și bogată participare la aplicarea ideilor de bună administrare, bună și eficientă funcționare a U.E., a eficientizării democrației participative,

---

⁵² Regulamentul (UE) 2019/788 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 aprilie 2019 privind inițiativa cetățenească europeană, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 130/55 din 17.05.2019, p.55.

⁵³ Claudia Elena Marinică, *Improving the European Citizens' Initiative from the good administration perspective*, Supplement of Valahia University Law Study, 2019, pp.300-311. Pentru evoluția istorică a se vedea și Diana Camelia Iancu, *Uniunea Europeană și administrația publică*, Ed. Polirom, Iași, 2010, p. 78 și urm.

prin creșterea rolului activ al societății civile și îmbunătățirea bunelor practici la nivelul administrației europene.

Unul din avantajele oferite de cetățenia europeană este dreptul la libera circulație și spațiul Schengen,⁵⁴ măsuri care nu au fost menite a aduce vreo atingere suveranității naționale a statelor membre și nici libertăților individuale ale cetățenilor.

Libera circulație acționează ca un principiu de bază al UE și al cetățeniei europene și presupune pe lângă libertatea de circulație și libertatea de ședere a persoanelor în UE. De asemenea, libertatea de circulație și de ședere pot fi acordate, în conformitate cu tratatele, resortisanților țărilor terțe stabiliți legal pe teritoriul unui stat membru.

Crearea și funcționarea spațiului Schengen caracterizează unitatea și solidaritatea statelor membre din UE, încrederea oferită securității statelor membre și cetățeanului european, dar și afirmarea valorilor fundamentale care stau la baza construcției europene.

Cetățenia UE, element de originalitate al Uniunii Europene, reprezintă una dintre cele mai importante realizări ale proiectului european, conferirea de drepturi în virtutea acestei cetățenii conferind posibilitatea exercitării acestora în afara granițelor geografice, creând „sinergii paneuropene și chiar globale. Dacă a existat vreodată o îndoială că cetățenii europeni își pierd gustul pentru angajamentul politic, ultimii ani au arătat că sunt mai dornici ca niciodată să-și facă auzite vocile și să modeleze societatea în care trăiesc”⁵⁵.

---

⁵⁴ Creat în baza Acordului referitor la suprimarea treptată a controalelor la frontierele comune, din 14 iunie 1985, la Schengen (Luxemburg). Ulterior, a fost adoptată la 19 iunie 1990 Convenția privind punerea în aplicare a Acordului de la Schengen, din 19 iunie 1990, care a intrat în vigoare la 26 martie 1995.

⁵⁵ Raportul Comisiei Europene privind cetățenia Uniunii: capacitatea cetățenilor și protejarea drepturilor acestora – 2020, disponibil la https://ec.europa.eu/info/files/eu-citizenship-report-2020-empowering-citizens-and-protecting-their-rights_ro accesat la data 17.12.2020.

CAPITOLUL II.

PARLAMENTUL EUROPEAN

Tratatul Privind Uniunea Europeană

Articolul 13

(1) Uniunea dispune de un cadru instituțional care vizează promovarea valorilor sale, urmărirea obiectivelor sale, susținerea intereselor sale, ale cetățenilor săi și ale statelor membre, precum și asigurarea coerenței, a eficacității și a continuității politicilor și a acțiunilor sale.

(2) Instituțiile Uniunii sunt:

- Parlamentul European;
- Consiliul European;
- Consiliul;
- Comisia Europeană (denumită în continuare „Comisia”);
- Curtea de Justiție a Uniunii Europene;
- Banca Centrală Europeană;
- Curtea de Conturi.

(3) Fiecare instituție acționează în limitele atribuțiilor care îi sunt conferite prin tratate, în conformitate cu procedurile, condițiile și scopurile prevăzute de acestea. Instituțiile cooperează unele cu altele în mod loial.

(4) Dispozițiile referitoare la Banca Centrală Europeană și la Curtea de Conturi, precum și dispozițiile detaliate referitoare la celelalte instituții figurează în Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

(5) Parlamentul European, Consiliul și Comisia sunt asistate de un Comitet Economic și Social și de un Comitet al Regiunilor, care exercită funcții consultative.

Articolul 14

(1) Parlamentul European exercită, împreună cu Consiliul, funcțiile legislative și bugetară. Acesta exercită funcții de control politic și

consultative, în conformitate cu condițiile prevăzute în tratate. Parlamentul European alege președintele Comisiei.

(2) Parlamentul European este compus din reprezentanții cetățenilor Uniunii. Numărul acestora nu poate depăși șapte sute cincizeci, plus președintele. Reprezentarea cetățenilor este asigurată în mod proporțional descrescător, cu un prag minim de șase membri pentru fiecare stat membru. Niciunui stat membru nu i se atribuie mai mult de nouăzeci și șase de locuri.

Consiliul European adoptă în unanimitate, la inițiativa Parlamentului European și cu aprobarea acestuia, o decizie de stabilire a componenței Parlamentului European, cu respectarea principiilor menționate la primul paragraf.

(3) Membrii Parlamentului European sunt aleși prin vot universal direct, liber și secret, pentru un mandat de cinci ani.

(4) Parlamentul European își alege președintele și biroul dintre membrii săi.

Articolul 17

[...] (8) Comisia, în calitate de organ colegial, răspunde în fața Parlamentului European. Parlamentul European poate adopta o moțiune de cenzură împotriva Comisiei, în conformitate cu articolul 234 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. În cazul în care se adoptă o astfel de moțiune, membrii Comisiei trebuie să demisioneze în mod colectiv din funcțiile lor, iar Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate trebuie să demisioneze din funcțiile pe care le exercită în cadrul Comisiei. [...]

Articolul 36

(ex-articolul 21 TUE)

Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate consultă periodic Parlamentul European cu privire la aspectele principale și la opțiunile fundamentale din domeniul politicii externe și de securitate comune și ale politicii de securitate și apărare comune și îl informează în privința evoluției acestora. Acesta se asigură că punctele de vedere ale Parlamentului European să fie luate în considerare în mod corespunzător. Reprezentanții speciali pot fi implicați în activitatea de informare a Parlamentului European.

Parlamentul European poate adresa întrebări sau formula recomandări Consiliului și Înalțului Reprezentant. Parlamentul European organizează

de două ori pe an o dezbatere privind progresele înregistrate în punerea în aplicare a politicii externe și de securitate comune, inclusiv a politicii de securitate și apărare comune.

Articolul 48
(*ex-articolul 48 TUE*)

(1) Tratatul pot fi modificate în conformitate cu o procedură de revizuire ordinară. De asemenea, acestea pot fi modificate în conformitate cu unele proceduri de revizuire simplificate.

Procedura de revizuire ordinară

(2) Guvernul oricărui stat membru, *Parlamentul European* sau Comisia poate prezenta Consiliului proiecte de revizuire a tratatelor. Aceste proiecte pot viza, printre altele, fie extinderea, fie reducerea competențelor atribuite Uniunii în cadrul tratatelor. Aceste proiecte se transmit Consiliului European de către Consiliu și se notifică parlamentelor naționale. [...]

Articolul 49
(*ex-articolul 49 TUE*)

Orice stat european care respectă valorile prevăzute la articolul 2 și care se angajează să le promoveze poate solicita să devină membru al Uniunii. *Parlamentul European* și parlamentele naționale sunt informate cu privire la această cerere. Statul solicitant adresează cererea sa Consiliului, care se pronunță în unanimitate după consultarea Comisiei și după aprobarea *Parlamentului European*, care se pronunță cu majoritatea membrilor din care este constituit. Criteriile de eligibilitate aprobate de Consiliul European se iau în considerare. [...]

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

Articolul 24
(*ex-articolul 21 TCE*)

Parlamentul European și Consiliul, hotărând prin regulamente în conformitate cu procedura legislativă ordinară, adoptă dispozițiile referitoare la procedurile și condițiile necesare pentru prezentarea unei inițiative cetățenești în înțelesul articolului 11 din *Tratatul privind Uniunea Europeană*, inclusiv numărul minim de state membre din care trebuie să provină cetățenii care prezintă o astfel de inițiativă.

Orice cetățean al Uniunii are dreptul de a adresa petiții *Parlamentului European*, în conformitate cu dispozițiile articolului 227.

PARTEA A ȘASEA

*DISPOZIȚII INSTITUȚIONALE ȘI FINANCIARE. TITLUL I.
DISPOZIȚII INSTITUȚIONALE. CAPITOLUL 1. INSTITUȚIILE*

*SECȚIUNEA 1
PARLAMENTUL EUROPEAN
Articolul 223*

(ex-articolul 190 alineatele (4) și (5) TCE)

(1) Parlamentul European elaborează un proiect pentru a stabili dispozițiile necesare care să permită alegerea membrilor săi prin vot universal direct în conformitate cu o procedură uniformă în toate statele membre sau în conformitate cu principii comune tuturor statelor membre. Consiliul, hotărând în unanimitate, în conformitate cu o procedură legislativă specială și după aprobarea Parlamentului European, care se pronunță cu majoritatea membrilor care îl compun, stabilește dispozițiile necesare. Respectivele dispoziții intră în vigoare după ce au fost aprobate de statele membre în conformitate cu normele lor constituționale.

(2) După avizul Comisiei și cu aprobarea Consiliului, Parlamentul European, hotărând prin regulamente din proprie inițiativă, în conformitate cu o procedură legislativă specială, stabilește statutul și condițiile generale privind exercitarea funcțiilor membrilor săi. Consiliul hotărăște în unanimitate cu privire la orice regulă și orice condiție referitoare la regimul fiscal al membrilor sau foștilor membri.

Articolul 224

(ex-articolul 191 al doilea paragraf TCE)

Parlamentul European și Consiliul, hotărând prin regulamente, în conformitate cu procedura legislativă ordinară, stabilesc statutul partidelor politice la nivel european, menționate la articolul 10 alineatul (4) din Tratatul privind Uniunea Europeană, în special regulile legate de finanțarea acestora.

Articolul 225

(ex-articolul 192 al doilea paragraf TCE)

Parlamentul European, hotărând cu majoritatea membrilor care îl compun, poate cere Comisiei să prezinte orice propunere corespunzătoare privind chestiunile despre care consideră că necesită elaborarea unui act al Uniunii pentru punerea în aplicare a tratatelor. În cazul în care nu prezintă propuneri, Comisia comunică Parlamentului European motivele sale.

Articolul 226
(ex-articolul 193 TCE)

În îndeplinirea misiunilor sale, Parlamentul European poate constitui, la cererea unei pătrimi a membrilor care îl compun, o comisie temporară de anchetă pentru a examina, fără a aduce atingere atribuțiilor conferite prin prezentul tratat altor instituții, organe, oficii sau agenții, pretinsa încălcare a normelor de drept sau administrare defectuoasă în aplicarea dreptului Uniunii, cu excepția cazului în care pretinsele fapte sunt examinate de o instanță judecătorească și atât timp cât procedura jurisdicțională nu este încheiată.

Comisia temporară de anchetă își încetează existența prin depunerea raportului său.

Modalitățile de exercitare a dreptului de anchetă se stabilesc de Parlamentul European, hotărând prin regulamente, din proprie inițiativă, în conformitate cu o procedură legislativă specială, după aprobarea de către Consiliu și Comisie.

Articolul 227
(ex-articolul 194 TCE)

Orice cetățean al Uniunii, precum și orice persoană fizică sau juridică având reședința sau sediul social într-un stat membru are dreptul de a adresa Parlamentului European, cu titlu individual sau în asociere cu alți cetățeni sau cu alte persoane, o petiție privind un subiect care ține de domeniile de activitate ale Uniunii și care îl privește în mod direct.

Articolul 228
(ex-articolul 195 TCE)

(1) Ombudsmanul European, ales de Parlamentul European, este împuternicit să primească plângeri din partea oricărui cetățean al Uniunii sau a oricărei persoane fizice sau juridice cu reședința sau sediul social într-un stat membru, care privesc cazuri de administrare defectuoasă în activitatea instituțiilor, organelor, oficiilor sau agențiilor Uniunii, cu excepția Curții de Justiție a Uniunii Europene în exercitarea funcțiilor jurisdicționale ale acesteia. Acesta investighează aceste plângeri și întocmește un raport cu privire la acestea.

Potrivit misiunii sale, Ombudsmanul efectuează investigațiile pe care le consideră justificate, din proprie inițiativă sau pe baza plângerilor care i-au fost adresate direct sau prin intermediul unui membru al Parlamentului European, cu excepția cazului în care pretinsele fapte fac sau au făcut obiectul unei proceduri judiciare. În cazul în care Ombudsmanul constată

un caz de administrare defectuoasă, acesta sesizează instituția, organul, oficiul sau agenția în cauză, care dispune de un termen de trei luni pentru a-i comunica punctul său de vedere. Ombudsmanul transmite apoi un raport Parlamentului European și instituției în cauză. Persoana care a formulat plângerea este informată cu privire la rezultatul acestor investigații. În fiecare an, Ombudsmanul prezintă un raport Parlamentului European cu privire la rezultatele investigațiilor sale.

(2) Ombudsmanul este ales, după fiecare alegere a Parlamentului European, pe durata legislaturii.

Mandatul acestuia poate fi reînnoit.

Ombudsmanul poate fi destituit de Curtea de Justiție, la plângerea Parlamentului European, în cazul în care nu mai îndeplinește condițiile necesare exercitării funcțiilor sale sau a comis o abatere gravă.

(3) Ombudsmanul își exercită funcțiile în deplină independență. În îndeplinirea îndatoririlor sale, acesta nu solicită și nici nu acceptă instrucțiuni din partea vreunui guvern, instituție, organ, oficiu sau agenție. Pe durata exercitării funcțiilor sale, Ombudsmanul nu poate exercita nici o altă activitate profesională, remunerată sau nu.

(4) Parlamentul European, hotărând prin regulamente din proprie inițiativă, în conformitate cu o procedură legislativă specială, stabilește statutul și condițiile generale de exercitare a funcțiilor Ombudsmanului, după avizul Comisiei și cu aprobarea Consiliului.

Articolul 229

(ex-articolul 196 TCE)

Parlamentul European se întrunește în sesiune anuală. Parlamentul se întrunește de drept în a doua zi de marți a lunii martie.

Parlamentul European se poate întruni în perioada de sesiune extraordinară, la cererea majorității membrilor care îl compun, a Consiliului sau a Comisiei.

Articolul 230

(ex-articolul 197 al doilea, al treilea și al patrulea paragraf TCE)

Comisia poate asista la toate ședințele și, la cererea sa, este audiată.

Comisia răspunde oral sau în scris la întrebările pe care i le adresează Parlamentul European sau membrii acestuia.

Consiliul European și Consiliul sunt audiate de Parlamentul European în condițiile prevăzute de regulamentul de procedură al Consiliului European și al Consiliului.

Articolul 231
(ex-articolul 198 TCE)

Cu excepția cazului în care tratatele dispun altfel, Parlamentul European hotărăște cu majoritatea voturilor exprimate.
Cvorumul se stabilește prin regulamentul de procedură.

Articolul 232
(ex-articolul 199 TCE)

Parlamentul European își adoptă regulamentul de procedură cu majoritatea voturilor membrilor săi.
Actele Parlamentului European se publică în condițiile prevăzute în tratate și de acest regulament.

Articolul 233
(ex-articolul 200 TCE)

Parlamentul European dezbate, în ședință publică, raportul general anual care îi este prezentat de către Comisie.

Articolul 234
(ex-articolul 201 TCE)

Parlamentul European, sesizat printr-o moțiune de cenzură privind activitatea Comisiei, se poate pronunța asupra acestei moțiuni numai după cel puțin trei zile de la depunerea acesteia și numai prin vot deschis. În cazul în care moțiunea de cenzură se adoptă cu o majoritate de două treimi din voturile exprimate și de către majoritatea membrilor care compun Parlamentul European, membrii Comisiei trebuie să demisioneze colectiv din funcțiile lor, iar Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate trebuie să demisioneze din funcțiile pe care le exercită în cadrul Comisiei. Aceștia rămân în funcție și continuă să gestioneze afacerile curente până la înlocuirea lor în conformitate cu articolul 17 din Tratatul privind Uniunea Europeană. În acest caz, mandatul membrilor Comisiei numiți pentru a-i înlocui expiră la data la care ar fi trebuit să expire mandatul membrilor Comisiei obligați să demisioneze colectiv din funcțiile lor.

Articolul 289

(1) Procedura legislativă ordinară constă în adoptarea în comun de către Parlamentul European și Consiliu a unui regulament, a unei directive sau a unei decizii, la propunerea Comisiei. Această procedură este definită la articolul 294.

(2) În cazurile specifice prevăzute în tratate, adoptarea unui regulament, a unei directive sau a unei decizii de către Parlamentul European cu participarea Consiliului sau de către Consiliu cu participarea Parlamentului European constituie o procedură legislativă specială.

(3) Actele juridice adoptate prin procedură legislativă constituie acte legislative.

(4) În cazurile specifice prevăzute în tratate, actele legislative se pot adopta la inițiativa unui grup de state membre sau a Parlamentului European, la recomandarea Băncii Centrale Europene sau la solicitarea Curții de Justiție sau a Băncii Europene de Investiții.

SECȚIUNEA 2

PROCEDURI DE ADOPTARE A ACTELOR ȘI ALTE DISPOZIȚII

Articolul 293

(*ex-articolul 250 TCE*)

(1) În cazul în care, în temeiul tratatelor, Consiliul hotărăște la propunerea Comisiei, acesta poate modifica propunerea numai hotărând în unanimitate, cu excepția cazurilor prevăzute la articolul 294 alineatele (10) și (13), la articolele 310, 312, 314 și la articolul 315 al doilea paragraf.

(2) Atât timp cât Consiliul nu a luat o hotărâre, Comisia își poate modifica propunerea pe tot parcursul procedurilor care duc la adoptarea unui act al Uniunii.

Articolul 294

(*ex-articolul 251 TCE*)

(1) În cazul în care, în tratate, se face trimitere la procedura legislativă ordinară pentru adoptarea unui act, se aplică procedura de mai jos.

(2) Comisia prezintă o propunere Parlamentului European și Consiliului.

Prima lectură

(3) Parlamentul European adoptă poziția sa în primă lectură și o transmite Consiliului.

(4) În cazul în care poziția Parlamentului European este aprobată de Consiliu, actul respectiv se adoptă cu formularea care corespunde poziției Parlamentului European.

(5) În cazul în care poziția Parlamentului European nu este aprobată de Consiliu, acesta adoptă poziția sa în primă lectură și o transmite Parlamentului European.

(6) Consiliul informează pe deplin Parlamentul asupra motivelor care l-au condus la adoptarea poziției sale în primă lectură. Comisia informează pe deplin Parlamentul European cu privire la poziția sa.

A doua lectură

(7) În cazul în care, în termen de trei luni de la data transmiterii, Parlamentul European:

(a) aprobă poziția Consiliului din prima lectură sau nu s-a pronunțat, actul respectiv se consideră adoptat cu formularea care corespunde poziției Consiliului;

(b) respinge, cu majoritatea membrilor care îl compun, poziția Consiliului din prima lectură, actul propus este considerat ca nefiind adoptat;

(c) propune, cu majoritatea membrilor care îl compun, modificări la poziția Consiliului din prima lectură, textul astfel modificat se transmite Consiliului și Comisiei, care emite un aviz cu privire la aceste modificări.

(8) În cazul în care, în termen de trei luni de la primirea modificărilor Parlamentului European, Consiliul, hotărând cu majoritate calificată:

(a) aprobă toate aceste modificări, actul respectiv este considerat aprobat;

(b) nu aprobă toate modificările, președintele Consiliului, în consens cu președintele Parlamentului European, convoacă comitetul de conciliere, într-un termen de șase săptămâni.

(9) Consiliul hotărăște în unanimitate cu privire la modificările care au făcut obiectul unui aviz negativ din partea Comisiei.

Concilierea

(10) Comitetul de conciliere, care reunește membrii Consiliului sau reprezentanții lor și tot atâția membri care reprezintă Parlamentul European, are misiunea de a ajunge la un acord asupra unui proiect comun, cu majoritatea calificată a membrilor Consiliului sau a reprezentanților acestora și cu majoritatea membrilor care reprezintă Parlamentul European, în termen de șase săptămâni de la data convocării, pe baza pozițiilor Parlamentului și ale Consiliului din a doua lectură.

(11) Comisia participă la lucrările comitetului de conciliere și ia toate inițiativele necesare pentru promovarea unei apropieri între pozițiile Parlamentului European și ale Consiliului.

(12) În cazul în care, în termen de șase săptămâni de la convocare, comitetul de conciliere nu aprobă niciun proiect comun, actul propus este considerat neadoptat.

A treia lectură

(13) În cazul în care, în acest termen, comitetul de conciliere aprobă un proiect comun, Parlamentul European și Consiliul dispun fiecare de un termen de șase săptămâni de la această aprobare, pentru a adopta actul respectiv în conformitate cu acest proiect, Parlamentul European hotărând cu majoritatea voturilor exprimate iar Consiliul cu majoritate calificată. În caz contrar, actul propus este considerat neadoptat.

(14) Termenele de trei luni și șase săptămâni prevăzute la prezentul articol sunt prelungite cu cel mult o lună și, respectiv, două săptămâni, la inițiativa Parlamentului European sau a Consiliului.

Dispoziții speciale

(15) În cazul în care, în situațiile prevăzute în tratate, un act legislativ face obiectul procedurii legislative ordinare la inițiativa unui grup de state membre sau la recomandarea Băncii Centrale Europene ori la solicitarea Curții de Justiție, alineatul (2), alineatul (6) a doua teză și alineatul (9) nu se aplică.

În aceste cazuri, Parlamentul European și Consiliul transmit Comisiei proiectul de act, precum și pozițiile lor din prima și din a doua lectură. Parlamentul European sau Consiliul poate solicita avizul Comisiei în orice fază a procedurii, aviz pe care Comisia îl poate emite și din proprie inițiativă. Comisia poate, de asemenea, în cazul în care consideră necesar, să participe la comitetul de conciliere în condițiile prevăzute la alineatul (11).

Articolul 295

Parlamentul European, Consiliul și Comisia se consultă reciproc și organizează, de comun acord, condițiile cooperării lor. În acest scop, acestea pot, cu respectarea tratatelor, să încheie acorduri interinstituționale care pot avea un caracter obligatoriu.

Articolul 296

(ex-articolul 253 TCE)

În cazul în care tratatele nu prevăd tipul actului care trebuie adoptat, instituțiile îl aleg de la caz la caz, cu respectarea procedurilor aplicabile și a principiului proporționalității.

Actele juridice se motivează și fac trimitere la propunerile, inițiativele, recomandările, cererile sau avizele prevăzute în tratate.

În cazul în care examinează un proiect de act legislativ, Parlamentul European și Consiliul se abțin de la adoptarea de acte care nu au fost prevăzute de procedura legislativă aplicabilă domeniului respectiv.

Articolul 297

(ex-articolul 254 TCE)

(1) Actele legislative adoptate în conformitate cu procedura legislativă ordinară se semnează de președintele Parlamentului European și de președintele Consiliului.

Actele legislative adoptate în conformitate cu o procedură legislativă specială se semnează de președintele instituției care le-a adoptat.

Actele legislative se publică în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. Acestea intră în vigoare la data prevăzută de textul lor sau, în absența acesteia, în a douăzecea zi de la publicare.

(2) Actele fără caracter legislativ, adoptate sub formă de regulamente, directive și decizii, în cazul în care acestea din urmă nu indică destinatarii, se semnează de președintele instituției care le-a adoptat.

Regulamentele și directivele care se adresează tuturor statelor membre, precum și deciziile, în cazul în care acestea nu indică destinatarii, se publică în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. Acestea intră în vigoare la data prevăzută de textul lor sau, în absența acesteia, în a douăzecea zi de la data publicării.

Celelalte directive, precum și deciziile care se adresează unui destinatar se notifică destinatarilor lor și produc efecte prin această notificare.

Articolul 298

(1) În îndeplinirea misiunilor lor, instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii sunt susținute de o administrație europeană transparentă, eficientă și independentă.

(2) În scopul respectării Statutului și a regimului adoptate în temeiul articolului 336, Parlamentul European și Consiliul, hotărând prin regulamente, în conformitate cu procedura legislativă ordinară, stabilesc dispozițiile necesare.

PROTOCOLUL (NR. 6) PRIVIND STABILIREA SEDIILOR UNOR INSTITUȚII ȘI ALE ANUMITOR ORGANE, OFICII, AGENȚII ȘI SERVICII ALE UNIUNII EUROPENE

Articol unic

(a) Parlamentul European are sediul la Strasbourg, unde au loc cele douăsprezece sesiuni plenare lunare, inclusiv sesiunea bugetară. Perioadele sesiunilor plenare suplimentare se țin la Bruxelles.

Comisiile Parlamentului European au sediul la Bruxelles. Secretariatul General al Parlamentului European și serviciile acestuia își păstrează sediul la Luxemburg.

Prima instituție enumerată de articolul de 13 alin. (1) din TUE reprezintă instituția care deține *puterea legislativă a Uniunii Europene*, membrii acesteia – deputații europeni (europarlamentari) – fiind aleși în mod democratic, prin vot universal direct de cetățenii din statele membre ale Uniunii Europene, la fiecare cinci ani.

Parlamentul European are o istorie la fel de lungă ca cea a Uniunii Europene, fiind reglementat inițial sub denumirea de Adunarea Comună a Comunității⁵⁶, ca „prima adunare internațională de natură parlamentară înzestrată cu puteri reale, dar și limitate”⁵⁷, mai apoi sub denumirea de Adunarea Unică devenită, în martie 1958, Adunarea Parlamentară Europeană, pentru ca la o distanță de 4 ani să se denumească Parlamentul European.

Parlamentul European este singura instituție a Uniunii Europene căreia i-au fost sporite competențele în mod progresiv prin modificarea tratatelor, începând cu Tratatul privind instituirea Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului și Tratatul de la Roma și terminând cu Tratatul de la Lisabona, devenind o instituție esențială în procesul de elaborare a legislației UE, unul din principalele sale obiective fiind consolidarea caracterului democratic.

Prin Tratatul de la Lisabona este acordată Parlamentului European o mai mare putere de decizie, importanța acestei instituții crește, este extinsă responsabilitatea parlamentelor naționale în determinarea cursului politicii europene, conferind cetățenilor europeni dreptul de inițiativă cetățenească. Totodată, sunt consolidate competențele Parlamentului

---

⁵⁶ Prin Tratatul privind instituirea Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului semnat în data de 10 septembrie 1952.

⁵⁷ Moroianu Zlătescu Irina, Demetrescu Radu, *Drept instituțional comunitar și drepturile omului*, Ed. IRDO, 2005, București p. 60.

European, acesta dobândind puteri crescute în domeniul bugetar, conferindu-i-se și un rol fundamental în alegerea președintelui Comisiei Europene. Toate acestea îl fac un co-legislator pe deplin recunoscut alături de Consiliul Uniunii Europene.

Sediul oficial al Parlamentului European este la Strasbourg (Franța), însă acesta mai are alte două sedii, la Bruxelles (Belgia) și la Luxemburg, acesta din urmă fiind utilizat în principal pentru sarcini administrative. În fiecare an, la Strasbourg au loc 12 sesiuni plenare ale Parlamentului European, reunind deputații europeni, iar la Bruxelles aceștia se reunesc în comisii parlamentare, tot aici având loc și sesiunile plenare suplimentare. Parlamentul European este organizat în sistem unicameral.

Componența Parlamentului European

Intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona a determinat ca dreptul de a vota și de a candida la alegeri să devină un drept fundamental acordat cetățenilor europeni, garantat prin Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene⁵⁸. Astfel, „orice cetățean al Uniunii care își are reședința într-un stat membru și care nu este resortisant al acestuia are dreptul de a alege și de a fi ales la alegerile pentru Parlamentul European în statul membru în care își are reședința”⁵⁹.

Dacă la prima reuniune a membrilor Parlamentului European aleși prin vot universal direct aceștia au fost în număr de 410 deputați europeni⁶⁰, în legislatura 2014-2019 atingând maximum istoric de 751 (750 plus președintele⁶¹), în prezent, numărul acestora este de 705 de deputați aleși în cele 27 de

---

⁵⁸ Articolul 39.

⁵⁹ Articolul 22 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

⁶⁰ Pentru mai multe informații a se vedea Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op. cit.*, pp. 162-163.

⁶¹ Perioadă în care Uniunea Europeană era formată din 28 de state membre.

state membre ale Uniunii Europene. Reprezentarea cetățenilor este asigurată în mod proporțional descrescător, existând un prag minim de șase membri pentru fiecare stat membru, iar în final, niciunui stat membru nu i se atribuie mai mult de nouăzeci și șase de locuri. Numărul deputaților din fiecare stat membru al UE este, în principiu, proporțional cu numărul populației sale, fiind aplicabil sistemul proporționalității degresive⁶².

„Fiecare țară decide cu privire la forma pe care o vor lua alegerile pe teritoriul său, dar trebuie să garanteze egalitatea dintre bărbați și femei și votul secret. Alegerile europene se desfășoară în conformitate cu un sistem de reprezentare proporțională. Vârsta minimă pentru exercitarea dreptului de vot este de 18 ani, mai puțin în Austria și Malta, unde este de 16 ani”⁶³, iar în Grecia este de 17 ani. Există și o obligativitate a votului, indiferent că este vorba de cetățenii statului respectiv sau de resortisanții acestuia, reglementată în cinci state membre: Belgia, Bulgaria, Luxemburg, Cipru și Grecia.

Dreptul de a candida la alegerile pentru Parlamentul European în orice alt stat membru de reședință este „o formă a aplicării principiului nediscriminării între cetățeni și resortisanți străini și corolarul dreptului la liberă circulație și ședere pe teritoriul Uniunii Europene. Orice persoană care este cetățean al Uniunii și care, fără a avea cetățenia statului membru de reședință, îndeplinește condițiile de care depinde dreptul de a fi ales al resortisanților săi, în conformitate cu legislația statului membru respectiv, are dreptul de a fi ales în cadrul alegerilor pentru Parlamentul European în statul membru de reședință, dacă nu este decăzută din aceste drepturi”⁶⁴.

---

⁶² Deputații din statele membre cu cei mai mulți locuitori vor reprezenta un număr mai mare de cetățeni decât deputații din statele cel mai puțin populate.

⁶³ Pentru mai multe informații a se vedea <https://www.europarl.europa.eu/meps/ro/about>, acceată la data de 05.08.2020

⁶⁴ *Ibidem*.

Sistemul european electoral garantează un mod unitar de desfășurare a campaniei electorale europene, în acest scop, pentru a se evita ca rezultatele obținute într-o țară să influențeze alegătorii unui alt stat, rezultatele alegerilor europene nu sunt publicate până la încheierea alegerilor în ultimul stat în care se votează. În același timp, revine legislațiilor naționale să se ocupe de determinarea sistemului propriu electoral, cu respectarea prevederilor tratatelor.

Ultimele alegeri europene au avut loc în perioada 23-26 mai 2019, rezultatul alegerilor urmând a avea un impact direct asupra fiecărui stat membru în parte în următorii 5 ani. La aceste ultime alegeri a fost înregistrată o prezență ridicată la vot, demonstrând interesul cetățenilor pentru Uniunea Europeană, însă, în același timp, aceleași alegeri subliniază și un nivel ridicat de nemulțumiri la adresa unora dintre partidele politice, motiv pentru care s-a înregistrat și un număr mare de voturi acordat partidelor anti-europene. Este esențial dialogul permanent cu cetățenii, aceștia trebuie să fie implicați activ în asigurarea democrației europene.

În actualul Parlament European, principalele două grupuri politice principale (PPE și S&D) au scăzut ca procent față de legislatura precedentă (2014-2019), pierzând majoritatea absolută (în prezent au 45% din locuri, față de 55%).

În prezent, repartizarea locurilor în Parlamentul European variază de la șase mandate de deputat european pentru Malta, Luxemburg și Cipru la 96 de mandate pentru Germania.

Întrucât în martie 2019 ar fi trebuit să aibă loc retragerea programată a Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord din UE⁶⁵, s-a analizat modul de redistribuire a celor 73 de locuri atribuite acesteia. Urmare Rezoluției legislative a Parlamentului European din 13 iunie 2018 referitoare la

---

⁶⁵ Cee ace în final s-a întâmplat la 31 ianuarie 2021.

proiectul de decizie a Consiliului European de stabilire a componenței Parlamentului European⁶⁶, la 28 iunie 2018 a fost adoptată Decizia (UE) 2018/937 a Consiliului European din 28 iunie 2018 de stabilire a componenței Parlamentului European.⁶⁷ Prin această decizie, numărul total de locuri a fost micșorat la 705 de la 751, câte au fost în legislatură 2014-2019, însă cota unor state membre ale UE a crescut.

Conform reglementărilor din decizie, numărul deputaților europeni aleși din fiecare stat membru a fost de:

Germania - 96	Franța - 79	Italia - 76
Spania - 59	Polonia - 52	România - 33
Țările de Jos - 29	Belgia - 21	Grecia - 21
Ungaria - 21	Portugalia - 21	Suedia - 21
Republica Cehă - 21	Austria - 19	Bulgaria - 17
Finlanda - 14	Danemarca - 14	Slovacia - 14
Irlanda - 13	Croația - 12	Lituania - 11
Letonia - 8	Slovenia - 8	Estonia - 7
Cipru - 6	Luxemburg - 6	Malta - 6
Total: 705 locuri		

Întrucât la alegerile europene din mai 2019 și la începutul actualei legislaturi pentru perioada 2019-2020, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord încă mai era stat membru al UE, potrivit dispozițiilor articolului 3 alineatul (2) din decizia sus-menționată numărul deputaților din fiecare stat membru UE din Parlamentul European va rămâne același ca în legislatura precedentă.

---

⁶⁶ Text adoptat P8_TA(2018)0249, disponibil la https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2018-0249_RO.html

⁶⁷ Publicată în Jurnalul Oficial al UE L 165 I, din data de 02.07.2018, p. 1.

În legislatura precedentă repartizarea locurilor în Parlamentul European a fost realizată astfel:

Legislatura 2014-2019		
Germania - 96	Franța - 74	Italia - 73
Regatul Unit - 73	Spania - 54	Polonia - 51
România - 32	Țările de Jos - 26	Belgia - 21
Grecia - 21	Ungaria - 21	Portugalia - 21
Republica Cehă - 21	Suedia - 20	Austria - 18
Bulgaria - 17	Danemarca - 13	Finlanda - 13
Slovacia - 13	Irlanda - 11	Croația - 11
Lituania - 11	Letonia - 8	Slovenia - 8
Cipru - 6	Luxemburg - 6	Estonia - 6
Malta - 6		
Total: 751 locuri		

Eventualele modificări sau revizuirii ale deciziei ar fi trebuit făcute cu suficient timp înainte de începutul legislaturii 2019-2024, „în vederea instituirii unui sistem care să permită în viitor, înainte de fiecare noi alegeri pentru Parlamentul European, o distribuire echitabilă, durabilă și transparentă a locurilor între statele membre, reflectând principiul proporționalității descrescătoare astfel cum este prevăzut la articolul 1, ținând seama de orice modificare a numărului acestora și de evoluțiile lor demografice, constatate în mod corespunzător cu respectarea echilibrului global al sistemului instituțional astfel cum este prevăzut de tratate”⁶⁸.

Față de tratatele anterioare Tratatului de la Lisabona, rezultatele alegerilor se oglindesc într-un mod diferit în

---

⁶⁸ A se vedea articolul 4 din Decizia Consiliului European din 28 iunie 2013 de stabilire a componenței Parlamentului European, publicată în JO L 181, din 29.06.2013, p. 57.

actualul peisaj instituțional al UE dacă se are în vedere că Parlamentul European are competențe sporite, mai precis în ceea ce privește numirea noii Comisii Europene. Din 1979 și până în prezent, mai exact de la primele alegeri din 1979, numărul de locuri din Parlamentul European a crescut ca urmare a aderării unor state în diferite etape la UE, Parlamentul European consolidându-și competențele în arhitectura instituțională a Uniunii Europene, regulile care reglementau alegerea deputaților europeni suferind modificări și evoluând de-a lungul acestei perioade.

În prezent, după validarea alegerilor europene, deputații europeni în Parlamentul European își aleg președintele, cei 14 vicepreședinți și un număr de cinci chestori pentru un mandat de doi ani și jumătate, prin vot secret. Totodată, în cadrul Parlamentului European are loc votarea candidatului pentru funcția de Președinte al Comisiei Europene, în cadrul comisiilor parlamentare au loc audierile comisarilor desemnați de statele membre și, nu în ultimul rând, tot aici are loc votul de investitură al Comisiei Europene.

În ceea ce privește egalitatea de gen și componența Parlamentului European în funcție de acest criteriu, dincolo de existența Comisiei Parlamentului European pentru drepturile femeilor și egalitatea de gen, care se focusează pe dezvoltarea politicilor conexe în Uniunea Europeană, conform statisticilor, în prezent ~40% din structura PE este reprezentată de femei, constituind una dintre cele mai mari proporții ale unui parlament din întreaga lume. În același timp, aceste statistici nu subliniază neapărat și promovarea egalității de gen în politicile PE, cu toate că această instituție europeană se remarcă a fi un puternic promotor al egalității de gen.

O promovare a egalității de gen este importantă, pe de o parte prin prisma atribuțiilor sporite câștigate de Parlamentul

European în calitate de colegiuitor alături de Consiliu, de-a lungul timpului, cât și prin prisma nevoii de asigurare a unui echilibru la nivel instituțional, oferind inclusiv „puterea exemplului” pentru statele membre, la nivel național.

2.2. Organizarea și funcționarea Parlamentului European

Președintele Parlamentului European este ales prin vot secret, pentru o perioadă de 2 ani și jumătate, cu posibilitatea de reînnoire a mandatului, urmare a candidaturilor prezentate numai de un grup politic sau de un număr de deputați care atinge cel puțin pragul redus, după alegerea sa urmând alegerea vicepreședinților și a chestorilor. La alegerea Președintelui, a vicepreședinților și a chestorilor, trebuie să se țină seama de o reprezentare globală echitabilă a tendințelor politice și de echilibrul de gen și geografic⁶⁹. Printre principalele atribuții ale *Președintelui Parlamentului European*⁷⁰ se numără:

- ✚ reprezentarea acestei instituții europene în relațiile externe și cu celelalte instituții ale UE,
- ✚ supravegherea activității Parlamentului și a comisiilor parlamentare, a dezbaterilor ce se desfășoară în plenul acestuia, a activității organismelor sale constitutive,
- ✚ semnarea alături de Președintele Consiliului a actelor legislative adoptate prin procedura legislativă ordinară,
- ✚ asigurarea cadrului legal de desfășurare a procedurilor parlamentare prin respectarea propriului regulament de procedură,
- ✚ în urma adoptării de către Parlament a bugetului Uniunii Europene îl semnează, pentru ca astfel acesta să devină operațional,

---

⁶⁹ Articolul 15 din Regulamentul de procedură al Parlamentului European

⁷⁰ Actualul președinte al Parlamentului European este David-Maria Sassoli, al cărui mandat a început în iulie 2019 și va lua sfârșit în decembrie 2021.

✚ deschiderea, suspendarea și închiderea ședințelor, prezidarea dezbaterilor și supravegherea votărilor etc.

Plenul Parlamentului European reprezintă de fapt Parlamentul European, reuniunile și sesiunile acestuia fiind prezidate de președinte, la Strasbourg sau la Bruxelles (sesiunile suplimentare), patru zile pe săptămână (luni-joi), mai puțin în luna august când este vacanță. La ședințele Plenului participă și Comisia Europeană și Consiliul Uniunii Europene.

Vicepreședinții Parlamentului European (14 la număr) au rolul (potrivit dispozițiilor articolul 23 din Regulamentul de procedură, în situația în care președintele absentează, se află în imposibilitatea de exercitare a funcției sau în cazul în care dorește să participe la dezbateri), de a-l înlocui, în conformitate cu articolul 17 alineatul (2) din regulament. Totodată, președintele poate delega vicepreședinților orice funcție.

Cei cinci chestori, cu statut de observatori și care formează Colegiul chestorilor, au, în principal, rolul de a asigura îndeplinirea sarcinilor administrative și financiare privind activitatea desfășurată în mod direct pe deputați.

Președintele și cei 14 vicepreședinți alcătuiesc *Biroul*, acesta reunindu-se de două ori pe lună și al cărui rol este acela de a reglementa aspecte de ordin financiar, administrativ și organizatoric privind Parlamentul European. Tot lui îi revine sarcina de a stabili proiectul preliminar de estimare bugetară, de numire a Secretarului General și de stabilire a componenței și organizării Secretariatului General. Și chestorii sunt membri ai Biroului, însă aceștia au doar o funcție consultativă.

Au fost create și *Conferința președinților*, *Conferința președinților de comisie* și *Conferința președinților de delegație*.

Conferința președinților de comisie reprezintă organul politic care asigură coordonarea activității celor 20 de comisii dar și o colaborare eficientă între acestea, fiind formată din

președinții comisiilor permanente și ai celor speciale. Președintele acestei comisii este ales dintre membri, iar mandatul său este de doi ani și jumătate. Potrivit articolului 29 din Regulamentul de procedură al Parlamentului European, „Conferința președinților de comisie poate adresa recomandări Conferinței președinților în legătură cu lucrările comisiilor și stabilirea ordinii de zi în perioadele de sesiune”. Totodată, Conferința președinților de comisie „prezintă *Conferinței președinților* o recomandare lunară privind proiectul de ordine de zi pentru următoarea perioadă de sesiune, împreună cu o analiză lunară privind compatibilitatea proiectelor legislative cu normele din tratat referitoare la actele delegate și la actele de punere în aplicare”⁷¹. De asemenea, are rolul de mediator între comisiile parlamentare.

Conferința președinților de delegație este alcătuită din președinții delegațiilor interparlamentare permanente și analizează periodic aspectele legate de buna funcționare a delegațiilor interparlamentare și a activității delegațiilor la comisiile parlamentare mixte.

În continuare, deputații europeni sunt organizați în 20 de comisii, două subcomisii și 44 de delegații⁷², iar fiecare dintre acestea își alege propriul birou, alcătuit la rândul său dintr-un președinte și până la patru vicepreședinți.

Comisiile parlamentare sunt formate din deputați din diferite grupuri politice, cărora le revine rolul de a pregăti

---

⁷¹ Pentru mai multe detalii a se accesa pagina Uniunii Europene dedicată Comisiilor din cadrul Parlamentului European, disponibilă la <https://www.europarl.europa.eu/committees/ro/conference-of-committee-chairs.html>, accesată la data de 07.10.2019.

⁷² Numărul de 44 de delegații permanente a fost stabilit prin *Decizia Parlamentului European din 17 aprilie 2019 privind numărul delegațiilor interparlamentare, al delegațiilor la comisiile parlamentare mixte și al delegațiilor la comisiile de cooperare parlamentară și la adunările parlamentare multilaterale* în care sunt enumerate delegațiile, grupate în funcție de regiuni, din noua legislatură parlamentară (2019-2024).

ședințele plenare ale Parlamentului European, care au un caracter permanent, iar fiecare dintre cele 20 comisii⁷³ are, la rândul său, un birou și un secretariat. Acestea își desfășoară activitatea la Bruxelles. Cele 20 comisii și două subcomisii ale Parlamentului European sunt:

- ✚ Comisia pentru Afaceri externe
- ✚ Subcomisia pentru Drepturile omului
- ✚ Subcomisia pentru Securitate și apărare
- ✚ Comisia pentru Dezvoltare
- ✚ Comisia pentru Comerț internațional
- ✚ Comisia pentru Bugete
- ✚ Comisia pentru Control bugetar
- ✚ Comisia pentru Afaceri economice și monetare
- ✚ Comisia pentru Ocuparea forței de muncă și afaceri sociale
- ✚ Comisia pentru Mediu, sănătate publică și siguranță alimentară
- ✚ Comisia pentru Industrie, cercetare și energie
- ✚ Comisia pentru Piața internă și protecția consumatorilor
- ✚ Comisia pentru Transport și turism
- ✚ Comisia pentru Dezvoltare regională
- ✚ Comisia pentru Agricultură și dezvoltare rurală
- ✚ Comisia pentru Pescuit
- ✚ Comisia pentru Cultură și educație
- ✚ Comisia pentru Afaceri juridice
- ✚ Comisia pentru Libertăți civile, justiție și afaceri interne
- ✚ Comisia pentru Afaceri constituționale
- ✚ Comisia pentru Drepturile femeii și egalitatea de gen
- ✚ Comisia pentru Petiții.

---

⁷³ Numărul de membri dintr-o comisie poate fi de la 25 până la 73 de membri titulari, cărora li se adaugă același număr de membri supleanți.

Rolul acestor comisii este acela de a solicita membrilor săi să întocmească rapoarte, să facă audieri, să facă amendamente care să se concretizeze prin realizarea de propuneri legislative, prin adoptarea de rapoarte, dar și să monitorizeze activitatea celorlalte instituții și organe ale UE. Astfel, articolul 210 din Regulamentul de procedură prevede ca misiunea a Comisiilor permanente examinarea chestiunilor în legătură cu care au fost sesizate de Parlament sau de Președinte, în numele Conferinței președinților. La rândul său, „orice comisie poate însărcina, cu acordul organelor pertinente ale Parlamentului, unul sau mai mulți membri să efectueze o misiune de studiu sau de informare” (articolul 210, alineatul 4 din Regulamentul de Procedură).

Parlamentul European are posibilitatea să constituie și *subcomisii și comisii temporare speciale*, pe probleme cu caracter specific, inclusiv *comisii de anchetă* care să investigheze presupuse nereguli sau situații de administrare defectuoasă a legislației UE.

Delegațiile Parlamentului European au rolul de a stabili și menține legătura cu parlamentele țărilor terțe, în vederea reprezentării și promovării Uniunii Europene și a valorilor stabilite de articolul 2 din TUE. Conform dispozițiilor art. 223 din Regulamentul de procedură al Parlamentului European, aceste delegații sunt constituite la propunerea Conferinței președinților, de către Parlament, acesta stabilind natura și numărul de membri ale acestora, luând în considerare atribuțiile fiecăreia (cu posibilitatea de extindere sau restrângere a acestora). Membrii delegațiilor sunt numiți de grupurile politice și deputații neafiliați în cursul celei dintâi sau celei de a doua perioade de sesiune a Parlamentului nou-ales pentru întreaga durată a legislaturii. Totodată, comisia competentă pentru afaceri externe este informată constant de președintele delegației cu privire la activitățile desfășurate.

În prezent, pentru legislatura 2019-2024, în Parlamentul European funcționează 44 de delegații⁷⁴ cu caracter permanent, iar numărul deputaților dintr-o delegație se identifică cu numărul de parlamentari din statul partener respectiv; componența delegațiilor trebuie să ofere o reprezentare corectă a statelor membre ale Uniunii Europene, a orientării politice și a egalității de gen.

În desfășurarea activității sale, „Parlamentul European este asistat de un *Secretariat General* cu sediul la Luxemburg și Bruxelles, care își desfășoară activitatea sub autoritatea unui Secretar General desemnat de către Birou. În cadrul Secretariatului General există și un director pentru relațiile cu fracțiunile politice. La rândul lui, Biroul poate fi lărgit și cu președinții grupurilor politice”⁷⁵. Rolul Secretariatului General este acela de a coordona activitatea de legiferare, de a se ocupa de desfășurarea în bune condiții a ședințelor plenare, de a oferi sprijin tehnic și consiliere membrilor Parlamentului și, totodată, de a garanta caracterul multilingv al ședințelor plenare.

2.3. Grupurile politice și partidele politice în Uniunea Europeană

În articolul 10 alin. (4) din Tratatul privind Uniunea Europeană este precizat că „partidele politice la nivel european contribuie la formarea conștiinței politice europene și la exprimarea voinței cetățenilor Uniunii”. Participarea la alegerile europene este asigurată de partidele politice naționale interesate, însă, din momentul în care candidații acestora câștigă alegerile europene și devin deputați europeni, de cele

---

⁷⁴ Ex. Delegația pentru relațiile cu Bosnia și Herțegovina și Kosovo, Delegația pentru relațiile cu Israel, Delegația pentru relațiile cu Palestina, Delegația pentru relațiile cu Peninsula Arabă, cu Irak, cu Iran, Delegația pentru relațiile cu Japonia, cu Republica Populară Chineză, Delegația pentru relațiile cu Africa de Sud, cu Parlamentul panafrikan etc.

⁷⁵ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p 167.

mai multe ori aceștia aleg să devină membri ai grupurilor politice transnaționale constituite la nivelul UE, luând în considerare că majoritatea partidelor naționale sunt afiliate la un partid politic paneuropean.

Grupul politic⁷⁶ trebuie să fie constituit din deputați aleși în cel puțin un sfert din statele membre, iar numărul minim necesar de deputați pentru a constitui un grup politic este de 23 de deputați, cu precizarea că un deputat poate aparține unui singur grup politic și, totodată, că pot exista situații în care un deputat european să nu aparțină vreunui grup politic. În săptămâna care precede perioada de sesiune a Parlamentului European și în săptămânile de sesiune, revine grupurilor politice organizarea de reuniuni regulate și de seminarii.

În prezent, partidele europene sunt: Partidul Popular European (PPE), Partidul Socialiștilor Europeni (PSE), Grupul Alianței Progresiste a Socialiștilor și Democraților din Parlamentul European (S&D), Grupul Conservatorilor și Reformiștilor Europeni (CRE), Renew Europe group (Renew Europe), Grupul Confederal al Stângii Unite Europene/Stânga Verde Nordică (GUE/NGL), Grupul Verzilor/Aliața Liberă Europeană (Verts/ALE), Identity and Democracy (ID).

Acestor partide li se adaugă și deputații neafiliați niciunui partid, dar care întregesc numărul de deputați până la 705. Deputații neafiliați sunt deputații care nu aderă la un grup politic, dar care se bucură de un statut și drepturi parlamentare la fel ca ceilalți deputați.

Conform articolului 35 din Regulamentul de procedură al Parlamentului European „deputații individuali pot forma intergrupuri sau alte grupări neoficiale ale deputaților pentru a

---

⁷⁶ Art.32 din Regulamentul de procedură al Parlamentului European a-VIII-a legislatură, disponibil la https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/RULES-8-2018-07-31_RO.pdf?redirect. Acest regulament propriu al Parlamentului European este adoptat în baza articolului 232 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

organiza schimburi de opinii informale în legătură cu chestiuni specifice între diferite grupuri politice, cu atragerea membrilor unor comisii parlamentare diferite, și pentru a promova contactul între deputați și societatea civilă. Intergrupurile, precum și alte grupări neoficiale trebuie să fie pe deplin transparente în acțiunile lor și să nu se implice în activități care pot fi confundate cu activitățile oficiale ale Parlamentului sau ale organelor sale”.

Partidelor și grupurilor politice li se adaugă importante fundații politice europene printre care se numără: Centrul pentru Studii Europene „Wilfried Martens”, Fundația pentru Studii Progresive Europene, Forumul Liberal European, Fundația Ecologistă Europeană, Institutul Democrațiilor Europeni, Transformă Europa și Noua Direcție – Fundația pentru Reformă în Europa.

2.3. Secretariatul Parlamentului European

Ca toate instituțiile Uniunii Europene, Parlamentul European are un secretariat general cu sediul la Luxemburg și Bruxelles, „care își desfășoară activitatea sub autoritatea unui secretar general, desemnat de către Birou. În cadrul Secretariatul general există și un director pentru relațiile cu fracțiunile politice”⁷⁷. Rolul secretariatului este acela de a coordona activitatea legislativă și de a asigura organizarea sesiunilor plenare și a reuniunilor.

2.4. Atribuțiile Parlamentului European

Atribuțiile Parlamentului European pot fi împărțite în trei mari categorii:

- ✚ Atribuții legislative
- ✚ Atribuții bugetare
- ✚ Atribuții de supraveghere și control

---

⁷⁷ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p 167.

2.4.1. Atribuții legislative

Rolul extins acordat Parlamentului European prin Tratatul de la Lisabona și acordul privind împărțirea atribuțiilor legislative cu Consiliul Uniunii Europene, la propunerea Comisiei Europene, a făcut ca aceste atribuții să se împartă între Comisie, Consiliu și Parlament. Inițiativa legislativă⁷⁸ corespunde Comisiei Europene, care este instituția competentă să facă propuneri legislative de regulamente, directive sau alte acte legislative europene.

Chiar dacă inițiativa legislativă aparține Comisiei Europene, Parlamentul European și Consiliul pot invita Comisia să prezinte propuneri legislative, reprezentând o formă de „inițiativă indirectă” pentru aceste din urmă instituții europene. Această atribuție nu creează o obligație care incumbă Comisiei Europene, aceea de a propune legislația solicitată, însă refuzul său trebuie argumentat și justificat.

De asemenea, participarea Parlamentului European la negocierile privind programul anual de lucru al Comisiei Europene poate constitui o pârghie prin care Parlamentul își poate augmenta influența asupra legislației Uniunii Europene. Așadar, se impune un parteneriat solid între Comisia Europeană și Parlamentul European, care să respecte proporționalitatea, subsidiaritatea și buna legiferare.

Adoptarea actelor legislative europene presupune cunoașterea informațiilor privind *procedura legislativă ordinară (codecizia)*, prin care Parlamentul European a devenit un actor cu forțe egale ca cele ale Consiliului și *procedura legislativă specială (de consultare)*, aplicabilă în anumite situații⁷⁹.

---

⁷⁸ Claudia Elena Marinică, *Improving the European Citizens' Initiative from the good administration perspective*, Supplement of Valhia University Law Study, 2019, pp.300-311.

⁷⁹ Parlamentul European are doar un rol consultativ. Există situații în care această procedură de consultare este obligatorie (ex. fiscalitate) sau situații în care procedura este pur consultativă.

*Procedura legislativă ordinară*⁸⁰ reprezintă regula generală în materia adoptării legislației la nivelul Uniunii Europene, prin care Parlamentul împreună cu Consiliul au responsabilități egale în activitatea de legiferare, cu aplicabilitate în multiple și diferite domenii, acoperind majoritatea domeniilor de competență ale UE. Majoritatea legislației europene este adoptată de către Parlamentul European și Consiliu în comun.

Articolul 294 TFUE prevede etapele procedurii legislative ordinare, astfel:

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

Articolul 294

(ex-articolul 251 TCE)

- (1) În cazul în care, în tratate, se face trimitere la procedura legislativă ordinară pentru adoptarea unui act, se aplică procedura de mai jos.
- (2) Comisia prezintă o propunere Parlamentului European și Consiliului.

Prima lectură

- (3) Parlamentul European adoptă poziția sa în primă lectură și o transmite Consiliului.
- (4) În cazul în care poziția Parlamentului European este aprobată de Consiliu, actul respectiv se adoptă cu formularea care corespunde poziției Parlamentului European.
- (5) În cazul în care poziția Parlamentului European nu este aprobată de Consiliu, acesta adoptă poziția sa în primă lectură și o transmite Parlamentului European.

---

⁸⁰ Prin art. 189B din Tratatul de la Maastricht s-a instituit procedura de adoptare în comun a actelor comunitare, făcând din Parlament un codecidor alături de Consiliu, ceea ce i-a conferit un drept de veto, însă nu l-a transformat în colegislator întrucât puterea de inițiativă a continuat să rămână apanajul Comisiei Europene. Această procedură a fost extinsă de viitoarele tratate, respectiv de Tratatul de la Amsterdam, Nisa și Lisabona. Prin Tratatul de la Lisabona, Parlamentul devine colegislator alături de Consiliu, dispunând de un veritabil drept de veto în cadrul procedurii decizionale și prin urmare orice decizie trebuie adoptată în acord cu cerințele acestuia.

(6) Consiliul informează pe deplin Parlamentul asupra motivelor care l-au condus la adoptarea poziției sale în primă lectură. Comisia informează pe deplin Parlamentul European cu privire la poziția sa.

A doua lectură

(7) În cazul în care, în termen de trei luni de la data transmiterii, Parlamentul European:

(a) aprobă poziția Consiliului din prima lectură sau nu s-a pronunțat, actul respectiv se consideră adoptat cu formularea care corespunde poziției Consiliului;

(b) respinge, cu majoritatea membrilor care îl compun, poziția Consiliului din prima lectură, actul propus este considerat ca nefiind adoptat;

(c) propune, cu majoritatea membrilor care îl compun, modificări la poziția Consiliului din prima lectură, textul astfel modificat se transmite Consiliului și Comisiei, care emite un aviz cu privire la aceste modificări.

(8) În cazul în care, în termen de trei luni de la primirea modificărilor Parlamentului European, Consiliul, hotărând cu majoritate calificată:

(a) aprobă toate aceste modificări, actul respectiv este considerat aprobat;

(b) nu aprobă toate modificările, președintele Consiliului, în consens cu președintele Parlamentului European, convoacă comitetul de conciliere, într-un termen de șase săptămâni.

(9) Consiliul hotărăște în unanimitate cu privire la modificările care au făcut obiectul unui aviz negativ din partea Comisiei.

Concilierea

(10) Comitetul de conciliere, care reunește membrii Consiliului sau reprezentanții lor și tot atâția membri care reprezintă Parlamentul European, are misiunea de a ajunge la un acord asupra unui proiect comun, cu majoritatea calificată a membrilor Consiliului sau a reprezentanților acestora și cu majoritatea membrilor care reprezintă Parlamentul European, în termen de șase săptămâni de la data convocării, pe baza pozițiilor Parlamentului și ale Consiliului din a doua lectură.

(11) Comisia participă la lucrările comitetului de conciliere și ia toate inițiativele necesare pentru promovarea unei apropieri între pozițiile Parlamentului European și ale Consiliului.

(12) În cazul în care, în termen de șase săptămâni de la convocare, comitetul de conciliere nu aprobă niciun proiect comun, actul propus este considerat neadoptat.

A treia lectură

(13) În cazul în care, în acest termen, comitetul de conciliere aprobă un proiect comun, Parlamentul European și Consiliul dispun fiecare de un

termen de șase săptămâni de la această aprobare, pentru a adopta actul respectiv în conformitate cu acest proiect, Parlamentul European hotărând cu majoritatea voturilor exprimate iar Consiliul cu majoritate calificată. În caz contrar, actul propus este considerat neadoptat.

(14) Termenele de trei luni și șase săptămâni prevăzute la prezentul articol sunt prelungite cu cel mult o lună și, respectiv, două săptămâni, la inițiativa Parlamentului European sau a Consiliului.

Dispoziții speciale

(15) În cazul în care, în situațiile prevăzute în tratate, un act legislativ face obiectul procedurii legislative ordinare la inițiativa unui grup de state membre sau la recomandarea Băncii Centrale Europene ori la solicitarea Curții de Justiție, alineatul (2), alineatul (6) a doua teză și alineatul (9) nu se aplică.

În aceste cazuri, Parlamentul European și Consiliul transmit Comisiei proiectul de act, precum și pozițiile lor din prima și din a doua lectură. Parlamentul European sau Consiliul poate solicita avizul Comisiei în orice fază a procedurii, aviz pe care Comisia îl poate emite și din proprie inițiativă.

Comisia poate, de asemenea, în cazul în care consideră necesar, să participe la comitetul de conciliere în condițiile prevăzute la alineatul (11).

Prevederilor articolul 294 din TFUE li se adaugă și cele cuprinse în articolul 59 din Regulamentul de procedură al Parlamentului European prin care se precizează că:

Regulamentul de procedură al Parlamentului European, a-VIII-a legislatură

Articolul 59

Votul în Parlament – prima lectură

1. Parlamentul poate aproba, modifica sau respinge proiectul de act legislativ.

2. Parlamentul votează prima dată asupra oricărei propuneri de respingere imediată a proiectului de act legislativ care a fost depus în scris de comisia competentă, un grup politic sau un număr de deputați care atinge cel puțin pragul redus.

În cazul în care propunerea de respingere se adoptă, Președintele îi solicită instituției care a prezentat proiectul de act legislativ să îl retragă.

În cazul în care instituția respectivă își retrage proiectul de act legislativ, Președintele declară procedura încheiată. În cazul în care instituția nu își retrage proiectul de act legislativ, Președintele anunță că prima lectură a Parlamentului s-a încheiat, cu excepția cazului în care, la propunerea președintelui sau a raportorului comisiei competente, a unui grup politic sau a unui număr de deputați care atinge cel puțin pragul redus, Parlamentul decide să îl retrimită comisiei competente spre reexaminare.

În cazul în care propunerea de respingere nu se adoptă, Parlamentul acționează în conformitate cu alineatele (3), (4) și (5).

3. Orice acord provizoriu prezentat de comisia competentă în temeiul articolului 69f alineatul (4) face obiectul unui vot prioritar și unic, cu excepția cazului în care, la cererea unui grup politic sau a unui număr de deputați care atinge cel puțin pragul redus, Parlamentul decide, în schimb, să voteze amendamentele în conformitate cu alineatul (4). În acest caz, Parlamentul decide, de asemenea, dacă votarea amendamentelor are loc imediat sau nu. În cazul în care nu se votează

imediat asupra amendamentelor, Parlamentul stabilește un nou termen pentru amendamente, acestea fiind supuse la vot într-o ședință ulterioară.

În cazul în care acordul provizoriu se adoptă în urma unui vot unic, Președintele anunță că prima lectură în Parlament s-a încheiat.

În cazul în care, în urma unui vot unic, acordul provizoriu nu întrunește majoritatea voturilor exprimate, Președintele stabilește un nou termen pentru depunerea amendamentelor la proiectul de act legislativ. Amendamentele sunt apoi supuse la vot într-o ședință ulterioară pentru ca Parlamentul să își încheie prima lectură.

4. Cu excepția cazului în care s-a adoptat o propunere de respingere în conformitate cu alineatul (2) sau un acord provizoriu în conformitate cu alineatul (3), orice amendamente la proiectul de act legislativ sunt apoi supuse la vot, inclusiv, după caz, anumite părți din acordul provizoriu, în cazul în care au fost depuse cereri de vot separat sau pe părți sau amendamente concurente.

Înainte de votarea amendamentelor, Președintele poate solicita Comisiei să-și facă cunoscută poziția și Consiliului să-și prezinte comentariile.

După ce a avut loc votul asupra respectivelor amendamente, Parlamentul votează întregul proiect de act legislativ, eventual modificat.

În cazul în care proiectul de act legislativ în ansamblul său, eventual modificat, este adoptat, Președintele anunță că prima lectură s-a încheiat, cu excepția cazului în care, la propunerea președintelui sau a raportorului comisiei competente, a unui grup politic sau a unui număr de deputați

care atinge cel puțin pragul redus, Parlamentul decide să îl retrimită comisiei competente în vederea unor negocieri interinstituționale în conformitate cu articolele 59a și 69f.

În cazul în care proiectul de act legislativ în ansamblul său, așa cum a fost modificat, nu întrunește majoritatea voturilor exprimate, Președintele anunță că prima lectură în Parlament s-a încheiat, cu excepția cazului în care, la propunerea președintelui sau a raportorului comisiei competente, a unui grup politic sau a unui număr de deputați care atinge cel puțin pragul redus, Parlamentul decide să îl retrimită comisiei competente spre reexaminare.

5. După ce au avut loc voturile în conformitate cu alineatele (2), (3) și (4), precum și, dacă este cazul, voturile ulterioare privind amendamentele la proiectul de rezoluție legislativă referitoare la cererile de deschidere a unei proceduri, rezoluția legislativă se consideră adoptată.

Dacă este necesar, rezoluția legislativă se modifică, în conformitate cu articolul 193 alineatul (2), pentru a reflecta rezultatul voturilor desfășurate în conformitate cu alineatele (2), (3) și (4).

Textul rezoluției legislative și al poziției Parlamentului este transmis de către Președinte Consiliului și Comisiei, precum și grupului de state membre în cauză, Curții de Justiție sau Băncii Centrale Europene, în cazul în care proiectul de act legislativ este emis de către acestea.

Articolul 59a

Retrimiteria la comisia competentă

În cazul în care, în conformitate cu articolul 59, un text este retrimis comisiei competente spre reexaminare sau în vederea unor negocieri interinstituționale în conformitate cu articolele 69c și 69f, comisia competentă prezintă, oral sau în scris, un raport Parlamentului în termen de patru luni, care poate fi prelungit de către Conferința președinților.

După retrimiteria la comisie, comisia principală trebuie ca, înainte de luarea unei decizii asupra procedurii, să permită unei comisii asociate, în conformitate cu dispozițiile articolului 54, să adopte propria decizie cu privire la amendamentele care sunt în sfera sa de competență exclusivă, în special în ceea ce privește alegerea amendamentelor care urmează să fie prezentate din nou în plen.

Nimic nu împiedică Parlamentul să decidă să organizeze, după caz, o dezbatere finală cu privire la un raport din partea comisiei competente asupra chestiunii care a făcut anterior obiectul unei retrimiteri la comisia competentă.

Procedura legislativă ordinară are la bază fie inițiativa proprie a Comisiei Europene, fie solicitarea altor instituții europene sau state membre sau inițiativa cetățenească⁸¹. Comisia Europeană nu este obligată să facă propuneri de acte legislative (la solicitarea Parlamentului și a Consiliului), însă într-o astfel de situație este nevoie de motivarea refuzului acesteia.

Comisia își prezintă propunerea Parlamentului și Consiliului, urmată fiind de *prima lectură în Parlament*, cu adoptarea de către acesta a unei prime poziții asupra acestei propuneri. În continuare, are loc prima lectură în Consiliu și adoptarea unei poziții comune prin votul majorității calificate, pe care, la rândul său, o transmite Parlamentului, iar actul legislativ este adoptat în forma trimisă de Parlament.

Cea de-a doua lectură a actului legislativ în fața Parlamentului intervine atunci când primind poziția Consiliului are la dispoziție un termen de trei luni în care trebuie luată o decizie într-o formă care să presupună:

- aprobarea actului legislativ cu modificările și completările realizate de Consiliu;
- absența luării deciziei în intervalul de 3 luni, ceea ce face ca forma adoptată să fie aceeași cu forma care conține eventualele modificări și completări aduse de Consiliu;
- respingerea formei de act legislativ așa cum a fost modificat și completat de Consiliu, cu majoritatea absolută a voturilor, urmarea firească fiind că procedura se suspendă;
- adoptarea unor amendamente la forma de act legislativ înaintată de Consiliu, pentru care se solicită emiterea unui aviz al Comisiei și Consiliului.

---

⁸¹ Art.11 alineatul (4) din TUE stabilește că „la inițiativa a cel puțin un milion de cetățeni ai Uniunii, resortisanți ai unui număr semnificativ de state membre, Comisia Europeană poate fi invitată să prezinte, în limitele atribuțiilor sale, o propunere corespunzătoare în materii în care acești cetățeni consideră că este necesar un act juridic al Uniunii, în vederea aplicării tratatelor”.

A doua lectură a actului legislativ în fața Consiliului are loc în situația în care, urmare a votului majorității calificate asupra amendamentelor Parlamentului, acestea din urmă se aprobă, iar actul legislativ este adoptat în termen de cel mult trei luni, altfel intervine necesitatea unei noi proceduri și anume, *procedura de conciliere*. Prin urmare, dacă majoritatea absolută a Parlamentului respinge poziția comună a Consiliului, acesta poate convoca Comitetul de Conciliere⁸², iar dacă acesta nu poate ajunge la niciun acord, propunerea nu este adoptată.

În cele din urmă, pe parcursul *celei de-a treia lecturi*, este instituită o perioadă de șase săptămâni, în interiorul căreia Consiliul (cu majoritate calificată de voturi) și Parlamentul (cu majoritate de voturi) trebuie să aprobe proiectul legislativ comun, aprobare urmată de adoptarea acestuia. În caz contrar, proiectul legislativ nu se adoptă.

În prezent, în conformitate cu statistica privind volumul actelor legislative adoptate în legislatura a 8-a, pentru perioada 2014-2019, marea majoritate a actelor legislative sunt adoptate în primă lectură, ceea ce demonstrează poziția comună a Consiliului și a Parlamentului European, dar și o bună legiferare a acestuia din urmă.

Procedura de consultare este aplicabilă în domenii care privesc politica fiscalității, concurenței, armonizării legislațiilor dar și domeniilor prevăzute de:

- articolul 27 TUE (Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, care prezidează Consiliul Afaceri Externe, contribuie prin propunerile sale la elaborarea politicii externe și de securitate comune și asigură punerea în aplicare a deciziilor

---

⁸² Rolul Comitetului de Conciliere constă în identificarea unei soluții pentru actul legislativ în cauză, în termen de șase săptămâni, urmând ca proiectul legislativ comun să fie înaintat Consiliului și Parlamentului în vederea adoptării, în caz contrar procedura legislativă se stopează, actul legislativ nu este adoptat.

- adoptate de Consiliul European și Consiliu. (2) Întalul Reprezentant reprezintă Uniunea în chestiunile referitoare la politica externă și de securitate comună. Acesta desfășoară, în numele Uniunii, dialogul politic cu terții și exprimă poziția Uniunii în cadrul organizațiilor internaționale și al conferințelor internaționale. (3) În exercitarea mandatului său, Întalul Reprezentant al Uniunii este susținut de un serviciu european pentru acțiunea externă. Acest serviciu lucrează în colaborare cu serviciile diplomatice ale statelor membre și este format din funcționarii serviciilor competente ale Secretariatului General al Consiliului și ale Comisiei, precum și din personalul detașat al serviciilor diplomatice naționale. Organizarea și funcționarea serviciului european pentru acțiunea externă se stabilesc prin decizie a Consiliului. Consiliul European hotărăște la propunerea Întalului Reprezentant, *după consultarea Parlamentului European și cu aprobarea Comisiei.*);
- articolul 41 alineatul 3 TUE (Consiliul adoptă o decizie care stabilește procedurile speciale pentru garantarea accesului rapid la alocările din bugetul Uniunii destinate finanțării de urgență a inițiativelor în cadrul politicii externe și de securitate comune, în special la activitățile de pregătire a misiunilor prevăzute la articolul 42 alineatul (1) și la articolul 43. Acesta *hotărăște după consultarea Parlamentului European.*);
  - articolul 48 alineatul 6 din TUE (*Proceduri de revizuire simplificate* - Guvernul oricărui stat membru, Parlamentul European sau Comisia poate prezenta Consiliului European proiecte de revizuire, integrală sau parțială, a dispozițiilor părții a treia din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, privind politicile și acțiunile interne ale Uniunii. Consiliul European poate

adopta o decizie de modificare, integrală sau parțială, a dispozițiilor părții a treia din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. Consiliul European hotărăște în unanimitate, după consultarea Parlamentului European și a Comisiei, precum și a Băncii Centrale Europene, în cazul unor modificări instituționale în domeniul monetar. Această decizie intră în vigoare numai după aprobarea de către statele membre, în conformitate cu normele lor constituționale.);

Procedura *avizului conform*⁸³ a cunoscut o lărgire a domeniilor cărora se aplică, în special în situații în care Consiliul trebuie să hotărască cu unanimitate de voturi, presupunând mai multe faze succesive.

Procedura *avizului consultativ obligatoriu* este o procedură prin care Consiliul este împiedicat să adopte o decizie fără avizul Parlamentului, în caz contrar actul legislativ nu este legal și poate face obiectul anulării de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene.

În cadrul atribuțiilor legislative ale Parlamentului European intră și revizuirea programului de lucru al Comisiei Europene precum și posibilitatea de a solicita Comisiei să facă propuneri de acte legislative.

2.4.2. Atribuții bugetare

Atribuțiile bugetare ale Parlamentului European sunt exercitate în baza rolului activ pe care acesta îl deține alături de Consiliul Uniunii Europene în procesul de adoptare a bugetului Uniunii Europene.

---

⁸³ Aplicabilă odată cu intrarea în vigoare a Actului Unic European, lărgită odată cu Tratatul de la Maastricht, inclusiv cu ultimul tratat în vigoare, Tratatul de la Lisabona.

Potrivit dispozițiilor articolului 314 TFUE:

Parlamentul European și Consiliul, hotărând în conformitate cu o procedură legislativă specială, adoptă bugetul anual al Uniunii, în conformitate cu următoarele dispoziții.

(1) Fiecare instituție, cu excepția Băncii Centrale Europene, întocmește, înainte de 1 iulie, o situație estimativă a cheltuielilor sale pentru exercițiul bugetar următor. Comisia grupează aceste situații într-un proiect de buget ce poate conține previziuni divergente. Acest proiect cuprinde veniturile și cheltuielile estimate.

(2) Propunerea care cuprinde proiectul de buget se prezintă de către Comisia Parlamentului European și Consiliului până la data de 1 septembrie a anului care precede anul execuției bugetului.

Comisia poate modifica proiectul de buget în cursul procedurii până la convocarea comitetului de conciliere prevăzut la alineatul (5).

(3) Consiliul adoptă poziția sa asupra proiectului de buget și o transmite Parlamentului European până la data de 1 octombrie a anului care precede anul execuției bugetului. Acesta informează pe deplin Parlamentul European asupra motivelor care l-au condus la adoptarea poziției respective.

(4) În cazul în care, în termen de patruzeci și două de zile de la transmitere, Parlamentul European:

(a) aprobă poziția Consiliului, bugetul este adoptat;

(b) nu a luat o hotărâre, bugetul este considerat aprobat;

(c) adoptă amendamente cu majoritatea membrilor care îl compun, proiectul astfel modificat se transmite Consiliului și Comisiei. Președintele Parlamentului European, în consens cu președintele Consiliului, convoacă fără întârziere comitetul de conciliere. Cu toate acestea, comitetul de conciliere nu se întrunește în cazul în care, în termen de zece zile, Consiliul informează Parlamentul European că aprobă toate amendamentele sale.

(5) Comitetul de conciliere, ce reunește membrii Consiliului sau reprezentanții acestora și tot atâția membri reprezentând Parlamentul European, are misiunea de a ajunge, pe baza pozițiilor Parlamentului European și ale Consiliului, la un acord asupra unui proiect comun, cu majoritatea calificată a membrilor Consiliului sau a reprezentanților lor și cu majoritatea membrilor reprezentând Parlamentul European, în termen de douăzeci și una de zile de la data convocării sale.

Comisia participă la lucrările comitetului de conciliere și adoptă toate inițiativele necesare pentru promovarea apropierei pozițiilor Parlamentului European și ale Consiliului.

(6) În cazul în care, în termenul de douăzeci și una de zile prevăzut la alineatul (5), comitetul de conciliere ajunge la un acord asupra unui proiect comun, Parlamentul European și Consiliul dispun fiecare de un termen de paisprezece zile calculat de la data acordului pentru aprobarea proiectului comun.

(7) În cazul în care, în termenul de paisprezece zile prevăzut la alineatul (6):

(a) Parlamentul European și Consiliul aprobă fiecare proiectul comun sau nu iau o hotărâre, ori în cazul în care una dintre aceste instituții aprobă proiectul comun iar cealaltă nu ia o hotărâre, bugetul este considerat adoptat definitiv în conformitate cu proiectul comun, sau

(b) Parlamentul European, hotărând cu majoritatea membrilor care îl compun, și Consiliul resping proiectul comun, ori în cazul în care una dintre aceste instituții respinge proiectul comun iar cealaltă nu ia o hotărâre, Comisia prezintă un nou proiect de buget, sau

(c) Parlamentul European, hotărând cu majoritatea membrilor care îl compun, respinge proiectul comun, iar Consiliul îl aprobă, Comisia prezintă un nou proiect de buget, sau

(d) Parlamentul European aprobă proiectul comun dar Consiliul îl respinge, Parlamentul European poate decide, într-un termen de paisprezece zile de la data respingerii de către Consiliu și hotărând cu majoritatea membrilor care îl compun și a trei cincimi din totalul voturilor exprimate, confirmarea tuturor sau doar a anumitor amendamente prevăzute la alineatul (4) litera (c). În cazul în care unul dintre amendamentele Parlamentului European nu este confirmat, se reține poziția aprobată în cadrul comitetului de conciliere referitoare la linia bugetară care face obiectul acestui amendament. Pe această bază, bugetul este considerat adoptat definitiv.

(8) În cazul în care, în termenul de douăzeci și una de zile prevăzut la alineatul (5), comitetul de conciliere nu ajunge la un acord asupra unui proiect comun, Comisia prezintă un nou proiect de buget.

(9) La încheierea procedurii prevăzute la prezentul articol, președintele Parlamentului European constată că bugetul este adoptat definitiv.

(10) Fiecare instituție își exercită atribuțiile care îi sunt acordate prin prezentul articol cu respectarea tratatelor și a actelor adoptate în temeiul acestora, în special în ceea ce privește resursele proprii ale Uniunii și echilibrul veniturilor și cheltuielilor.

Parlamentul European adoptă, la recomandarea Consiliului, descărcarea de execuție bugetară a Comisiei Europene și, totodată, aprobă bugetul pe termen lung al Uniunii Europene, pentru o perioadă de șapte ani, cu respectarea cadrului financiar multianual⁸⁴. Cadrul financiar multianual este stabilit printr-un regulament adoptat de Consiliu (cu unanimitate de voturi), după aprobarea Parlamentului European (cu majoritate de voturi). Parlamentul joacă un rol important în procesul legislativ de adoptare a cadrului financiar multianual, întrucât este nevoie de aprobarea sa, în caz contrar acesta poate respinge poziția Consiliului, fără a-i putea aduce modificări. Rolul său principal constă în asigurarea premiselor adoptării bugetului anual al UE, dar și a unei previzibilități și ordini bugetare, prin raportarea cheltuielilor UE la prioritățile politice ale acesteia.

2.4.3. Atribuții de supraveghere și control

Atribuțiile de supraveghere și control ale Parlamentului European privesc, în principal, exercitarea controlului democratic asupra tuturor instituțiilor UE.

Tratatul Privind Funcționarea Uniunii Europene

Articolul 233

(ex-articolul 200 TCE)

Parlamentul European dezbate, în ședință publică, raportul general anual care îi este prezentat de către Comisie.

Articolul 290

(1) Un act legislativ poate delega Comisiei competența de a adopta acte fără caracter legislativ și cu domeniu de aplicare general, care

---

⁸⁴ Este un act cu caracter obligatoriu din punct de vedere juridic. Ultimul cadru financiar multianual a fost adoptat prin Regulamentul UE și Euratom 2017/1123 al Consiliului din 20 iunie 2017 de modificare a Regulamentului (UE, Euratom) nr.1311/2013 de stabilire a cadrului financiar multianual pentru perioada 2014-2020, publicat în Jurnalul Oficial L 163, 24.06.2017, p. 1.

completează sau modifică anumite elemente neesențiale ale actului legislativ.

Actele legislative definesc în mod expres obiectivele, conținutul, domeniul de aplicare și durata delegării de competențe. Elementele esențiale ale unui anumit domeniu sunt rezervate actului legislativ și nu pot face, prin urmare, obiectul delegării de competențe.

(2) Actele legislative stabilesc în mod expres condițiile de aplicare a delegării; aceste condiții pot fi următoarele:

(a) *Parlamentul European sau Consiliul pot decide revocarea delegării;*[...]

Articolul 291

(1) Statele membre iau toate măsurile de drept intern necesare pentru a pune în aplicare actele obligatorii din punct de vedere juridic ale Uniunii.

(2) În cazul în care sunt necesare condiții unitare de punere în aplicare a actelor obligatorii din punct de vedere juridic ale Uniunii, aceste acte conferă Comisiei competențe de executare sau, în cazuri speciale și temeinic justificate, precum și în cazurile prevăzute la articolele 24 și 26 din Tratatul privind Uniunea Europeană, Consiliului.

(3) În înțelesul alineatului (2), *Parlamentul European și Consiliul, hotărând prin regulamente, în conformitate cu procedura legislativă ordinară, stabilesc, în prealabil, normele și principiile generale privind mecanismele de control de către statele membre al exercitării competențelor de executare de către Comisie.*

Parlamentul European are și rolul de a aproba investiția Comisiei Europene⁸⁵, de a alege noul președinte al Comisiei Europene (cu majoritate absolută de voturi), în funcție de candidații propuși pentru postul respectiv de statele membre, cu luarea în considerare a rezultatelor alegerilor europene.

Rolul de control presupune și verificarea Comisiei Europene, prin *dezbaterea raportului general anual* prezentat de aceasta. O dată pe an, președintele Comisiei pronunță discursul privind starea Uniunii, adresându-se Parlamentului reunit în plen.

---

⁸⁵ Odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Maastricht, în 1992.

Parlamentul invită în mod regulat Comisia să inițieze noi politici, iar Comisia are obligația de a răspunde întrebărilor cu solicitare de răspuns oral sau scris adresate de către deputați.

Parlamentul European împreună cu Consiliul manifestă un rol activ în supravegherea actelor de punere în aplicare și a actelor delegate ale Comisiei Europene.

În exercitarea atribuțiilor sale de control, Parlamentul European are la îndemână și alte instrumente precum:

3. *Moțiunea de cenzură* reprezintă un instrument care privește activitatea Comisiei Europene⁸⁶. Dispozițiile articolului 17 alineatul 8 din Tratatul privind Uniunea Europeană precizează că Parlamentul European poate adopta o moțiune de cenzură împotriva Comisiei⁸⁷. Totodată, articolul 127 din Regulamentul de Procedură al Parlamentului European se referă la aspecte privind îndeplinirea condiției de depunere a moțiunii, respectiv aceasta poate depusă de o zecime dintre membrii care compun Parlamentul, iar în situația în care o

---

⁸⁶ În Tratatul de la Roma a apărut reglementată pentru prima dată sub forma unui vot de neîncredere acordat Comisiei. La 19 februarie 1997, Parlamentul European a adoptat, după cunoștința noastră, pentru prima oară în istoria sa, o rezoluție de cenzură cu privire la Comisia Europeană, în cadrul gestionării de către aceasta a afacerii cunoscută sub denumirea de „Vaca ne bună”, cu toate că inițial se dorise o moțiune de cenzură.

⁸⁷ În conformitate cu prevederile articolului 234 (ex-articolul 201 TCE) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. Acesta se referă la Parlamentul European care, sesizat printr-o moțiune de cenzură privind activitatea Comisiei, se poate pronunța asupra acestei moțiuni numai după cel puțin trei zile de la depunerea acesteia și numai prin vot deschis. Prin urmare, în situația în care moțiunea este adoptată cu „o majoritate de două treimi din voturile exprimate și de către majoritatea membrilor care compun Parlamentul European, membrii Comisiei trebuie să demisioneze colectiv din funcțiile lor, iar Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate trebuie să demisioneze din funcțiile pe care le exercită în cadrul Comisiei. Aceștia rămân în funcție și continuă să gestioneze afacerile curente până la înlocuirea lor în conformitate cu articolul 17 din Tratatul privind Uniunea Europeană. În acest caz, mandatul membrilor Comisiei numiți pentru a-i înlocui expiră la data la care ar fi trebuit să expire mandatul membrilor Comisiei obligați să demisioneze colectiv din funcțiile lor”.

moțiuni de cenzură a fost votată în perioada celor două luni precedente, face să devină inadmisibilă „orice nouă moțiune depusă de mai puțin de o cincime dintre membrii care compun Parlamentul”. Este necesar să se precizeze motivele pentru care a fost depusă, urmând a fi transmisă Comisiei Europene; dezbaterile moțiunii are loc la cel puțin 24 de ore după anunțarea deputaților de către Președinte cu privire la depunerea moțiunii, iar votarea se face prin apel nominal, după începerea dezbaterii, la cel puțin 48 de ore.

Moțiunea de cenzură se adoptă cu o majoritate de două treimi din totalul voturilor exprimate, reprezentând majoritatea membrilor care compun Parlamentul European, iar în cazul în care aceasta este adoptată, Comisia Europeană trebuie să demisioneze.

✚ Un alt instrument de control este reprezentat de *întrebările parlamentare* care constituie întrebări adresate de oricare dintre membrii Parlamentului European instituțiilor și organismelor Uniunii Europene. Întrebările parlamentare pot fi clasificate astfel:

✚ *întrebări cu solicitare de răspuns oral urmat de dezbateri orale* (articolul 128 din Regulamentul de Procedură al Parlamentului European). Aceste întrebări sunt prezentate în scris Președintelui, ulterior înscrise pe ordinea de zi și pot fi adresate Consiliului⁸⁸, Comisiei sau Vicepreședintelui Comisiei/Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate⁸⁹ de către o comisie, un grup

---

⁸⁸ Întrebările care presupun un răspuns din partea Consiliului trebuie transmise pentru a fi discutate în ședința pe a cărei ordine de zi sunt înscrise, cu cel puțin trei săptămâni înainte.

⁸⁹ Întrebările care presupun un răspuns din partea Comisiei și Vicepreședintelui Comisiei/Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate trebuie comunicate acestora cu cel puțin o săptămână înainte.

politic sau un număr de deputați care atinge cel puțin pragul redus, respectiv 5% dintre deputații europeni.

- ✚ *întrebări cu solicitare de răspuns scris* (articolul 130 din Regulamentul de Procedură al Parlamentului European). Potrivit acestor dispoziții „orice deputat poate adresa Președintelui Consiliului European, Consiliului, Comisiei sau Vicepreședintelui Comisiei/Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate” întrebări⁹⁰, în format electronic, cu solicitare de răspuns scris”, iar în situația în care nu se răspunde la întrebare, aceasta poate fi înscrisă, la cererea inițiatorului, pe ordinea de zi a reuniunii imediat următoare a comisiei competente. Pentru asigurarea transparenței acestei proceduri, întrebările alături de răspunsurile primite se publică, pe pagina de internet a Parlamentului European.
- ✚ *interpelări minore cu solicitare de răspuns scris* (articolul 130 a din Regulamentul de Procedură al Parlamentului European). Acestea reprezintă întrebări cu solicitare de răspuns scris adresate aceluiași actori ca la întrebările cu solicitare de răspuns scris, însă privesc informații referitoare la chestiuni specifice.
- ✚ *interpelări majore cu solicitare de răspuns scris și dezbateri* (articolul 130 b din Regulamentul de Procedură al Parlamentului European). Aceste interpelări sunt prezentate în scris Președintelui care, în situația în care destinatarul răspunde scris la întrebare, înscrie interpelarea majoră pe proiectul de ordine de zi. În caz contrar, întrebarea este înscrisă pe proiectul de ordine de zi.
- ✚ *întrebări cu solicitare de răspuns scris adresate Băncii Centrale Europene* (articolul 131 din Regulamentul de

---

⁹⁰ Fiecare deputat poate prezenta cel mult douăzeci de întrebări în decursul unei perioade de trei luni consecutive.

Procedură al Parlamentului European). Băncii Centrale Europene i se pot adresa întrebări (cel mult șase/lună/deputat) cu solicitare de răspuns scris.

+ *întrebări cu solicitare de răspuns scris privind mecanismul unic de supraveghere și mecanismul unic de rezoluție* (articolul 131 a din Regulamentul de Procedură al Parlamentului European). Dreptul de a adresa astfel de întrebări se naște numai în situația în care numărul maxim de șase întrebări pe lună alocate fiecărui deputat conform articolului 131 sus-menționat nu a fost depășit.

+ *Comisiile de anchetă* sunt constituite de Parlamentul European, la cererea unei părți a membrilor care îl compun, pentru a asigura respectarea reglementărilor legislative în vigoare la nivelul Uniunii Europene și a preveni administrarea defectuoasă. Articolul 226 (ex-articolul 193 TCE) TFUE prevede că, prin constituirea comisiei temporare de anchetă, nu se aduce atingere competențelor atribuite altor instituții, organe, oficii sau agenții ai Uniunii Europene, iar în situația în care faptele sesizate se află pe rolul instanței de judecată, aspectele sesizate nu pot face obiectul unei comisii de anchetă. Activitatea comisiei de anchetă este temporară, fiind constituită pentru soluționarea aspectelor pentru care a fost sesizată, activitate care încetează prin depunerea raportului său⁹¹. Este

---

⁹¹ În 2019 a fost adoptată *Rezoluția Parlamentului European din 18 aprilie 2019 referitoare la negocierile cu Consiliul și Comisia privind propunerea legislativă de regulament privind dreptul de anchetă al Parlamentului European*, prin care se urmărește, în virtutea consolidării principiului cooperării loiale interinstituționale a cărui aplicare nu este evidentă în ceea ce privește activitatea comisiilor de anchetă, o schimbare de atitudine a Consiliului și a Comisiei, care continuă să împiedice, o reuniune oficială pentru a discuta la nivel politic posibile soluții la problemele identificate și adoptarea unui regulament privind dreptul de anchetă al Parlamentului European.

competența Parlamentului de a trage la răspundere executivul prin înființarea de comisii de anchetă cu prerogative reale, prin urmare și Parlamentul European vine să întreprindă acest tablou specific național.

✚ *Controlul în domeniul politicii externe și de securitate comună (PESC)* presupune consultarea periodică a Parlamentului European de către Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate⁹² cu privire la aspecte principale din domeniul politicii externe și de securitate comune și ale politicii de securitate și apărare comune și îl informează în privința evoluției acestora (articolul 36 TUE). De asemenea, Parlamentul European are posibilitatea de a adresa „întrebări sau formula recomandări Consiliului și Înalțului Reprezentant. Parlamentul European organizează de două ori pe an o dezbatere privind progresele înregistrate în punerea în aplicare a politicii externe și de securitate comune, inclusiv a politicii de securitate și apărare comune”. Autoritatea de control asupra politicii externe și de securitate comună este evidențiată și de faptul că Parlamentul European trebuie să aprobe bugetul anual al PESC.

În categoria atribuțiilor de supraveghere pot fi incluse și:

✚ *Dreptul de a adresa petiții*⁹³ este un drept care conferă cetățenilor și rezidenților Uniunii Europene posibilitatea de a se adresa instituțiilor UE cu privire la legislația adoptată de aceasta, sub forma unei petiții, care urmează a fi analizată de Comisia pentru petiții a Parlamentului European. Revine în sarcina Comisiei

---

⁹² Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de Securitate, creat prin Tratatul de la Lisabona, este și Vicepreședinte al Comisiei Europene.

⁹³ Introdus odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Maastricht.

pentru petiții⁹⁴ să hotărască cu privire la admiterea sau respingerea petițiilor și cu privire la soluționarea acestora.

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

Articolul 20

(ex-articolul 17 TCE)

(1) Se instituie cetățenia Uniunii. Este cetățean al Uniunii orice persoană care are cetățenia unui stat membru. Cetățenia Uniunii nu înlocuiește cetățenia națională, ci se adaugă acesteia.

(2) Cetățenii Uniunii au drepturile și obligațiile prevăzute în tratate. Aceștia se bucură, printre altele, de:

[...] (d) dreptul de a adresa petiții Parlamentului European, de a se adresa Ombudsmanului European, precum și dreptul de a se adresa instituțiilor și organelor consultative ale Uniunii în oricare dintre limbile tratatelor și de a primi răspuns în aceeași limbă. [...]

Articolul 227

(ex-articolul 194 TCE)

Orice cetățean al Uniunii, precum și orice persoană fizică sau juridică având reședința sau sediul social într-un stat membru are dreptul de a adresa Parlamentului European, cu titlu individual sau în asociere cu alți cetățeni sau cu alte persoane, o petiție privind un subiect care ține de domeniile de activitate ale Uniunii și care îl privește în mod direct.

Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii europene

Articolul 44

Dreptul de petiționare

Orice cetățean al Uniunii și orice persoană fizică sau juridică care are reședința sau sediul social într-un stat membru are dreptul de a adresa petiții Parlamentului European.

---

⁹⁴ Prin Regulamentul de procedură al Parlamentului European este stabilită procedura de examinare a petițiilor, în ce condiții este admisibilă o petiție, care este modalitatea de examinare a petițiilor și, nu în ultimul rând, modalitatea de soluționare și de închidere de către Comisie.

În cadrul atribuțiilor de supraveghere ale Parlamentului European intră și desemnarea *Ombudsmanului European (Mediatorul European)*⁹⁵. Ombudsmanul European are rolul de gardian al libertăților fundamentale, ale drepturilor omului și democrației în Uniunea Europeană, această idee având la bază instituirea unei garanții suplimentare în favoarea cetățeanului, a unui mecanism extrajudiciar, prin care instituțiile UE să nu încalce drepturi ale cetățenilor sau rezidenților europeni și să contribuie la înlăturarea posibilităților de încălcare a drepturilor din legislația existentă.

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

Articolul 228

(ex-articolul 195 TCE)

(1) Ombudsmanul European, **ales de Parlamentul European**, este împuternicit să primească plângeri din partea oricărui cetățean al Uniunii sau a oricărei persoane fizice sau juridice cu reședința sau sediul social într-un stat membru, care privesc cazuri de administrare defectuoasă în activitatea instituțiilor, organelor, oficiilor sau agențiilor Uniunii, cu excepția Curții de Justiție a Uniunii Europene în exercitarea funcțiilor jurisdicționale ale acesteia. Acesta investighează aceste plângeri și întocmește un raport cu privire la acestea.

Potrivit misiunii sale, Ombudsmanul efectuează investigațiile pe care le consideră justificate, din proprie inițiativă sau pe baza plângerilor care i-au fost adresate direct sau prin intermediul unui membru al Parlamentului European, cu excepția cazului în care pretinsele fapte fac sau au făcut obiectul unei proceduri judiciare. În cazul în care Ombudsmanul constată un caz de administrare defectuoasă, acesta sesizează instituția, organul, oficiul sau agenția în cauză, care dispune de un termen de trei luni pentru a-i comunica punctul său de vedere. Ombudsmanul transmite apoi un raport Parlamentului European și instituției în cauză. Persoana care a formulat plângerea este informată cu privire la rezultatul acestor investigații.

În fiecare an, **Ombudsmanul prezintă un raport Parlamentului European** cu privire la rezultatele investigațiilor sale.

---

⁹⁵ Creat prin Tratatul de la Maastricht, în 1992.

(2) Ombudsmanul este ales, după fiecare alegere a Parlamentului European, pe durata legislaturii. Mandatul acestuia poate fi reînnoit.

Ombudsmanul poate fi destituit de Curtea de Justiție, la plângerea Parlamentului European, în cazul în care nu mai îndeplinește condițiile necesare exercitării funcțiilor sale sau a comis o abatere gravă.

(3) Ombudsmanul își exercită funcțiile în deplină independență. În îndeplinirea îndatoririlor sale, acesta nu solicită și nici nu acceptă instrucțiuni din partea vreunui guvern, instituție, organ, oficiu sau agenție. Pe durata exercitării funcțiilor sale, Ombudsmanul nu poate exercita nici o altă activitate profesională, remunerată sau nu.

(4) Parlamentul European, hotărând prin regulamente din proprie inițiativă, în conformitate cu o procedură legislativă specială, stabilește statutul și condițiile generale de exercitare a funcțiilor Ombudsmanului, după avizul Comisiei și cu aprobarea Consiliului.

Ombudsmanul european este un ombudsman supranațional care se caracterizează prin autonomie și independență, coexistând alături de alte mijloace și forme de control reglementate la nivel statal, prin modalitățile de sesizare ale acesteia, prin reglementarea prin lege a metodelor de instrucție a cazului cu care a fost sesizat ombudsmanul, și nu în ultimul rând prin mijloacele de acțiune care, deși în mare parte diferite de la o țară la alta, se intersectează în anumite zone și devin comune (ex. Raportul anual înaintat Parlamentului European).

Ombudsmanul european este creat pentru a oferi posibilitatea oricărui cetățean care aparține unui stat care face parte din UE de a fi apărat împotriva abuzurilor administrative, în mod gratuit, fără ca această persoană să apeleze la acțiuni judiciare costisitoare, să fie obligată să apeleze sau să fie în imposibilitatea de a-și reclama drepturile sau încălcarea acestora, în situația în care o acțiune în fața justiției ar fi imposibilă. Ombudsmanul european are sarcina de a monitoriza și încuraja activitatea de bună administrare a instituțiilor sau organelor UE, contribuind în acest fel la promovarea și revigorarea relațiilor existente între UE și cetățenii/rezidenții acesteia.

Ombudsmanul european acționează proactiv pentru a îmbunătăți calitatea administrației publice și a serviciilor publice. Acesta încurajează buna administrare și respectarea drepturilor, sugerează soluții adecvate problemelor sistemice și, nu în ultimul rând, răspândește bunele practici și promovează o cultură a serviciilor publice.

Actualul Ombudsman european este Emily O'Reilly, reeasă în această funcție în anul 2019, prioritatea acesteia fiind lipsa de transparență a rolului guvernelor naționale în cadrul procesului legislativ al UE.

În materie de *acorduri internaționale*, pe care Uniunea Europeană le poate încheia începând cu Tratatul de la Lisabona, este necesar să existe aprobarea Parlamentului European⁹⁶, iar pentru alte categorii de acorduri, Parlamentul European are doar un rol consultativ.

Parlamentul European are și un rol important în desfășurarea politicilor de extindere, de dezvoltare și ajutor umanitar ale UE, fiind nevoie de acordul Parlamentului în ceea ce privește încheierea de noi acorduri de aderare⁹⁷.

Parlamentul European participă la asigurarea unei cooperări loiale și transparente pe parcursul procesului legislativ, în sprijinul acestei activități fiind încheiat *Acordul Interinstituțional între Parlamentul European, Consiliul Uniunii Europene și Comisia Europeană privind o mai bună legiferare*⁹⁸. Prin

---

⁹⁶ În situații precum: acorduri de asociere, acordul privind aderarea Uniunii la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, acorduri de instituire a unui cadru instituțional specific prin organizarea procedurilor de cooperare, acorduri care au implicații bugetare importante pentru Uniune, acorduri în domeniile în care se aplică procedura legislativă ordinară sau procedura legislativă specială în cazul în care este necesară aprobarea Parlamentului European. (articolul 218 alineatul 6 lit. a din TFUE)

⁹⁷ Art. 49 din TUE prevede că orice stat european care respectă valorile comune ale statelor membre și care se angajează să le promoveze poate solicita să devină membru al Uniunii Europene.

⁹⁸ Publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L123 din 12.05.2016.

Acord, „din motive de eficiență, Parlamentul European și Consiliul vor asigura o sincronizare mai bună a tratamentului propunerilor legislative. În special, Parlamentul European și Consiliul vor compara programele indicative pentru diferitele etape care conduc la adoptarea finală a fiecărei propuneri legislative” (pct. 35), recunoscând „importanța garantării faptului că fiecare instituție își poate exercita drepturile și îndeplini obligațiile consacrate în tratate, astfel cum sunt interpretate de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, în ceea ce privește negocierea și încheierea acordurilor internaționale” (pct. 40). În același timp, Parlamentul European recunoaște că are responsabilitatea de a asigura adoptarea alături de Consiliul Uniunii Europene a unei legislații de înaltă calitate, eficiență și eficacitate în atingerea obiectivelor comune de politică ale Uniunii Europene.

Chiar dacă în urmă cu câteva decenii ar fi fost greu să ne imaginăm Uniunea Europeană din prezent, cu un Parlament European cu largi atribuții și competențe care au contribuit la legitimitatea democratică a Uniunii Europene⁹⁹, în prezent nu este posibil să ne imaginăm altfel Uniunea Europeană, Parlamentul European având un puternic impact asupra vieții de zi cu zi a cetățenilor UE, cei care au puterea de decizie asupra viitorului proiectului comun al statelor Europei, Uniunea Europeană. Legitimitatea democratică transferată Parlamentului European trebuie privită ca fiind strâns relaționată de transferul puterii către această instituție europeană, de reprezentarea și participarea cetățenilor, de răspunsul politic al clasei politice, de calitatea și eficacitatea procesului decizional, de transparența guvernării și asigurarea accesului la informații, de integrarea societății civile, de protecția și promovarea drepturilor și libertăților etc.

---

⁹⁹ Prin care se înțelege autoritatea guvernamentală ca consimțământ public sau încredere publică într-un organism executiv.

CAPITOLUL III.

CONSILIUL EUROPEAN

Tratatul privind Uniunea Europeană

Articolul 7 (ex-articolul 7 TUE)

(1) La propunerea motivată a unei treimi din statele membre, a Parlamentului European sau a Comisiei Europene și cu aprobarea Parlamentului European, Consiliul, hotărând cu o majoritate de patru cincimi din membrii săi, poate să constate existența unui risc clar de încălcare gravă a valorilor prevăzute la articolul 2, de către un stat membru. Înainte de a proceda la această constatare, Consiliul audiază statul membru în cauză și îi poate adresa recomandări, hotărând după aceeași procedură.

Consiliul verifică cu regularitate dacă motivele care au condus la această constatare rămân valabile.

(2) Consiliul European, hotărând în unanimitate la propunerea unei treimi din statele membre sau a Comisiei Europene și cu aprobarea Parlamentului European, poate să constate existența unei încălcări grave și persistente a valorilor prevăzute la articolul 2, de către un stat membru, după ce a invitat acel stat membru să-și prezinte observațiile.[...]

Articolul 10

[...] Statele membre sunt reprezentate în Consiliul European de șefii lor de stat sau de guvern și în Consiliu de guvernele lor, care la rândul lor răspund în mod democratic fie în fața parlamentelor naționale, fie în fața cetățenilor lor.

Articolul 15

(1) Consiliul European oferă Uniunii impulsurile necesare dezvoltării acesteia și îi definește orientările și prioritățile politice generale. Acesta nu exercită funcții legislative.

(2) Consiliul European este compus din șefii de stat sau de guvern ai statelor membre, precum și din președintele său și președintele Comisiei. Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate participă la lucrările Consiliului European.

(3) Consiliul European se întrunește de două ori pe semestru la convocarea președintelui său.

Atunci când ordinea de zi o impune, membrii Consiliului European pot decide să fie asistați fiecare de un ministru și, în ceea ce îl privește pe președintele Comisiei, de un membru al Comisiei. Atunci când situația o impune, președintele convoacă o reuniune extraordinară a Consiliului European.

(4) Consiliul European se pronunță prin consens, cu excepția cazului în care tratatele dispun altfel.

(5) Consiliul European își alege președintele cu majoritate calificată, pentru o durată de doi ani și jumătate, cu posibilitatea reînnoirii mandatului o singură dată. În caz de împiedicare sau de culpă gravă, Consiliul European poate pune capăt mandatul președintelui în conformitate cu aceeași procedură.

(6) Președintele Consiliului European:

(a) prezidează și impulsionează lucrările Consiliului European;

(b) asigură pregătirea și continuitatea lucrărilor Consiliului European, în cooperare cu președintele Comisiei și pe baza lucrărilor Consiliului Afaceri Generale;

(c) acționează pentru facilitarea coeziunii și a consensului în cadrul Consiliului European;

(d) prezintă Parlamentului European un raport după fiecare reuniune a Consiliului European.

Președintele Consiliului European asigură, la nivelul său și în această calitate, reprezentarea externă a Uniunii în probleme referitoare la politica externă și de securitate comună, fără a aduce atingere atribuțiilor Înalțului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate.

Președintele Consiliului European nu poate exercita un mandat național.

Articolul 18

(1) Consiliul European, hotărând cu majoritate calificată, cu acordul președintelui Comisiei, numește Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate. Consiliul European poate pune capăt mandatului acestuia în conformitate cu aceeași procedură.

Articolul 22

(1) Pe baza principiilor și a obiectivelor enumerate la articolul 21, Consiliul European identifică interesele și obiectivele strategice ale Uniunii.

Deciziile Consiliului European privind interesele și obiectivele strategice ale Uniunii privesc politica externă și de securitate comună, precum și celelalte domenii ale acțiunii externe a Uniunii. Deciziile pot să privească relațiile Uniunii cu o țară sau o regiune sau pot aborda o anumită tematică. Acestea precizează durata lor și mijloacele care urmează a fi puse la dispoziție de Uniune și statele membre.

Consiliul European hotărăște în unanimitate, la recomandarea Consiliului, adoptată de acesta în conformitate cu normele prevăzute pentru fiecare domeniu în parte. Deciziile Consiliului European sunt puse în aplicare în conformitate cu procedurile prevăzute în tratate.

Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, în domeniul politicii externe și de securitate comune, și Comisia, pentru celelalte domenii ale acțiunii externe, pot prezenta Consiliului propuneri comune.

Articolul 24

(ex-articolul 11 TUE)

(1) Competența Uniunii în materie de politică externă și de securitate comună include toate domeniile politicii externe, precum și toate chestiunile referitoare la securitatea Uniunii, inclusiv la definirea treptată a unei politici de apărare comune care poate conduce la o apărare comună.

Politica externă și de securitate comună face obiectul aplicării unor norme și proceduri speciale.

Aceasta este definită și pusă în aplicare de Consiliul European și de Consiliu, hotărând în unanimitate, cu excepția cazului în care tratatele dispun altfel.[...]

Articolul 26

(ex-articolul 13 TUE)

(1) Consiliul European identifică interesele strategice ale Uniunii, stabilește obiectivele și definește orientările generale ale politicii externe și de securitate comune, inclusiv în ceea ce privește chestiunile având implicații în materie de apărare. Acesta adoptă deciziile necesare. [...]

Articolul 27

(1) Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, care prezidează Consiliul Afaceri Externe, contribuie prin

propunerile sale la elaborarea politicii externe și de securitate comune și asigură punerea în aplicare a deciziilor adoptate de Consiliul European și Consiliu.

(2) Înalțul Reprezentant reprezintă Uniunea în chestiunile referitoare la politica externă și de securitate comună. Acesta desfășoară, în numele Uniunii, dialogul politic cu terții și exprimă poziția Uniunii în cadrul organizațiilor internaționale și al conferințelor internaționale.

(3) În exercitarea mandatului său, Înalțul Reprezentant al Uniunii este susținut de un serviciu european pentru acțiunea externă. Acest serviciu lucrează în colaborare cu serviciile diplomatice ale statelor membre și este format din funcționarii serviciilor competente ale Secretariatului General al Consiliului și ale Comisiei, precum și din personalul detașat al serviciilor diplomatice naționale. Organizarea și funcționarea serviciului european pentru acțiunea externă se stabilesc prin decizie a Consiliului. Consiliul European hotărăște la propunerea Înalțului Reprezentant, după consultarea Parlamentului European și cu aprobarea Comisiei.

Articolul 42

(ex-articolul 17 TUE)

[...] (2) Politica de securitate și apărare comună include definirea treptată a unei politici de apărare comune a Uniunii. Aceasta va conduce la o apărare comună după ce Consiliul European hotărăște aceasta în unanimitate. În acest caz, Consiliul recomandă statelor membre să adopte o decizie în conformitate cu normele lor constituționale. [...]

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

Articolul 68

Consiliul European definește orientările strategice ale planificării legislative și operaționale în cadrul spațiului de libertate, securitate și justiție.

Articolul 148

(ex-articolul 128)

(1) Consiliul European analizează anual situația ocupării forței de muncă din Uniune și adoptă concluzii în această privință, pe baza unui raport anual comun al Consiliului și Comisiei.

Articolul 235

(1) În caz de vot, fiecare membru al Consiliului European poate primi delegare din partea unui singur alt membru.

În cazul în care hotărăște cu majoritate calificată, Consiliului European i se aplică articolul 16 alineatul (4) din Tratatul privind Uniunea Europeană și articolul 238 alineatul (2) din prezentul tratat. În cazul în care Consiliul European se pronunță prin vot, președintele acestuia și președintele Comisiei nu participă la vot.

Abținerile membrilor prezenți sau reprezentați nu împiedică adoptarea deliberărilor Consiliului European pentru care este necesară unanimitatea.

(2) Președintele Parlamentului European poate fi invitat de Consiliul European pentru a fi audiat.

(3) Consiliul European hotărăște cu majoritate simplă în chestiuni de procedură, precum și pentru adoptarea regulamentului de procedură.

(4) Consiliul European este asistat de Secretariatul General al Consiliului.

Articolul 236

Consiliul European adoptă cu majoritate calificată:

(a) o decizie de stabilire a listei formațiunilor Consiliului, altele decât cea Afaceri Generale și cea Afaceri Externe, în conformitate cu articolul 16 alineatul (6) din Tratatul privind Uniunea Europeană;

(b) o decizie referitoare la președinția formațiunilor Consiliului, cu excepția celei Afaceri Externe, în conformitate cu articolul 16 alineatul (9) din Tratatul privind Uniunea Europeană.

Articolul 283

(ex-articolul 112 TCE)

(1) Consiliul guvernatorilor Băncii Centrale Europene este constituit din membrii Comitetului executiv al Băncii Centrale Europene și din guvernatorii băncilor centrale naționale ale statelor membre a căror monedă este euro.

(2) Comitetul executiv este constituit din președinte, un vicepreședinte și alți patru membri.

Președintele, vicepreședintele și ceilalți membri ai Comitetului executiv sunt numiți de Consiliul European, hotărând cu majoritate calificată, la recomandarea Consiliului și după consultarea Parlamentului European și a Consiliului guvernatorilor Băncii Centrale Europene, dintre persoane a căror autoritate și experiență profesională în domeniul monetar sau bancar sunt recunoscute.

„Consiliul European reprezintă centrul politic al Uniunii Europene, influențând marile orientări ale Uniunii. Consiliul European este o structură interguvernamentală, un forum informal de dezbatere între șefii de stat sau de guvern ai statelor membre ale Uniunii. Consiliul European a fost creat cu ocazia reuniunii la nivel înalt de la Paris, din 10 decembrie 1974”¹⁰⁰, la inițiativa președintelui Franței, Valery Giscard d'Estaing și a cancelarului german, Helmut Schmidt. Atunci șefii de guvern au decis să se reunească, însoțiți de miniștrii de externe de trei ori pe an în formula de Consiliu al Comunității în vederea cooperării politice. Mai târziu, Consiliul a fost recunoscut ca instituție prin Actul Unic European, consolidat și oficializat prin Tratatul de la Maastricht din 1992, iar în anul 2009, urmare a modificărilor introduse prin Tratatul de la Lisabona, să devină una dintre cele 7 instituții ale U.E.¹⁰¹.

Rolul Consiliului European este acela de a oferi Uniunii Europene impulsul necesar dezvoltării sale și de a-și defini direcțiile și prioritățile politice generale, exercitând o influență considerabilă asupra dezvoltării UE, funcții augmentate prin desemnarea sa ca instituție formală a Uniunii Europene, conform Tratatului de la Lisabona.

Activitatea Consiliului European relevă cooperarea între șefii de stat și de guvern (27), cărora li se alătură președintele Comisiei Europene, cooperare care subliniază deciziile fundamentale care se iau cu privire la viitorul Uniunii Europene, plasându-l în acest fel în vârful sistemului instituțional.

Evoluția sa permanentă, de la forum la instituție a Uniunii Europene, a făcut ca aceasta să dobândească un rol important în activitatea Uniunii Europene, definind orientările, prioritățile

---

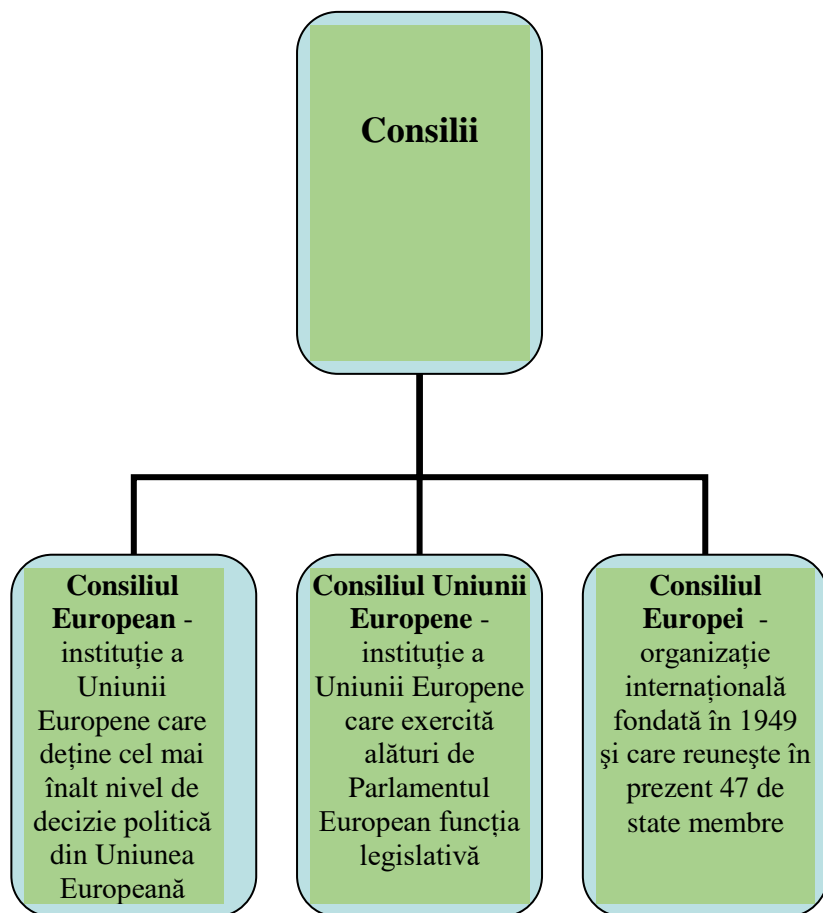
¹⁰⁰ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op. cit.*, p 176.

¹⁰¹ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op. cit.*, p 176.

politice generale ale Uniunii, identificând temele generale care trebuie supuse atenției Consiliului și Parlamentului European precum și orientările strategice ale planificării legislative și operaționale în cadrul spațiului de libertate, securitate și justiție.

Esențial de reținut este că, deseori, Consiliul European este confundat cu Consiliul Uniunii Europene sau cu Consiliul Europei, cu toate că sunt deosebiri majore între acestea.

Concret, în prezent, Consiliul European este organul de decizie politică la cel mai înalt nivel din Uniunea Europeană, reunind șefi de stat sau de guvern ai statelor membre UE, cărora li se alătură președintele Consiliului European și președintele Comisiei Europene. Astfel, Comisia Europeană este reprezentată de drept în Consiliul European.

Potrivit dispozițiilor art. 15 TUE, Consiliul nu participă în mod direct la procesul de elaborare a politicilor, însă „va oferi Uniunii stimulentele necesare pentru dezvoltarea ei și va defini direcțiile și prioritățile politice necesare. El nu va avea funcții legislative”.

Activitatea Consiliului se desfășoară de regulă în cadrul unor reuniuni, care au loc de cel puțin două ori pe an, de regulă de patru ori pe an, la convocarea Președintelui, însă pot exista și reuniuni cu caracter de urgență și reuniuni suplimentare.

Odată cu Tratatul de la Lisabona este reglementată funcția permanentă de *președinte al Consiliului European*, acesta având un mandat de doi ani și jumătate, reînnoibil o singură dată, prin vot, cu majoritate calificată. Rolul președintelui Consiliului European (art.15 alin.6 TUE) este acela de a prezida și modera ședințele de Consiliu, de a contribui la realizarea coeziunii, dar și de a reprezenta Uniunea Europeană în relațiile externe, în domenii ce decurg din politica externă și de securitate comună. Activitatea Președintelui Consiliului European nu trebuie să vină în contradicție cu activitatea și atribuțiile Înalțului Reprezentant al Uniunii pentru Afaceri externe și Politica de securitate, de asemenea responsabil de reprezentarea externă. Acesta din urmă poate participa la reuniuni, când se discută aspecte ce țin de domeniul afacerilor externe.

Atribuțiile Consiliului European privesc starea generală a economiei europene, soluționarea conflictelor, inițierea sau dezvoltarea strategiilor politice, noile aderări la Uniunea

Europeană, demonstrând evoluția „de la o serie de întruniri ad-hoc în afara literei tratatelor la o practică mai ordonată a întâlnirilor la nivel înalt”¹⁰².

Deciziile la nivelul Consiliului European se iau în general prin consens, cu unanimitate sau cu majoritate calificată, dreptul de vot aparținând exclusiv șefilor de stat sau de guvern. Nu participă la vot nici președintele Consiliului European, nici președintele Comisiei Europene.

Reuniunile Consiliului European au ca punct de pornire declarațiile președintelui Parlamentului European, după care încep lucrările propriu-zise ale reuniunii. După terminarea reuniunii, președintele Consiliului European trebuie să prezinte un raport Parlamentului European, iar la sfârșit de an prezintă un raport anual în care subliniază progresele realizate de Uniunea Europeană.

La finalul fiecărei reuniuni sunt adoptate concluziile Consiliului European, care vin să identifice „chestiuni specifice de interes pentru UE” și să contureze „acțiuni specifice care trebuie întreprinse sau obiective de îndeplinit. Concluziile Consiliului European pot stabili, de asemenea, un termen pentru ajungerea la un acord asupra unei anumite chestiuni sau pentru prezentarea unei propuneri legislative. Astfel, Consiliul European poate să influențeze și să orienteze agenda politică a UE”¹⁰³. Conform Declarației de la Bratislava¹⁰⁴, Consiliul European a subliniat necesitatea îmbunătățirii comunicării cu cetățenii, ca parte a procesului de consolidare a încrederii și a încrederii în Uniunea Europeană și instituțiile sale astfel:

---

¹⁰² Paul Craig, Gráinne de Búrca, *op. cit.*, pp. 552-53.

¹⁰³ Pentru mai multe detalii a se consulta pagina Consiliului European <https://www.consilium.europa.eu/ro/european-council/role-nominations-appointment/>, accesată la data de 07.08.2020.

¹⁰⁴ 16 septembrie 2016.

„Trebuie să îmbunătățim comunicarea între noi – între statele membre, cu instituțiile UE, dar mai ales cu cetățenii noștri. Ar trebui să inducem mai multă claritate deciziilor noastre. Să utilizăm un limbaj clar și onest. Să ne axăm pe așteptările cetățenilor și să avem curajul de a contesta soluțiile simpliste ale forțelor politice extreme sau populiste”.

Trebuie precizat și rolul important pe care îl are Consiliul European „în anumite proceduri de numire în posturi de importanță majoră la nivelul UE. În special, Consiliul European răspunde de:

- ✚ alegerea președintelui Consiliului European;
- ✚ propunerea președintelui Comisiei Europene;
- ✚ numirea Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate;
- ✚ numirea oficială a întregului organ colegial al comisarilor;
- ✚ numirea Comitetului executiv al Băncii Centrale Europene (BCE), inclusiv a președintelui BCE”¹⁰⁵.

În completare, se poate adăuga că „actele Consiliului European sunt susceptibile de a fi controlate de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, care se poate pronunța asupra legalității unui act adoptat de Consiliul European atunci când a fost identificat un risc clar de violare gravă de către un stat membru a anumitor valori”¹⁰⁶.

În contextul în care statul de drept reprezintă una din principalele preocupări ale Uniunii Europene trebuie menționat articolul 7 din TUE care subliniază posibilitatea de a suspenda dreptul de vot al unui stat membru în Consiliul European, în situația în care sunt încălcate valorile europene. Se stipulează că „la propunerea motivată a unei treimi din statele membre, a

---

¹⁰⁵ *Ibidem*.

¹⁰⁶ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *idem*, pp. 179-180.

Parlamentului European sau a Comisiei Europene și cu aprobarea Parlamentului European, Consiliul, hotărând cu o majoritate de patru cincimi din membrii săi, poate să constate existența unui risc clar de încălcare gravă a valorilor prevăzute la articolul 2, de către un stat membru”. Astfel, Consiliul European, după ce a adresat invitația statului membru de a prezenta eventuale observații, „la propunerea unei treimi din statele membre sau a Comisiei Europene și cu aprobarea Parlamentului European, dar hotărând în unanimitate, poate să constate existența unei încălcări grave și persistente a valorilor prevăzute la articolul 2¹⁰⁷.

Astfel s-a încercat identificarea unor posibile soluții, concretizate sub forma de „proceduri noi sau proceduri deja existente dar supuse unor ample modificări, unele dintre noile mecanisme propuse necesitând modificarea tratatelor constitutive (ex. scăderea pragului pentru declanșarea mecanismelor prevăzute la articolul 7, controlul judiciar al Curții de Justiției a Uniunii Europene, competențele extinse ale Agenției pentru Drepturi Fundamentale sau abrogarea articolului 51 din Carta Uniunii Europene, pentru ca drepturile fundamentale ale UE să se aplice direct în toate statele membre)”¹⁰⁸.

---

¹⁰⁷ A se vedea în acest sens situația Ungariei și Poloniei din cauza cărora s-a luat în discuție pentru prima oară activarea articolului 7, problema unanimității voturilor și imposibilitatea suspendării dreptului de vot, pentru ca în prezent, să existe discuții cu privire la abordările acestora privind statul de drept și respectarea drepturilor și libertăților fundamentale.

¹⁰⁸ Marinică, C.E., *European Union Issues - Protecting Democracy, Human Rights and the rule of law*, Fiat Justitia, nr.2/2018, p. 175.

CAPITOLUL IV.

CONSILIUL

Tratatul privind Uniunea Europeană

Articolul 7 (ex-articolul 7 TUE)

(1) La propunerea motivată a unei treimi din statele membre, a Parlamentului European sau a Comisiei Europene și cu aprobarea Parlamentului European, Consiliul, hotărând cu o majoritate de patru cincimi din membrii săi, poate să constate existența unui risc clar de încălcare gravă a valorilor prevăzute la articolul 2, de către un stat membru. Înainte de a proceda la această constatare, Consiliul audiază statul membru în cauză și îi poate adresa recomandări, hotărând după aceeași procedură.

(2) Consiliul verifică cu regularitate dacă motivele care au condus la această constatare rămân valabile.

(3) În cazul în care a fost făcută constatarea menționată la alineatul (2), Consiliul, hotărând cu majoritate calificată, poate decide să suspende anumite drepturi care îi revin statului membru în cauză în urma aplicării tratatelor, inclusiv dreptul de vot în Consiliu al reprezentantului guvernului aceluși stat membru. Procedând în acest fel, Consiliul ține seama de eventualele consecințe ale unei astfel de suspendări asupra drepturilor și obligațiilor persoanelor fizice și juridice.

Obligațiile care îi revin statului membru în cauză în temeiul tratatelor rămân obligatorii în orice situație pentru statul membru respectiv.

(4) Consiliul, hotărând cu majoritate calificată, poate decide ulterior să modifice sau să revoce măsurile luate în temeiul alineatului (3), ca răspuns la modificarea situației care l-a determinat să impună măsurile respective.

Articolul 16

(1) Consiliul exercită, împreună cu Parlamentul European, funcțiile legislative și bugetară. Acesta exercită funcții de definire a politicilor și de coordonare, în conformitate cu condițiile prevăzute în tratate.

(2) Consiliul este compus din câte un reprezentant la nivel ministerial al fiecărui stat membru, împuternicit să angajeze guvernul statului membru pe care îl reprezintă și să exercite dreptul de vot.

(3) Consiliul hotărăște cu majoritate calificată, cu excepția cazului în care tratatele dispun altfel.

(4) Începând cu 1 noiembrie 2014, majoritatea calificată se definește ca fiind egală cu cel puțin 55 % din membrii Consiliului, cuprinzând cel puțin cincisprezece dintre aceștia și reprezentând state membre care întrunesc cel puțin 65 % din populația Uniunii.

Minoritatea de blocare trebuie să cuprindă cel puțin patru membri ai Consiliului, în caz contrar se consideră a fi întrunită majoritatea calificată.

Celelalte condiții privind votul cu majoritate calificată sunt stabilite la articolul 238 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

(5) Dispozițiile tranzitorii privind definiția majorității calificate care se aplică până la 31 octombrie 2014, precum și cele care se vor aplica în perioada 1 noiembrie 2014-31 martie 2017 sunt prevăzute în Protocolul privind dispozițiile tranzitorii.

(6) Consiliul se întrunește în cadrul diferitelor formațiuni, lista acestora fiind adoptată în conformitate cu articolul 236 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

Consiliul Afaceri Generale asigură coerența lucrărilor diferitelor formațiuni ale Consiliului. Acesta pregătește reuniunile Consiliului European și urmărește aducerea la îndeplinire a măsurilor adoptate, în colaborare cu președintele Consiliului European și cu Comisia.

Consiliul Afaceri Externe elaborează acțiunea externă a Uniunii, în conformitate cu liniile strategice stabilite de Consiliul European, și asigură coerența acțiunii Uniunii.

(7) Un comitet al reprezentanților permanenți ai guvernelor statelor membre răspunde de pregătirea lucrărilor Consiliului.

(8) Consiliul se întrunește în ședință publică atunci când deliberează și votează un proiect de act legislativ. În acest scop, fiecare sesiune a Consiliului este divizată în două părți, consacrate deliberărilor privind actele legislative ale Uniunii, respectiv activităților fără caracter legislativ.

(9) Președinția formațiunilor Consiliului, cu excepția celei Afaceri Externe, este asigurată de reprezentanții statelor membre în cadrul Consiliului după un sistem de rotație egal, în condițiile stabilite în conformitate cu articolul 236 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

Articolul 26

(ex-articolul 13 TUE)

(2) Consiliul elaborează politica externă și de securitate comună și adoptă deciziile necesare pentru definirea și punerea în aplicare a acesteia, pe baza orientărilor generale și a liniilor strategice definite de Consiliul European.

(3) Consiliul și Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate asigură unitatea, coerența și eficiența acțiunii Uniunii. [...]

Articolul 32

(ex-articolul 16 TUE)

Statele membre se pun de acord în cadrul Consiliului European și Consiliului în orice chestiune de interes general în domeniul de politică externă și de securitate în vederea definirii unei abordări comune. Înainte de a întreprinde orice acțiune pe scena internațională sau de a-și asuma orice angajament care ar putea leza interesele Uniunii, fiecare stat membru consultă celelalte state în cadrul Consiliului European sau al Consiliului. Statele membre asigură, prin convergența acțiunilor lor, că Uniunea își poate promova interesele și valorile pe scena internațională. Statele membre sunt solidare între ele. [...]

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

Articolul 237

(ex-articolul 204 TCE)

Consiliul se întrunește la convocarea președintelui său, la inițiativa acestuia, a unuia dintre membrii săi ori a Comisiei.

Articolul 238

(ex-articolul 205 TCE)

(1) În cazul deliberărilor pentru care este necesară majoritatea simplă, Consiliul hotărăște cu majoritatea membrilor care îl compun.

(2) Prin derogare de la articolul 16 alineatul (4) din Tratatul privind Uniunea Europeană, începând cu 1 noiembrie 2014 și sub rezerva dispozițiilor stabilite prin Protocolul privind dispozițiile tranzitorii, în cazul în care Consiliul nu hotărăște la propunerea Comisiei sau a Înalțului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, majoritatea calificată se definește ca fiind egală cu cel puțin 72 % din membrii Consiliului reprezentând statele membre participante, care reunesc cel puțin 65 % din populația Uniunii.

(3) Începând cu 1 noiembrie 2014 și sub rezerva dispozițiilor tranzitorii stabilite prin Protocolul privind dispozițiile tranzitorii, în cazul în care, în temeiul tratatelor, nu toți membrii Consiliului participă la vot, majoritatea calificată se definește după cum urmează:

(a) Majoritatea calificată este definită ca fiind egală cu cel puțin 55 % din membrii Consiliului reprezentând statele membre participante, care reunesc cel puțin 65 % din populația acestor state.

Minoritatea de blocare trebuie să includă cel puțin numărul minim de membri din Consiliu, care reprezintă mai mult de 35 % din populația statelor membre participante, plus un membru, în caz contrar majoritatea calificată se consideră a fi întrunită.

(b) Prin derogare de la litera (a), în cazul în care Consiliul nu hotărăște la propunerea Comisiei sau a Înalțului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, majoritatea calificată se definește ca fiind egală cu cel puțin 72 % din membrii Consiliului reprezentând statele membre participante, care reunesc cel puțin 65 % din populația respectivelor state.

(4) Abținerile membrilor prezenți sau reprezentați nu împiedică adoptarea hotărârilor Consiliului pentru care este necesară unanimitatea.

Articolul 239

(ex-articolul 206 TCE)

În caz de vot, fiecare membru al Consiliului poate primi mandat din partea unui singur alt membru.

Articolul 240

(ex-articolul 207 TCE)

(1) Un comitet constituit din reprezentanții permanenți ai guvernelor statelor membre răspunde de pregătirea lucrărilor Consiliului și de executarea mandatelor care îi sunt încredințate de către acesta. Comitetul poate adopta decizii de procedură în cazurile prevăzute de regulamentul de procedură al Consiliului.

(2) Consiliul este asistat de Secretariatul General, aflat sub autoritatea unui secretar general numit de Consiliu.

Consiliul hotărăște cu majoritate simplă în privința organizării Secretariatului General.

(3) Consiliul hotărăște cu majoritate simplă în chestiunile de procedură, precum și în privința adoptării regulamentului său de procedură.

Articolul 241

(ex-articolul 208 TCE)

Consiliul hotărând cu majoritate simplă poate solicita Comisiei să efectueze toate studiile pe care acesta le consideră oportune pentru realizarea obiectivelor comune și să îi prezinte orice propuneri corespunzătoare. În cazul în care Comisia nu prezintă nicio propunere, aceasta comunică motivele Consiliului.

Articolul 242

(ex-articolul 209 TCE)

Consiliul hotărând cu majoritate simplă adoptă, după consultarea Comisiei, statutul comitetelor prevăzute de tratate.

Articolul 243

(ex-articolul 210 TCE)

Consiliul stabilește salariile, indemnizațiile și pensiile președintelui Consiliului European, ale președintelui Comisiei, ale Înalțului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, ale membrilor Comisiei, ale președinților, membrilor și grefierilor Curții de Justiție a Uniunii Europene, precum și ale secretarului general al Consiliului. Consiliul stabilește, de asemenea, toate indemnizațiile care țin loc de remunerație.

Una din cele „patru instituții comunitare create în scopul de a susține îndeplinirea obiectivelor înscrise în Tratatul de la Paris a fost și Consiliul Special de Miniștri¹⁰⁹, instituție cu

---

¹⁰⁹ Prima denumire sub care a fost cunoscut este aceea de Consiliul Comunității Economice Europene, din 1958. După crearea prin tratatele de la Roma a CEE și CEEA a instituțiilor acestora, aveau să existe pentru fiecare dintre ele un Consiliu și o Comisie, urmând ca în 1965, prin semnarea Tratatului de fuziune de la Bruxelles și apoi în 1967 prin intrarea în vigoare, s-a constituit Consiliul Unic și Comisia Unică pentru cele trei comunități. A se vedea Moroianu Zlătescu Irina, *Instituții europene și drepturile omului*, Ed. IRDO, București, 2008, p. 84.

putere decizională”¹¹⁰, care începând cu Tratatul de la Maastricht și-a schimbat denumirea în Consiliul Uniunii Europene. Denumit în proiectul Constituției Europene „Consiliul de Miniștri”, această denumire a fost abandonată, prin Tratatul de la Lisabona devenind „Consiliul”.

„Consiliul Uniunii Europene este una din principalele instituții ale Uniunii Europene, reprezentând centrul de greutate instituțional al Uniunii”¹¹¹ fiind competent pe cei trei piloni ai UE, având ca principale atribuții pe cele în materie decizională, prin adoptarea legislației Uniunii Europene¹¹² alături de Parlamentul European, dar și de coordonare a politicilor Uniunii Europene. Sediul acestuia este la Bruxelles¹¹³, în Belgia. Consiliul Uniunii Europene se întrunește la convocarea președintelui său, însă convocarea poate fi solicitată și de un membru al Consiliului, al Comisiei sau al Înalțului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate.

Componența Consiliului Uniunii Europene

Consiliul Uniunii Europene este alcătuit din miniștrii guvernelor statelor membre ale Uniunii Europene, abilitați să angajeze guvernele statelor membre¹¹⁴, fiecare ministru fiind delegat în funcție de problemele înscrise pe ordinea de zi.

„Nu există membri permanenți ai Consiliului UE. Acesta se reunește în 10 configurații diferite, fiecare corespunzând unuia dintre domeniile politice supuse dezbaterii. În funcție de

---

¹¹⁰ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op. cit.*, p. 180.

¹¹¹ *Ibidem*.

¹¹² Regulamente, directive, decizii, recomandări, rezoluții etc.

¹¹³ Însă, în perioada lunilor aprilie, iunie și octombrie, Consiliul își ține reuniunile la Luxemburg. În situații excepționale, cu unanimitate de voturi, se poate stabili ca reuniunile Consiliului să se desfășoare în altă parte.

¹¹⁴ Articolul 16 alineatul (2) din Tratatul privind Uniunea Europeană.

configurație, fiecare țară își trimite ministrul care se ocupă de domeniul abordat”¹¹⁵.

Consiliul Uniunii Europene se reunește în mai multe formațiuni cu scopul de a delibera în domenii precum:

- ✚ Afaceri Generale;
- ✚ Afaceri Externe;
- ✚ Afaceri Economice și Financiare;
- ✚ Justiție și Afaceri Interne;
- ✚ Ocuparea Forței de Muncă, Politică Socială, Sănătate și Consumatori;
- ✚ Competitivitate (piață internă, industrie și cercetare);
- ✚ Transporturi, Telecomunicații și Energie;
- ✚ Agricultură și Pescuit;
- ✚ Mediu;
- ✚ Educație, Tineret și Cultură.

Revine fiecărui stat stabilirea modului de reprezentare în cadrul Consiliului¹¹⁶, în aceeași formațiune a Consiliului putând participa mai mulți miniștri ca membri cu drepturi depline.

Din punct de vedere organizatoric, principalele structuri de lucru ale Consiliului Uniunii Europene sunt următoarele:

- ✚ Președinția,
- ✚ Comitetul Reprezentanților Permanenți (COREPER)
- ✚ Secretariatul General.

*Președinția formațiunilor Consiliul UE*¹¹⁷ este asigurată de fiecare stat membru al UE (de fapt de un grup de 3 state pentru o perioadă de 18 luni, prin rotație fiecare stat, la fiecare 6 luni), după un sistem de rotație egal, prin ministrul de resort al

---

¹¹⁵ Pentru mai multe informații a se vedea: https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/council-eu_ro, accesat la data de 12.08.2020.

¹¹⁶ Conform articolul 16 alineatul (2) din TUE.

¹¹⁷ Cu excepția formațiunii Afacerilor Externe care este prezidată de Înaltul Reprezentant pentru afaceri externe și politica de securitate.

statului, conform dispozițiilor articolului 236 TFUE. Statele care asigură președinția lucrează împreună în grupuri de trei, denumite „triouri”, sistem introdus prin Tratatul de la Lisabona în 2009, iar Președinția se schimbă, de regulă, la 1 ianuarie și 1 iulie ale fiecărui an.

„Președintele Consiliului nu are o autoritate superioară celorlalți membri, dar aceasta nu îl împiedică să aibă o influență reală asupra conducerii lucrărilor comunitare (momentul și ordinea luării cuvântului, timpul acordat fiecărui ministru, timpul lăsat înaintea exprimării votului, efortul de a căuta eventuale compromisuri etc.)”¹¹⁸. Funcția de președinte al Consiliului a dobândit importanță în ultimii 15 ani, însă în același timp „nu este lipsită de tensiuni”¹¹⁹.

Conform articolul 2 alin. (6) din Regulamentul de procedură al Consiliului „pentru fiecare perioadă de 18 luni, grupul prestabilit al celor trei state membre care asigură președinția Consiliului pe perioada respectivă elaborează, în conformitate cu articolul 1 alineatul (4), un program al activităților Consiliului pentru perioada în cauză. Proiectul se elaborează împreună cu președintele Consiliului Afaceri Externe în ceea ce privește activitățile acestei formațiuni pe parcursul perioadei respective. Acest proiect de program este elaborat în strânsă colaborare cu Comisia și cu președintele Consiliului European, după consultările corespunzătoare. Proiectul se prezintă sub forma unui document unic, cu cel puțin o lună înainte de începerea perioadei în cauză, pentru ca acesta să poată fi aprobat de Consiliul Afaceri Generale”.

---

¹¹⁸ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op. cit.*, pp. 181-182.

¹¹⁹ T. Christiansen, „*The Council of Ministers Facilitating interaction and developing actorness in the EU*”, în Richardson (supra, nota 69), pp.155-159, în Paul Craig, Gráinne de Búrca, *Dreptul Uniunii Europene. Comentarii, jurisprudență și doctrină*, Ediția a-VI-a, Editura Hamangiu, București, 2017, p. 46.

România a deţinut preşedinţia Consiliului Uniunii Europene pentru prima oară, în perioada 1 ianuarie – 30 iunie 2019, având ca principal obiectiv coeziunea ca valoare comună europeană. Acest mandat al României la Preşedinţia Consiliului UE s-a derulat în contextul unor procese de anvergură care influenţează evoluţia Uniunii Europene şi anume: „reflecţia asupra viitorului Uniunii, procesul de ieşire a Marii Britanii din Uniunea Europeană, tranziţia spre un nou ciclu legislativ ca urmare a alegerilor europene şi, implicit, finalul de mandat al Comisiei Europene şi al Parlamentului European, respectiv discuţiile privind reperatele şi documentele strategice ale Uniunii, precum cadrul strategic de acţiune post 2019, Uniunea Economică şi Monetară şi viitorul Cadru Financiar Multianual”¹²⁰.

Astfel, agenda de lucru a Preşedinţiei României la Consiliul Uniunii Europene s-a concentrat pe patru piloni principali care s-au reflectat „în acţiunea punctuală a Preşedinţiei României în diferitele formate decizionale ale Consiliului Uniunii Europene, precum şi în evenimentele derulate pe parcursul mandatului:

1. *Europa convergenţei*: asigurarea convergenţei şi coeziunii în scopul unei dezvoltări durabile şi echitabile pentru toţi cetăţenii şi statele membre prin creşterea competitivităţii şi reducerea decalajelor de dezvoltare, progres social, promovarea conectivităţii şi a digitalizării, stimularea antreprenorialului şi consolidarea politicii industriale.

2. *Europa siguranţei*: consolidarea unei Europe sigure printr-un plus de coeziune între statele membre în faţa noilor provocări de securitate ce ameninţă siguranţa cetăţenilor şi sprijinirea iniţiativelor de cooperare în domeniu.

---

¹²⁰ Pentru mai multe informaţii a se vedea https://www.romania2019.eu/wp-content/uploads/2017/11/ro_program_ropres2019.pdf, p. 1, accesată la data de 12.08.2020.

3. *Europa, actor global*: consolidarea rolului global al Europei prin continuarea procesului de implementare a Strategiei Globale, asigurarea resurselor necesare la nivelul Uniunii, promovarea politicii de extindere, acțiunea Uniunii în vecinătate și implementarea angajamentelor globale ale UE.

4. *Europa valorilor comune*: stimularea solidarității și coeziunii Uniunii prin promovarea politicilor privind combaterea discriminării, egalitatea de șanse și tratamentul egal pentru femei și bărbați, precum și creșterea implicării cetățenilor în dezbaterile europene”¹²¹.

Figura 1. Rezultatele Președinției României la Consiliul Uniunii Europene

(sursa: <https://www.romania2019.eu/wp-content/uploads/2017/11/Brosura-200x210-bilant-RO.pdf>¹²³)

Ordinea de zi este elaborată de președinte, sub forma unui proiect și este adoptată de Consiliu, la începutul fiecărei sesiuni, fiind comunicată statelor membre cu cel puțin 14 zile înainte de începerea reuniunii. Aceasta este adoptată la începutul fiecărei reuniuni de Președinte, structurată fiind în

---

¹²¹ *Ibidem*, pp. 2-3.

¹²² p. 3, accesată la data de 12.08.2020.

¹²³ p. 3, accesată la data de 12.08.2020.

două părți, prima parte cuprinde chestiuni cu caracter legislativ, pe când cea de-a doua parte cuprinde probleme fără caracter legislativ. Orice eventuală înscriere a unui alt punct care nu figurează pe ordinea de zi adoptată, presupune decizia în unanimitate a Consiliului.

Dacă la începuturile Comunităților Europene, sesiunile Consiliului Uniunii nu aveau caracter public, astăzi, pentru asigurarea transparenței, au fost introduse reglementări care asigură transparența, vizibilitatea și accesibilitatea la deciziile care se iau. Potrivit dispozițiilor art. 5 alin. (1) din Regulamentul de procedură al Consiliului Uniunii Europene „Consiliul se întrunește în ședință publică atunci când deliberază și votează un proiect de act legislativ”. Reuniunile Consiliului nu sunt publice decât în anumite cazuri prevăzute la articolul 8 din Regulament. Domeniul afacerilor externe, care presupune dezbateri în afara competențelor de legiferare, nu are un caracter public, cu toate acestea se oferă publicității un comunicat de presă însoțit de o conferință de presă pentru informarea opiniei publice.

La reuniunile Consiliului este invitată să participe și Comisia Europeană, „aceeași dispoziție se aplică și pentru Banca Centrală Europeană în cazurile în care aceasta își exercită dreptul de inițiativă. Cu toate acestea, Consiliul poate decide să deliberaze fără ca Banca Centrală Europeană sau Comisia să fie prezente”¹²⁴. Deliberările Consiliului beneficiază de protecție, prin incidența secretului profesional, cu excepția situației în care se stabilește altceva.

Comitetul Reprezentanților Permanenți (COREPER) reprezintă un organ de lucru auxiliar al Consiliului Uniunii

---

¹²⁴ Articolul 5 alin. (2) din Regulamentul de procedură al Consiliului Uniunii Europene adoptat prin DECIZIA CONSILIULUI din 1 decembrie 2009 de adoptare a regulamentului său de procedură, cu modificările și completările ulterioare, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L325/11.12.2009.

Europene, format din reprezentanții permanenți ai guvernelor statelor membre, care are rolul de pregătire a lucrărilor Consiliului, dar și de ducere la îndeplinire a mandatelor încredințate de Consiliu.

„Coreper nu este un organ de decizie al UE”, el este „grupul de pregătire principal al Consiliului. Toate punctele care urmează să fie înscrise pe ordinea de zi a Consiliului (cu excepția unor chestiuni legate de agricultură) trebuie să fie examinate mai întâi de Coreper, cu excepția cazului în care Consiliul decide altfel”¹²⁵. La reuniunile COREPER este prezentă de regulă și Comisia Europeană.

Prin reprezentanți permanenți se înțelege ambasadorii statelor membre ale UE pe lângă aceasta, aceștia susținând poziția oficială a statului pe care îl reprezintă.

COREPER asigură legătura dintre Consiliu și celelalte instituții ale Uniunii Europene, implicate în procesul decizional, însă potrivit art. 240 alin. (1) TFUE „Comitetul poate adopta decizii de procedură în cazurile prevăzute de Regulamentul de procedură al Consiliului”.

În desfășurarea activității sale, COREPER este format din COREPER I și COREPER II¹²⁶, cărora li se alătură Secretariatul General. Atât COREPER I, cât și COREPER II se întâlnesc săptămânal.

În timp ce COREPER I este alcătuit din reprezentanții permanenți adjuncți ai fiecărui stat membru, COREPER II este alcătuit din reprezentanții permanenți, reuniunile ambelor comitete fiind prezidate de reprezentantul permanent adjunct al

---

¹²⁵ Pentru mai multe informații a se vedea <https://www.consilium.europa.eu/ro/council-eu/preparatory-bodies/coreper-i/>, accesată la data de 12.08.2020

¹²⁶ Cu prilejul creării unor grupuri de lucru, cu caracter permanent sau ad-hoc, încă din anul 1962, COREPER s-a divizat în două structuri: COREPER I, care grupează reprezentanții adjuncți permanenți, și COREPER II, în care sunt reuniți reprezentanții permanenți.

statului și respectiv de reprezentantul permanent al statului care asigură președinția Consiliului Afaceri Generale.

Sarcinile celor două comitete sunt împărțite în funcție de formațiunile de lucru ale Consiliului, astfel:

COREPER I	COREPER II
<ul style="list-style-type: none"> ✚ Agricultură și Pescuit¹²⁷ ✚ Competitivitate ✚ Educație, Tineret, Cultură și Sport ✚ Ocuparea Forței de Muncă, Politică Socială, Sănătate și Consumatori ✚ Mediu ✚ Transporturi, ✚ Telecomunicații și Energie 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Afaceri Economice și Financiare ✚ Afaceri Externe ✚ Afaceri Generale ✚ Justiție și Afaceri Interne

Rolul acestor comitete este acela de a asigura coordonarea activităților desfășurate în cadrul formațiunilor Consiliului Uniunii Europene, de a asigura coerența politicilor desfășurate la nivelul Uniunii Europene, dar și de a perfecta acorduri și compromisuri, pe care ulterior le supune Consiliului Uniunii Europene în vederea adoptării.

Ca scurt istoric, „activitatea COREPER a început la 25 ianuarie 1958. COREPER este un organ permanent, de natură diplomatică, format din reprezentanții statelor membre, care are misiunea nu numai de a pregăti ședințele Consiliului, ci și de a asigura interimatul între acestea. COREPER este cel care ușurează luarea deciziilor în cadrul Consiliului, pregătind proiectele de decizii, prezentând puncte de vedere, acorduri sau neînțelegeri dintre membri și, atunci când este cazul, propuneri de compromis. Acestea constituie astfel temeiul negocierilor ce

---

¹²⁷ Activitatea se rezumă doar la chestiuni financiare sau măsuri tehnice privind legislația veterinară, fitosanitară sau legată de domeniul alimentară.

se poartă în cadrul Consiliului. Membrii COREPER sunt desemnați de fiecare stat european pentru a-l reprezenta pe lângă Uniune, deci nu de Consiliu. Ei au rang de ambasadori și sunt asistați de către un reprezentant permanent adjunct care conduce o reprezentanță permanentă, compusă din diplomați din cadrul ministerelor de afaceri externe ale țărilor membre și din funcționari specializați trimiși de diferite ministere naționale”¹²⁸.

Secretariatul General al Consiliului asigură o bună desfășurare a activității Consiliului Uniunii Europene, dar și de acordarea de asistență atât Consiliului, cât și Consiliului European. Secretariatul General al Consiliului este condus de un secretar general, numit de Consiliu; acesta este organizat din mai multe direcții generale, cărora li se adaugă o direcție privind chestiunile politice generale și relațiile interinstituționale.

„Secretariatul asigură coordonarea lucrărilor Consiliului, legătura cu COREPER și gestionarea fondurilor puse la dispoziția instituției. Acesta s-a manifestat și ca un factor de impuls al negocierilor și compromisului, prin prisma neutralității sale”¹²⁹.

Astfel, principalele atribuții ale Secretariatului General al Consiliului sunt:

- „- să acorde asistență și consultanță și să contribuie la coordonarea lucrărilor Consiliului și ale Consiliului European, inclusiv la punerea în aplicare a programului pe 18 luni al Consiliului;
- să sprijine Președinția Consiliului în cursul negocierilor din cadrul Consiliului și cu alte instituții ale UE;
- să pună la dispoziție sprijin logistic și să asigure organizarea practică a reuniunilor (inclusiv sălile de ședință, producția și traducerea documentelor);

---

¹²⁸ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op. cit.*, p. 183.

¹²⁹ Anamaria Groza, *Uniunea Europeană - Drept instituțional*, București, Editura C.H. Beck, 2008, p. 237.

- să pregătească proiecte de ordini de zi, rapoarte, note și procese-verbale ale reuniunilor la toate nivelurile”¹³⁰.

Secretariatului General al Consiliului asigură desfășurarea activităților unor comitete și grupuri de lucru ale Consiliului¹³¹ și „răspunde de dezvoltarea și găzduirea Prado (Registrul public online al documentelor autentice de identitate și de călătorie), un site multilingv care oferă informații cu privire la caracteristicile de securitate ale documentelor de identitate și de călătorie din UE, Islanda, Norvegia și Elveția”¹³².

Secretarul general al Consiliului este un actor important, Consiliul însuși dobândind de-a lungul anilor o mai mare importanță, mai ales în ceea ce privește politica externă și de apărare a UE, elaborarea legislației, precum și în negocierea tratatelor.

Deși deține un cuvânt greu de spus în luarea deciziei la nivel instituțional, rolul COREPER se rezumă doar la elaborarea de propuneri, acesta nedeținând și un mandat de executare a acestor propuneri, acest mandat revenind Comisiei Europene.

Atribuțiile Consiliului Uniunii Europene

În domeniul legislativ, competențele Uniunii Europene sunt împărțite între Consiliul Uniunii Europene, Parlamentul European și Comisia Europeană. Prin urmare, principala atribuție a Consiliului Uniunii Europene este aceea de a adopta legislația Uniunii Europene, alături de Parlamentul European, urmare a propunerilor făcute de Comisia Europeană.

---

¹³⁰ Pentru mai multe informații a se vedea <https://www.consilium.europa.eu/ro/general-secretariat/>, accesată la data de 12.08.2020.

¹³¹ *Ibidem.*

¹³² *Ibidem.*

Atribuțiile Consiliului Uniunii Europene pot fi grupate în mai multe categorii:

- ✚ atribuții decizionale,
- ✚ atribuții de execuție,
- ✚ atribuții de definire și coordonare.

✚ *Atribuțiile decizionale*

Atribuțiile decizionale se oglindesc în principal în competența acestei instituții de a exercita funcția legislativă, prin adoptarea alături de Parlamentul European a legislației Uniunii Europene, prin intermediul procedurii legislative ordinare.

Procedura legislativă poate fi diferită ca întindere în timp, motiv pentru care timpul de adoptare al unui act normativ (în primă sau a doua lectură) poate reprezenta un instrument de evaluare a eficienței procedurii, implicând o serie de avantaje și dezavantaje.

Procedura de vot

Articolul 11 din Regulamentul de procedură al Consiliului stabilește modalitățile de vot și cvorumul necesar, iar votul în Consiliu se realizează la inițiativa președintelui. Președintele este cel care are obligația de a iniția o procedură de vot după ce acest lucru a fost solicitat de un membru al Consiliului sau al Comisiei, cu condiția ca majoritatea membrilor Consiliului să se pronunțe în consecință. „Consiliul poate vota numai în prezența majorității membrilor Consiliului care au drept de vot în conformitate cu tratatele. Atunci când se votează, președintele, asistat de Secretariatul General, verifică dacă este întrunit cvorumul”¹³³.

---

¹³³ Articolul 11, alineatul 4 din Regulamentul de procedură al Consiliului Uniunii Europene.

De asemenea, articolul 11, alineatul (5) prevede că:

„(5) Atunci când o decizie trebuie adoptată de către Consiliu cu majoritate calificată, 65 % din populația Uniunii sau, în cazul în care nu participă la vot toate statele membre, din populația statelor membre participante, precum și numărul minim al membrilor Consiliului reprezentând mai mult de 35 % din populația statelor membre participante se calculează în conformitate cu cifrele referitoare la populație prevăzute în anexa III la regulament. Aceste cifre se aplică și în perioada cuprinsă între 1 noiembrie 2014 și 31 martie 2017, în cazul în care, în conformitate cu articolul 3 alineatul (2) din Protocolul nr. 36 privind dispozițiile tranzitorii, anexat la Tratatul privind Uniunea Europeană, la Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și la Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice, un membru al Consiliului solicită adoptarea unui act cu majoritatea calificată, astfel cum este definită la alineatul (3) din respectivul articol, sau un membru al Consiliului solicită să se verifice dacă statele membre care constituie majoritatea calificată reprezintă cel puțin 62 % din populația totală a Uniunii”.

Este stabilit totodată că, începând cu data de 1 ianuarie a fiecărui an, Consiliul adaptează cifrele referitoare la populație, în conformitate cu datele de care dispune Oficiul pentru Statistică al Uniunii Europene la data de 30 septembrie a anului precedent.

Dreptul Uniunii Europene consacră trei modalități de vot:

- ✚ majoritate simplă,
- ✚ majoritate calificată și
- ✚ unanimitatea.

Regula este considerată a fi votul cu majoritate simplă, folosit preponderent pentru aspecte de ordin procedural (ex.

adoptarea propriului regulament) și administrativ. Majoritatea simplă este întrunită atunci când cel puțin 14 membri ai Consiliului votează pentru. *Majoritatea simplă*¹³⁴ intervine în situația voturilor care nu presupun un caracter legislativ, cum ar fi de exemplu întrebări ce țin de procedură, adoptarea de statute pentru comitetele reglementate de tratate, propuneri înaintate Comisiei Europene sau solicitări adresate acestora de realizare de studii.

Contrar faptului că regula este considerată a fi majoritatea simplă, cel mai frecvent este întâlnit votul cu majoritate calificată, fiind metoda de vot cel mai des utilizată în Consiliu, cu excepția cazului în care tratatele dispun altfel.

Majoritatea calificată presupune votul favorabil venit din partea a cel puțin 55% din statele membre, mai exact 15 state din 27, care reunesc cel puțin 65% din totalul populației Uniunii Europene. Această procedură este cunoscută și sub denumirea de regula „majorității duble”. În acest caz, pentru a exista o minoritate de blocare, trebuie să existe cel puțin patru membri ai Consiliului care să reprezinte peste 35% din populația UE.

Există și situații speciale când la vot nu participă toți membrii Consiliului, iar pentru ca o decizie să fie adoptată trebuie ca 55% dintre membrii Consiliului participanți și care reprezintă cel puțin 65% din populația statelor membre participante să voteze în favoare. O altă situație specială este atunci când Consiliul votează cu privire la o propunere care nu a fost prezentată de Comisie sau de Înalțul Reprezentant, în acest din urmă caz cerându-se votul favorabil a cel puțin 75% din membrii Consiliului, reprezentând cel puțin 65% din populația UE.

În cadrul votului cu majoritate calificată, o abținere este calculată ca un vot împotriva, însă abținerea nu reprezintă

---

¹³⁴ 14 Membri ai Consiliului.

neparticiparea la vot. De asemenea, orice membru se poate abține de la vot în orice moment al procedurii. Majoritatea calificată este folosită și atunci când Consiliul ia decizii în cadrul procedurii legislative ordinare, procedură care este cunoscută și sub denumirea de codecizie. Aproximativ 80% din întreaga legislație a Uniunii Europene este adoptată prin această procedură. Prin Tratatul de la Lisabona a fost extinsă sfera majorității calificate în domenii precum imigrație și azil, energie, spațiu etc.

Există și *votul unanim*, solicitat în domenii precum afaceri externe, apărare, impozit, protecție socială, cetățenie, aderarea la UE etc., situație în care trebuie să se obțină acordul sau abținerea tuturor statelor membre.

Rezultatul votului acordat în cadrul Consiliului privind textele legislative este public.

Întrucât deține puterea decizională, Consiliul Uniunii Europene se asigură de adoptarea bugetului Uniunii Europene¹³⁵ și de coordonarea politicilor publice (ex. economie, educație, buget, cultură etc.) ale statelor membre ale Uniunii Europene într-o serie de domenii pentru consolidarea guvernantei UE.

Totodată, ținând cont de recomandările Consiliului European, Consiliul Uniunii Europene urmărește aplicabilitatea politicii externe și de securitate, conlucrând cu Înalțul Reprezentant al UE pentru afaceri externe și politica de securitate în vederea asigurării eficienței și eficacității tuturor acțiunilor Uniunii Europene pe plan extern. Tot el este cel care ia decizia semnării și încheierii de acorduri internaționale chiar dacă uneori, în prealabil, este nevoie de acordul Parlamentului și de ratificarea acestor acordului de statele membre.

---

¹³⁵ Alături de Parlamentul European.

Atribuțiile de execuție și atribuțiile de definire și coordonare privesc colaborarea interinstituțională între Comisie, Parlament și Consiliu, inclusiv negocierea și perfectarea de acorduri între Uniunea Europeană și state terțe sau organizații internaționale.

Rolul Consiliului Uniunii Europene este deosebit de important, contribuind la echilibrul și colaborarea instituțională în timp, având în vedere că „poate nu este (încă) o instituție supranațională independentă, dar cu siguranță a încetat să mai fie doar un loc de luare a deciziilor și piața în care să se tocmească reprezentanții guvernelor naționale, așa cum fusese inițial conceput”¹³⁶, însă este în realitate „un amalgam unic între interguvernamentalism și supranaționalism”¹³⁷.

---

¹³⁶ Christiansen în Paul Craig, Gráinne de Búrca, *op. cit.*, p. 50.

¹³⁷ Hayes-Renshaw în *op. cit.*, p. 50.

CAPITOLUL V.

COMISIA EUROPEANĂ

Tratatul privind Uniunea Europeană

Articolul 17

1) Comisia promovează interesul general al Uniunii și ia inițiativele corespunzătoare în acest scop. Aceasta asigură aplicarea tratatelor, precum și a măsurilor adoptate de instituții în temeiul acestora. Comisia supraveghează aplicarea dreptului Uniunii sub controlul Curții de Justiție a Uniunii Europene. Aceasta execută bugetul și gestionează programele. Comisia exercită funcții de coordonare, de executare și de administrare, în conformitate cu condițiile prevăzute în tratate. Cu excepția politicii externe și de securitate comune și a altor cazuri prevăzute în tratate, aceasta asigură reprezentarea externă a Uniunii. Comisia adoptă inițiativele de programare anuală și multianuală a Uniunii, în vederea încheierii unor acorduri interinstituționale.

(2) Actele legislative ale Uniunii pot fi adoptate numai la propunerea Comisiei, cu excepția cazului în care tratatele prevăd altfel. Celelalte acte se adoptă la propunerea Comisiei, în cazul în care tratatele prevăd acest lucru.

(3) Mandatul Comisiei este de cinci ani. Membrii Comisiei sunt aleși pe baza competenței lor generale și a angajamentului lor față de ideea europeană, dintre personalitățile care prezintă toate garanțiile de independență. Comisia își exercită responsabilitățile în deplină independență. Fără a aduce atingere articolului 18 alineatul (2), membrii Comisiei nu solicită și nu acceptă instrucțiuni din partea niciunui guvern, instituție, organ, oficiu sau agenție. Aceștia se abțin de la orice act incompatibil cu funcțiile lor sau cu îndeplinirea sarcinilor lor.

(4) Comisia numită între data intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona și 31 octombrie 2014 este compusă din câte un resortisant al

fiecărui stat membru, inclusiv președintele și Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, care este unul dintre vicepreședinții acesteia.

(5) Începând cu 1 noiembrie 2014, Comisia este compusă dintr-un număr de membri, incluzând președintele și Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, corespunzător cu două treimi din numărul statelor membre, atât timp cât Consiliul European nu decide modificarea acestui număr, hotărând în unanimitate. Membrii Comisiei sunt aleși dintre resortisanții statelor membre în conformitate cu un sistem de rotație strict egal între statele membre care să reflecte diversitatea demografică și geografică a tuturor statelor membre. Acest sistem se stabilește de către Consiliul European, care hotărăște în unanimitate în conformitate cu articolul 244 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

(6) Președintele Comisiei:

(a) definește orientările în cadrul cărora Comisia își exercită misiunea;

(b) decide organizarea internă a Comisiei pentru a asigura coerența, eficacitatea și colegialitatea acțiunilor acesteia;

(c) numește vicepreședinții, alții decât Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, dintre membrii Comisiei. Un membru al Comisiei își prezintă demisia în cazul în care președintele îi solicită acest lucru. Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate își prezintă demisia, în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 18 alineatul (1), în cazul în care președintele îi solicită acest lucru.

(7) Ținând seama de alegerile pentru Parlamentul European și după ce a procedat la consultările necesare, Consiliul European, hotărând cu majoritate calificată, propune Parlamentului European un candidat la funcția de președinte al Comisiei. Acest candidat este ales de Parlamentul European cu majoritatea membrilor care îl compun. În cazul în care acest candidat nu întrunește majoritatea, Consiliul European, hotărând cu majoritate calificată, propune, în termen de o lună, un nou candidat, care este ales de Parlamentul European în conformitate cu aceeași procedură. Consiliul, de comun acord cu președintele ales, adoptă lista celorlalte personalități pe care le propune pentru a fi numite membri ai Comisiei. Alegerea acestora se efectuează, pe baza sugestiilor făcute de statele membre, în conformitate cu criteriile prevăzute la alineatul (3) al doilea paragraf și la alineatul (5) al doilea paragraf. Președintele, Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate și

ceilalți membri ai Comisiei sunt supuși, în calitate de organ colegial, unui vot de aprobare al Parlamentului European. Pe baza acestei aprobări, Comisia este numită de Consiliul European, hotărând cu majoritate calificată.

(8) Comisia, în calitate de organ colegial, răspunde în fața Parlamentului European. Parlamentul European poate adopta o moțiune de cenzură împotriva Comisiei, în conformitate cu articolul 234 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. În cazul în care se adoptă o astfel de moțiune, membrii Comisiei trebuie să demisioneze în mod colectiv din funcțiile lor, iar Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate trebuie să demisioneze din funcțiile pe care le exercită în cadrul Comisiei.

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

SECȚIUNEA 4

COMISIA

Articolul 244

În conformitate cu articolul 17 alineatul (5) din Tratatul privind Uniunea Europeană, membrii Comisiei sunt aleși printr-un sistem de rotație stabilit în unanimitate de către Consiliul European, care se întemeiază pe următoarele principii:

(a) statele membre sunt tratate în mod absolut egal în ceea ce privește stabilirea ordinii de rotație și a duratei prezenței reprezentanților lor în cadrul Comisiei; în consecință, diferența dintre numărul total de mandate deținute de resortisanții a două state membre date nu poate fi niciodată mai mare de unu;

(b) sub rezerva dispozițiilor de la litera (a), fiecare dintre Comisiile succesive este constituită astfel încât să reflecte în mod satisfăcător diversitatea demografică și geografică a statelor membre.

Articolul 245

(ex-articolul 213 TCE)

Membrii Comisiei se abțin de la orice act incompatibil cu natura funcțiilor lor. Statele membre respectă independența acestora și nu încearcă să îi influențeze în îndeplinirea sarcinilor lor.

Pe durata mandatului lor, membrii Comisiei nu pot exercita nici o altă activitate profesională, remunerată sau nu. La instalarea în funcție, aceștia se angajează solemn să respecte, pe durata mandatului și după încetarea

acestui, obligațiile impuse de mandat și, în special, obligația de onestitate și prudență în a accepta, după încheierea mandatului, anumite funcții sau avantaje. În cazul nerespectării acestor obligații, Curtea de Justiție, sesizată de Consiliu, hotărând cu majoritate simplă, sau de Comisie, poate hotărî, după caz, destituirea persoanei în cauză în condițiile articolului 247 sau decăderea din dreptul la pensie ori la alte avantaje echivalente.

*Articolul 246
(ex-articolul 215 TCE)*

În afara de înlocuirea ordinară și de deces, funcțiile membrilor Comisiei încetează în mod individual prin demisie sau prin destituire.

Membrul Comisiei care a demisionat sau a decedat este înlocuit pe perioada rămasă până la încheierea mandatului de un nou membru având aceeași cetățenie, numit de Consiliu, de comun acord cu președintele Comisiei, după consultarea Parlamentului European și în conformitate cu criteriile menționate la articolul 17 alineatul (3) al doilea paragraf din Tratatul privind Uniunea Europeană.

Consiliul, hotărând în unanimitate, la propunerea președintelui Comisiei, poate decide că nu este necesară înlocuirea, în special în cazul în care durata rămasă până la încheierea mandatului membrului Comisiei este scurtă.

În caz de demisie, de destituire sau de deces, președintele este înlocuit pentru restul mandatului. Pentru înlocuirea acestuia se aplică procedura prevăzută la articolul 17 alineatul (7) primul paragraf din Tratatul privind Uniunea Europeană.

În caz de demisie, de destituire sau de deces, Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate este înlocuit, până la încheierea mandatului, în conformitate cu articolul 18 alineatul (1) din Tratatul privind Uniunea Europeană.

În cazul demisiei tuturor membrilor Comisiei, aceștia rămân în funcție și continuă, în perioada rămasă până la încheierea mandatului, până la înlocuirea lor, să gestioneze afacerile curente în conformitate cu articolul 17 din Tratatul privind Uniunea Europeană.

*Articolul 247
(ex-articolul 216 TCE)*

În cazul în care nu mai îndeplinește condițiile necesare exercitării funcțiilor sale sau în care a comis o abatere gravă, orice membru al Comisiei poate fi destituit de Curtea de Justiție, la plângerea Consiliului hotărând cu majoritate simplă sau a Comisiei.

Articolul 248
(ex-articolul 217 alineatul (2) TCE)

Fără a aduce atingere articolului 18 alineatul (4) din Tratatul privind Uniunea Europeană, responsabilitățile care îi revin Comisiei sunt structurate și repartizate între membrii săi de către președinte, în conformitate cu articolul 17 alineatul (6) din respectivul tratat. Președintele poate modifica repartizarea acestor responsabilități în cursul mandatului. Membrii Comisiei își exercită funcțiile atribuite de președinte sub autoritatea acestuia.

Articolul 249
(ex-articolul 218 alineatul (2) și ex-articolul 212 TCE)

(1) Comisia își stabilește regulamentul de procedură pentru a asigura funcționarea sa și a serviciilor sale. Comisia asigură publicarea acestui regulament.

(2) Comisia publică în fiecare an, cu cel puțin o lună înainte de deschiderea sesiunii Parlamentului European, un raport general privind activitatea Uniunii.

Articolul 250
(ex-articolul 219 TCE)

Hotărârile Comisiei sunt valabil adoptate cu majoritatea membrilor săi. Cvorumul este stabilit prin regulamentul de procedură al acesteia.

Instituită inițial în cadrul CECO, sub denumirea de Înalta Autoritate și devenind mai apoi o „Comisie” unică, cu competențe actualizate gradual prin fiecare tratat fundamental al Uniunii Europene, Comisia Europeană reprezintă puterea executivă a Uniunii Europene, „instituția cea mai originală a sistemului european, îndeplinind atribuțiile unui adevărat executiv, prefigurând viitorul guvern european supranațional”¹³⁸. Dacă într-un stat național dreptul de inițiativă este exercitat de guvern și de parlament, la nivelul Uniunii Europene acest drept

---

¹³⁸ Irina Moroianu Zlătescu, Radu Demetrescu, *Drept instituțional comunitar și drepturile omului*, Ed. IRDO, București, 2005, p. 58.

revine, în principal, Comisiei Europene și, doar cu titlu de excepție, în unele cazuri revine Consiliului Uniunii Europene și Parlamentului European”¹³⁹. Sediul Comisiei Europene se află la Bruxelles, însă în unele situații își desfășoară activitatea și la Luxemburg.

Cadrul juridic de desfășurare a activității Comisiei Europene este reglementat în Tratatul privind Uniunea Europeană, Titlul III articolul 17, precum și în articolul 234, art. 244-250 și art. 290-291 al Tratatului privind Funcționarea Uniunii Europene.

Comisia Europeană este caracterizată prin independența sa politică față de statele membre, numirea acesteia reprezentând o adevărată dovadă a democrației promovate la nivelul Uniunii Europene. Pornind de la deținerea dreptului de inițiativă exclusiv, continuând cu prerogativa elaborării și propunerii de acte legislative, inclusiv implementarea actelor legislative adoptate de Consiliu și de Parlamentul European, se poate observa că aceasta exercită execuția și, totodată, veghează la realizarea acesteia. Acordarea votului Parlamentului European pentru numirea președintelui Comisiei Europene demonstrează relația de strânsă colaborare dintre cele două instituții, care vine să confirme echilibrul instituțional al Uniunii Europene, întregul proces culminând cu votul final de numire în funcție a comisarilor dat de Consiliul European, cu majoritate calificată. Comisia Europeană răspunde în fața Parlamentului European, acesta din urmă având prerogativa adoptării unei moțiuni de cenzură împotriva Comisiei, rezultatul fiind demisia colectivă a tuturor comisarilor europeni din această funcție, inclusiv a Înaltului Reprezentant. Înaltul Reprezentant trebuie să renunțe la funcțiile pe care le deține în cadrul Comisiei.

Misiunea Comisiei Europene, cunoscută și sub denumirea de „gardianul tratatelor”, este aceea de asigurare și respectare a

---

¹³⁹ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op. cit.*, pp. 188-189.

intereselor cetățenilor statelor membre și ale Uniunii, inclusiv a politicilor Uniunii și a modalității de alocare a fondurilor europene.

La nivelul relațiilor internaționale, Comisia Europeană deține o veritabilă funcție de reprezentare, de manifestare în numele tuturor statelor membre ale Uniunii Europene în vederea negocierii de acorduri internaționale în numele Uniunii Europene.

Componența Comisiei este asigurată prin prezența a câte un membru (*comisar european*) din partea fiecărui stat membru din cele 27 de state ale Uniunii Europene, iar conducerea acesteia este asigurată de un *președinte*, dintre comisarii numiți, și de *vicepreședinți*. „Membrii Comisiei sunt cetățeni naționali ai statelor membre cu rangul de comisari, pentru fiecare stat membru în parte, aflați sub conducerea unui președinte asistat de unul sau doi vicepreședinți. Președintele și vicepreședinții sunt desemnați dintre membrii Comisiei, conform aceleași proceduri după care sunt aleși și membrii Comisiei. În funcției de rezultatul alegerilor europene, Președintele Comisiei este propus de guvernele naționale și ales de Parlamentul European cu majoritate absolută. Mandatul președintelui se aliniază de obicei pe durata de existență a unei Comisii, respectiv pe cinci ani, președintele fiind reales din doi în doi ani, durata de doi ani fiind cea reglementară. Tratatul asupra Uniunii Europene a prelungit mandatul președintelui de la doi ani la cinci ani, același mandat fiind al întregii Comisii. De asemenea, unul dintre vicepreședinți deține și funcția de Înalt Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate”¹⁴⁰.

Deși inițial președintele Comisiei nu deținea puteri sporite, în prezent, în exercitarea funcției de președinte¹⁴¹, *Președintele Comisiei Europene* trasează orientările Comisiei, modalitatea

---

¹⁴⁰ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op. cit.*, pp. 190-191.

¹⁴¹ Ales cu majoritate absolută.

de organizare internă a acesteia „pentru a asigura coerența, eficacitatea și colegialitatea acțiunilor acesteia” (art. 17 alin. 6 TUE) și numește vicepreședinții, alții decât Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, dintre membrii Comisiei. Mandatul președintelui se întinde pe aceeași durată de timp ca cea a comisarilor europeni, respectiv pe o durată de cinci ani, iar încetarea mandatului se produce prin demisie, destituire sau deces (art. 246 TFUE).

Vicepreședinții Comisiei Europene sunt aleși de către Președintele Comisiei cu aprobarea Consiliului European.

În literatura de specialitate se precizează că „este important să înțelegem că termenul Comisie desemnează atât Colegiul Comisarilor, cât și Biroul permanent de la Bruxelles care asigură personalul pentru serviciile Comisiei”. Întrucât Comisia acționează în calitate de colegiu, *Colegiul Comisarilor* reprezintă reunirea tuturor comisarilor europeni, 18 la număr, cărora li se alătură președintele Comisiei, opt vicepreședinți și Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate. În ceea ce privește numărul comisarilor, acesta s-a dovedit de-a lungul timpului a fi variabil, „cunoscând modificări în funcție de numărul statelor membre care au aderat la Uniune”¹⁴². Dacă, din diferite motive, comisarii europeni nu mai îndeplinesc condițiile necesare exercitării funcției sau dacă se află în situația unei abaterii grave, aceștia pot fi înlăturați din funcție, destituirea din funcție urmând a fi atributul Curții de Justiție, la cererea Consiliului sau a Comisiei.

”Principiul colegialității comisarilor implică neîmpărțirea competențelor atribuite Comisiei, însă nevoia sporirii eficacității acesteia a condus în practică la dotarea fiecărui comisar cu o responsabilitate specială asupra unuia sau mai

---

¹⁴² *Ibidem*, p. 192.

multor sectoare de activitate, colegialitatea rămânând însă o realitate, întrucât orice comisar poate interveni în orice problemă, și nu numai asupra aceea sau acelora din domeniul său de competență”¹⁴³.

Actuala Comisie este condusă de președintele ales, Ursula von der Leyen, pentru un mandat de cinci ani, numirea Comisiei fiind făcută de către Consiliul European, care a hotărât cu majoritate calificată (art.17 alin.7 TUE), printr-un proces de control al candidaților și al audierilor efectuate, ca exercițiu democratic fundamental reglementat de Uniunea Europeană. Este pentru prima oară când acest nou mandat nu a fost preluat la data de 1 noiembrie 2020, așa cum ar fi trebuit să se întâmple, ci la data de 1 decembrie 2020, devenind incidental „principiul continuității instituționale, destul de răspândit în viața instituțiilor UE și naționale. Tratatul nu definește competențele Comisiei „prelungite”, cu toate acestea, unii susțin că Comisia trebuie să acționeze ca „administrație interimară” nu numai atunci când demisionează colectiv ca colegiu, ci și atunci când, ca în acest caz, noua Comisie să nu poată intra în funcție imediat după expirarea mandatului colegiului anterior”¹⁴⁴.

În privința egalității de gen, „Președintele Comisiei a adunat inițial un colegiu echilibrat între sexe, deși acest echilibru a fost pierdut odată cu noii candidați care i-au înlocuit pe cei care nu au reușit să treacă de audierile parlamentare. Însă, von der Leyen a căutat să favorizeze egalitatea de gen cu noi reguli pentru componența Cabinetelor comisarilor (birouri private), cerând comisarilor să includă 50% dintre femei în rândul personalului administrativ. De asemenea, aceasta s-a

---

¹⁴³ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op. cit.*, p. 193.

¹⁴⁴ Micaela Del Monte, Silvia Kotanidis, *Commission as 'caretaker administration'*, disponibil la [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_ATA\(2019\)642267](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_ATA(2019)642267), accesat la data de 20.06.2020.

angajat să lucreze pentru egalitatea de gen la nivelul conducerii superioare a Comisiei”¹⁴⁵.

Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate (Înaltul Reprezentant) este „responsabil de coordonarea și ducerea la îndeplinire a politicii externe și de securitate comune (PESC) a UE, precum și a politicii de securitate și apărare comune (PSAC). Înaltul Reprezentant este în același timp unul dintre vicepreședinții Comisiei Europene și, astfel, asigură coerența acțiunii externe globale a UE”¹⁴⁶. Acesta este numit de Consiliul European cu majoritate calificată de voturi, fiind nevoie de acordul președintelui Comisiei Europene.

Tratatul privind Uniunea Europeană

Articolul 18

(1) Consiliul European, hotărând cu majoritate calificată, cu acordul președintelui Comisiei, numește Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate. Consiliul European poate pune capăt mandatului acestuia în conformitate cu aceeași procedură.

(2) Înaltul Reprezentant conduce politica externă și de securitate comună a Uniunii. Acesta contribuie prin propuneri la elaborarea acestei politici și o aduce la îndeplinire în calitate de împuternicit al Consiliului. Acesta acționează în mod similar și în ceea ce privește politica de securitate și apărare comună.

(3) Înaltul Reprezentant prezidează Consiliul Afaceri Externe.

(4) Înaltul Reprezentant este unul dintre vicepreședinții Comisiei. Acesta asigură coerența acțiunii externe a Uniunii. Acesta este însărcinat, în

---

¹⁴⁵ Etienne Bassot, *The von der Leyen Commission's priorities for 2019-2024, Briefing*, European Parliament, ianuarie 2020.

¹⁴⁶ Pentru mai multe detalii a se vedea <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM%3Aai0009>, accesată la data de 10.11.2020.

cadrul Comisiei, cu responsabilitățile care îi revin aceștia din urmă în domeniul relațiilor externe și cu coordonarea celorlalte aspecte ale acțiunii externe a Uniunii. În exercitarea acestor responsabilități în cadrul Comisiei, și numai cu privire la aceste responsabilități, Înalțul Reprezentant se supune procedurilor care reglementează funcționarea Comisiei, în măsura în care acest lucru este compatibil cu alineatele (2) și (3).

Articolul 27

(1) Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, care prezidează Consiliul Afaceri Externe, contribuie prin propunerile sale la elaborarea politicii externe și de securitate comune și asigură punerea în aplicare a deciziilor adoptate de Consiliul European și Consiliu.

(2) Înalțul Reprezentant reprezintă Uniunea în chestiunile referitoare la politica externă și de securitate comună. Acesta desfășoară, în numele Uniunii, dialogul politic cu terții și exprimă poziția Uniunii în cadrul organizațiilor internaționale și al conferințelor internaționale.

(3) În exercitarea mandatului său, Înalțul Reprezentant al Uniunii este susținut de un serviciu european pentru acțiunea externă. Acest serviciu lucrează în colaborare cu serviciile diplomatice ale statelor membre și este format din funcționarii serviciilor competente ale Secretariatului General al Consiliului și ale Comisiei, precum și din personalul detașat al serviciilor diplomatice naționale. Organizarea și funcționarea serviciului european pentru acțiunea externă se stabilesc prin decizie a Consiliului. Consiliul European hotărăște la propunerea Înalțului Reprezentant, după consultarea Parlamentului European și cu aprobarea Comisiei.

Articolul 36

(ex-articolul 21 TUE)

Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate consultă periodic Parlamentul European cu privire la aspectele principale și la opțiunile fundamentale din domeniul politicii externe și de securitate comune și ale politicii de securitate și apărare comune și îl informează în privința evoluției acestora. Acesta se asigură că punctele de vedere ale Parlamentului European să fie luate în considerare în mod corespunzător. Reprezentanții speciali pot fi implicați în activitatea de informare a Parlamentului European.

Parlamentul European poate adresa întrebări sau formula recomandări Consiliului și Înalțului Reprezentant. Parlamentul European organizează de două ori pe an o dezbatere privind progresele înregistrate în punerea în aplicare a politicii externe și de securitate comune, inclusiv a politicii de securitate și apărare comune.

Importanța și contribuția Înalțului Reprezentant în ceea ce privește politica externă și de securitate comună sunt subliniate în dispozițiile articolele sus-adăugate, mai ales că în calitate de vicepreședinte al Comisiei, acesta „asigură coerența și eficiența acțiunii externe globale a UE în domenii precum asistența pentru dezvoltare, comerțul, ajutorul umanitar și răspunsul la crize”, „prezidează reuniunea miniștrilor afacerilor externe din cadrul Consiliului UE”, „reprezintă UE pentru aspecte referitoare la PESC” și conduce Agenția Europeană de Apărare și Institutul pentru Studii de Securitate al UE¹⁴⁷.

În exercitarea activității sale, Înalțul Reprezentant este sprijinit de Serviciul European de Acțiune Externă (SEAE), format din funcționarii Secretariatului General al Consiliului și ai Comisiei și din personalul detașat al serviciilor diplomatice ale țărilor UE.

Importanța Înalțului Reprezentant este notabilă întrucât „politica externă și de securitate comună a U.E. este cea care asigură statelor membre și Uniunii Europene posibilitatea de a acționa uniform pe plan mondial”, iar „statele membre acționează solidar atunci când unul dintre ele este victima unui atac terorist sau a unei calamități naturale sau produse de om”.

Uniunea Europeană prin politica externă și de securitate are rolul de a păstra pacea și de a asigura și optimiza securitatea pe plan internațional, de a apăra și promova

---

¹⁴⁷ Pentru mai multe detalii a se vedea <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM%3Aai0009>, accesată la data de 10.11.2020.

democrația și statul de drept, de a se asigura că drepturile omului și libertățile fundamentale sunt respectate, protejate și promovate, de a promova cooperarea internațională, de a acorda asistență pentru dezvoltare statelor din lume și în cooperarea cu țările în curs de dezvoltare, inclusiv în furnizarea de securitate și organizarea mai multor misiuni de menținere a păcii, în zone diferite de conflict din lume, cu toate că aceasta nu dispune de o armată proprie.

Activitatea Comisiei Europene este structurată pe direcții (DG)¹⁴⁸, servicii (responsabile cu aspecte administrative) și agenții executive (6), al căror rol este acela de a pune în aplicare acțiunile stabilite de președintele Comisiei, de a elabora și gestiona politicile și programele de finanțare de la nivelul Uniunii Europene. Agențiile pot fi grupate în două mari categorii, în funcție de caracterul acestora (obligatoriu/consultativ), unele dintre acestea având un caracter pur consultativ, iar altele participă într-o anumită formă la procesul decizional.

Sediul principal al acestora este la Bruxelles dar și la Luxemburg. La convocarea președintelui, Comisia se întrunește cel puțin o dată pe săptămână (într-o zi de miercuri) și discută materialele aflate pe ordinea de zi a ședinței, discuțiile din cadrul ședinței nefiind publice, însă ordinea de zi

---

¹⁴⁸ Enumerare exhaustivă: Afaceri Economice și Financiare, Buget, Cercetare și inovare, Comunicare, Concurență, Cooperare internațională și dezvoltare, Educație, Tineret, Sport și Cultură, Energie, Eurostat, Impozitare și uniune vamală, Industria apărării și spațiul cosmic, Justiție și consumatori, Migrație și afaceri interne, Mobilitate și transporturi, o serie de Agenții executive: Agenția Executivă a Consiliului European pentru Cercetare, Agenția Executivă pentru Cercetare, Agenția Executivă pentru Consumatori, Sănătate, Agricultură și Alimente, Agenția Executivă pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii, o serie de centre: Centrul Comun de Cercetare, Cooperare Internațională și Dezvoltare, Mobilitate și Transporturi, Migrație și Afaceri Interne și unele servicii: Serviciul Juridic, Serviciul de Audit Intern și Oficiul European de luptă Antifraudă (OLAF).

și procesul-verbal al ședinței sunt date publicității. Fiecare membru al Comisiei Europene dispune de un cabinet propriu, care asigură sprijin comisarului european, prin desfășurarea activităților necesare pentru elaborarea deciziilor și a portofoliilor repartizate comisarului de președinte în anumite domenii.

În exercitarea atribuțiilor de Președinte al Comisiei Europene și pregătirea lucrărilor și ședințelor Comisiei, acesta este asistat de un *Secretarul general*, al cărui principal rol este acela de a se asigura de punerea în aplicare a procedurilor decizionale, de coordonarea activității serviciilor și de respectarea normelor de prezentare a documentelor înaintate Comisiei, inclusiv de „notificarea și publicarea în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene a actelor Comisiei, precum și transmiterea către celelalte instituții ale Uniunii Europene și către parlamentele naționale a documentelor Comisiei și ale serviciilor sale”¹⁴⁹. Totodată, potrivit articolului 20 alin. (4) - (6) din Regulamentul de procedură al Comisiei „Secretarul general este responsabil de difuzarea informațiilor scrise pe care membrii Comisiei doresc să le transmită în cadrul Comisiei” și „asigură relațiile oficiale cu celelalte instituții ale Uniunii Europene, sub rezerva competențelor pe care Comisia decide să le exercite ea însăși sau să le atribuie membrilor sau serviciilor sale”, contribuind astfel la „asigurarea coerenței generale prin coordonarea dintre servicii în timpul procedurilor în care sunt implicate celelalte instituții”.

Întrucât deține prerogativa adoptării și funcționării după un regulament propriu de procedură (art. 249, alin. 1 TFUE), Comisia adoptă decizii prin intermediul a patru tipuri de

---

¹⁴⁹ Pentru mai multe detalii a se vedea *Regulamentul de procedură al Comisie Europene* disponibil la <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:02000Q3614-20200423&from=EN> accesat la data de 10.11.2020.

proceduri (procedura orală, procedura scrisă, procedura de abilitare și procedura de delegare). Ședințele Comisiei Europene nu sunt publice, prin urmare dezbaterile sunt confidențiale, confidențialitatea caracterizând procedurile de lucru ale Comisiei.

Procedura orală constituie fundamentul desfășurării activității Comisiei Europene întrucât acționează în domeniile esențiale. În cadrul acestei proceduri, deciziile se adoptă pe baza propunerilor făcute de unul sau mai mulți membri ai Comisiei, iar votul se realizează la cererea oricărui membru. Urmare adoptării deciziilor cu majoritatea numărului de membri prevăzut de tratat, rezultatul deliberărilor este constatat de către Președintele Comisiei și, mai apoi, acesta se consemnează în procesul-verbal al ședinței.

Procedura scrisă este reglementată de articolul 12 din Regulamentul de Procedură al Comisiei, astfel că „deciziile sunt adoptate atunci când membrii Comisiei nu își exprimă rezerve sau solicită modificări la un proiect de act pus la dispoziția lor într-un termen prestabilit,¹⁵⁰. Potrivit art. 12 sus-menționat „acordul membrilor Comisiei asupra unui proiect al unuia sau mai multor membri poate fi exprimat printr-o procedură scrisă, sub rezerva ca aceasta să fi primit acordul directoratelor generale direct interesate și avizul favorabil al Serviciului Juridic. În acest sens, textul propunerii se comunică în scris tuturor membrilor Comisiei, în limbile stabilite de aceasta conform articolului 25, împreună cu termenul acordat pentru a face cunoscute rezervele sau modificări pe care doresc să le propună. Orice membru al Comisiei poate solicita în cursul procedurii scrise ca propunerea să facă obiectul unei dezbateri. Acesta adresează atunci președintelui o cerere

---

¹⁵⁰ Pentru mai multe detalii a se vedea <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM%3Ao10004> accesată la data de 10.11.2020.

motivată în acest sens. O propunere asupra căreia niciun membru al Comisiei nu a formulat sau menținut vreo rezervă în termenul stabilit pentru o procedură scrisă este considerată adoptată de către Comisie”. În continuare, articolul 18 din Regulament menționează că „actele adoptate prin procedura scrisă se atașează astfel încât să nu poată fi separate, în limba sau limbile în care sunt autentice, notei zilnice menționate la articolul 12”, fiind „autentificate prin semnăturile președintelui și ale secretarului general pe ultima pagină a notei zilnice”.

Procedura de abilitare acționează în baza respectării principiului colegialității și intervine atunci când prin aplicarea și respectarea principiului răspunderii colegiale, Comisia Europeană abilitează pe unul sau mai mulți membri „să ia măsuri de gestionare sau de administrare în numele său, în limitele și în condițiile stabilite de aceasta”(art.13, alin. 1) sau „să însărcineze pe unul sau mai mulți membri să adopte textul definitiv al unui act sau al unei propuneri care urmează a fi înaintat(ă) celorlalte instituții, al cărui (cărei) conținut s-a stabilit deja în cadrul deliberărilor”(art.13, alin. 2). Nu în ultimul rând, „competențele astfel atribuite pot face obiectul unei subdelegări către directorii generali și șefii de serviciu, cu condiția ca decizia de abilitare să nu interzică acest lucru în mod expres” (art.13, alin. 3).

Procedura de delegare este reglementată de dispozițiile articolului 15 din Regulamentul de Procedură, unde se precizează că, pornind de la premisa respectării principiului răspunderii colegiale, poate fi delegată directorilor generali și șefilor de servicii adoptarea de măsuri de gestionare sau de administrare. Intervine subsecvent și *procedura subdelegării* în cazul deciziilor de acordare a subvențiilor și de atribuire a contractelor „în cazul în care unui director general sau unui șef de serviciu i-au fost atribuite competențe delegate sau

subdelegate, pentru a adopta decizii de finanțare”. În aceste condiții, „acesta poate decide să subdelege adoptarea anumitor decizii individuale de atribuire a subvențiilor și contractelor publice directorului competent sau, cu acordul membrului responsabil al Comisiei, șefului de unitate, în limitele și condițiile prevăzute de normele de punere în aplicare” (articolul 15). Actele adoptate prin procedura de delegare „se consemnează într-o notă zilnică sau săptămânală, care se menționează în procesul-verbal al următoarei ședințe a Comisiei”(articolul 16).

Întrucât „Comisia înființează, pentru pregătirea și punerea în aplicare a acțiunilor sale și pentru realizarea priorităților și orientărilor politice definite de către președinte, o serie de direcții generale și servicii asimilate care formează un singur serviciu administrativ”(articolul 21), se impune ca între aceste servicii să existe o cooperare strânsă, dar și o coordonare la fel de eficientă, consultarea Serviciului Juridic fiind obligatorie ori de câte ori Comisia se află în prezența unor proiecte de acte și propuneri de acte juridice sau în prezența oricărui tip de document care are o posibilă incidență juridică. De asemenea, în cazul „inițiativelor care au ca obiect sau care pot avea un impact asupra creșterii, a competitivității sau a stabilității economice în Uniunea Europeană sau în zona euro” este obligatorie consultarea Direcției generale responsabile cu afacerile economice și financiare, iar consultarea Direcției generale responsabile cu bugetul și a direcției generale responsabile cu resursele umane și cu securitatea este obligatorie în cazul documentelor care au o posibilă incidență asupra bugetului, finanțelor, personalului și administrației.

De asemenea, este obligatorie consultarea Secretariatului General „în cazul oricărei inițiative care: (a) face obiectul aprobării prin procedură orală, fără a aduce atingere aspectelor

legate de personal referitoare la anumiți membri ai personalului; (b) este de importanță politică; (c) face parte din programul de lucru anual al Comisiei sau din instrumentul de programare în vigoare; (d) vizează aspecte instituționale; (e) face obiectul evaluării impactului sau al unei consultări publice, precum și în cazul oricărei poziții sau inițiative comune care ar putea angaja Comisia în fața altor instituții sau entități” (articolul 23).

Una din anexele existente la Regulamentul de procedură al Comisiei este reprezentată de *Codul de Bună Conduită Administrativă pentru Personalul Comisiei Europene în Relațiile sale cu Publicul* care are ca obiectiv asigurarea condițiilor necesare Comisiei în vederea îndeplinirii obligațiilor de bună conduită administrativă, prin respectarea criteriilor de bună conduită administrativă, fiind aplicabil personalului Comisiei Europene. Principiile generale de bună administrare invocate de Codul sus-menționat sunt:

- ✚ *principiul legalității* potrivit căruia Comisia Europeană acționează legal și aplică normele și procedurile stabilite de legislația Uniunii Europene;
- ✚ *principiul nediscriminării și egalității de tratament* în baza căruia „Comisia Europeană respectă principiul nediscriminării și, în special, garantează publicului un tratament egal, fără vreo distincție fondată pe naționalitate, sex, origine rasială sau etnică, religie sau convingeri, vreun handicap, vârstă sau orientare sexuală. În consecință, orice diferență de tratament în cazuri asemănătoare trebuie să fie justificată expres prin natura individuală a fiecărui caz”;
- ✚ *principiul proporționalității* potrivit căruia „Comisia se asigură că măsurile luate sunt proporționale cu obiectivul vizat”, aceasta asigurându-se că aplicarea codului „să nu impună în niciun caz sarcini

administrative și bugetare disproporționate în raport cu beneficiul așteptat”;

✚ *principiu coerenței* care presupune asigurarea coerenței comportamentului Comisiei în conduita sa administrativă.

Pentru o bună conduită administrativă în activitatea sa, Comisia Europeană trebuie să acționeze cu obiectivitate și imparțialitate, cu asigurarea accesului la informații asupra drepturilor deținute de părțile implicate, fiind responsabilă de motivarea deciziilor adoptate de indicarea căilor de atac, dar și de soluționarea cererilor publicului „în maniera cea mai apropiată și în timpul cel mai scurt” și, nu în ultimul rând, de protejarea datelor cu caracter personal și al informațiilor confidențiale.

În asigurarea unei cooperări loiale și transparente pe parcursul procesului legislativ la care participă toate cele trei instituții ale Uniunii Europene (Parlamentul European, Consiliul Uniunii Europene și Comisia Europeană), s-a convenit ca pentru ameliorarea calității legiferării, pe lângă respectarea principiilor care stau la baza funcționării Uniunii Europene, să se încheie un *Acord Interinstituțional între Parlamentul European, Consiliul Uniunii Europene și Comisia Europeană privind o mai bună legiferare*¹⁵¹. Prin Acord, „cele trei instituții recunosc faptul că au o responsabilitate comună de a oferi o legislație a Uniunii de înaltă calitate și de a se asigura că această legislație se concentrează pe domenii în care valoarea sa adăugată este cea mai importantă pentru cetățenii europeni, are cel mai înalt nivel posibil de eficiență și de eficacitate în atingerea obiectivelor comune de politică ale Uniunii, este cât mai simplă și clară posibil, evită reglementarea excesivă și sarcinile administrative pentru cetățeni, administrații și întreprinderi, în special pentru întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri), și este concepută pentru a facilita transpunerea și

---

¹⁵¹ Publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L123 din 12.05.2016.

aplicarea sa efectivă și pentru a consolida competitivitatea și sustenabilitatea economiei Uniunii”¹⁵². Cele trei instituții au convenit asupra angajamentelor și obiectivelor comune, urmărind „să amelioreze calitatea legiferării printr-o serie de inițiative și proceduri” iar „în exercitarea competențelor lor și cu respectarea procedurilor stabilite în tratate”, „să respecte principiile generale ale dreptului Uniunii, precum legitimitatea democratică, subsidiaritatea și proporționalitatea, precum și securitatea juridică. Acestea convin, de asemenea, să promoveze simplitatea, claritatea și coerența la redactarea legislației Uniunii, precum și să promoveze cel mai mare grad de transparență a procesului legislativ”. De asemenea, „cele trei instituții sunt de acord că legislația Uniunii ar trebui să fie ușor de înțeles și clară; să permită cetățenilor, administrațiilor și întreprinderilor să își înțeleagă cu ușurință drepturile și obligațiile; să includă cerințe adecvate în materie de raportare, monitorizare și evaluare; să evite reglementarea excesivă și sarcinile administrative și să fie ușor de aplicat în practică”¹⁵³.

Conform acestui acord, „Comisia va evalua impactul inițiativelor sale legislative și fără caracter legislativ, al actelor delegate și al măsurilor de punere în aplicare care ar putea avea efecte semnificative din punct de vedere economic, social sau de mediu”, desfășurând consultări cât mai extinse și verificând impactul din perspectiva calității, pentru ca mai apoi să le pună la dispoziția Parlamentului European, Consiliului și parlamentelor naționale. De asemenea, Comisia Europeană trebuie să informeze „Parlamentul European și Consiliul în legătură cu planificarea sa multianuală a evaluărilor legislației existente și, pe cât posibil, va include în respectiva planificare solicitările acestora

---

¹⁵² Preambulul *Acordului Interinstituțional între Parlamentul European, Consiliul Uniunii Europene și Comisia Europeană privind o mai bună legiferare* publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L123 din 12.05.2016.

¹⁵³ *Ibidem*.

privind evaluarea aprofundată a unor domenii specifice de politică sau a anumitor acte juridice” (pct. 21). Nu în ultimul rând, „pentru fiecare propunere, Comisia furnizează Parlamentului European și Consiliului o explicație și o justificare referitoare la alegerea temeiului juridic și a tipului de act în expunerile de motive care însoțesc propunerea” și, totodată, „Comisia ar trebui să țină seama în mod corespunzător de diferențele dintre regulamente și directive din punctul de vedere al caracteristicilor și efectelor acestora” (pct. 25).

Așadar, Comisia Europeană este instituția europeană direct implicată în modelarea legilor și politicilor Uniunii Europene, inclusiv în stabilirea standardului de „bună guvernare” sau mai bine de „bună reglementare”. Prin evaluările integrate ale politicilor UE, caracterizate prin independență, accesibilitate și caracter științific asupra politicilor publice de-a lungul întregului proces decizional.

Mai sunt precizate o serie de acțiuni și obligații ce incumbă celor trei instituții, legate de instrumentele legislative, de actele delegate și de punere în aplicare, de transparența și coordonarea procesului legislativ, de transpunerea și aplicarea legislației Uniunii Europene, inclusiv de simplificarea legislației și evitarea reglementării excesive.

Atunci când textul unui act legislativ acordă Comisiei competențe de executare, intervine aplicabilitatea procedurii intitulate „*procedura comitologiei*”. În această situație, pentru „definirea măsurilor în cadrul actului de punere în aplicare, Comisia va fi asistată de un comitet”¹⁵⁴, de aici și numele de „comitologie”, întrucât în asemenea situații, Comisia trebuie să consulte aceste comitete, care vor da avize în cauză.

---

¹⁵⁴ Pentru mai multe informații a se vedea https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/adopting-eu-law/implementing-and-delegated-acts/comitology_ro accesat la data de 01.11.2020.

În adoptarea actelor de punere în aplicare, Comisia Europeană face uz de procedura de examinare¹⁵⁵ și de procedura de consultare¹⁵⁶, comitetele fiind înființate fie doar de Consiliul Uniunii Europene, fie de Consiliul Uniunii Europene și de Parlamentul European, fiind compuse din câte un reprezentant al fiecărui stat membru și conduse de către un funcționar al Comisiei Europene. Acestea se reunesc de mai multe ori pe an, iar la finele fiecărui an calendaristic, Comisia publică un raport anual privind activitatea comitetelor de comitologie. În situația în care comitetul votează împotriva unui act de punere în aplicare, iar Comisia Europeană nu poate adopta actul în cauză, aceasta se poate adresa Comitetului de apel al cărui rol este acela de a pune la dispoziția statelor o a doua dezbatere, decizia acestuia din urmă fiind obligatorie de respectat de către Comisia Europeană.

În considerarea celor de mai sus, se poate aprecia că în desfășurarea activității sale, *Comisia Europeană exercită mai multe funcții*, pornind de la funcția de inițiativă legislativă, continuând cu funcția executivă, cu cea de monitorizare și control a legislației Uniunii Europene precum și cu cea de reprezentare pe plan extern.

Funcția de inițiativă legislativă se întemeiază pe dispozițiile art.17 alin. (2) TUE, potrivit cărora „actele legislative ale Uniunii pot fi adoptate numai la propunerea Comisiei, cu excepția cazului în care tratatele prevăd altfel”. În elaborarea unei propuneri legislative este nevoie de colectarea datelor, mai apoi de consultarea atât la nivel intern, cât și la nivel extern, iar în cele din urmă de elaborarea propriu-zisă a propunerii de act. Prin urmare, propunerea propriu-zisă presupune înaintarea de către Comisie a acestei propuneri Parlamentului European și Consiliului în vederea adoptării prin intermediul procedurii

---

¹⁵⁵ Folosită, în principal, în domenii generale de aplicare și acolo unde impactul este semnificativ.

¹⁵⁶ Folosită la toate celelalte tipuri de acte de punere în aplicare.

legislative ordinare. În situația în care Parlamentul European „propune cu majoritatea membrilor care îl compun, modificări cu privire la poziția Consiliului din prima lectură, textul modificat se transmite Consiliului și Comisiei”¹⁵⁷, iar aceasta din urmă emite un aviz cu privire la aceste modificări. De asemenea, dacă la finalul celor două lecturi ale Parlamentului European și Consiliului Uniunii Europene, acestea două nu ajung la un numitor comun, este nevoie de convocarea comitetului de conciliere la lucrările căruia participă și Comisia Europeană, acționând pentru luarea tuturor „inițiativelor necesare pentru promovarea unei apropieri între pozițiile Parlamentului European și ale Consiliului”¹⁵⁸.

Comisia influențează politica UE și prin elaborarea planului legislativ pentru fiecare an, dar și „prin elaborarea strategiilor de politică generală. Un exemplu în acest sens îl oferă Cartea Albă a Comisiei privind realizarea pieței interne, care a modelat Actul Unic European (AUE); inițiativele Comisiei au contribuit la dezvoltarea Uniunii Economice și Monetare; Carta comunitară a Comisiei privind drepturile sociale fundamentale ale lucrătorilor (Carta socială) a constituit un element important în cadrul dezbaterilor privind politica socială a Comunității [...] etc”¹⁵⁹.

Totodată, Comisia Europeană este competentă în *inițierea de recomandări/avize*, în principal în ceea ce privește Uniunea Economică și Monetară, în privința politicilor economice, a unor măsuri necesare în state din afara zonei euro etc.

Funcția executivă scoate în evidență obligațiile Comisiei Europene față de bugetul Uniunii Europene și execuția acestuia (prin gestiune directă, indirectă sau gestiune partajată), aprobarea măsurilor de salvagardare referitoare la perioada de

---

¹⁵⁷ Art.294, alineatul (7), lit.(c) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

¹⁵⁸ Art.294, alineatul (11) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

¹⁵⁹ Paul Craig, Gráinne de Búrca, *op. cit.*, p.40.

tranziție a statelor membre, adoptarea de acte delegate¹⁶⁰ și gestionarea și alocarea de fonduri europene. Totodată, Comisia desfășoară activități pe planul relațiilor externe, acesteia fiindu-i „încredințate responsabilități importante privind cererile de aderare la UE. De regulă, la primirea unei cereri, Consiliul solicită Comisiei să desfășoare o investigație detaliată asupra posibilelor consecințe și să îi înainteze un aviz. Dacă și când debutează negocierile, Comisia acționează, în limitele stabilite de Consiliu, ca principal negociator din partea UE, cu excepția ocaziilor ministeriale speciale sau atunci când probleme deosebit de sensibile sau dificile reclamă soluționarea interministerială a diferendelor (...)”¹⁶¹.

Funcția de monitorizare și control a legislației Uniunii Europene se regăsește în reglementarea potrivit căreia „Comisia supraveghează aplicarea dreptului Uniunii sub controlul Curții de Justiție a Uniunii Europene”¹⁶², iar potrivit articolului 258 TFUE „în cazul în care Comisia consideră că un stat membru a încălcat oricare dintre obligațiile care îi revin în temeiul tratatelor, aceasta emite un aviz motivat cu privire la acest aspect, după ce a oferit statului în cauză posibilitatea de a-și prezenta observațiile”. Totodată, Comisia deține un rol important de control prin inițierea procedurilor de constatare a neîndeplinirii obligațiilor (procedura de infringement) împotriva statului membru al Uniunii Europene care nu respectă și nu aplică legislația Uniunii Europene. În cele din urmă, dacă nu sunt respectate condițiile prevăzute în procedură, Comisia Europeană poate sesiza Curtea de Justiție a Uniunii Europene.

---

¹⁶⁰ Art. 290, alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene prevede că „un act legislativ poate delega Comisiei competența de a adopta acte fără caracter legislativ și cu domeniu de aplicare general, care completează sau modifică anumite elemente neesențiale ale actului legislativ”.

¹⁶¹ N. Nugent, *The Government and Politics of the European Union*, 6 edition, Oxford University Press, 2006, pp. 186-187.

¹⁶² Articolul 17 alineatul 1 din Tratatul privind Uniunea Europeană.

Funcția de reprezentare pe plan extern poate fi observată din dispozițiile potrivit cărora „cu excepția politicii externe și de securitate comune și a altor cazuri prevăzute în tratate, aceasta asigură reprezentarea externă a Uniunii”¹⁶³, dar și din dispozițiile art. 207 alin. (3) TFUE conform cărora „în cazul în care trebuie negociate și încheiate acorduri cu una sau mai multe țări terțe ori organizații internaționale”, „Comisia prezintă recomandări Consiliului, care o autorizează să deschidă negocierile necesare. Consiliului și Comisiei le revine răspunderea să asigure compatibilitatea acordurilor negociate cu politicile și normele interne ale Uniunii”.

„Comisia a fost întotdeauna forța politică cea mai devotată integrării. Aceasta trebuie să colaboreze cu Consiliul și Parlamentul European, iar ritmul dezvoltării UE nu a fost mereu constant, tocmai din cauza acestei dimensiuni interinstituționale”¹⁶⁴.

Cu o evoluție extrem de dinamică și ascendentă în același timp, Comisia Europeană își atribuie pe deplin rolul de „gardian al tratelor”, demonstrând rolul important pe care îl joacă în procesul de luare a deciziilor, dar și în gestionarea relației cu cetățenii Uniunii Europene. Deținerea atribuției exclusive de inițiere legislativă, a responsabilității execuției bugetare și a gestionării și alocării fondurilor europene, a atribuțiilor de monitorizare și control a legislației Uniunii Europene și, nu în ultimul rând, a reprezentării Uniunii Europene pe plan extern, inclusiv negocierea de acorduri internaționale cu organizații internaționale sau țări terțe scoate în evidență încă o dată rolul extrem de important pe care Comisia Europeană îl deține în peisajul instituțional al Uniunii Europene.

---

¹⁶³ *Ibidem*.

¹⁶⁴ Paul Craig, Gráinne de Búrca, *Ibidem*, p.44.

CAPITOLUL VI.

CURTEA DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE

Tratatul privind Uniunea Europeană

Articolul 19

(1) Curtea de Justiție a Uniunii Europene cuprinde Curtea de Justiție, Tribunalul și tribunale specializate. Aceasta asigură respectarea dreptului în interpretarea și aplicarea tratatelor.

Statele membre stabilesc căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii.

(2) Curtea de Justiție este compusă din câte un judecător pentru fiecare stat membru. Aceasta este asistată de avocați generali.

Tribunalul cuprinde cel puțin un judecător din fiecare stat membru.

Judecătorii și avocații generali ai Curții de Justiție, precum și judecătorii Tribunalului sunt aleși dintre personalitățile care prezintă toate garanțiile de independență și care întrunesc condițiile prevăzute la articolele 253 și 254 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. Aceștia sunt numiți de comun acord de către guvernele statelor membre pentru șase ani. Judecătorii și avocații generali care își încheie mandatul pot fi numiți din nou.

(3) Curtea de Justiție a Uniunii Europene hotărăște în conformitate cu tratatele:

(a) cu privire la acțiunile introduse de un stat membru, de o instituție ori de persoane fizice sau juridice;

(b) cu titlu preliminar, la solicitarea instanțelor judecătorești naționale, cu privire la interpretarea dreptului Uniunii sau la validitatea actelor adoptate de instituții;

(c) în celelalte cazuri prevăzute în tratate.

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

Articolul 251(ex-articolul 221 TCE)

Curtea de Justiție se întrunește în camere sau în Marea Cameră, în conformitate cu regulile prevăzute în acest sens de Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Curtea de Justiție se poate întruni și în ședință plenară atunci când Statutul prevede aceasta.

*Articolul 252
(ex-articolul 222 TCE)*

Curtea de Justiție este asistată de opt avocați generali. La cererea Curții de Justiție, Consiliul, hotărând în unanimitate, poate mări numărul de avocați generali.

Avocatul general are rolul de a prezenta în mod public, cu deplină imparțialitate și în deplină independență, concluzii motivate cu privire la cauzele care, în conformitate cu Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, necesită intervenția sa.

*Articolul 253
(ex-articolul 223 TCE)*

Judecătorii și avocații generali ai Curții de Justiție, aleși dintre personalități care oferă toate garanțiile de independență și care întrunesc condițiile cerute pentru exercitarea, în țările lor, a celor mai înalte funcții jurisdicționale, sau care sunt jurisconșulți ale căror competențe sunt recunoscute, sunt numiți de comun acord de către guvernele statelor membre, pentru o perioadă de șase ani, după consultarea comitetului prevăzut la articolul 255.

La fiecare trei ani are loc o înlocuire parțială a judecătorilor și avocaților generali, în condițiile prevăzute de Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Judecătorii desemnează dintre ei pe președintele Curții de Justiție, pentru o perioadă de trei ani. Mandatul acestuia poate fi reînnoit.

Judecătorii și avocații generali care își încheie mandatul pot fi numiți din nou.

Curtea de Justiție își numește greșierul și îi stabilește statutul.

Curtea de Justiție își stabilește regulamentul de procedură. Acest regulament se supune aprobării Consiliului.

*Articolul 254
(ex-articolul 224 TCE)*

Numărul de judecători ai Tribunalului se stabilește prin Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene. Statutul poate prevedea ca Tribunalul să fie asistat de avocați generali.

Membrii Tribunalului sunt aleși dintre persoane care oferă depline garanții de independență și care au capacitatea cerută pentru exercitarea unor înalte funcții juridice. Aceștia sunt numiți de comun acord de către guvernele statelor membre, pentru o perioadă de șase ani, după consultarea comitetului prevăzut la articolul 255. La fiecare trei ani are loc o înlocuire parțială. Membrii care și-au încheiat mandatul pot fi numiți din nou.

Judecătorii desemnează dintre ei pe președintele Tribunalului, pentru o perioadă de trei ani. Mandatul acestuia poate fi reînnoit.

Tribunalul își numește greșierul și îi stabilește statutul.

Tribunalul își stabilește regulamentul de procedură în acord cu Curtea de Justiție. Acest regulament se supune aprobării Consiliului.

Cu excepția cazului în care Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene dispune altfel, dispozițiile prezentului tratat referitoare la Curtea de Justiție sunt aplicabile și Tribunalului.

Articolul 255

Se instituie un comitet care emite un aviz cu privire la capacitatea candidaților de a exercita funcțiile de judecător și avocat general în cadrul Curții de Justiție și al Tribunalului, înainte ca guvernele statelor membre să facă nominalizările, în conformitate cu dispozițiile articolelor 253 și 254.

Comitetul este format din șapte personalități alese dintre foștii membri ai Curții de Justiție și ai Tribunalului, dintre membrii instanțelor naționale supreme și din juriști reputați, dintre care unul este propus de Parlamentul European. Consiliul adoptă o decizie care stabilește regulamentul de funcționare al acestui comitet, precum și o decizie prin care sunt desemnați membrii comitetului. Comitetul hotărăște la inițiativa președintelui Curții de Justiție.

Articolul 256 (ex-articolul 225 TCE)

(1) Tribunalul are competența să judece în primă instanță acțiunile menționate la articolele 263, 265, 268, 270 și 272, cu excepția celor care sunt atribuite unui tribunal specializat, instituit în conformitate cu articolul 257 și a celor rezervate prin statut Curții de Justiție. Statutul poate să prevadă pentru Tribunal competențe în alte categorii de acțiuni.

Deciziile pronunțate de Tribunal în temeiul prezentului alineat pot face obiectul unui recurs la Curtea de Justiție, limitat la chestiuni de drept, în condițiile și limitele prevăzute de statut.

(2) Tribunalul are competența să judece căile de atac formulate împotriva deciziilor tribunalelor specializate.

Deciziile pronunțate de Tribunal în temeiul prezentului alineat pot face, în mod excepțional, obiectul unei reexaminări de către Curtea de Justiție, în condițiile și limitele prevăzute de statut, în cazul în care există un risc serios pentru unitatea sau coerența dreptului Uniunii.

(3) Tribunalul are competența să judece trimeri preliminare adresate în temeiul articolului 267, în domeniile specifice stabilite de statut.

În cazul în care consideră că respectiva cauză necesită o decizie de principiu susceptibilă de a aduce atingere unității sau coerenței dreptului Uniunii, Tribunalul poate trimite cauza spre soluționare Curții de Justiție.

Deciziile pronunțate de Tribunal în trimeri preliminare pot face, în mod excepțional, obiectul unei reexaminări de către Curtea de Justiție, în condițiile și limitele prevăzute de statut, în cazul în care există un risc serios pentru unitatea sau coerența dreptului Uniunii.

*Articolul 257
(ex-articolul 225 A TCE)*

Parlamentul European și Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară, pot înființa tribunale specializate pe lângă Tribunal, care să aibă competența de a judeca în primă instanță anumite categorii de acțiuni în materii speciale. Parlamentul European și Consiliul hotărăsc prin regulamente, fie la propunerea Comisiei și după consultarea Curții de Justiție, fie la solicitarea Curții de Justiție și după consultarea Comisiei.

Regulamentul de înființare a unui tribunal specializat stabilește normele referitoare la compunerea acestui tribunal și precizează întinderea competențelor care îi sunt atribuite.

Deciziile tribunalelor specializate pot face obiectul unui recurs în fața Tribunalului, limitat la chestiuni de drept sau, în cazul în care regulamentul privind înființarea tribunalului specializat prevede aceasta, referitor și la chestiuni de fapt.

Membrii tribunalului specializat sunt aleși dintre persoane care oferă depline garanții de independență și care au capacitatea cerută pentru exercitarea unor funcții jurisdicționale. Aceștia sunt numiți de Consiliu, care hotărăște în unanimitate.

Tribunalele specializate își stabilesc regulamentul de procedură în acord cu Curtea de Justiție. Acest regulament se supune aprobării Consiliului.

Cu excepția cazului în care regulamentul de înființare a tribunalului specializat dispune altfel, dispozițiile tratatelor referitoare la Curtea de Justiție a Uniunii Europene și dispozițiile Statutului Curții de Justiție a Uniunii Europene se aplică și tribunalelor specializate. Titlul I și articolul 64 din Statut se aplică în orice situație tribunalelor specializate.

Articolul 258
(ex-articolul 226 TCE)

În cazul în care Comisia consideră că un stat membru a încălcat oricare dintre obligațiile care îi revin în temeiul tratatelor, aceasta emite un aviz motivat cu privire la acest aspect, după ce a oferit statului în cauză posibilitatea de a-și prezenta observațiile.

În cazul în care statul în cauză nu se conformează acestui aviz în termenul stabilit de Comisie, aceasta poate sesiza Curtea de Justiție a Uniunii Europene.

Articolul 259
(ex-articolul 227 TCE)

Oricare dintre statele membre poate sesiza Curtea de Justiție a Uniunii Europene în cazul în care consideră că un alt stat membru a încălcat oricare dintre obligațiile care îi revin în temeiul tratatelor.

Înainte ca un stat membru să introducă împotriva unui alt stat membru o acțiune întemeiată pe o pretinsă încălcare a obligațiilor care îi revin în temeiul tratatelor, acesta trebuie să sesizeze Comisia.

Comisia emite un aviz motivat, după ce a oferit posibilitatea statelor în cauză să își prezinte în contradictoriu observațiile scrise și orale.

În cazul în care Comisia nu a emis avizul în termen de trei luni de la introducerea cererii, absența avizului nu împiedică sesizarea Curții.

Articolul 260
(ex-articolul 228 TCE)

(1) În cazul în care Curtea de Justiție a Uniunii Europene constată că un stat membru a încălcat oricare dintre obligațiile care îi revin în temeiul tratatelor, acest stat este obligat să ia măsurile pe care le impune executarea hotărârii Curții.

(2) În cazul în care consideră că statul membru în cauză nu a luat măsurile pe care le impune executarea hotărârii Curții, Comisia poate sesiza Curtea, după ce a dat statului în cauză posibilitatea de a-și prezenta observațiile. Comisia indică cuantumul sumei forfetare sau al penalității cu titlu cominatoriu pe care statul membru în cauză trebuie să le plătească și pe care îl consideră adecvat situației.

În cazul în care Curtea constată că statul membru în cauză nu a respectat hotărârea sa, aceasta îi poate impune plata unei sume forfetare sau a unor penalități cu titlu cominatoriu.

Această procedură nu aduce atingere articolului 259.

(3) În cazul în care sesizează Curtea printr-o acțiune în temeiul articolului 258, considerând că statul respectiv nu și-a îndeplinit obligația de a comunica măsurile de transpunere a unei directive adoptate în conformitate cu o procedură legislativă, Comisia poate indica, în cazul în care consideră necesar, cuantumul sumei forfetare sau al penalității cu titlu cominatoriu care urmează a fi plătită de statul respectiv și pe care îl consideră adecvat situației.

În cazul în care constată neîndeplinirea obligației, Curtea poate impune statului membru respectiv plata unei sume forfetare sau a unei penalități cu titlu cominatoriu, în limita valorii indicate de Comisie. Obligația de plată intră în vigoare la data stabilită de Curte prin hotărârea sa.

Articolul 261
(ex-articolul 229 TCE)

Regulamentele adoptate de Consiliu și cele adoptate în comun de Parlamentul European și de Consiliu în conformitate cu dispozițiile tratatelor pot să confere Curții de Justiție a Uniunii Europene competența de fond în ceea ce privește sancțiunile prevăzute de aceste regulamente.

Articolul 262
(ex-articolul 229 A TCE)

Fără a aduce atingere celorlalte dispoziții ale tratatelor, Consiliul, hotărând în unanimitate, în conformitate cu o procedură legislativă specială și după consultarea Parlamentului European, poate adopta dispoziții prin care atribuie Curții de Justiție a Uniunii Europene, în măsura stabilită de Consiliu, competența de a judeca litigii legate de aplicarea actelor adoptate în temeiul tratatelor care creează titluri comunitare de proprietate intelectuală. Respectivele dispoziții intră în vigoare după ce au fost aprobate de statele membre în conformitate cu normele lor constituționale.

Articolul 263
(ex-articolul 230 TCE)

Curtea de Justiție a Uniunii Europene controlează legalitatea actelor legislative, a actelor Consiliului, ale Comisiei și ale Băncii Centrale Europene, altele decât recomandările și avizele, și a actelor Parlamentului European și ale Consiliului European menite să producă efecte juridice față de terți. Aceasta controlează, de asemenea, legalitatea actelor organelor, oficiilor sau agențiilor Uniunii destinate să producă efecte juridice față de terți.

În acest scop, Curtea are competența să se pronunțe cu privire la acțiunile formulate de un stat membru, de Parlamentul European, de Consiliu sau de Comisie, pentru motive de necompetență, de încălcare a unor norme fundamentale de procedură, de încălcare a tratatelor sau a oricărei norme de drept privind aplicarea acestuia ori de abuz de putere.

În aceleași condiții, Curtea are competența să se pronunțe cu privire la acțiunile formulate de Curtea de Conturi, de Banca Centrală Europeană și de Comitetul Regiunilor, care urmăresc salvagardarea prerogativelor acestora.

Orice persoană fizică sau juridică poate formula, în condițiile prevăzute la primul și al doilea paragraf, o acțiune împotriva actelor al căror destinatar este sau care o privesc direct și individual, precum și împotriva actelor normative care o privesc direct și care nu presupun măsuri de executare.

Actele de constituire a organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii pot să prevadă condiții și proceduri speciale privind acțiunile formulate de persoanele fizice sau juridice împotriva actelor acestor organe, officii sau agenții care sunt destinate să producă efecte juridice față de ele.

Acțiunile prevăzute de prezentul articol trebuie formulate în termen de două luni, după caz, de la publicarea actului, de la notificarea acestuia reclamantului sau, în lipsă, de la data la care reclamantul a luat cunoștință de actul respectiv.

Articolul 264
(ex-articolul 231 TCE)

În cazul în care acțiunea este întemeiată, Curtea de Justiție a Uniunii Europene declară actul contestat nul și neavenit.

Cu toate acestea, Curtea indică, în cazul în care consideră că este necesar, care sunt efectele actului anulat, care trebuie considerate ca fiind irevocabile.

Articolul 265
(ex-articolul 232 TCE)

În cazul în care, prin încălcarea prevederilor tratatelor, Parlamentul European, Consiliul European, Consiliul, Comisia sau Banca Centrală Europeană se abțin să hotărască, statele membre și celelalte instituții ale Uniunii pot sesiza Curtea de Justiție a Uniunii Europene pentru a constata această încălcare. Prezentul articol se aplică, în aceleași condiții, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii care se abțin să hotărască.

Această acțiune este admisibilă numai în cazul în care instituția, organul, oficiul sau agenția respectivă a fost solicitată în prealabil să acționeze. În cazul în care, la expirarea unui termen de două luni de la data acestei solicitări, instituția, organul, oficiul sau agenția nu și-a precizat poziția, acțiunea poate fi formulată într-un nou termen de două luni.

Orice persoană fizică sau juridică poate sesiza Curtea în condițiile stabilite la paragrafele precedente în legătură cu omisiunea unei instituții, organ, oficiu sau agenție a Uniunii de a-i adresa un act, altul decât o recomandare sau un aviz.

*Articolul 266
(ex-articolul 233 TCE)*

Instituția, organul, oficiul sau agenția emitentă a actului anulat sau a cărei abținere a fost declarată contrară tratatelor este obligată să ia măsurile impuse de executarea hotărârii Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Această obligație nu aduce atingere obligației care poate rezulta din aplicarea articolului 340 al doilea paragraf.

*Articolul 267
(ex-articolul 234 TCE)*

Curtea de Justiție a Uniunii Europene este competentă să se pronunțe, cu titlu preliminar, cu privire la:

- (a) interpretarea tratatelor;
- (b) validitatea și interpretarea actelor adoptate de instituțiile, organele, oficiile sau agențiile Uniunii;

În cazul în care o asemenea chestiune se invocă în fața unei instanțe dintr-un stat membru, această instanță poate, în cazul în care apreciază că o decizie în această privință îi este necesară pentru a pronunța o hotărâre, să ceară Curții să se pronunțe cu privire la această chestiune.

În cazul în care o asemenea chestiune se invocă într-o cauză pendinte în fața unei instanțe naționale ale cărei decizii nu sunt supuse vreunei căi de atac în dreptul intern, această instanță este obligată să sesizeze Curtea.

În cazul în care o asemenea chestiune se invocă într-o cauză pendinte în fața unei instanțe judecătorești naționale privind o persoană supusă unei măsuri privative de libertate, Curtea hotărăște în cel mai scurt termen.

Articolul 268
(ex-articolul 235 TCE)

Curtea de Justiție a Uniunii Europene este competentă să judece litigiile care au ca obiect repararea prejudiciilor menționate la articolul 340 al doilea paragraf și al treilea paragraf.

Articolul 269

Curtea de Justiție este competentă să se pronunțe în privința legalității unui act adoptat de Consiliul European sau de Consiliu în temeiul articolului 7 din Tratatul privind Uniunea Europeană numai la solicitarea statului membru care face obiectul unei constatări a Consiliului European sau a Consiliului și numai în privința respectării dispozițiilor de procedură prevăzute de respectivul articol.

Această cerere trebuie prezentată în termen de o lună de la data respectivei constatări. Curtea hotărăște în termen de o lună de la data cererii.

Articolul 270
(ex-articolul 236 TCE)

Curtea de Justiție a Uniunii Europene este competentă să se pronunțe asupra oricărui litigiu dintre Uniune și agenții acesteia, în limitele și condițiile stabilite prin Statutul funcționarilor Uniunii și regimul aplicabil celorlalți agenți ai Uniunii.

Articolul 271
(ex-articolul 237 TCE)

Curtea de Justiție a Uniunii Europene este competentă, în limitele prevăzute în continuare, să judece litigiile privind:

(a) îndeplinirea obligațiilor statelor membre care rezultă din Statutul Băncii Europene de Investiții. Consiliul de administrație al Băncii dispune în această privință de atribuțiile recunoscute Comisiei prin articolul 258,

(b) hotărârile Consiliului guvernatorilor Băncii Europene de Investiții. Fiecare stat membru, Comisia și Consiliul de administrație al Băncii pot formula o acțiune în această materie, în condițiile prevăzute la articolul 263,

(c) hotărârile Consiliului de administrație al Băncii Europene de Investiții. Acțiunile împotriva acestor hotărâri pot fi formulate, în condițiile prevăzute la articolul 263, numai de către statele membre sau de către Comisie și numai pentru nerespectarea procedurilor prevăzute la articolul 19 alineatele (2) și (5)-(7) din statutul Băncii,

(d) îndeplinirea de către băncile centrale naționale a obligațiilor care rezultă din tratate și din Statutul SEBC și al BCE. În această privință, Consiliul guvernatorilor Băncii Centrale Europene dispune, față de băncile centrale naționale, de competențele recunoscute Comisiei prin articolul 258 în raport cu statele membre. În cazul în care Curtea constată că o bancă centrală națională nu și-a îndeplinit una dintre obligațiile care îi revin în temeiul tratatelor, această bancă este obligată să adopte măsurile impuse de executarea hotărârii Curții.

Articolul 272
(ex-articolul 238 TCE)

Curtea de Justiție a Uniunii Europene este competentă să se pronunțe în temeiul unei clauze compromisorii cuprinsă într-un contract de drept public sau de drept privat, încheiat de Uniune sau în numele acesteia.

*Articolul 273
(ex-articolul 239 TCE)*

Curtea de Justiție este competentă să se pronunțe asupra oricărui diferend dintre statele membre în legătură cu obiectul tratatelor, în cazul în care este sesizată cu privire la acest diferend în temeiul unui compromis.

*Articolul 274
(ex-articolul 240 TCE)*

Calitatea de parte a Uniunii nu înlătura competența instanțelor naționale cu privire la litigiile respective, cu excepția cazurilor în care prin tratate competența este atribuită Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Articolul 275

Curtea de Justiție a Uniunii Europene nu este competentă în ceea ce privește dispozițiile privind politica externă și de securitate comună, nici în ceea ce privește actele adoptate în temeiul acestora.

Cu toate acestea, Curtea este competentă să controleze respectarea dispozițiilor articolului 40 din Tratatul privind Uniunea Europeană și să se pronunțe în ceea ce privește acțiunile formulate în condițiile prevăzute la articolul 263 al patrulea paragraf din prezentul tratat, privind controlul legalității deciziilor care prevăd măsuri restrictive împotriva persoanelor fizice sau juridice adoptate de Consiliu în temeiul titlului V capitolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană.

Articolul 276

În exercitarea atribuțiilor sale privind dispozițiile părții a treia titlul V capitolele 4 și 5, referitoare la spațiul de libertate, securitate și justiție, Curtea de Justiție a Uniunii Europene nu este competentă să verifice legalitatea sau proporționalitatea operațiunilor efectuate de poliție sau de alte servicii de aplicare a legii într-un stat membru și nici să hotărască cu privire la exercitarea responsabilităților care le revin statelor membre în vederea menținerii ordinii publice și a apărării securității interne.

Articolul 277
(ex-articolul 241 TCE)

Sub rezerva expirării termenului prevăzut la articolul 263 al șaselea paragraf, în cazul unui litigiu privind un act cu caracter general adoptat de o instituție, un organ, un oficiu sau o agenție a Uniunii, orice parte se poate prevala de motivele de drept prevăzute la articolul 263 al doilea paragraf pentru a invoca în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene inaplicabilitatea respectivului act.

Articolul 278
(ex-articolul 242 TCE)

Acțiunile cu care este sesizată Curtea de Justiție a Uniunii Europene nu au efect suspensiv. Cu toate acestea, în măsura în care consideră că împrejurările o impun, Curtea poate ordona suspendarea executării actului atacat.

Articolul 279
(ex-articolul 243 TCE)

În cauzele cu care este sesizată, Curtea de Justiție a Uniunii Europene poate dispune măsurile provizorii necesare.

Articolul 280
(ex-articolul 244 TCE)

Hotărârile Curții de Justiție a Uniunii Europene au forță executorie în condițiile stabilite la articolul 299.

Articolul 281
(ex-articolul 245 TCE)

Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene se stabilește printr-un protocol separat.

Parlamentul European și Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară, pot modifica dispozițiile Statutului, cu excepția titlului I și a articolului 64. Parlamentul European și Consiliul hotărăsc fie la solicitarea Curții de Justiție și după consultarea Comisiei, fie la propunerea Comisiei și după consultarea Curții de Justiție.

Misiunea de asigurare a respectării dreptului în materia interpretării și aplicării tratatelor Uniunii Europene aparține Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), care reprezintă instituția jurisdicțională a UE și a Comunității Europene a Energiei Atomice (CEEA). CJUE reprezintă cea mai veche jurisdicție a Uniunii Europene, creată fiind în 1952 sub denumirea de Curtea de Justiție a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului, pentru ca mai apoi să devină Curtea de Justiție a Comunităților Europene, în 1957.

Rolul jucat de Curtea de Justiție în asigurarea ordinii juridice de drept a Uniunii Europene a urmărit în principal supremația dreptului, dar a contribuit și la consolidarea valorilor democratice ale Uniunii, a drepturilor cetățenilor Uniunii Europene dobândite în virtutea deținerii cetățeniei europene¹⁶⁵, inclusiv la funcționarea pieței interne. Curtea de Justiție a Uniunii Europene deține competența de a analiza acțiunile instituțiilor UE, ale statelor membre și ale resortisanților acestora.

„Curtea de Justiție a Uniunii Europene reprezintă un pilon stabil și solid al proiectului european, lucrând neîncetat la păstrarea și consolidarea valorilor fundamentale inerente unei Uniuni de drept, care nu pot face obiectul niciunei forme de concesiuni sau de compromis”, fiind evidentă contribuția acesteia „la restabilirea încrederii în construcția europeană a tuturor cetățenilor” extrem de vizibilă „printr-o justiție de calitate, clară, eficientă și transparentă”¹⁶⁶.

De-a lungul timpului și a tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a contribuit la dezvoltarea celorlalte instituții ale Uniunii

---

¹⁶⁵ A luat naștere odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Maastricht, în 1993.

¹⁶⁶ Declarația Președintelui Curții de Justiție a Uniunii Europene în Claudia Elena Marinică, *The Impact Of Brexit On A Series Of European Union Institutional Actors*, Law Review, vol X, issue 2, 2020, pp.26-36.

Europene, prin asigurarea protecției competențelor acestora, oferindu-le legitimitate, conferind putere principiului echilibrului instituțional și asigurând respectarea drepturilor și libertăților fundamentale, democrației și supremației dreptului.

Intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, a făcut ca dreptul comunitar să devină dreptul Uniunii Europene iar sistemul jurisdicțional al Uniunii să aparțină Curții de Justiție a Uniunii Europene, iar aceasta să fie compusă din două instanțe: Curtea de Justiție și Tribunalul.

În prezent, Curtea de Justiție a Uniunii Europene reprezintă garantul valorilor care stau la baza Uniunii Europene, consfințite prin Tratatul de la Lisabona și prin Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, valori comune tuturor statelor membre precum demnitatea umană, libertatea, democrația reprezentativă, egalitatea în drepturi în fața legii pentru toți cetățenii UE, statul de drept, drepturile omului. Totodată, principiile generale ale dreptului Uniunii Europene sunt rezultatul activității constante depuse de Curtea de Justiție a Uniunii Europene care, prin jurisprudența sa, a scos în evidență principii precum supremația dreptului UE asupra dreptului național, principiul nediscriminării, cel al protecției jurisdicționale efective etc.

La articolul 19 din Tratatul privind Uniunea Europeană se precizează că această instituție europeană asigură respectarea dreptului în interpretarea și aplicarea tratatelor iar statele membre stabilesc căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii. Alineatul 3 menționează următoarele: „Curtea de Justiție a Uniunii Europene hotărăște în conformitate cu tratatele: (a) cu privire la acțiunile introduse de un stat membru, de o instituție ori de persoane fizice sau juridice; (b) cu titlu preliminar, la solicitarea instanțelor judecătorești naționale, cu privire la interpretarea dreptului Uniunii sau la

validitatea actelor adoptate de instituții; (c) în celelalte cazuri prevăzute în tratate”. Potrivit Regulamentului de procedură al CJUE, deciziile acesteia au caracter obligatoriu.

Conform tratatelor, Curtea de Justiție a Uniunii Europene ca sistem jurisdicțional poate fi formată din trei instanțe: *Curtea de Justiție, Tribunalul și tribunalele specializate*. La rândul lor, tribunalele specializate pot fi înființate prin adoptarea de regulamente¹⁶⁷ ale Parlamentului European și Consiliului, la propunerea Comisiei Europene, doar după consultarea Curții de Justiție sau, invers, la solicitarea Curții de Justiție a Uniunii Europene, dar după consultarea Comisiei Europene.

În prezent, Curtea de Justiție a Uniunii Europene este alcătuită din:

- ✚ Curtea de Justiție (înființată în 1952) și
- ✚ Tribunalul (înființat în 1988)¹⁶⁸.

Pentru perioada 2004-2016 a existat un *Tribunal al Funcției Publice*, înființat prin Decizia Consiliului 2004/752/CE, Euratom¹⁶⁹ din 2 noiembrie 2004, ca instanță specializată în materia contenciosului funcției publice la nivelul Uniunii Europene și desființat la 1 septembrie 2016¹⁷⁰. Uniunea Europeană a luat decizia „de a majora progresiv numărul judecătorilor la Tribunalul Uniunii Europene până la 56 și să integreze competențele Tribunalului Funcției Publice în cadrul Tribunalului. Tribunalul Funcției Publice avea competențe în soluționarea în primă instanță a litigiilor dintre Comunități și agenții acestora, în conformitate cu dispozițiile art. 236 din

---

¹⁶⁷ Printr-un astfel de regulament sunt delimitate competențele atribuite acestuia, dar și modalitatea de compunere a acestuia etc.

¹⁶⁸ Purtând pentru o perioadă denumirea de Tribunal de Primă Instanță .

¹⁶⁹ Publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 333 din 9.11.2004.

¹⁷⁰ Pentru mai multe detalii a se vedea Irina Moroianu Zlătescu, *Instituții europene și drepturile omului*, Ed. IRDO, 2008, p.65.

Tratatul C.E., precum și a litigiilor dintre oricare organ sau organism și personalul acestora”¹⁷¹.

De-a lungul timpului, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a dat dovadă de continuitate, conferind dreptului Uniunii Europene o stabilitate și respectul cuvenit în virtutea tratatelor.

Dincolo de prevederile tratatelor, funcționarea Curții de Justiție a Uniunii Europene este reglementată de un Statut și de un Regulament de procedură care vin să completeze întreaga modalitate de activitate a acesteia, conferindu-i posibilitatea să interacționeze cu instanțele naționale exclusiv prin procedura trimiterilor preliminare, cu privire la interpretarea tratatelor, validitatea și interpretarea actelor adoptate de instituțiile, organele, oficiile sau agențiile Uniunii.

6.1. Curtea de Justiție a Uniunii Europene

Curtea de Justiție este instituția prevăzută în toate tratatele constitutive ale Uniunii Europene și are rolul de a verifica legalitatea actelor emise de instituțiile Uniunii Europene și de a asigura o interpretare și aplicare uniformă a dreptului Uniunii Europene. Totodată, CJUE este competentă să soluționeze eventualele conflicte apărute între instituțiile Uniunii Europene, între acestea și statele membre UE și, nu în ultimul rând, între statele membre. Judecătorii și avocații generali își exercită funcția cu deplină imparțialitate și independență.

Componența și organizarea Curții de Justiție a Uniunii Europene

Curtea de Justiție a Uniunii Europene este formată în prezent din 27 de judecători (unul pentru fiecare stat membru)¹⁷²,

---

¹⁷¹ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, pp. 203-204.

¹⁷² Deși la origini a fost compusă din 7 judecători și 2 avocați generali, numărul acestora a crescut odată cu aderarea unor noi state (câte un judecător pentru fiecare stat membru).

11 avocați generali, numiți de comun acord de către statele membre, și greșierul, care este secretarul general al instituției. Cu sediul la Luxemburg, Curtea de Justiție a Uniunii Europene deține o structură administrativă impresionantă condusă de către un greșier, care deține funcția de secretar general, în cadrul structurii existând și servicii care privesc activitatea de traducere, cercetare, interpretare, documentare etc. Serviciile Curții de Justiție se subordonează greșierului, iar acesta președintelui. În desfășurarea activității sale, fiecare instanță de judecată dispune de un serviciu de greșă propriu care îi asigură sprijinul ori de câte ori este nevoie.

Judecătorii Curții sunt numiți de comun acord de guvernele statelor membre, printr-o procedură stabilită la nivel național. „Aceștia sunt selecționați dintre personalitățile care prezintă toate garanțiile de independență și care întrunesc condițiile cerute pentru exercitarea, în țările lor respective, a celor mai înalte funcții jurisdicționale sau care sunt jurisconșulți ce posedă competențe notorii. Pe toată durata mandatului acestora, ei sunt independenți de țările lor de origine, care nu îi pot revoca”¹⁷³.

Judecătorii beneficiază de imunitate cu privire la actele îndeplinite în exercitarea calității oficiale, de această imunitate bucurându-se și după încetarea funcției exercitate.

Judecătorilor li se aplică principiul incompatibilității exercitării funcției cu orice altă funcție politică/administrativă sau orice altă activitate profesională, cu excepția cazului în care este acordată vreo derogare de către Consiliu, derogare care privește de regulă activitățile didactice și de cercetare științifică.

Întrucât din momentul alegerii sale în funcția de judecător, acesta devine independent față de statul din care provine, judecătorului i se aplică și principiul irevocabilității

---

¹⁷³ Moroianu Zlătescu Irina, Demetrescu Radu, *Drept instituțional comunitar și drepturile omului*, Ed. IRDO, București, 2005, p. 66.

din funcție de guvernele statelor membre, singura instituție competentă să revoce din funcție un judecător al Curții de Justiție a Uniunii Europene fiind însăși Curtea, însă numai în situații expres prevăzute de lege, mai precis când acesta nu mai întrunește condițiile stabilite pentru exercitarea funcției. Mandatul de judecător poate înceta și prin demisie sau deces.

Aceleași principii de numire a judecătorilor stau și la baza numirii *avocaților generali*, aceștia având sarcina, așa cum este prevăzut în tratate, de a prezenta public, cu toată imparțialitatea și total independent, concluzii motivate asupra cauzelor supuse Curții de justiție, asistând astfel Curtea în activitatea sa și sprijinind-o în îndeplinirea misiunii sale¹⁷⁴. Avocații generali emit „concluzii”, (care nu sunt obligatorii pentru Curte, au un rol consultativ) și nu participă la deliberările completului de judecată.

Mandatul judecătorilor și avocaților este de șase ani și este reînnoibil. Președintele Curții este numit dintre judecătorii existenți la Curte, pentru o perioadă reînnoibilă de trei ani¹⁷⁵, acesta având rolul de a conduce lucrările Curții, de a prezida audierile și deliberările etc. „Atribuțiile președintelui Curții se referă la conducerea lucrărilor, la repartizarea lor între diferitele camere ale Curții; pentru fiecare lucrare, președintele însărcinează un judecător raportor, fixează termenele pentru fiecare fază procedurală, data audierilor precum și a deliberărilor”¹⁷⁶.

Președintele Curții este desemnat pentru o perioadă de trei ani (mandat) din rândul judecătorilor, mandatul acestuia fiind reînnoibil. Alături de președinte există și un vicepreședinte care îl asistă pe acesta în exercitarea funcțiilor sale și îl înlocuiește în situațiile în care acesta din urmă nu poate participa.

---

¹⁷⁴ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p. 196.

¹⁷⁵ Din trei în trei ani are loc o reînnoire parțială a judecătorilor în vederea asigurării unei continuități a activității Curții, jumătate din judecători fiind schimbați din 3 în 3 ani.

¹⁷⁶ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p. 197.

Curtea de Justiție a Uniunii Europene lucrează în camere formate din cinci judecători, în cadrul cărora președintele este ales pentru o perioadă de trei ani, iar în cazul camerelor de trei judecători, președintele este ales pentru o perioadă de un an.

Din rândul avocaților generali, Curtea de Justiție desemnează un prim avocat general, al cărui rol este acela de a distribui cauzele avocaților generali.

În desfășurarea activității de la Curte, fiecare judecător este asistat de trei referenți¹⁷⁷, care contribuie la întocmirea rapoartelor prealabile, de ședință, a concluziilor, precum și a proiectelor de hotărâri.

Exercitarea funcției presupune depunerea unui jurământ public de către judecătorii și avocații generali ai Curții, aceștia angajându-se „să își exercite atribuțiile în deplină imparțialitate potrivit conștiinței lor, să respecte secretul deliberărilor. După depunerea jurământului, judecătorii și avocații generali semnează o declarație prin care se angajează în mod solemn să respecte în timpul exercitării funcțiilor lor și după încetarea acestora obligațiile ce decurg din sarcinile lor, cu deosebire îndatoririle de cinste și corectitudine ...”¹⁷⁸. Și grefierul are obligația de a depune jurământul în fața Curții, la fel ca și judecătorii și avocații generali.

Curtea își desfășoară activitatea fie în cadrul unei ședințe plene în cadrul căreia participă toți judecătorii¹⁷⁹, fie în Marea Cameră (15 judecători)¹⁸⁰ sau în camere compuse din 3 sau 5 judecători.

---

¹⁷⁷ Juriști. Pentru istoric, a se vedea Brândușa Ștefănescu, *Curtea de Justiție a Comunităților Europene*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1979, pp.111.și urm., după cunoștința noastră, prima lucrare completă în domeniu publicată în România.

¹⁷⁸ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p. 197.

¹⁷⁹ Se întrunește în situații speciale (ex. când se întrunește pentru a se pronunța pentru destituirea Ombudsmanului).

¹⁸⁰ Această întrunire are loc la solicitarea unui stat membru sau a vreunei instituții europene implicată într-un proces, precum și în alte cauze care prezintă un caracter complex.

În derularea fiecărei cauze, un rol important îl joacă judecătorul-raportor care este numit de președintele completului de judecată pentru fiecare cauză în parte. Judecătorul raportor este responsabil de studierea dosarului, de buna desfășurare a procedurii, pentru ca în final să fie ținut de redactarea unui raport preliminar care se transformă într-un proiect de hotărâre, pe marginea căruia judecătorii deliberează¹⁸¹. La sfârșit, hotărârea finală se pronunță în cadrul unei ședințe publice și este publicată în colecția hotărârilor CJUE și a Tribunalului, fiind obligatorie în toate statele membre ale Uniunii Europene.

Atribuțiile grefierului privesc buna desfășurare a serviciului de grefă și asigurarea executării bugetului, acesta fiind ajutat în activitatea sa de doi grefieri adjuncți. În desfășurarea activităților sale, grefierul „ia note de audiere, primește depozițiile părților, întocmește minutele ședințelor, conservă documentele, notificările, înregistrează toate actele de procedură, întocmește procesele verbale de audiențe, eliberează copiile după diferite acte etc”¹⁸²; de asemenea, „grefierul poate fi revocat în situația în care nu-și îndeplinește obligațiile care îi revin sau dacă nu mai corespunde condițiilor cerute”.

Competența Curții de Justiție a Uniunii Europene

Prin tratatele Uniunii Europene, Curtea de Justiție a Uniunii Europene are stabilite o serie de competențe, care se regăsesc transpuse sub forma unor diferite proceduri. Prin Tratatul de la Lisabona, competența Curții acoperă dreptul Uniunii Europene, cu excepția cazului în care tratatele prevăd altfel.

Curtea de Justiție a Uniunii Europene își consolidează competențele în materie de libertate, securitate și justiție, fiind

---

¹⁸¹ Membrii completului de judecată pot propune modificări la proiectul de hotărâre redactat de judecătorul raportor.

¹⁸² Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, pp. 197-198.

posibil să se pronunțe și asupra chestiunilor ce țin de vize, azil, imigrație și asupra politicilor relaționate liberei circulații a cetățenilor; totodată, în domeniul cooperării polițienești în materie penală, intervine obligativitatea pronunțării Curții de Justiție prin hotărâri preliminare, iar în domeniul poliției și justiției penale, competența Curții de Justiție este aplicabilă și în prezent¹⁸³. De asemenea, întrucât prin Tratatul de la Lisabona Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene a dobândit valoare juridică egală cu cea a tratatelor, Curtea de Justiție a Uniunii Europene are competență de a se pronunța asupra acesteia.

Procedura întrebărilor preliminare (art.267 TFUE) este o procedură necontencioasă, un mecanism de interpretare a dreptului Uniunii Europene, care presupune cooperarea între Curte și „instanțele judecătorești naționale din statele membre (instanțe de drept comun în materia dreptului Uniunii) în vederea aplicării uniforme a legislației Uniunii. Astfel, instanțelor naționale le este oferită posibilitatea ca, în vederea clarificării unor probleme de drept al Uniunii sau în ceea ce privește controlul validității unui act al Uniunii, să se adreseze Curții de Justiție, care printr-o hotărâre sau ordonanță motivată (cu caracter obligatoriu pentru toate statele membre) se pronunță. Aceeași procedură este aplicabilă și cetățenilor europeni (parte în procedura din fața instanței naționale) care doresc să își clarifice aspecte ce țin de aplicarea normelor Uniunii care îi privesc”¹⁸⁴.

Prin procedura întrebărilor preliminare se asigură o interpretare uniformă a dreptului Uniunii Europene și protejarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice și juridice.

---

¹⁸³ De la 1 decembrie 2014.

¹⁸⁴ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p. 198.

În cazul acestei proceduri, procesul se derulează, pe de o parte, în fața instanței naționale investită cu o cauză pentru care trebuie să se obțină o interpretare sau o apreciere asupra validității dreptului Uniunii Europene, iar pe de altă parte în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene, având în vedere că instanța națională i se adresează cu întrebarea preliminară (suspendând cauza națională, în așteptarea interpretării Curții) pentru ca mai apoi răspunsul (interpretarea) să fie comunicat instanței naționale pentru soluționarea cauzei și adoptarea unei soluții. Astfel, procedura întrebărilor preliminare devine incidentă procedurii naționale, în cadrul acesteia judecătorul național deținând atributul exclusiv al formulării unei trimeri prejudiciale, atribut care nu se regăsește și la părțile cauzei de la nivel național.

În cadrul acestei proceduri, Curtea de Justiție se pronunță cu privire la:

- ✚ trimiterea prejudicială (întrebare preliminară) în interpretarea dreptului Uniunii Europene¹⁸⁵ și
- ✚ trimiterea prejudicială (întrebare preliminară) în validitatea actelor adoptate de instituțiile, organele, oficiile sau agențiile Uniunii Europene¹⁸⁶.

În derularea și soluționarea acestei proceduri, Curtea se asigură că deține competența, că trimiterea prejudicială respectă dispozițiile legale naționale, verificând inclusiv admisibilitatea

---

¹⁸⁵ În cadrul acestor trimiteri, judecătorul Curții are competența de a interpreta dreptul Uniunii Europene (tratatele Uniunii Europene, actele legislative ale Uniunii Europene, convențiile internaționale), deciziile-cadru, deciziile, principiile generale ale dreptului Uniunii Europene, jurisprudența CJUE etc.

¹⁸⁶ În cadrul acestor trimiteri, judecătorul Curții are competența de a se pronunța asupra validității dreptului derivat al Uniunii Europene, deciziilor-cadru, deciziilor, convențiilor și măsurilor de aplicare a acestora, sub condiția acceptării în prealabil de către statul membru a competenței Curții, a dispozițiilor TFUE cu privire la libera circulație a persoanelor, dreptul de azil, imigrație, precum și la cooperarea polițienească și judiciară în materie penală și a actelor adoptate de Consiliu pe baza lor etc.

cererii, în funcție de relevanța întrebării, informațiile furnizate și caracterul de noutate a trimiterii.

Urmare a soluționării trimiterii prejudiciale, instanța națională care a formulat întrebarea are obligația de a respecta interpretarea Curții, soluția oferită fiind opozabilă tuturor (*erga omnes*). Hotărârile instanței europene în materia trimiterilor prejudiciale produc efecte retroactive, mai precis de la momentul intrării în vigoare a actului a cărui interpretare/apreciere a validității se solicită.

Procedura întrebărilor preliminare se fundamentează pe cooperarea dintre Curte și instanțele naționale, fiind accesibilă exclusiv instanțelor naționale, nu și statelor membre și cetățenilor acestora. Este evident că procedura trimiterilor prejudiciale reprezintă un mecanism fundamental al dreptului Uniunii Europene care urmărește garantarea, interpretarea și aplicarea uniformă a dreptului UE, conferind instanțelor naționale din statele membre ale Uniunii Europene un instrument care să le asigure accesul cu titlu preliminar la Curte, prin adresarea de întrebări referitoare la interpretarea dreptului Uniunii sau la validitatea unor acte adoptate de instituțiile, organele, oficiile sau agențiile Uniunii Europene.

O altă procedură, foarte des întâlnită în fața Curții de Justiție, este *procedura în constatarea neîndeplinirii obligațiilor* de către statele membre, în temeiul dreptului Uniunii. Această procedură își regăsește temeiul juridic în dispozițiile art. 258-260 TFUE. Conform acestora, în situația în care Comisia Europeană „consideră că un stat membru a încălcat oricare dintre obligațiile care îi revin în temeiul tratatelor, aceasta emite un aviz motivat cu privire la acest aspect, după ce a oferit statului în cauză posibilitatea de a-și prezenta observațiile”. Totodată, „în situația în care statul în cauză nu se conformează acestui aviz în termenul stabilit de Comisie, aceasta poate sesiza Curtea de Justiție a Uniunii Europene”. În același timp,

„oricare dintre statele membre poate sesiza Curtea de Justiție a Uniunii Europene”, în situația în care apreciază că „un alt stat membru a încălcat oricare dintre obligațiile care îi revin în temeiul tratatelor”, cu sesizarea prealabilă a Comisiei Europene. Prin urmare, instituția europeană competentă în introducerea acțiunii este Comisia Europeană, însă și statele membre pot intenta o astfel de acțiune, statul în cauză trebuind să se conformeze hotărârii Curții de Justiție, în caz contrar sancțiunea aplicată pentru nerespectarea hotărârii Curții de Justiție fiind de natură pecuniară, respectiv plata unei sume forfetare și/sau a unor penalități cu titlu cominatoriu.

Acțiunea în anulare se fundamentează pe dispozițiile art. 263 TFUE, conform cărora: „Curtea de Justiție a Uniunii Europene controlează legalitatea actelor legislative, a actelor Consiliului, ale Comisiei și ale Băncii Centrale Europene, altele decât recomandările și avizele, și a actelor Parlamentului European și ale Consiliului European menite să producă efecte juridice față de terți. Aceasta controlează, de asemenea, legalitatea actelor organelor, oficiilor sau agențiilor Uniunii destinate să producă efecte juridice față de terți”.

Prin „acțiunea în anulare se solicită anularea unui act (ex. regulament, directivă, decizie) emis de o instituție, organ, oficiu sau agenție a Uniunii. Acțiunile introduse de o instituție a UE împotriva unei alte instituții sau acțiunile¹⁸⁷ unui stat membru împotriva Parlamentului European/Consiliului, iar Tribunalului îi revine judecarea printre altele, tot în primă instanță, a acțiunilor introduse de persoane private”¹⁸⁸.

Motivul pentru care se introduce o acțiune în anulare sunt legate de necompetență teritorială, materială sau

---

¹⁸⁷ Cu excepția acțiunilor în materie de ajutoare de stat, dumping sau competențe de executare

¹⁸⁸ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p. 199.

temporală, de încălcarea prevederilor tratatelor sau a dreptului Uniunii Europene a unor aspecte de procedură, iar printre instituțiile europene competente să exercite o astfel de acțiune sunt Parlamentul European, Consiliul Uniunii Europene, Comisia Europeană, Curtea de Conturi, Banca Centrală Europeană, Comitetul Regiunilor și statele membre ale Uniunii Europene. La fel de bine și orice persoana fizică sau juridică poate formula o astfel de acțiune, însă doar împotriva actelor ale căror dispoziții le privesc în mod direct și individual sau ale căror destinatare sunt. Acțiunea în anulare se exercită în termen de două luni de la momentul publicării actului sau de la momentul notificării acestuia reclamantului; există și situația în care acțiunea trebuie formulată de la momentul în care reclamantul a luat cunoștință de actul în cauză, acest moment putând fi diferit față de al publicării sau notificării menționate anterior.

Întrucât actele asupra cărora se poate exercita o acțiune în anulare sunt cele care produc efecte obligatorii și care au impact asupra reclamantului și intereselor acestuia, există prin urmare și acte care nu pot fi atacate precum tratatele constitutive sau cele de aderare, actele Consiliului European, actele naționale, acordurile internaționale etc.

În continuare, art. 264 TFUE precizează că „în cazul în care acțiunea este întemeiată, Curtea de Justiție a Uniunii Europene declară actul contestat nul și neavenit. Cu toate acestea, Curtea indică, în cazul în care consideră că este necesar, care sunt efectele actului anulat, care trebuie considerate ca fiind irevocabile”. Efectele anulării actului¹⁸⁹ sunt opozabile fie *erga omnes*, dacă actul este de aplicabilitate

---

¹⁸⁹ Există și unele excepții (ex. Curtea de Justiție poate hotărî menținerea validității acțiunilor întreprinse în baza actului exclusiv până la momentul anulării actului prin pronunțarea hotărârii judecătorești etc).

generală, fie doar subiectelor acțiunii și celor afectate de măsura anulării actului în cauză, aplicarea hotărârii de anulare realizându-se retroactiv, apreciindu-se că actul anulat nu a existat vreodată.

Acțiunea în constatarea abținerii de a acționa cunoscută și sub denumirea de *acțiunea în carență* al cărei temei se regăsește în dispozițiile art. 265-266 TFUE stabilește că „în cazul în care, prin încălcarea prevederilor tratatelor, Parlamentul European, Consiliul European, Consiliul, Comisia sau Banca Centrală Europeană se abțin să hotărască, statele membre și celelalte instituții ale Uniunii pot sesiza Curtea de Justiție a Uniunii Europene pentru a constata această încălcare”. Totodată, prevederile articolului sunt aplicabile, „în aceleași condiții, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii care se abțin să hotărască. Această acțiune este admisibilă numai în cazul în care instituția, organul, oficiul sau agenția respectivă a fost solicitată în prealabil să acționeze. În cazul în care, la expirarea unui termen de două luni de la data acestei solicitări, instituția, organul, oficiul sau agenția nu și-a precizat poziția, acțiunea poate fi formulată într-un nou termen de două luni” (alin. 2).

Ultimul alineat dispune că, în aceleași condiții ca cele anterioare, Curtea de Justiție a Uniunii Europene poate fi sesizată de către orice persoană fizică sau juridică „în legătură cu omisiunea unei instituții, organ, oficiu sau agenție a Uniunii de a-i adresa un act, altul decât o recomandare sau un aviz”(alin. 3).

Rolul acestui tip de acțiune este acela de a asigura Curții de Justiție a Uniunii Europene un control asupra legalității inacțiunii instituțiilor europene, dar și a unui organ, oficiu sau agenție a Uniunii. Prealabil acestei acțiuni se impune ca instituției europene în cauză să i solicite să acționeze și numai după ce aceasta nu dă curs favorabil acțiunii, pronunțării sau adoptării unui act care i se solicită, se poate introduce acțiunea

în carență. Acțiunea în carență poate fi îndreptată împotriva Parlamentului European, Consiliului sau Comisiei Europene, iar competența de judecare aparține fie Curții de Justiție, fie Tribunalului Uniunii Europene, în îndeplinirea unor condiții prevăzute de lege.

Recursul reprezintă o altă procedură exercitată în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene. Acesta se formulează împotriva deciziilor, hotărârilor și ordonanțelor Tribunalului Uniunii Europene, fiind limitat cu privire doar la motive de drept, „având ca finalitatea fie anularea deciziei Tribunalului cu reținere spre judecare, fie retrimiteria acesteia Tribunalului, care va fi ținut de decizia pronunțată de Curte”¹⁹⁰.

Competența *Curții de Justiție a Uniunii Europene* acoperă acțiunile în neîndeplinirea obligațiilor europene, trimiterile prejudiciale, acțiunile în anulare și în carență dar și eventualele recursuri împotriva hotărârilor Tribunalului Uniunii Europene.

Competența *Tribunalului Uniunii Europene* acoperă o serie de acțiuni în anulare sau în carență, acțiuni în sfera răspunderii contractuale și extracontractuale, acțiuni în domeniul proprietății intelectuale, dar și acțiuni introduse de către statele membre împotriva actelor care sunt adoptate în zona ajutoarelor de stat, a măsurilor anti-dumping etc.

Procedura în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene

Procedura în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene presupune atât o *fază scrisă*, permanent prezentă, cât și o *fază orală*, publică, doar atunci când este cazul. Trebuie făcută distincția între procedura aplicată în cazul acțiunilor directe (acțiunea în anulare, acțiunea în carență, acțiunea în responsabilitate) și a recursurilor și procedura aplicată în cazul trimiterilor prejudiciale (întrebărilor preliminare).

---

¹⁹⁰ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p. 199.

Procedura trimiterilor prejudiciale (întrebărilor preliminare) presupune adresarea din partea unei instanțe naționale a unor întrebări referitoare la interpretarea dreptului Uniunii Europene către Curtea de Justiție a Uniunii Europene, aceasta urmând a se pronunța printr-o decizie jurisdicțională.

Instanța națională se conformează normelor interne proprii de procedură, urmând ca cererea să fie tradusă în toate limbile Uniunii Europene, iar mai apoi grefa să o comunice părților implicate și, în egală măsură, statelor membre ale Uniunii Europene și instituțiilor acesteia. Este de competența grefei să publice o comunicare în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, precizând părțile, conținutul trimiterii prejudiciale (întrebării preliminare) etc. Urmează un interval de timp (două luni) în care părțile implicate pot adresa observații scrise Curții, iar mai apoi, la finalizarea procedurii scrise, părțile pot hotărî dacă să solicite o ședință de audiere a pledoariilor (care se va desfășura în ședință publică), invocând motivele care stau la baza solicitării.

Procedura în cazul acțiunilor directe și a recursurilor implică sesizarea Curții de Justiție sau a Tribunalului printr-o cerere scrisă, prin intermediul grefei care se asigură și de publicarea unei comunicări în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, cu precizarea motivelor și concluziilor reclamantului. În continuare, cererea se comunică părților din proces, cărora li se acordă un termen (două luni) pentru a introduce, dacă apreciază că este cazul, un memoriu în apărare. Atunci când situația o cere, o parte (reclamantul) poate depune o replică, iar cealaltă parte (pârâtul) poate depune o duplică.

Indiferent de tipul de procedură din cele de mai sus prevăzute, se desemnează un judecător-raportor și un avocat general¹⁹¹, care au rolul de a se asigura de buna desfășurare a

---

¹⁹¹ Rolul său este acela de a oferi Curții o opinie independentă cu privire la soluția care se poate da în cauza respectivă. Avocatul general nu participă la toate cauzele ci doar atunci când cauza ridică noi probleme de drept. Concluziile sale oferă ajutor prețios completului de judecată.

cauzei. Judecătorul- raportor realizează și un raport de ședință, preliminar care, după încheierea ședinței, este făcut public în limba de procedură, acesta constituind baza proiectului de hotărâre ulterioară.

După finalizarea fazei scrise, poate urma *faza orală*, dacă părțile înțeleg să își exprime dorința în acest sens, în trei săptămâni de la momentul finalizării fazei scrise. Faza orală presupune momentul pledoariilor în fața instanței de judecată, cu acordul Curții care decide cu privire la justificarea unei astfel de măsuri. Ședința se desfășoară public, asistând și avocatul general care, de altfel, își va prezenta ulterior, în ședință publică, concluziile în fața Curții de Justiție. Prezentarea concluziilor avocatului general echivalează cu finalizarea fazei orale a procedurii, iar ascultarea avocatului general semnifică pentru Curtea de Justiție că poate decide judecarea cauzei fără concluzii, dacă nu se ivesc alte probleme de drept.

Există și o serie de *proceduri specifice (speciale)*, care sunt de competența exclusivă a Curții de Justiție (ex. procedura ordonanței motivate, procedura prejudicială de urgență) și altele de competența ambelor jurisdicții – Curte și Tribunal - (ex. procedura accelerată, ordonanța președințială).

Hotărârile Curții de Justiție au la bază proiectul de hotărâre întocmit de judecătorul-raportor (cu eventuale propuneri de modificări și completări din partea celorlalți membri ai completului de judecată), fiind adoptate cu majoritate de voturi, în ședință publică. Hotărârile Curții de Justiție sunt semnate de toți judecătorii, cu excepția situației în care există un număr par al judecătorilor care compun completul de judecată, moment în care judecătorul cel mai nou nu semnează. Hotărârile Curții de Justiție și concluziile avocaților generali sunt publicate pe pagina de internet a Curții (www.curia.eu) și ulterior în Repertoriul jurisprudenței.

„Întrucât la deciziile Curții de Justiție nu se poate face recurs în fața tribunalelor naționale, acestea au valoare obligatorie și executorie pe întregul teritoriu al Uniunii Europene, ducând la crearea a ceea ce numim ordinea juridică unică”¹⁹².

Cheltuielile de procedură și regimul lingvistic

Procedura în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene nu presupune cheltuieli judiciare, iar eventualele cheltuieli cu onorariul avocatului nu intră în sarcina Curții ci a părților care au apelat la serviciile specializate ale avocatului. În situația în care partea nu dispune de posibilități financiare suficiente pentru a apela la serviciile unui avocat, aceasta poate cere asistență judiciară gratuită, justificând prin documente această imposibilitate financiară.

În ceea ce privește regimul lingvistic, se poate sesiza că limba de procedură a cauzei poate fi limba utilizată în realizarea cererii, deci poate fi una din cele 24 de limbi oficiale ale Uniunii Europene (în acțiunile directe, când sunt formulate cereri împotriva unei instituții a Uniunii Europene), iar în toate celelalte cazuri, limba oficială de procedură este limba pârâtului.

În procedurile trimiterilor prejudiciale (întrebărilor preliminare), limba de procedură este limba jurisdicției naționale care adresează întrebarea Curții de Justiție a Uniunii Europene. În timpul dezbaterilor din cadrul ședinței au loc, în funcție de solicitare, traduceri simultane, iar în momentul deliberării limba folosită este limba franceză.

---

¹⁹² Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p. 199.

6.2. Tribunalul Uniunii Europene

”Deși nu are statut de instituție, ci numai de organ de jurisdicție, Tribunalul trebuie studiat în contextul regulilor referitoare la competențele și procedurile Curții de Justiție”¹⁹³, acesta pronunțându-se cu privire la acțiunile în anulare care sunt introduse de statele membre sau de persoanele fizice/juridice.

Tribunalul Uniunii Europene a fost creat în 1988¹⁹⁴ (însă a început să funcționeze în 1990) sub denumirea inițială de Tribunalul de Primă Instanță cu scopul de a facilita activitatea Curții de Justiție și de a o degreva de volumul mare de cauze cu care era investită, „permițându-și astfel să accelereze soluționarea unor litigii și să se concentreze asupra misiunii sale principale, asigurarea interpretării uniforme”¹⁹⁵ a dreptului Uniunii Europene. Totodată, „se îmbunătățește protecția justițiabililor prin instituirea unei duble trepte de jurisdicție pentru recursurile care necesită un examen mai aprofundat, de obicei în spețe de natură economică. Examinarea recursurilor introduse de particulari și întreprinderi precum și examinarea conflictelor dintre Uniunea Europeană și funcționari și agenți constituie preocupări de mare importanță”¹⁹⁶.

În prezent, acesta poartă denumirea de Tribunalul Uniunii Europene, competența acestuia fiind în domenii care privesc concurența, mediul, sănătatea publică, mărcile, transparența, ajutorul de stat, comerț (anti-dumping), agricultura etc.

---

¹⁹³ *Ibidem*, p. 200.

¹⁹⁴ Prin Actul Unic European (1987) care oferea posibilitatea Curții de Justiție de a solicita Consiliului înființarea unei prime instanțe.

¹⁹⁵ *Ibidem*, p.201.

¹⁹⁶ *Ibidem*.

Componența și organizarea Tribunalului Uniunii Europene

Tribunalul este format din cel puțin câte un judecător pentru fiecare stat membru¹⁹⁷, diferit față de cazul Curții de Justiție a Uniunii Europene, aceștia fiind numiți pentru un mandat, reînnoibil, de șase ani printr-un acord comun de către guvernele statelor membre. Statutul judecătorilor Tribunalului este similar cu cel al membrilor Curții de Justiție.

Potrivit articolul 254 TFUE „membrii Tribunalului sunt aleși dintre persoane care oferă depline garanții de independență și care au capacitatea cerută pentru exercitarea unor înalte funcții jurisdicționale”, fiind numiți „de comun acord de către guvernele statelor membre, pentru o perioadă de șase ani, după consultarea comitetului prevăzut la articolul 255. La fiecare trei ani are loc o înlocuire parțială. Membrii care și-au încheiat mandatul pot fi numiți din nou”.

Judecătorii Tribunalului își aleg dintre ei un președinte și un vicepreședinte pentru un mandat de trei ani, care poate fi reînnoit. Cauzele se judecă în Camere compuse din trei sau cinci membri, de un judecător unic, în Marea Cameră (compusă din 15 membri) sau chiar în plen¹⁹⁸. Față de Curtea de Justiție, „membrii Tribunalului pot fi chemați să exercite și funcția de avocat general, cu excepția președintelui, având în vedere că Tribunalul nu dispune de avocați generali permanenți”¹⁹⁹.

Și în cadrul Tribunalului există *o grefă a instanței*, aflată sub autoritatea președintelui Tribunalului și sprijinită în activitatea sa de serviciile Curții de Justiție, rolul grefierul fiind același ca cel al grefierului din cadrul Curții de Justiție.

Întotdeauna, deliberările au loc în prezența unui număr impar de judecători. Acestea au caracter secret, iar „în cazul în

---

¹⁹⁷ Conform www.curia.europa.eu, la 8 iunie 2017, erau 45 de judecători în funcție.

¹⁹⁸ Numărul de judecători prezenți subliniază importanța și complexitatea cauzei.

¹⁹⁹ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, pp. 202-203.

care s-a organizat o ședință de audiere a pledoariilor, numai judecătorii care au participat la aceasta iau parte la deliberări”²⁰⁰. De asemenea, „fiecare judecător care participă la deliberări își exprimă părerea și o motivează” (alin.3), iar „concluziile adoptate în urma discuției finale de majoritatea judecătorilor determină decizia Tribunalului” (alin.4).

Competența Tribunalului Uniunii Europene

Tribunalul este competent să soluționeze în primă instanță:

- „acțiuni directe introduse de persoane fizice sau juridice împotriva actelor emise de instituțiile, organele, oficiile sau agențiile Uniunii Europene;
- acțiuni introduse de statele membre împotriva Consiliului;
- acțiuni introduse de statele membre împotriva Comisiei Europene;
- acțiuni prin care se urmărește obținerea unor despăgubiri ca urmare a prejudiciilor cauzate prin actele emise de către instituțiile comunitare sau de către funcționarii acestora;
- acțiuni în materia mărcilor europene;
- acțiuni în materia contractelor încheiate de Uniunea Europeană, în care este stipulată expres competența Tribunalului;
- litigii între personalul Uniunii Europene și instituțiile din care fac parte în materia raporturilor de muncă și sistemului de asigurări sociale”²⁰¹.

Deciziile pronunțate de Tribunal pot fi atacate²⁰² cu recurs la Curtea de Justiție.

---

²⁰⁰ Art. 21 alin. (1) din Regulamentul de procedură al Tribunalului din 4 martie 2015 publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L105/2015.

²⁰¹ *Ibidem.*, p. 203.

²⁰² În termen de două luni.

Aspectele ce țin de *procedura în fața Tribunalului, de cheltuielile de procedură, de regimul lingvistic* sunt similare celor ale Curții de Justiție, diferențe fiind înregistrate în privința numărului de judecători care formează completele de judecată, în marea parte a cazurilor deferite Tribunalului, acestea fiind soluționate de complete a câte 3 judecători.

În situația în care cauza este judecată de un judecător unic, trebuie să fie îndeplinite patru condiții, în mod cumulativ, și anume:

- + lipsa dificultății problemelor de drept sau de fapt ridicate care subliniază simplitatea cauzei din punct de vedere juridic;
- + să existe o decizie de repartizare a cauzei și de investire a judecătorului unic (a unui complet de judecată format din trei judecători), adoptată în unanimitate, prin care s-a realizat o examinare prealabilă a cauzei;
- + acțiunea să facă parte din categoria acțiunilor directe (acțiunea în anulare, acțiunea în carență, acțiunea în responsabilitate);
- + acțiunea să nu privească legalitatea unui act cu aplicabilitate generală sau punerea în aplicare a unor reguli privind concurența, protecția comercială și controlul concentrărilor comerciale, ajutorul de stat sau organizarea comună a piețelor agricole și a mărcilor europene.

6.3. Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene

Prin hotărârile și deciziile sale, precum și prin interpretările pe care le elaborează, Curtea a favorizat într-o mare măsură formarea și îmbogățirea dreptului Uniunii Europene ale cărui dispoziții se impun tuturor: instituțiilor europene, statelor

membre, instanțelor naționale, cetățenilor etc. Astfel, Curtea de Justiție a consacrat necesitatea aplicării directe a dreptului Uniunii Europene, dar și supremația dreptului Uniunii asupra dreptului național. Toate acestea au dat naștere unui spațiu juridic guvernat de principiul răspunderii statelor membre pentru încălcarea dreptului Uniunii, pentru protejarea drepturilor cetățenilor europeni.

La crearea jurisprudenței și principiilor Uniunii Europene au contribuit și procedurile care au loc în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene, în special procedura trimiterilor prejudiciale (întrebărilor preliminare), întrucât multe dintre acestea au luat naștere ca urmare a unor hotărâri pronunțate în legătură cu trimiterile prejudiciale.

Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene a influențat nu numai activitatea legislativă a Uniunii Europene ci și viața fiecărui cetățean în parte, în domenii precum:

- ✚ libera circulație a mărfurilor²⁰³ (ex. *Hotărârea Cassis de Dijon* pronunțată la 20 februarie 1979 prin care a luat naștere *principiul recunoașterii reciproce* care a fost reglementat legislativ ulterior, potrivit căruia un stat membru nu poate să interzică sau să restrângă vânzarea pe teritoriul său a mărfurilor produse și comercializate legal într-un alt stat membru, interpretarea fiind dată noțiunii de „măsuri cu efect echivalent unor restricții cantitative la import” prevăzută la articolul 30 din Tratatul CEE. Astfel, importul oricărui produs dintr-un stat membru într-un alt stat membru al Uniunii Europene este liber cu condiția ca acesta să fi fost produs și comercializat legal acolo.);
- ✚ libera circulație a persoanelor (ex. *Hotărârea Kraus - 31 martie decembrie 1993* referitoare la utilizarea unui

---

²⁰³ Cauza 120/78 Rewe-Zentral [1979], Rep. 649.

titlu universitar din al treilea ciclu și legislația unui stat membru care solicită o autorizație pentru utilizarea titlurilor obținute într-un alt stat membru. Potrivit acestei hotărâri, Curtea a statuat că articolele 48 și 52 ale tratatului trebuie interpretate în sensul că „acestea nu împiedică un stat membru să interzică unuia dintre proprii resortisanți, titular al unei diplome universitare din al treilea ciclu eliberate într-un alt stat membru, să utilizeze acest titlu pe teritoriul său fără să fi obținut o autorizație administrativă în acest scop, în măsura în care procedura de autorizare avea drept unic scop verificarea legalității în eliberarea titlului universitar din ciclul al treilea, astfel încât procedura să fie ușor accesibilă și să nu depindă de plata unor taxe administrative excesive, orice decizie de refuz a autorizației să poată face obiectul unei căi de atac în justiție și ca cel interesat să poată lua la cunoștință motivele care stau la baza acestei decizii și sancțiunile prevăzute în caz de nerespectare a procedurii de autorizare să nu fie disproporționate în raport cu gravitatea încălcării”. Prin urmare, dreptul comunitar se aplică într-o astfel de situație, chiar și în privința relațiilor resortisantul cu statul membru de origine.; un alt exemplu poate fi și *Hotărârea Bosman* - 15 decembrie 1995 - privind libera circulație a lucrătorilor, prin care Curtea s-a pronunțat asupra compatibilității dintre libera circulație a lucrătorilor și regulile federațiilor de fotbal, apreciind că practicarea sportului la nivel profesionist reprezintă o activitate cu caracter economic care nu poate fi împiedicată să se desfășoare prin reguli referitoare la transferul și limitarea numărului jucătorilor resortisanți ai altor state membre;

- ✚ libertatea de a presta servicii (ex. *Hotărârea Cowan din 2 februarie 1989* privește un turist britanic agresat și rănit grav în metroul din Paris, care trebuia să beneficieze, în calitate de turist, de servicii în afara statului său de origine, aplicându-se în acest caz principiul nediscriminării pe motiv de naționalitate, inclusiv la despăgubiri identice cu cele care ar fi putut fi solicitate de un cetățean francez).
- ✚ libera circulație a capitalurilor stipulată la art. 63 TFUE referitoare la interzicerea oricărei restricții între statele membre, precum și între statele membre și țările terțe, inclusiv privind plățile între statele membre și între statele membre și țările terțe.

Și în domeniul egalității de tratament, a drepturilor fundamentale și a cetățeniei europene jurisprudența Curții de Justiție este la fel de bogată, cu un impact semnificativ asupra vieții fiecărui cetățean în parte.

Hotărârile Curții de Justiție a Uniunii Europene au forță juridică obligatorie, caracter irevocabil precum și forță executorie pe teritoriul tuturor statelor membre ale Uniunii Europene conferind Curții de Justiție statutul unei puteri judecătorești funcționale la nivelul Uniunii Europene.

Aceeași jurisprudență oferă premisele stabilirii unor principii fundamentale ale dreptului Uniunii Europene, apreciindu-se că „efectele juridice creatoare de drept ale jurisprudenței CJUE și imprimarea unui specific propriu jurisprudenței comunitare au început odată cu hotărârea dată în cauza *Da Costa*²⁰⁴. Din acest moment, autoritatea hotărârilor Curții a fost sporită, de vreme ce ele au devenit obligatorii pentru instanțele naționale”²⁰⁵.

---

²⁰⁴ Din 15 iulie 1964, cauza *Da Costa vs ENEL*, potrivit căreia există o supremație a dreptului comunitar asupra dreptului național al statelor membre.

²⁰⁵ Sorin Popescu, Luiza Manea, *Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene între sistemul de drept anglo-saxon și cel romano-germanic. Valoare juridică*, Buletin de informare legislativă nr.2/2012, p. 6.

Caracterul obligatoriu al hotărârilor date de Curtea de Justiție a Uniunii Europene este fundamentat pe principiul supremației dreptului UE asupra dreptului național.

În literatura de specialitate se apreciază că *Da Costa* a pus bazele luării în considerare a precedentului și „în măsura în care hotărârile CEJ au valoare de precedent, acest lucru plasează Curtea într-o poziție superioară față de instanțele naționale. Sistemul precedentului judiciar duce la un sistem mai eficient de drept comunitar, însă un sistem bazat pe precedent presupune și un preț al erorii: posibilitatea comiterii de greșeli de către instanțele naționale”²⁰⁶. Însă, tot din acest motiv, instanțele naționale ajung să pună în aplicare dreptul Uniunii Europene.

Nașterea *principiului supremației dreptului Uniunii Europene asupra dreptului național al statelor membre* demonstrează că într-o situație conflictuală, de neconcordanță sau de incompatibilitate între dreptul UE și dreptul național, cel dintâi prevalează, astfel că „supremația, conform exprimării lui Pierre Pescatore, este o condiție esențială a dreptului Uniunii” și că „supremația dreptului Uniunii păstrează, așadar, un fundament esențialmente pretorian”²⁰⁷.

Este emblematică și *Hotărârea Van Gend & Loos din 1963*, prin care s-a introdus *principiul efectului direct al dreptului comunitar în statele membre*, care oferă posibilitatea resortisanților Uniunii Europene să invoce în mod direct dreptul Uniunii Europene în fața instanțelor judecătorești naționale, dacă acestea din urmă au omis să se conformeze acestui drept. Întrucât acțiunea a pus în discuție conflictul dintre dreptul intern și normele Tratatului CEE, Curtea de

---

²⁰⁶ Paul Craig, *op. cit.*, p. 587.

²⁰⁷ Sean Van Raepenbusch, *Drept instituțional al Uniunii Europene*, Editura Rosetti International, București, 2014, p.410.

Justiție a instituit efectul direct al dreptului Uniunii Europene, conferind astfel o garanție directă drepturilor resortisanților bazată pe legislația comunitară.

Un alt principiu stabilit prin jurisprudență este cel al *răspunderii statelor membre pentru încălcarea dreptului Uniunii Europene*, care consolidează protecția drepturilor acordate de dreptul Uniunii Europene tuturor cetățenilor UE. Prin urmare, Curtea de Justiție poate fi sesizată cu privire la neîndeplinirea de către un stat membru a obligațiilor ce decurg din dreptul Uniunii Europene. În cazul neexecutării unei hotărâri de constatare a neîndeplinirii acestor obligații, Curtea de Justiție îl poate obliga la plata unei sume forfetare sau a unor penalități cu titlu cominatoriu. De asemenea, în situația în care nu se informează Comisia Europeană cu privire la măsurile de transpunere a unei directive, la propunerea Comisiei, se poate aplica o sancțiune pecuniară²⁰⁸.

Principiul securității juridice, „dedus din dreptul statelor membre, se întemeiază pe ideea că dreptul prezintă o certitudine pentru toți: instituții și organisme europene, state membre și particulari. Pentru aceasta, normele care îl compun trebuie să fie clare, precise, previzibile pentru justițiabili, eficace și fiabile. Concretizarea acestui principiu apare de pildă în neretroactivitatea actelor administrative sau în principiul bunei credințe”²⁰⁹.

Printre principiile generale care guvernează dreptul Uniunii Europene și care ocupă un loc esențial în jurisprudența Curții de Justiție se regăsesc și principii care privesc asigurarea protecției și promovării drepturilor și libertăților fundamentale (ex. principiul egalității de tratament²¹⁰). Aceste principii

---

²⁰⁸ A se vedea *Hotărârea Francovich și alții* din 1991.

²⁰⁹ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p. 246.

²¹⁰ interzice orice formă de discriminare bazată pe naționalitate, inclusiv de tratament, remunerare în muncă

conferă „consolidarea progresivă a drepturilor omului și, implicit a principiului respectării drepturilor omului, prin Tratatul de la Amsterdam, Tratatul de la Nisa, prin Carta drepturilor fundamentale, prin Proiectul de Constituție europeană”, făcând „ca acestea să devină reprezentative pentru dreptul Uniunii Europene și pentru extinderea continuă a acestuia, iar respectarea și protejarea drepturilor fundamentale să se mențină în centrul obiectivelor U.E.”²¹¹.

„Pornind de la Hotărârea CJUE din 15 iulie 1964 în cauza *Costa vs Enel*, considerată a fi premisa dezvoltării dreptului comunitar european ca un sistem de drept independent, care se aplică cu prioritate față de legislația națională a statelor membre, continuând cu alte cauze cu un puternic impact, per ansamblu, se poate concluziona că „unul dintre marile merite ale Curții a fost catalogarea principiului potrivit căruia tratatele nu trebuie interpretate rigid, ci trebuie privite în lumina integrării și a obiectivelor tratatelor în sine”²¹².

Jurisprudența Curții Europene de Justiție stabilește astfel că „forța executorie a dreptului Uniunii este egală pentru toate statele, că preeminența acestui drept înseamnă că și alte acte, cum sunt de pildă regulamentele, au valoare obligatorie și sunt aplicabile statelor, că transferurile unor părți din suveranitatea statelor făcute în favoarea Uniunii Europene, potrivit dispozițiilor din tratate constituie de fapt o limitare definitivă și voluntară din dreptul suveran al statelor și că nu se pot prevala de un act ulterior de drept intern care ar fi incompatibil cu tratatele pentru a scăpa de obligațiile lor”²¹³.

Toate aceste principii garantează buna funcționare a dreptului Uniunii Europene contribuind la crearea și

---

²¹¹ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p. 257.

²¹² Claudia Elena Marinică, *The Impact Of Brexit On A Series Of European Union Institutional Actors*, *Law Review*, vol X, issue 2, pp.26-36.

²¹³ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p. 222.

perfecționarea ordinii juridice a Uniunii Europene, având în vedere că aceasta se află într-un permanent proces evolutiv, oferind și asigurând o dezvoltare dinamică și treptată a instituțiilor Uniunii Europene.

În concluzie, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a suferit numeroase reforme în ultimii ani, în principal prin intermediul dreptului secundar²¹⁴, cu scopul asigurării eficienței justiției europene, dar și a asigurării unui echilibru de putere între instituțiile Uniunii Europene, dar și în cadrul jurisdicțiilor Uniunii. Cu toate acestea, se poate afirma că nu toate au reprezentat reforme eficiente sau pozitive²¹⁵, inclusiv că nu au produs efecte asemănătoare.

Provocările la care a fost supusă în ultimii ani Curtea de Justiție a Uniunii Europene denotă o dificultate ridicată din punct de vedere juridic, însă în același timp și o abordare politică, scoțând în evidență natura politico-juridică a Curții de Justiție a Uniunii Europene. Astfel, se poate constata o convergență cu privire la atribuțiile și funcțiile exercitate de Curtea de Justiție a Uniunii europene (mai ales după adoptarea Tratatelor de la Lisabona, când Uniunea având personalitate juridică ia din ce în ce mai mult forma unui stat incipient) și cele atribuite unei Curți Constituționale naționale. Să nu uităm faptul că Curtea de Justiție de la Luxembourg acționează ca o jurisdicție constituțională, având monopolul interpretării autentice a textelor fondatoare ale ordinii sale juridice²¹⁶.

---

²¹⁴ Prin modificări ale Statutului Curții și Regulamentului de procedură al Curții de Justiție și al Tribunalului.

²¹⁵ Prin raportare cu titlu de exemplu la înființarea Tribunalului Funcției Publice în anul 2004 și desființarea acestuia în anul 2016 sau chiar transferurile de competență prevăzute de Tratatul de la Nisa care nu s-au mai pus până la acest moment în aplicare.

²¹⁶ În acest sens s-a pronunțat de altfel Michel Fromont, *La notion de la justice constitutionnelle et le droit français* în *Renouveau du droit constitutionnel. Melange en l'honneur du Louis Favoreu*, Dalloz, Paris, 2007, pp.149-163.

În prezent, Curtea este considerată a fi una dintre instituțiile europene care funcționează eficient, iar provocările instituționale la care a fost supusă de-a lungul timpului au fost și sunt necesare, vor fi în atenția tuturor celor interesați, fiind extrem de importantă raportarea la jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene și aprecierea importanței și sprijinul acordat de aceasta pentru consolidarea și stabilitatea Uniunii Europene.

A se vedea Henri Oberdorff, *La separation des pouvoirs* în J.B. Auby (Dir) *L'influence du droit europeen sur les categories du droit public*, Dalloz, Paris, 2010, pp.179-194 și documentul DL-JU(2003)22 al Comisiei Europene de Democrație prin drept a Consiliului Europei (Comisia de la Venetia) din 7 iulie 2003 unde se subliniază rolul Curții de Justiție de Curte Constituțională. În cea de a-55-a sesiune plenară din 13 iunie 2003, dl. Gil Carlos Rodriguez Iglesias, președintele CJCE, a avut o intervenție pe această temă.

CAPITOLUL VII.

BANCA CENTRALĂ EUROPEANĂ

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

POLITICA MONETARĂ

Articolul 127

(ex-articolul 105 TCE)

(1) Obiectivul principal al Sistemului European al Băncilor Centrale, denumit în continuare „SEBC”, este menținerea stabilității prețurilor. Fără a aduce atingere obiectivului privind stabilitatea prețurilor, SEBC susține politicile economice generale din Uniune cu scopul de a contribui la realizarea obiectivelor Uniunii, definite la articolul 3 din Tratatul privind Uniunea Europeană. SEBC acționează în conformitate cu principiul unei economii de piață deschise în care concurența este liberă, favorizând alocarea eficientă a resurselor și respectând principiile stabilite la articolul 119.

(2) Misiunile fundamentale care urmează să fie îndeplinite prin intermediul SEBC sunt:

- definirea și punerea în aplicare a politicii monetare a Uniunii;
- efectuarea operațiunilor de schimb valutar în conformitate cu articolul 219;
- deținerea și administrarea rezervelor valutare oficiale ale statelor membre;
- promovarea bunei funcționări a sistemelor de plăți.

(3) Alineatul (2) a treia liniuță se aplică fără a aduce atingere deținerii și administrării, de către guvernele statelor membre, a unor fonduri de rulment în valută.

(4) Banca Centrală Europeană este consultată:

- cu privire la orice act al Uniunii propus în domeniile care țin de competențele sale;
- de autoritățile naționale, cu privire la orice proiect de reglementare în domeniile care sunt de competența sa, dar în limitele și în condițiile

stabilite de Consiliu, în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 129 alineatul (4).

În domeniile care țin de competențele sale, Banca Centrală Europeană poate prezenta avize respectivelor instituții, organe, oficii sau agenții ale Uniunii sau autorităților naționale.

(5) SEBC contribuie la buna desfășurare a politicilor promovate de autoritățile competente în ceea ce privește supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și stabilitatea sistemului financiar.

(6) Consiliul, hotărând în unanimitate prin regulamente, în conformitate cu o procedură legislativă specială, după consultarea Parlamentului European și a Băncii Centrale Europene, poate încredința Băncii Centrale Europene misiuni specifice privind politicile în domeniul supravegherii prudențiale a instituțiilor de credit și a altor instituții financiare, cu excepția întreprinderilor de asigurări.

Articolul 128
(ex-articolul 106 TCE)

(1) Banca Centrală Europeană este singura abilitată să autorizeze emisiunea de bancnote euro în Uniune. Banca Centrală Europeană și băncile centrale naționale pot emite astfel de bancnote. Bancnotele emise de Banca Centrală Europeană și de băncile centrale naționale sunt singurele care au statutul de mijloc legal de plată în cadrul Uniunii.

(2) Statele membre pot emite monedă metalică euro, sub rezerva aprobării de către Banca Centrală Europeană a volumului emisiunii. Consiliul, la propunerea Comisiei și după consultarea Parlamentului European și a Băncii Centrale Europene, poate adopta măsuri de armonizare a valorilor unitare și a specificațiilor tehnice ale tuturor monedelor metalice destinate punerii în circulație, în măsura în care acest lucru este necesar pentru asigurarea bunei lor circulații în Uniune.

Articolul 129
(ex-articolul 107 TCE)

(1) SEBC este condus de organele de decizie ale Băncii Centrale Europene, care sunt: Consiliul guvernatorilor și Comitetul executiv.

(2) Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene, denumit în continuare „Statutul SEBC și al BCE” este definit într-un protocol anexat la tratate.

(3) Articolele 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4, 32.6, articolul 33.1 litera (a) și articolul 36 din Statutul SEBC și al BCE pot fi modificate de Parlamentul European și de Consiliu, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară. Aceste instituții hotărăsc fie la recomandarea Băncii Centrale Europene și după consultarea Comisiei, fie la propunerea Comisiei și după consultarea Băncii Centrale Europene.

(4) Consiliul, fie la propunerea Comisiei și după consultarea Parlamentului European și a Băncii Centrale Europene, fie la recomandarea Băncii Centrale Europene și după consultarea Parlamentului European și a Comisiei, adoptă dispozițiile prevăzute la articolele 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 și 34.3 din Statutul SEBC și al BCE.

Articolul 130
(ex-articolul 108 TCE)

În exercitarea competențelor și în îndeplinirea misiunilor și îndatoririlor care le-au fost conferite prin tratate și prin Statutul SEBC și al BCE, Banca Centrală Europeană, băncile centrale naționale sau membrii organelor lor de decizie nu pot solicita și nici accepta instrucțiuni din partea instituțiilor, organelor, oficiilor sau agențiilor Uniunii, a guvernelor statelor membre sau a oricărui alt organism. Instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii, precum și guvernele statelor membre se angajează să respecte acest principiu și să nu încerce să influențeze membrii organelor de decizie ale Băncii Centrale Europene sau ale băncilor centrale naționale în îndeplinirea misiunii lor.

Articolul 131
(ex-articolul 109 TCE)

Fiecare stat membru asigură compatibilitatea legislației sale interne, inclusiv a statutului băncii sale centrale naționale, cu tratatele și cu Statutul SEBC și al BCE.

Articolul 132
(ex-articolul 110 TCE)

(1) Pentru îndeplinirea misiunilor încredințate SEBC, în conformitate cu tratatele și în condițiile stabilite de Statutul SEBC și al BCE, Banca Centrală Europeană adoptă:

- regulamente, în măsura necesară îndeplinirii misiunilor definite la articolul 3.1 prima liniuță, la articolele 19.1, 22 sau 25.2 din Statutul SEBC și al BCE, precum și în cazurile prevăzute de actele Consiliului menționate la articolul 129 alineatul (4);
- deciziile necesare îndeplinirii misiunilor încredințate SEBC în conformitate cu tratatele și cu Statutul SEBC și al BCE;
- recomandări și avize.

(2) Banca Centrală Europeană poate decide publicarea deciziilor, recomandărilor și avizelor sale.

(3) În limitele și în condițiile stabilite de Consiliu, în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 129 alineatul (4), Banca Centrală Europeană este abilitată să impună întreprinderilor amenzi și penalități cu titlu cominatoriu în cazul neîndeplinirii obligațiilor care rezultă din regulamentele și deciziile sale.

Articolul 133

Fără a aduce atingere atribuțiilor Băncii Centrale Europene, Parlamentul European și Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară, stabilesc măsurile necesare pentru utilizarea monedei euro ca monedă unică. Aceste măsuri sunt adoptate după consultarea Băncii Centrale Europene.

[...]

CAPITOLUL 4
DISPOZIȚII PRIVIND STATELE MEMBRE A CĂROR MONEDĂ ESTE
EURO

Articolul 136

(1) În scopul de a contribui la buna funcționare a uniunii economice și monetare și în conformitate cu dispozițiile relevante ale tratatelor,

Consiliul adoptă, în conformitate cu procedura relevantă dintre cele prevăzute la articolele 121 și 126, cu excepția procedurii prevăzute la articolul 126 alineatul (14), măsuri privind statele membre a căror monedă este euro pentru:

(a) a consolida coordonarea și supravegherea disciplinei lor bugetare;

(b) a elabora, în ceea ce le privește, orientările de politică economică, vechind ca acestea să fie compatibile cu cele adoptate pentru întreaga Uniune și asigurând supravegherea acestora.

(2) La votul privind măsurile prevăzute la alineatul (1) iau parte numai membrii Consiliului reprezentând statele membre a căror monedă este euro.

Majoritatea calificată a membrilor menționați anterior se definește în conformitate cu articolul 238 alineatul (3) litera (a).

Articolul 137

Condițiile de organizare a reuniunilor miniștrilor statelor membre a căror monedă este euro se stabilesc prin Protocolul privind Eurogrupul.

Articolul 138

(ex-articolul 111 alineatul (4) TCE)

(1) Pentru a asigura locul monedei euro în sistemul monetar internațional, Consiliul, la propunerea Comisiei, adoptă o decizie de stabilire a pozițiilor comune cu privire la problemele de interes special pentru uniunea economică și monetară în cadrul instituțiilor și conferințelor financiare internaționale competente. Consiliul hotărăște după consultarea Băncii Centrale Europene.

(2) Consiliul, la propunerea Comisiei, poate adopta măsurile corespunzătoare pentru a asigura o reprezentare unificată în cadrul instituțiilor și al conferințelor financiare internaționale. Consiliul hotărăște după consultarea Băncii Centrale Europene.

(3) La votul privind măsurile prevăzute la alineatele (1) și (2) iau parte numai membrii Consiliului reprezentând statele membre a căror monedă este euro.

Majoritatea calificată a membrilor menționați anterior se definește în conformitate cu articolul 238 alineatul (3) litera (a).

CAPITOLUL 5 DISPOZIȚII TRANZITORII

Articolul 139

(1) Statele membre cu privire la care Consiliul nu a decis că îndeplinesc condițiile necesare pentru adoptarea monedei euro sunt denumite în continuare „state membre care fac obiectul unei derogări”.

(2) Dispozițiile tratatelor, prevăzute în continuare, nu se aplică statelor membre care fac obiectul unei derogări:

(a) adoptarea părților din orientările generale ale politicilor economice care privesc zona euro în general [articolul 121 alineatul (2)];

(b) mijloacele coercitive pentru remedierea deficitelor excesive [articolul 126 alineatele (9) și (11)];

(c) obiectivele și misiunile SEBC [articolul 127 alineatele (1), (2), (3) și (5)];

(d) emisiunea de monedă euro (articolul 128);

(e) actele Băncii Centrale Europene (articolul 132);

(f) măsurile care reglementează utilizarea monedei euro (articolul 133);

(g) acorduri monetare și alte măsuri referitoare la politica cursului de schimb (articolul 219);

(h) desemnarea membrilor Comitetului executiv al Băncii Centrale Europene [articolul 283 alineatul (2)];

(i) deciziile de stabilire a pozițiilor comune cu privire la problemele de interes special pentru uniunea economică și monetară în cadrul instituțiilor competente și al conferințelor financiare internaționale [articolul 138 alineatul (1)];

(j) măsurile necesare asigurării unei reprezentări unificate în cadrul instituțiilor și conferințelor financiare internaționale [articolul 138 alineatul (2)].

În consecință, la articolele menționate la literele (a)–(j), prin „state membre” se înțelege statele membre a căror monedă este euro.

(3) În conformitate cu capitolul IX din Statutul SEBC și al BCE, statele membre care fac obiectul unei derogări și băncile lor centrale naționale sunt excluse de la drepturile și obligațiile din cadrul SEBC.

(4) Drepturile de vot ale membrilor Consiliului reprezentând statele membre care fac obiectul unei derogări se suspendă la data adoptării de către Consiliu a măsurilor prevăzute la articolele enumerate la alineatul (2), precum și în următoarele cazuri:

(a) recomandările adresate statelor membre a căror monedă este euro în cadrul supravegherii multilaterale, inclusiv cu privire la programele de stabilitate și avertismente [articolul 121 alineatul (4)];

(b) măsurile referitoare la deficitul excesiv ale statelor membre a căror monedă este euro [articolul 126 alineatele (6), (7), (8), (12) și (13)].

Majoritatea calificată a celorlalți membri ai Consiliului se definește în conformitate cu articolul 238 alineatul (3) litera (a).

Articolul 140

(*ex-articolul 121 alineatul (1), ex-articolul 122 alineatul (2) teza a doua și ex-articolul 123 alineatul (5) TCE*)

(1) Cel puțin la fiecare doi ani sau la solicitarea unui stat membru care face obiectul unei derogări, Comisia și Banca Centrală Europeană prezintă Consiliului un raport privind progresele efectuate de statele membre care fac obiectul unei derogări în îndeplinirea obligațiilor care le revin pentru realizarea uniunii economice și monetare. Aceste rapoarte examinează în special dacă legislația națională a fiecăruia dintre aceste state membre, inclusiv statutul băncii centrale naționale, este compatibilă cu articolele 130 și 131 și cu Statutul SEBC și al BCE. Rapoartele examinează, de asemenea, dacă a fost realizat un grad înalt de convergență durabilă, analizând în ce măsură fiecare stat membru a îndeplinit următoarele criterii:

- realizarea unui grad înalt de stabilitate a prețurilor; acesta rezultă dintr-o rată a inflației apropiată de rata a cel mult trei state membre care au cele mai bune rezultate în materie de stabilitate a prețurilor;
- caracterul solid al finanțelor publice; acesta rezultă dintr-o situație bugetară care nu cunoaște deficit public excesiv în înțelesul articolului 126 alineatul (6);
- respectarea limitelor normale de fluctuație prevăzute de mecanismul cursului de schimb din Sistemul Monetar European, timp de cel puțin doi ani, fără devalorizarea monedei în raport cu moneda euro;
- caracterul durabil al convergenței atinse de statul membru care face obiectul unei derogări și al participării sale la mecanismul cursului de schimb, care se reflectă în nivelul ratelor dobânzilor pe termen lung.

Cele patru criterii prevăzute de prezentul alineat și perioadele relevante pe durata cărora fiecare dintre acestea trebuie să fie respectat sunt precizate într-un protocol anexat la tratate. Rapoartele Comisiei și ale Băncii Centrale Europene iau de asemenea în considerare rezultatele integrării piețelor, situația și evoluția balanțelor de plăți curente, precum și o examinare a evoluției costurilor salariale unitare și a altor indici de prețuri.

(2) După consultarea Parlamentului European și după discutarea în cadrul Consiliului European, Consiliul, la propunerea Comisiei, decide care state membre ce fac obiectul unei derogări îndeplinesc condițiile necesare pe baza criteriilor stabilite la alineatul (1) și pune capăt derogărilor privind aceste state membre.

Consiliul hotărăște după ce a primit o recomandare din partea majorității calificate a membrilor săi care reprezintă statele membre a căror monedă

este euro. Acești membri hotărăsc în termen de șase luni de la data primirii de către Consiliu a propunerii Comisiei.

Majoritatea calificată a membrilor, menționată la al doilea paragraf, se definește în conformitate cu articolul 238 alineatul (3) litera (a).

(3) În cazul în care, în conformitate cu procedura prevăzută la alineatul (2), se decide să se revoce o derogare, Consiliul, hotărând cu unanimitatea statelor membre a căror monedă este euro și a statului membru respectiv, la propunerea Comisiei și după consultarea Băncii Centrale Europene, stabilește în mod irevocabil cursul la care euro înlocuiește moneda statului respectiv și decide celelalte măsuri necesare introducerii euro în calitate de monedă unică în statul membru respectiv.

Articolul 141

(ex-articolul 123 alineatul (3) și ex-articolul 117 alineatul (2) primele cinci liniuțe TCE)

(1) În cazul în care și atât timp cât există state membre care fac obiectul unei derogări și fără a aduce atingere articolului 129 alineatul (1), Consiliul general al Băncii Centrale Europene, menționat la articolul 44 din Statutul SEBC și al BCE, se constituie ca al treilea organ de decizie al Băncii Centrale Europene.

(2) În cazul în care și atât timp cât există state membre care fac obiectul unei derogări, Banca Centrală Europeană, cu privire la aceste state membre:

- consolidează cooperarea dintre băncile centrale naționale;
- consolidează coordonarea politicilor monetare ale statelor membre pentru a asigura stabilitatea prețurilor;
- supervizează funcționarea mecanismului cursului de schimb;
- desfășoară consultări privind problemele care sunt de competența băncilor centrale naționale și care afectează stabilitatea instituțiilor și piețelor financiare;
- exercită funcțiile pe care le îndeplinea Fondul European de Cooperare Monetară, preluate ulterior de Institutul Monetar European.

Articolul 142

(ex-articolul 124 alineatul (1) TCE)

Fiecare stat membru care face obiectul unei derogări consideră politica sa de schimb ca pe o problemă de interes comun. Statele membre țin seama astfel de experiența acumulată datorită cooperării în cadrul mecanismului cursului de schimb.

Articolul 143
(ex-articolul 119 TCE)

(1) În caz de dificultăți sau în cazul riscului apariției unor dificultăți grave pentru balanța de plăți a unui stat membru care face obiectul unei derogări, provenind fie dintr-un dezechilibru global al balanței, fie din natura devizelor de care acesta dispune, și care pot compromite în special funcționarea pieței interne sau realizarea politicii comerciale comune, Comisia examinează fără întârziere situația acestui stat, precum și acțiunea pe care a întreprins-o sau pe care poate să o întreprindă în conformitate cu dispozițiile tratatelor, utilizând toate mijloacele de care aceasta dispune. Comisia indică măsurile pe care le recomandă spre adoptare statului în cauză.

În cazul în care acțiunea întreprinsă de un stat membru care face obiectul unei derogări și măsurile sugerate de Comisie nu par suficiente pentru a depăși dificultățile sau riscurile apariției unor dificultăți, Comisia recomandă Consiliului, după consultarea Comitetului Economic și Financiar, acordarea asistenței reciproce și normele corespunzătoare.

Comisia informează periodic Consiliul în legătură cu situația respectivă și cu evoluția acesteia.

(2) Consiliul acordă asistența reciprocă; acesta adoptă directivele sau deciziile de stabilire a condițiilor și normelor asistenței. Asistența reciprocă poate lua, în special, forma:

- (a) unei acțiuni concertate pe lângă alte organizații internaționale cărora li se pot adresa statele membre care fac obiectul unei derogări;
- (b) unor măsuri necesare pentru a evita devierile schimburilor comerciale în cazul în care statul membru care face obiectul unei derogări, aflat în dificultate, menține sau restabilește restricții cantitative față de țările terțe;
- (c) acordării de credite limitate din partea altor state membre, sub rezerva acordului acestora.

(3) În cazul în care Consiliul nu a acordat asistența reciprocă recomandată de Comisie sau în care asistența reciprocă acordată și măsurile luate sunt insuficiente, Comisia autorizează statul membru care face obiectul unei derogări, aflat în dificultate, să ia măsurile de salvagardare ale căror condiții și norme le definește.

Consiliul poate revoca această autorizare și modifica aceste condiții și norme.

Articolul 144
(ex-articolul 120 TCE)

(1) În cazul apariției unei crize neprevăzute în balanța de plăți și dacă nu se adoptă de îndată o decizie în înțelesul articolului 143 alineatul (2), un stat membru care face obiectul unei derogări poate adopta, cu titlu

provizoriu, măsurile de salvagardare necesare. Aceste măsuri trebuie să provoace perturbări minime în funcționarea pieței interne și să nu depășească limita absolut necesară pentru remedierea dificultăților neprevăzute care au apărut.

(2) Comisia și celelalte state membre trebuie să fie informate cu privire la aceste măsuri de salvagardare până la data la care acestea intră în vigoare. Comisia poate recomanda Consiliului acordarea asistenței reciproce în conformitate cu articolul 143.

(3) La recomandarea Comisiei și după consultarea Comitetului Economic și Financiar, Consiliul poate decide că statul membru respectiv este obligat să modifice, să suspende sau să elimine măsurile de salvagardare menționate mai sus.

Articolul 282

(1) Banca Centrală Europeană și băncile centrale naționale constituie Sistemul European al Băncilor Centrale („SEBC”). Banca Centrală Europeană și băncile centrale naționale ale statelor membre a căror monedă este euro, care constituie Eurosistemul, conduc politica monetară a Uniunii.

(2) SEBC este condus de organele de decizie ale Băncii Centrale Europene. Obiectivul principal al SEBC îl reprezintă menținerea stabilității prețurilor. Fără a aduce atingere acestui obiectiv, SEBC sprijină politicile economice generale în cadrul Uniunii pentru a contribui la realizarea obiectivelor acesteia.

(3) Banca Centrală Europeană are personalitate juridică. Aceasta este singura abilitată să autorizeze emisiunea de monedă euro. Aceasta este independentă în exercitarea competențelor și în administrarea finanțelor sale. Instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii, precum și guvernele statelor membre, respectă această independență.

(4) Banca Centrală Europeană adoptă măsurile necesare îndeplinirii misiunilor sale în conformitate cu articolele 127-133 și cu articolul 138 și în condițiile prevăzute în Statutul SEBC și al BCE. Statele membre a căror monedă nu este euro, precum și băncile lor centrale, își păstrează competențele în domeniul monetar, în conformitate cu articolele menționate.

(5) În domeniile în care are atribuții, Banca Centrală Europeană este consultată asupra oricărui proiect de act al Uniunii, precum și asupra oricărui proiect de reglementare la nivel național și poate emite avize.

Articolul 283
(ex-articolul 112 TCE)

(1) Consiliul guvernatorilor Băncii Centrale Europene este constituit din membrii Comitetului executiv al Băncii Centrale Europene și din guvernatorii băncilor centrale naționale ale statelor membre a căror monedă este euro.

(2) Comitetul executiv este constituit din președinte, un vicepreședinte și alți patru membri.

Președintele, vicepreședintele și ceilalți membri ai Comitetului executiv sunt numiți de Consiliul European, hotărând cu majoritate calificată, la recomandarea Consiliului și după consultarea Parlamentului European și a Consiliului guvernatorilor Băncii Centrale Europene, dintre persoane a căror autoritate și experiență profesională în domeniul monetar sau bancar sunt recunoscute.

Mandatul acestora este pe termen de opt ani și nu poate fi reînnoit.

Doar resortisanții statelor membre pot fi membri ai Comitetului executiv.

Articolul 284
(ex-articolul 113 TCE)

(1) Președintele Consiliului și un membru al Comisiei pot să participe fără drept de vot la reuniunile Consiliului guvernatorilor Băncii Centrale Europene.

Președintele Consiliului poate propune o moțiune spre deliberare Consiliului guvernatorilor Băncii Centrale Europene.

(2) Președintele Băncii Centrale Europene este invitat să participe la reuniunile Consiliului în cazul în care acesta deliberează asupra problemelor referitoare la obiectivele și misiunile SEBC.

(3) Banca Centrală Europeană prezintă Parlamentului European, Consiliului și Comisiei, precum și Consiliului European un raport anual privind activitatea SEBC și politica monetară din anul precedent și din anul în curs. Președintele Băncii Centrale Europene prezintă acest raport Consiliului și Parlamentului European, care poate organiza o dezbatere generală pe acest temei.

Președintele Băncii Centrale Europene și ceilalți membri ai Comitetului executiv pot, la cererea Parlamentului European sau din proprie inițiativă, să fie audiați de comisiile competente ale Parlamentului European.

Instituție a Uniunii Europene, Banca Centrală Europeană (BCE) a fost reglementată prin Tratatul privind Uniunea Europeană (1992), fiind înființată la 1 iunie 1998. Aceasta a înlocuit începând cu data de 1 ianuarie 1999 Institutul Monetar European²¹⁷. Sediul acesteia este la Frankfurt, Germania.

Intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona în anul 2009 a marcat și dobândirea în mod oficial de către Banca Centrală Europeană a statutului de instituție a Uniunii Europene alături de Comisia Europeană, Parlamentul European, Consiliul Uniunii Europene, Consiliul European și Curtea de Justiție a Uniunii Europene.

BCE este o instituție independentă, înzestrată cu personalitate juridică, singura abilitată să autorizeze emisiunea de monedă euro și care, alături de băncile centrale ale statelor membre ale UE²¹⁸, formează Sistemul European de Bănci Centrale (SEBC)²¹⁹.

Rolul Băncii Centrale Europene este deosebit de important pentru economia Uniunii Europene, cu precădere în zona de politică monetară, de stabilitate a prețurilor (art. 282 alin. 2 TFUE) și a monedei unice Euro.

---

²¹⁷ Institutul Monetar European a fost creat la data de 1 ianuarie 1994 și a marcat debutul celei de-a doua etape a Uniunii Economice și Monetare.

²¹⁸ Indiferent de adoptarea sau nu a monedei unice euro.

²¹⁹ SEBC reunește băncile centrale ale celor 27 de state membre ale Uniunii Europene.

În evaluarea stabilității prețurilor, BCE are în vedere pe de o parte evoluția prețurilor și, pe de altă parte, evaluarea ofertei de bani aflați în circulație.

Banca Centrală Europeană acționează pentru o gestiune eficientă a politicii monetare a zonei euro, urmărind în principal menținerea stabilității prețurilor și a valorii monedei unice Euro.

Banca Centrală Europeană alături de băncile centrale naționale ale statelor membre care au adoptat moneda euro²²⁰ formează *Eurosistemul*. Eurosistemul reprezintă autoritatea monetară a zonei euro și are rolul de a implementa politica monetară și de a menține în această zonă stabilitatea prețurilor. „Criteriul stabilității prețurilor, menționat la articolul 140 alineatul (1) prima liniuță din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene înseamnă că un stat membru are o stabilitate durabilă a nivelului prețurilor și o rată medie a inflației, în cursul unei perioade de un an înaintea examinării, care nu poate depăși cu mai mult de 1½ puncte procentuale rata inflației a cel mult trei state membre care au înregistrat cele mai bune rezultate în domeniul stabilității prețurilor. Inflația se calculează cu ajutorul indicelui prețurilor de consum pe o bază comparabilă, ținând seama de diferențele dintre definițiile naționale”²²¹.

Potrivit articolului 127 alineatul (2) TFUE, „misiunile fundamentale care urmează să fie îndeplinite prin intermediul Eurosistemului sunt:

- ✚ definirea și punerea în aplicare a politicii monetare pentru zona euro;
- ✚ efectuarea operațiunilor de schimb valutar;

---

²²⁰ 19 state au adoptat moneda unică Euro.

²²¹ *Protocolul (nr. 13) privind criteriile de convergență* la Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. 202 din 07.06.2016, pp. 281–282.

- ✚ deținerea și administrarea rezervelor valutare oficiale ale statelor din zona euro (administrarea portofoliilor);
- ✚ promovarea bunei funcționări a sistemelor de plăți²²².

La 1 ianuarie 1999 a fost lansată *moneda comună euro* în 11 state membre ale Uniunii Europene (Germania, Austria, Belgia, Spania, Finlanda, Franța, Irlanda, Italia, Luxemburg, Olanda și Portugalia). *Zona euro* a apărut în ianuarie 1999, odată cu transferul atribuțiilor de politică monetară de la băncile centrale naționale²²³ la BCE. De la acel moment, ordinea aderării la zona Euro este următoarea: Grecia (2001), Slovenia (2007), Cipru și Malta (2008), Slovacia (2009), Estonia (2011), Letonia (2014) și Lituania (2015). În prezent, moneda unică euro²²⁴ este implementată în 19 țări din Uniunea Europeană, formând *Zona euro*. Au existat și state care au ales să nu participe (Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Danemarca și Suedia), iar celelalte state membre ale Uniunii Europene din cele 27 nu îndeplinesc încă criteriile economice pentru aderare.

Aderarea la calitatea de stat membru al zonei Euro presupune îndeplinirea unor criterii de convergență²²⁵, care implică printre altele o serie de condiții juridice și economice de îndeplinit în prealabil pentru a participa la Uniunea Economică și Monetară²²⁶.

---

²²² Pentru mai multe informații a se vedea <https://www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/html/index.ro.html>, accesat la data de 02.09.2020.

²²³ La acel moment au fost 11 state membre.

²²⁴ La 1 ianuarie 2002, a fost pusă în circulație sub formă de bancnote și monede în douăsprezece state membre ale UE, euro fiind astăzi a doua monedă din lume.

²²⁵ *Protocolul (nr. 13) privind criteriile de convergență* la Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. 202 din 07.06.2016, pp. 281–282.

²²⁶ Uniunea Economică și Monetară a avut trei faze: 1) începând cu 1 ianuarie 1990; 2) începând cu 1 ianuarie 1994 gândită ca o fază tranzitorie spre ultima fază, de altfel cea mai importantă; 3) începând cu 1 ianuarie 1999, al cărei principal obiectiv a fost adoptarea monedei unice euro, adoptare care s-a realizat în alte trei etape distincte (1999, 1 ianuarie 2002–30 iunie 2002 și ultima, începând cu 1 iulie 2002).

Crearea monedei euro s-a realizat în speranța că „va strânge legăturile între membrii Europei și a fost următorul pas în procesul de integrare a Europei; că integrarea economică mai strânsă va conduce la o creștere economică mai rapidă și integrarea economică mai strânsă și integrarea politică mai mare vor asigura o Europă pașnică”²²⁷. La peste 20 de ani de la adoptarea sa, moneda euro reprezintă un simbol al unității, al stabilității, al integrității și suveranității, întărind Uniunea Economică și Monetară și asigurând protecție cetățenilor Uniunii Europene. Aceasta conferă beneficii vizibile fiecărui cetățean al Uniunii Europene, beneficii precum stabilitatea prețurilor, protecția economiilor statelor membre, piețe transparente și competitive, tranzacții mai puțin costisitoare, standarde de viață mai ridicate etc.

În literatura de specialitate²²⁸ se apreciază că „structura structura zonei euro – regulile, reglementările și instituțiile care o guvernează – sunt de blamat pentru performanța slabă din regiune, incluzând aici și multiplele ei crize. Diversitatea Europei a fost punctul ei forte. Dar pentru a face o monedă unică să funcționeze în cadru unei regiuni cu o profundă diversitate economică și politică nu este ușor. O monedă unică implică o rată de schimb fixă între țări și o rată unică a dobânzii. Chiar dacă acestea sunt stabilite pentru a reflecta circumstanțele existente în majoritatea țărilor membre, dată fiind diversitatea economică, acolo trebuie să existe o matrice de instituții care să poată ajuta acele țări cărora nu li se potrivesc politicile în curs”. În schimb, „apărătorii monedei euro susțin că aceasta nu a fost doar un proiect economic care urmărea să îmbunătățească standardele de viață prin creșterea eficienței alocării resurselor, urmărirea principiilor avantajului

---

²²⁷ Joseph Stiglitz, *EURO, Cum amenință moneda comună viitorul Europei*, Ed. Publica, 2016, p.73.

²²⁸ *Ibidem*, pp. 40-41.

comparativ, stimularea concurenței, beneficiul avantajelor economiei de scară și întărirea stabilității economice. Mai important, a fost un proiect politic; se presupunea că va intensifica integrarea politică a Europei, aducând populația și țările Europei mai aproape împreună și asigurând coexistența pașnică”²²⁹.

Criza din „zona euro” a fost una de legitimitate politică, economică și de guvernanță, ceea ce presupune necesitatea definiției și înțelegerii conceptului de „legitimitate”, a calității și eficacității politicilor publice de interes general, în abordarea procesului decizional inclusiv în integrarea societății civile.

Începând cu data de 4 noiembrie 2014, BCE are un rol important în activitatea de supraveghere bancară și de uniune bancară, prin intermediul Mecanismului unic de supraveghere (MSU). MSU reprezintă un instrument de supraveghere bancară compus din BCE și autoritățile naționale de supraveghere din țările membre participante, având rolul de a soluționa eventualele dificultăți ivite în activitatea băncilor, prin intermediul unui fond furnizat chiar de bănci și nu printr-o finanțare asigurată din bani publici. BCE și autoritățile de supraveghere naționale verifică prin intermediul acestui mecanism dacă sunt respectate normele bancare europene și care sunt soluțiile pentru rezolvarea eventualelor dificultăți cu care acestea se confruntă.

Politica monetară este reglementată de art. 127-133 TFUE, dar și de Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene, iar dispozițiile privind moneda unică Euro de art.127-144 TFUE.

BCE are rolul exclusiv de a autoriza emiterea bancnotelor în zona Euro²³⁰, de a realiza statistici monetare, bancare și

---

²²⁹ *Ibidem*, p.45.

²³⁰ Deși atât BCE, cât și băncile centrale naționale din Zona euro pot emite bancnote euro, în mod current numai cele din urmă realizează emiterea și, totodată, retragerea fizică a bancnotelor euro.

financiare²³¹ necesare pentru îndeplinirea misiunii sale, inclusiv supravegherea și stabilitatea financiară pentru a contribui la buna desfășurare a politicilor monetare printr-o mai bună și eficientă cooperare la nivel european și internațional²³².

Funcționarea și organizarea Băncii Centrale Europene

Funcționarea și organizarea Băncii Centrale Europene sunt prevăzute de Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), la articolele 282 - 284.

Cu personalitate juridică și buget propriu, Banca Centrală Europeană acționează în completă independență față de instituțiile Uniunii Europene și față de statele membre ale Uniunii Europene.

Președintele Băncii Centrale Europene este invitat să participe la reuniunile Consiliului în cazul în care acesta deliberează asupra problemelor referitoare la obiectivele și misiunile SEBC și să prezinte Parlamentului European, Consiliului și Comisiei, precum și Consiliului European un raport anual privind activitatea SEBC și politica monetară din anul precedent și din anul în curs. Președintele Băncii Centrale Europene prezintă acest raport Consiliului și Parlamentului European, care poate organiza o dezbatere generală pe acest temei (art.284 TFUE). Președintele Băncii Centrale Europene în perioada 1 noiembrie 2011 - 31 octombrie 2019 a fost Mario Draghi, iar în prezent președinte este Christine Lagarde.

Organele de decizie ale Băncii Centrale Europene sunt:

- Consiliul guvernatorilor,
- Comitetul executiv,

---

²³¹ BCE elaborează statistici monetare, financiare, privind rezervele internaționale ale Eurosistemului și privind cursurile de schimb ale monedei euro.

²³² Prin participarea la forumuri europene și internaționale (ex. are statul de observator în cadrul Fondului Monetar Internațional încă din 1998).

- ✚ Consiliul general și
- ✚ Consiliul de supraveghere.

Consiliul guvernatorilor

„Organul decizional principal al BCE este Consiliul guvernatorilor, care se întrunește, de regulă, de două ori pe lună și care este alcătuit din șase membri ai Comitetului executiv (format dintr-un președinte, un vicepreședinte și alți patru membri, numiți fiind de Consiliul European și care au drept de vot permanent) și guvernatorii tuturor băncilor centrale naționale (BCN) din cele 19 state din zona euro. Specific B.C.E. este rotația drepturilor de vot în cadrul Consiliului, astfel încât guvernatorii băncilor centrale naționale să dispună fiecare de drepturi de vot în cadrul Consiliului, iar deciziile se iau în general cu majoritate simplă”²³³. Odată cu aderarea Lituaniei la zona euro la data de 1 ianuarie 2015 a fost introdusă și rotația drepturilor de vot, în considerarea dispozițiilor tratatelor UE care stipulează necesitatea implementării sistemului de vot prin rotație imediat ce numărul guvernatorilor trece de 18.

Comitetul executiv

Comitetul executiv este format din președintele și vicepreședintele BCE, cărora li se alătură alți patru membri numiți de statele membre²³⁴.

Rolul acestuia este de a implementa politica monetară conform indicațiilor furnizate de Consiliul guvernatorilor, punând la dispoziția băncilor centrale naționale informațiile și instrucțiunile necesare, dar și a gestiona activitatea zilnică a BCE.

---

²³³ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, pp. 205.

²³⁴ la nivelul șefilor de stat și de guvern.

Consiliul general

Consiliul general este considerat a fi un organ de tranziție, format din președintele și vicepreședintele BCE și din cei 27 de guvernatori ai băncilor centrale naționale.

Responsabilitățile Consiliului general privesc și contribuie la:

- ✓ exercitarea funcțiilor consultative ale BCE;
- ✓ colectarea datelor statistice;
- ✓ întocmirea raportului anual al BCE;
- ✓ stabilirea normelor necesare pentru standardizarea procedurilor contabile și raportarea operațiunilor efectuate de BCN;
- ✓ luarea de măsuri privind stabilirea grilei de repartitie pentru subscrierea capitalului BCE, altele decât cele prevăzute în Tratat;
- ✓ stabilirea condițiilor de angajare a personalului BCE și
- ✓ pregătirile necesare pentru fixarea irevocabilă față de euro a cursurilor de schimb ale monedelor „statelor membre care fac obiectul unei derogări”.

În Statutul SEBC se stipulează că, atunci când toate statele membre UE vor avea introdusă moneda unică, Consiliul general își va înceta activitatea prin dizolvare.

Consiliul de supraveghere

Consiliul de supraveghere este alcătuit din președinte²³⁵, vicepreședinte, patru reprezentanți ai BCE și reprezentanți ai autorităților naționale de supraveghere.

Consiliul de supraveghere se întrunește la trei săptămâni „pentru a discuta, a planifica și a executa atribuțiile de supraveghere ale BCE. Acesta înaintează propuneri de decizie

---

²³⁵ Acesta are dreptul la un singur mandat pe o perioadă de cinci ani.

Consiliului guvernatorilor, în temeiul procedurii aplicabile în cazul absenței unei obiecții. În cazul în care autoritatea națională de supraveghere desemnată de un stat membru nu este o bancă centrală națională (BCN), reprezentantul autorității competente poate fi însoțit de un reprezentant al BCN. În acest caz, cei doi reprezentanți sunt considerați un singur membru în cadrul procedurii de votare²³⁶.

În desfășurarea activității sale Consiliul de supraveghere este sprijinit de un *Comitet director* compus din președintele și vicepreședintele Consiliului de supraveghere, un reprezentant al BCE și cinci reprezentanți ai autorităților naționale de supraveghere.

În desfășurarea activității sale Banca Centrală Europeană adoptă (art. 132 TFUE):

- ✚ *regulamente*,
- ✚ *decizii*, necesare îndeplinirii misiunilor încredințate SEBC în conformitate cu tratatele și cu Statutul SEBC și al BCE și
- ✚ *recomandări și avize*.

Banca Centrală Europeană poate decide publicarea deciziilor, recomandărilor și avizelor sale (art. 132 alin. 2 TFUE).

Banca Centrală Europeană, instituție a Uniunii Europene, reprezintă fără îndoială un contribuitor important la peisajul instituțional Uniunii Europene, cu rol în procesul complex și de durată al integrării europene. Deținătoare a unui mandat de menținere a stabilității prețurilor, bancă centrală pentru zona euro, BCE a declanșat de-a lungul timpului discuții controversate pe scena Uniunii Europene și chiar internațională, împărțind părerile pro și contra la adresa sa.

---

²³⁶ Pentru mai multe detalii a se vedea <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/decisions/ssm/html/index.ro.html>, accesat la data de 15.10.2020.

De la luarea în considerare a acordării de noi competențe în supravegherea celor mai mari instituții financiare din Uniunea Europeană, la criza datoriilor unor state din zona euro, absența unei uniuni fiscale și altele, toate acestea au complicat rolul Băncii Centrale Europene în peisajul instituțional al Uniunii Europene și capacitatea acesteia de a sprijini economiile aflate în dificultate.

CAPITOLUL VIII.

CURTEA DE CONTURI

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

Articolul 285 (ex-articolul 246 TCE)

Curtea de Conturi asigură controlul conturilor Uniunii.

Curtea de Conturi este formată din câte un resortisant din fiecare stat membru. Membrii săi își exercită funcțiile în deplină independență, în interesul general al Uniunii.

Articolul 286 (ex-articolul 247 TCE)

(1) Membrii Curții de Conturi sunt aleși dintre personalitățile care fac parte ori au făcut parte, în statul lor, din instituțiile de control financiar extern sau care au o calificare deosebită pentru această funcție. Aceștia trebuie să prezinte toate garanțiile de independență.

(2) Membrii Curții de Conturi se numesc pentru o perioadă șase ani. Consiliul, după consultarea Parlamentului European, adoptă lista membrilor stabilită în conformitate cu propunerile făcute de fiecare stat membru. Mandatul membrilor Curții de Conturi poate fi reînnoit.

Membrii Curții de Conturi desemnează dintre ei pe președintele Curții de Conturi, pentru o perioadă de trei ani. Mandatul acestuia poate fi reînnoit.

(3) În îndeplinirea îndatoririlor lor, membrii Curții de Conturi nu solicită și nici nu acceptă instrucțiuni de la nici un guvern și de la nici un alt organism. Aceștia se abțin de la orice act incompatibil cu funcțiile lor.

(4) Pe durata mandatului lor, membrii Curții de Conturi nu pot exercita nici o altă activitate profesională, remunerată sau nu. La instalarea în funcție, aceștia se angajează solemn să respecte, pe durata mandatului și după încetarea acestuia, obligațiile impuse de mandat și, în special, obligația de onestitate și prudență în a accepta, după încheierea mandatului, anumite funcții sau avantaje.

(5) În afară de schimbarea ordinară și de deces, funcțiile membrilor Curții de Conturi încetează în mod individual prin demisie sau prin destituire, declarată de Curtea de Justiție în conformitate cu alineatul (6).

Persoana în cauză este înlocuită până la încheierea mandatului.

Cu excepția destituirii, membrii Curții de Conturi rămân în funcție până la înlocuirea lor.

(6) Membrii Curții de Conturi pot fi destituiți din funcțiile lor sau pot fi declarați decăzuți din dreptul la pensie sau la alte avantaje echivalente numai în cazul în care Curtea de Justiție constată, la cererea Curții de Conturi, că au încetat să corespundă condițiilor cerute sau să îndeplinească obligațiile care decurg din funcția lor.

(7) Consiliul stabilește condițiile de încadrare în muncă și, în special, salariile, indemnizațiile și pensiile președintelui și ale membrilor Curții de Conturi. Consiliul stabilește, de asemenea, orice indemnizație care ține loc de remunerație.

(8) Dispozițiile Protocolului privind privilegiile și imunitățile Uniunii Europene care se aplică judecătorilor Curții de Justiție a Uniunii Europene se aplică, de asemenea, membrilor Curții de Conturi.

Articolul 287
(ex-articolul 248 TCE)

(1) Curtea de Conturi verifică totalitatea conturilor de venituri și cheltuieli ale Uniunii. De asemenea, aceasta verifică totalitatea conturilor de venituri și cheltuieli ale oricărui organ, oficiu sau agenție înființată de Uniune, în măsura în care actul constitutiv nu exclude acest control.

Curtea de Conturi prezintă Parlamentului European și Consiliului o declarație de asigurare referitoare la veridicitatea conturilor, precum și la legalitatea operațiunilor și înregistrarea acestora în conturi, declarație care se publică în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. Declarația poate fi completată cu aprecieri specifice pentru fiecare domeniu major de activitate a Uniunii.

(2) Curtea de Conturi examinează legalitatea și corectitudinea veniturilor și cheltuielilor și asigură buna gestiune financiară. În acest context, Curtea de Conturi semnalează îndeosebi orice neregulă.

Controlul veniturilor se efectuează pe baza veniturilor de realizat și a celor realizate efectiv de Uniune.

Controlul cheltuielilor se efectuează pe baza angajamentelor, precum și a plăților.

Aceste controale pot fi efectuate înainte de încheierea conturilor exercițiului bugetar avut în vedere.

(3) Controlul se efectuează asupra actelor justificative și, dacă este cazul, la fața locului, la celelalte instituții ale Uniunii, în sediile oricărui organ, oficiu sau agenție care administrează venituri sau cheltuieli făcute în numele Uniunii și în statele membre, inclusiv în imobilele oricărei persoane fizice sau juridice care beneficiază de vărsăminte provenite de la buget. În statele membre, controlul se efectuează în colaborare cu instituțiile naționale de control sau, în cazul în care acestea nu dispun de competențele necesare, cu serviciile naționale competente. Curtea de Conturi și instituțiile naționale de control ale statelor membre practică o cooperare bazată pe încredere și pe respectarea independenței acestora. Aceste instituții sau servicii informează Curtea de Conturi în cazul în care intenționează să participe la control.

Orice document sau informație necesară îndeplinirii misiunii sale se comunică Curții de Conturi, la cererea sa, de către celelalte instituții ale Uniunii, de către orice organ, oficiu sau agenție care gestionează venituri sau cheltuieli în numele Uniunii, de către persoanele fizice sau juridice care beneficiază de vărsăminte de la buget și de către instituțiile naționale de control sau, în cazul în care acestea nu dispun de competențele necesare, de către serviciile naționale competente.

În ceea ce privește activitatea de gestionare a veniturilor și cheltuielilor Uniunii exercitată de Banca Europeană de Investiții, dreptul de acces al Curții la informațiile deținute de Bancă este reglementat printr-un acord încheiat între Curte, Bancă și Comisie. În lipsa acestui acord, Curtea are, cu toate acestea, acces la informațiile necesare pentru a efectua controlul veniturilor și cheltuielilor Uniunii administrate de Bancă.

(4) Curtea de Conturi întocmește un raport anual după încheierea fiecărui exercițiu financiar. Acest raport se transmite celorlalte instituții ale Uniunii și se publică în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene împreună cu răspunsurile formulate de aceste instituții la observațiile Curții de Conturi.

În plus, Curtea de Conturi își poate prezenta în orice moment observațiile, în special sub forma unor rapoarte speciale cu privire la chestiuni specifice și poate emite avize la cererea uneia dintre celelalte instituții ale Uniunii.

Curtea de Conturi adoptă rapoarte anuale, rapoarte speciale sau avize cu majoritatea membrilor care o compun. Cu toate acestea, în vederea adoptării unor categorii de rapoarte sau de avize, aceasta își poate înființa camere interne, în condițiile prevăzute de regulamentul său de procedură.

Aceasta sprijină Parlamentul European și Consiliul în exercitarea funcției lor de control al execuției bugetare.

Curtea de Conturi își stabilește regulamentul de procedură. Acest regulament se aprobă de către Consiliu.

[..]

*Articolul 319
(ex-articolul 276 TCE)*

(1) Parlamentul European adoptă, la recomandarea Consiliului, descărcarea Comisiei de execuția bugetară. În acest scop, Parlamentul European analizează, ulterior Consiliului, conturile, bilanțul financiar și raportul de evaluare prevăzute la articolul 318, raportul anual al Curții de Conturi însoțit de răspunsurile instituțiilor controlate la observațiile Curții de Conturi, declarația de certificare prevăzută la articolul 287 alineatul (1) al doilea paragraf, precum și rapoartele speciale corespunzătoare ale Curții de Conturi.

(2) Înainte de a da descărcare Comisiei sau în orice alt scop care se încadrează în exercitarea atribuțiilor acesteia în materie de execuție bugetară, Parlamentul European poate cere să audieze Comisia cu privire la efectuarea cheltuielilor sau la funcționarea sistemelor de control financiar. Comisia prezintă Parlamentului European, la cererea acestuia, orice informație necesară.

(3) Comisia depune toate eforturile pentru a da curs observațiilor care însoțesc deciziile de descărcare și celelalte observații ale Parlamentului European cu privire la executarea cheltuielilor, precum și a comentariilor care însoțesc recomandările de descărcare adoptate de Consiliu.

La cererea Parlamentului European sau a Consiliului, Comisia face un raport referitor la măsurile luate pe baza acestor observații și comentarii și, în special, cu privire la instrucțiunile date serviciilor însărcinate cu execuția bugetară. Aceste rapoarte se transmit și Curții de Conturi.

Articolul 322
(ex-articolul 279 TCE)

(1) Parlamentul European și Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară și după consultarea Curții de Conturi, adoptă prin regulamente:

(a) normele financiare care definesc în special procedura care trebuie adoptată pentru stabilirea și execuția bugetului și pentru predarea și verificarea conturilor;

(b) normele de organizare a controlului răspunderii participanților la execuția bugetului, în special a ordonatorilor și contabililor.

(2) Consiliul, hotărând la propunerea Comisiei și după consultarea Parlamentului European și a Curții de Conturi, stabilește metodele și procedura prin care veniturile bugetare prevăzute de regimul resurselor proprii ale Uniunii se pun la dispoziția Comisiei și definește măsurile care trebuie aplicate pentru a răspunde, dacă este cazul, necesităților trezoreriei.

CAPITOLUL 6
COMBATEREA FRAUDEI
Articolul 325
(ex-articolul 280 TCE)

(1) Uniunea și statele membre combat fraudă și orice altă activitate ilegală care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii prin măsuri luate în conformitate cu prezentul articol, măsuri care descurajează fraudele și oferă o protecție efectivă în statele membre, precum și în instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii.

(2) Pentru a combate fraudă care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii, statele membre adoptă aceleași măsuri pe care le adoptă pentru a combate fraudă care aduce atingere propriilor lor interese financiare.

(3) Fără a aduce atingere altor dispoziții ale tratatelor, statele membre își coordonează acțiunea urmărind să apere interesele financiare ale Uniunii împotriva fraudei. În acest scop, statele membre organizează, împreună cu Comisia, o cooperare strânsă și constantă între autoritățile competente.

(4) Parlamentul European și Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară, adoptă, după consultarea Curții de Conturi, măsurile necesare în domeniul prevenirii fraudei care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii și al combaterii acestei fraude, pentru a oferi o protecție efectivă și echivalentă în statele membre, precum și în instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii.

(5) Comisia, în cooperare cu statele membre, prezintă anual Parlamentului European și Consiliului un raport privind măsurile adoptate pentru punerea în aplicare a prezentului articol.

Curtea de Conturi a Uniunii Europene a fost instituită fiind sub denumirea de Curtea Comunităților Europene, prin Tratatul de la Bruxelles, activitatea sa având ca debut anul 1977. „Odată cu Tratatul de la Maastricht, la 1 noiembrie 1993, Curtea de Conturi Europeană a devenit o instituție europeană de sine

stăătoare, iar prin Tratatul de la Amsterdam (1999), rolul Curții a devenit și mai puternic, prin extinderea competențelor de audit în mai multe domenii de politică, permițându-i în același timp să formuleze acțiuni în fața Curții de Justiție în vederea protejării atribuțiilor de posibile încălcări din partea celorlalte instituții ale UE. Ulterior, prin Tratatul de la Nisa (2003) s-a stabilit că este necesară cooperarea Curții cu instituțiile naționale de audit și că în componența colegiului Curții trebuie să fie câte un membru din fiecare stat al UE. Tratatul de la Lisabona (2009) reconfirmă statutul Curții de instituție a UE, însă aduce modificări referitoare la competențele Parlamentului European în materie bugetară²³⁷.

În prezent, Curtea de Conturi a Uniunii Europene constituie gardianul finanțelor Uniunii Europene, asigură controlul conturilor Uniunii (articolul 285 TFUE) și exercită acțiunea de verificare a utilizării corecte a fondurilor Uniunii Europene, acest audit fiind independent de cel exercitat de instituțiile naționale controlate.

Componența și structura Curții de Conturi a Uniunii Europene

Curtea de Conturi a Uniunii Europene este alcătuită din câte un membru reprezentant din fiecare stat membru al Uniunii Europene²³⁸, funcționând sub forma unui *organ colegial*, care se întrunește de regulă de două ori pe lună, urmărind dezbateră și adoptarea de acte²³⁹. Membrii „sunt aleși dintre personalitățile care fac parte ori au făcut parte, în statul lor, din instituțiile de control financiar extern sau care au

---

²³⁷ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p. 206.

²³⁸ Nominalizat de statul respectiv.

²³⁹ Ex. raportul privind bugetul general al Uniunii Europene, raportul privind fondurile europene de dezvoltare etc.

o calificare deosebită pentru această funcție. Aceștia trebuie să prezinte toate garanțiile de independență” (art. 286 alin. 1 TFUE). Consiliului Uniunii Europene îi revine competența de a numi *membrii Curții de Conturi a Uniunii Europene*, după consultarea în prealabil a Parlamentului European. Aceștia sunt aleși pentru un mandat de 6 ani, reînnoibil. Membrii Curții de Conturi Europene își desfășoară activitatea în condiții de independență deplină deservind interesului general al Uniunii Europene.

Cei 27 de membri își aleg un *președinte*²⁴⁰ pentru un mandat de trei ani, reînnoibil, rolul acestuia fiind acela de a conduce reuniunile Curții și de a se asigura de buna gestionare a instituției. Acesta reprezintă Curtea în relațiile externe și în special în relațiile cu autoritatea care acordă descărcarea de gestiune, cu celelalte instituții ale Uniunii și cu instituțiile de audit din statele membre²⁴¹.

Separat de colegiul Curții, întreaga Curte se împarte în *cinci camere*, fiecare cameră având repartizați atât membri ai Curții²⁴² cât și personal de audit, „membriilor din fiecare cameră revenindu-le sarcina de a-și alege câte un decan pentru un mandat de doi ani, și acest mandat fiind reînnoibil”²⁴³. Atribuțiile fiecărei camere privesc pe de o parte, adoptarea de avize, rapoarte anuale specifice și de rapoarte speciale și, pe de altă parte, realizarea raportului anual referitor la bugetul general al Uniunii Europene, precum și a raportului referitor la fondurile europene de dezvoltare (anual), pentru propunerea

---

²⁴⁰ Actualul președinte al Curții de Conturi Europene este domnul Klaus-Heiner Lehne, reprezentantul Germaniei la Curtea de Conturi, reales în această poziție, deținând această funcție din anul 2016.

²⁴¹ Art. 9 din *Regulamentul de ordine interioară și de procedură* publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L103 din 23.04.2010.

²⁴² De către președinte.

²⁴³ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p. 207.

spre adoptare de plenul Curții. Fiecare membru al camerei are repartizate o serie de atribuții specifice de audit, fiind asistat în desfășurarea activității sale de un cabinet, iar rezultatele activității sale sunt prezentate fie camerei, fie plenului Curții spre adoptare. Membrii sunt responsabili în fața camerei și în fața Curții de îndeplinirea sarcinilor care le sunt încredințate²⁴⁴.

La nivelul Curții de Conturi se înființează și *comitetele*, care au responsabilități cu privire la aspectele neacoperite de camere.

Responsabil cu gestionarea personalului și cu activitatea de administrare a instituției este *secretarul general al Curții de Conturi a Uniunii Europene*, ales prin vot secret, având un mandat de șase ani, reînnoibil. „Secretarul general este responsabil în fața Curții, căreia îi raportează periodic cu privire la îndeplinirea atribuțiilor sale”²⁴⁵. În activitatea sa, acesta este sprijinit de personalul Curții, organizat în 10 direcții, care contribuie prin activitatea derulată la apărarea intereselor financiare ale cetățenilor Uniunii Europene.

Competențele Curții de Conturi a Uniunii Europene

Responsabilitatea Curții de Conturi a Uniunii Europene privește verificarea conturilor de venituri și cheltuieli ale Uniunii Europene, ale oricărui organ, oficiu sau agenție înființată de Uniune, în măsura în care actul constitutiv respectiv nu exclude acest control. Totodată, Curtea de Conturi verifică legalitatea și regularitatea tuturor veniturilor și cheltuielilor și asigură o bună gestiune financiară, semnalizând orice eventuală neregulă.

---

²⁴⁴ Art. 11, alin. (5) din *Regulamentul de ordine interioară și de procedură* publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L103 din 23.04.2010.

²⁴⁵ *Ibidem*, art. 13 alin. (2).

La finele fiecărui an financiar, Curtea întocmește un raport anual pe care îl comunică celorlalte instituții ale Uniunii Europene și, totodată, îl publică în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene împreună cu eventualele răspunsuri ale acestor instituții, răspunsuri formulate la observațiile Curții.

Totodată, Curtea poate să își prezinte observații referitoare la unele chestiuni specifice²⁴⁶, îndeosebi sub forma rapoartelor speciale, iar la solicitarea uneia dintre instituțiile Uniunii Europene poate să emită avize.

Curtea raportează și suspiciunile de fraudă, corupție sau alte activități ilegale către Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF).

În principal, *activitatea sa de audit* poate fi regăsită sub trei forme, astfel:

- ✓ „*audit financiar*, prin care analizează conturile pentru a verifica dacă acestea respectă cadrul financiar stabilit.
- ✓ *audit de conformitate*, prin care se verifică respectarea regulilor tranzacțiilor financiare.
- ✓ *audit al performanței*, prin care se verifică îndeplinirea eficientă a obiectivelor privind finanțarea UE”²⁴⁷.

Întrucât constituie o instituție a Uniunii Europene, potrivit dispozițiilor art. 287 ultimul paragraf TFUE, aceasta deține competența de a-și reglementa propriul regulament de procedură, acest regulament fiind supus spre aprobare Consiliului Uniunii Europene.

Deciziile Curții de Conturi se adoptă în ședință de colegiu, iar cvorumul pentru deliberare este dat de două treimi din membrii săi, ședințele Curții nefiind publice. „Când este necesară majoritatea voturilor membrilor prezenți la ședința

---

²⁴⁶ sub formă de rapoarte speciale.

²⁴⁷ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, pp. 206-207.

Curții pentru a lua o decizie, votul președintelui este decisiv în caz de egalitate a voturilor”²⁴⁸.

Deciziile Camerelor²⁴⁹ se adoptă cu majoritatea voturilor membrilor care le alcătuiesc, iar decanului camerei în cauză îi revine sarcina de a notifica documentele adoptate tuturor membrilor Curții.

Întrucât Curtea de Conturi a Uniunii Europene a fost supusă „unui amplu proces de reorganizare internă, bazat fiind pe necesitatea alocării flexibile a resurselor financiare pentru sarcinile de audit prioritare, dar și pe necesitatea oferirii unui răspuns la fel de flexibil la problema de mediu” și, totodată, pe „o mai bună comunicare referitoare la activitatea și rolul pe care Curtea le are în cadrul Uniunii Europene”²⁵⁰, în prezent, aceasta contribuie considerabil la perfecționarea gestiunii financiare a Uniunii Europene. Prin funcțiile sale, această instituție europeană urmărește îmbunătățirea gestiunii financiare a UE și informarea cetățenilor Uniunii Europene cu privire la felul în care au fost cheltuite fondurile publice, asigurând o guvernanță financiară solidă, în mod transparent.

---

²⁴⁸ Art. 25, alin. (4) din *Regulamentul de ordine interioară și de procedură* publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L103 din 23.04.2010.

²⁴⁹ Acestea devin definitive în termen de cinci zile lucrătoare de la data notificării acestora membrilor Curții de către decanul camerei în cauză.

²⁵⁰ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p. 208.

CAPITOLUL IX.

ORGANISME CONSULTATIVE ȘI AGENȚII ALE UNIUNII EUROPENE

Organele, organismele și agențiile Uniunii Europene asigură sprijin instituțiilor europene, create prin dispozițiile tratatelor, fiind „entități juridice separate, numeroase, de o mare diversitate, cu atribuții, preocupări, modalități de funcționare și de constituire diferite, cu statute de asemenea specifice; se mai deosebesc prin poziție juridică, adică beneficiază de personalitate juridică, cu autonomie sau fără autonomie, cu caracter consultativ, altele au caracter tehnic sau financiar ș.a.”²⁵¹.

Aceste organe sunt specializate pe diferite domenii de activitate, fiind create cu rolul de a sprijini managementul sistemului instituțional al UE.

Din această categorie fac parte:

9.1. Comitetul Economic și Social European (CESE) - organism consultativ

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

ORGANELE CONSULTATIVE ALE UNIUNII
Articolul 300

(1) Parlamentul European, Consiliul și Comisia sunt asistate de un Comitet Economic și Social și de un Comitet al Regiunilor, care exercită funcții consultative.

---

²⁵¹ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, pp. 208-209.

(2) Comitetul Economic și Social este format din reprezentanți ai organizațiilor patronale, salariale și ai altor reprezentanți ai societății civile, în special din domeniile socio-economic, civic, profesional și cultural.

(4) Mandatul membrilor Comitetului Economic și Social și ai Comitetului Regiunilor nu este imperativ. Aceștia își exercită funcțiile în deplină independență, în interesul general al Uniunii.

(5) Normele menționate la alineatele (2) și (3) referitoare la natura compunerii acestor Comitete sunt revizuite periodic de Consiliu, pentru a ține seama de evoluția economică, socială și demografică a Uniunii. Consiliul, la propunerea Comisiei, adoptă decizii în acest scop.

SECȚIUNEA 1
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL
Articolul 301
(ex-articolul 258 TCE)

Numărul de membri ai Comitetului Economic și Social nu poate depăși trei sute cincizeci.

Consiliul, hotărând în unanimitate, la propunerea Comisiei, adoptă o decizie care stabilește componența Comitetului.

Consiliul stabilește indemnizațiile membrilor Comitetului.

Articolul 302
(ex-articolul 259 TCE)

(1) Membrii Comitetului sunt numiți pentru un mandat de cinci ani. Consiliul adoptă lista membrilor stabilită potrivit propunerilor fiecărui stat membru. Mandatul membrilor Comitetului poate fi reînnoit.

(2) Consiliul hotărăște după consultarea Comisiei. Acesta poate obține opinia organizațiilor europene reprezentative pentru diferitele sectoare economice și sociale și ale societății civile, pe care activitatea Uniunii le privește.

*Articolul 303
(ex-articolul 260 TCE)*

Comitetul își desemnează, dintre membrii săi, președintele și biroul pentru un mandat de doi ani și jumătate.

Comitetul își adoptă regulamentul de procedură.

Comitetul este convocat de președinte, la cererea Parlamentului European, a Consiliului sau a Comisiei. Acesta se poate întruni și din proprie inițiativă.

*Articolul 304
(ex-articolul 262 TCE)*

Comitetul este consultat de Parlamentul European, de Consiliu sau de Comisie în cazurile prevăzute de tratate. Comitetul poate fi consultat de aceste instituții în toate cazurile în care acestea consideră oportun. Acesta poate emite un aviz și din proprie inițiativă, în toate cazurile în care consideră oportun.

În cazul în care consideră necesar, Parlamentul European, Consiliul sau Comisia acordă Comitetului un termen pentru ca acesta să își prezinte avizul, termen care nu poate fi mai mic de o lună de la data la care comunicarea este adresată președintelui în acest scop. După expirarea termenului acordat, lipsa avizului nu împiedică desfășurarea procedurilor.

Avizul Comitetului, precum și procesul verbal al dezbaterilor sale se transmit Parlamentului European, Consiliului și Comisiei.

Organ consultativ al UE înființat în anul 1957, Comitetul Economic și Social European (CESE) reunește reprezentanții mediului economic, ai lucrătorilor și ai grupurilor de interese, care își exprimă în mod colectiv punctele de vedere asupra activităților europene.

Istoricul Comitetului Economic și Social European începe cu Tratatul de la Roma (art.193-198 din Tratatul C.E.E. și

art. 165-170 din Tratatul C.E.E.A.), continuând cu Tratatul de la Maastricht²⁵² și continuă până la Tratatul de la Lisabona.

Componența Comitetului Economic și Social European

Membrii CESE sunt numiți de Consiliul UE pentru un mandat de 5 ani, fiind desemnați de guvernele naționale. Aceștia sunt organizați în trei grupuri²⁵³ care sunt conduse de un președinte sprijinit de 2 vicepreședinți²⁵⁴, de un secretar și de consultanți. Membrii sunt aleși de pe o listă propusă de guvernele naționale; numărul acestora fiind direct proporțional cu populația fiecărui stat membru, însă nu poate depăși 350. „Membrii Comitetului Economic și Social nu pot fi legați prin niciun fel de mandat imperativ, trebuie să își exercite funcțiile în deplină independență și trebuie să acționeze în interesul general al UE”²⁵⁵.

Competența Comitetului Economic și Social European

Parlamentul European, Consiliul Uniunii Europene și Comisia Europeană consultă Comitetul Economic și Social cu privire la o serie de subiecte, determinând în unele situații emiterea de către acesta de avize solicitate sau din proprie inițiativă.

Procedural, „CESE comunică Comisiei Europene, Consiliului Uniunii Europene și Parlamentului European avize pe probleme europene, fiind un element de legătură între instituțiile europene cu rol de decizie și cetățenii UE. Avizele

---

²⁵² Art. 198 alin. (1) din tratat precizează că dreptul de a emite avize din proprie inițiativă este aplicabil în cazurile în care acesta consideră că este oportun, iar consultările obligatorii ale CESE au fost extinse și asupra altor domenii care inițial nu erau prevăzute.

²⁵³ Angajatorii, lucrătorii și grupurile de interese.

²⁵⁴ Al căror mandat este de doi ani și jumătate, fiind reînnoibil.

²⁵⁵ Paul Craig, Gráinne de Búrca, *op.cit.*, p. 75.

sunt pregătite în secțiile de specialitate și votate în ședința plenară a secției respective, unde trebuie aprobate cu majoritatea voturilor exprimate. În unele situații, este nevoie de unanimitate”²⁵⁶.

Reuniunile CESE au loc, în medie, de nouă ori pe an, procedura de vot fiind, de regulă, cea a adoptării cu majoritate simplă, fiind pregătite de către secțiuni specializate din cadrul CESE, dar și prin păstrarea legăturii cu „consiliile economice și sociale existente la nivel regional și național, în special pentru a face schimb de informații și pentru a discuta anumite chestiuni”²⁵⁷.

Garant al adaptării Uniunii Europene la realitatea economică și socială existentă, Comitetul Economic și Social European demonstrează că prin rolul pe care îl joacă determină „promovarea unei Uniuni caracterizată de democrație, libertate de exprimare și dialog permanent”²⁵⁸, precum și recunoașterea rolului pe care societatea civilă îl joacă.

„CESE este conștient de faptul că nu reflectă decât parțial diversitatea și evoluțiile înglobate în termenul *societate civilă organizată* și, prin urmare, a luat inițiative și a aplicat reforme, pentru a asigura o reprezentare cât mai largă posibil a societății civile organizate, adoptând o abordare pragmatică, neexclusivistă și, în același timp, structurându-și treptat relațiile cu societatea civilă organizată europeană. [...] este cert că CESE a avansat considerabil pe calea definirii, recunoașterii și punerii în practică a dialogului civil european. Însă, evident, după cum au demonstrat solicitările organizațiilor societății civile și cele ale Comitetului însuși, trebuie continuat pe această cale și trebuie

---

²⁵⁶ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p. 210.

²⁵⁷ Pentru mai multe informații a se vedea: https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-economic-social-committee_ro, accesat la data de 12.11.2020.

²⁵⁸ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p. 211.

să depunem eforturi în vederea punerii în aplicare mai ample și mai tangibile a articolului 11 din Tratatul de la Lisabona”²⁵⁹.

9.2. Comitetul Regiunilor (CoR) - organism consultativ

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

ORGANELE CONSULTATIVE ALE UNIUNII

Articolul 300

(1) Parlamentul European, Consiliul și Comisia sunt asistate de un Comitet Economic și Social și de un Comitet al Regiunilor, care exercită funcții consultative.

(3) Comitetul Regiunilor este format din reprezentanți ai colectivităților regionale și locale care sunt fie titularii unui mandat electoral în cadrul unei autorități regionale sau locale, fie răspund din punct de vedere politic în fața unei adunări alese.

(4) Mandatul membrilor Comitetului Economic și Social și ai Comitetului Regiunilor nu este imperativ. Aceștia își exercită funcțiile în deplină independență, în interesul general al Uniunii.

(5) Normele menționate la alineatele (2) și (3) referitoare la natura compunerii acestor Comitete sunt revizuite periodic de Consiliu, pentru a ține seama de evoluția economică, socială și demografică a Uniunii. Consiliul, la propunerea Comisiei, adoptă decizii în acest scop.

SECȚIUNEA 2

COMITETUL REGIUNILOR

Articolul 305

(ex-articolul 263 al doilea, al treilea și al patrulea paragraf TCE)

Numărul de membri ai Comitetului Regiunilor nu poate depăși trei sute cincizeci.

---

²⁵⁹ Comitetul Economic și Social, *Democrația participativă în 5 puncte*, 2011.

Consiliul, hotărând în unanimitate, la propunerea Comisiei, adoptă o decizie care stabilește componența Comitetului.

Membrii Comitetului, precum și un număr egal de supleanți se numesc pentru o perioadă de cinci ani. Mandatul acestora poate fi reînnoit. Consiliul adoptă lista membrilor și a supleanților stabilită în conformitate cu propunerile fiecărui stat membru. La încheierea mandatului menționat la articolul 300 alineatul (3), în temeiul căruia au fost propuși, mandatul membrilor Comitetului încetează din oficiu și aceștia sunt înlocuiți pentru restul mandatului respectiv în conformitate cu aceeași procedură. Aceștia nu pot fi în același timp și membri ai Parlamentului European.

*Articolul 306
(ex-articolul 264 TCE)*

Comitetul Regiunilor își desemnează dintre membrii săi președintele și biroul, pentru un mandat de doi ani și jumătate.

Comitetul își stabilește regulamentul de procedură.

Comitetul este convocat de președinte, la cererea Parlamentului European, a Consiliului sau a Comisiei. Acesta se poate întruni și din proprie inițiativă.

*Articolul 307
(ex-articolul 265 TCE)*

Comitetul Regiunilor este consultat de către Parlamentul European, Consiliu sau Comisie în cazurile prevăzute de tratate și în toate celelalte cazuri și, în special, în care acestea privesc cooperarea transfrontalieră sau în cazul în care una dintre instituții consideră oportun acest lucru.

În cazul în care consideră necesar, Parlamentul European, Consiliul sau Comisia acordă Comitetului un termen pentru ca acesta să își prezinte avizul, termen care nu poate fi mai mic de o lună de la data la care comunicarea este adresată președintelui în acest scop. După expirarea termenului acordat, lipsa avizului nu împiedică desfășurarea procedurilor.

În cazul în care Comitetul Economic și Social este consultat în conformitate cu articolul 304, Comitetul Regiunilor este informat de

Parlamentul European, Consiliu sau de Comisie cu privire la cererea de aviz. În cazul în care consideră că sunt în joc interese regionale specifice, Comitetul Regiunilor poate emite un aviz în acest sens.

Acesta poate emite un aviz din proprie inițiativă, în cazurile în care consideră util acest lucru.

Avizul Comitetului, precum și procesul verbal al dezbaterilor sale se transmit Parlamentului European, Consiliului și Comisiei.

Un alt organism consultativ al Uniunii Europene este Comitetul Regiunilor, care reprezintă autoritățile locale și regionale din Europa. La ora actuală, acest Comitet este constituit din membri care au calitatea de reprezentanți ai statelor membre ale Uniunii Europene, 27 la număr.

Pornind de la Comitetul consultativ al colectivităților regionale și locale²⁶⁰, istoricul comitetului reperează anul 1994 ca an de înființare și Tratatul de la Maastricht ca tratat de înființare, acest organism având sediul la Bruxelles, Belgia. Crearea Comitetului a fost determinată ca urmare a presiunilor crescânde ale colectivităților regionale și locale exercitate asupra statelor membre pentru a determina și participarea lor la luarea deciziilor. Comitetul Regiunilor poate fi consultat ori de câte ori Parlamentul European, Comisia Europeană sau Consiliul apreciază că este necesar, chiar și în situațiile în care tratatele nu prevăd acest lucru.

Componența Comitetului European al Regiunilor (CoR)

Comitetul European al Regiunilor (CoR) este organismul consultativ al Uniunii Europene, alcătuit din reprezentanții celor 27 de state membre, aceștia fiind „propuși de statele membre și numiți de Consiliu pentru o perioadă de cinci ani, cu

---

²⁶⁰ 1988.

mandat reînnoibil. Președintele este ales pentru o perioadă de doi ani și jumătate. Membrii Comitetului au calitatea de reprezentanți ai autorităților locale și regionale, nu sunt legați de niciun mandat imperativ, exercitându-și atribuțiile în mod independent, numai în interesul general al Uniunii. Aceștia au un mandat de natură politică, motiv pentru care pot decide să facă parte dintr-un grup politic”²⁶¹.

Comitetul European al Regiunilor are un număr de 329 de membri dublați de un număr egal de membri supleanți, provenind din statele membre ale Uniunii Europene²⁶².

Competența și funcționarea Comitetului European al Regiunilor (CoR)

Consultarea Comitetului regiunilor se face în același mod cu a Comitetului Economic și Social European. Comitetul își poate stabili, potrivit tratatelor, propriile reguli de funcționare. Din rândul reprezentanților săi, se desemnează un raportor care are sarcina de a consulta părțile interesate și de a pregăti elaborarea avizului care, ulterior, este înaintat tuturor membrilor, pentru a-l discuta, modifica sau completa, iar în cele din urmă să îl adopte prin procedura de vot stabilită. Obținerea unei majorități simple de voturi în favoarea sa înseamnă adoptarea acestui aviz și și predarea către celelalte instituții ale UE pentru examinare ulterioară.

Reuniunile CoR au loc, în medie, de maxim șase ori pe an, în adunări plene, procedura de vot vizând un număr

---

²⁶¹ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p. 212. A se vedea și Moroianu Zlătescu Irina, Demetrescu Radu C., *Prolegomene la un drept instituțional comunitar*, Ed. Economică, București, 2003, p. 129.

²⁶² Franța, Germania și Italia – 24 de membri fiecare, Polonia și Spania – 21 de membri fiecare, România – 15 membri, Austria, Belgia, Bulgaria, Grecia, Ungaria, Olanda, Portugalia, Suedia, Cehia – 12 membri fiecare, Croația, Danemarca, Irlanda, Finlanda, Lituania, Slovacia – 9 membri fiecare, Letonia, Slovenia, Estonia – 7 membri fiecare, Cipru și Luxemburg – 6 membri fiecare și Malta – 5 membri.

semnificativ de proiecte legislative²⁶³ care se transmit instituțiilor direct interesate ale Uniunii Europene.

Adunările/sesiunile plenare au rolul de a vota avize, rapoarte și rezoluții, de a adopta programul politic al CoR la începutul fiecărui mandat, de a alege președintele, prim-vicepreședintele, membrii Biroului, de a revizui și aproba Regulamentul de procedură al CoR etc. În cadrul adunărilor plenare își desfășoară activitatea diferite comisii, precum: CIVEX (Cetățenie, guvernanta, afaceri instituționale și externe), COTER (Politica de coeziune teritorială), ECON (Politică economică), ENVE (Mediu, schimbări climatice și energie), NAT (Resurse naturale), SEDEC (Politică socială, educație, ocuparea forței de muncă, cercetare și cultură).

Pe lângă adunările plenare, la nivel CoR există și *Birou* care reprezintă motorul politic, fiind constituit din mai mulți membri, având rolul de a elabora programul politic și de a supraveghea aplicarea acestuia. Mandatul Biroului este de doi ani și jumătate. Astfel, cu caracter general, prealabil fiecărei Adunări plenare, are loc și o întrunire a Biroului pentru coordonarea lucrărilor și comisiilor. Cu caracter excepțional, CoR se poate reuni și în ședințe extraordinare, de două ori pe an, în statul membru care deține președinția Consiliului Uniunii Europene. Componenta Biroului este următoarea: președintele, prim-vicepreședintele, 27 de vicepreședinți (câte unul din fiecare stat membru al Uniunii Europene), alți 26 de membri și președinții grupurilor politice.

CoR emite avize dacă primește o propunere legislativă, asupra căreia trebuie să se pronunțe, dar poate emite avize și din proprie inițiativă, atunci când apreciază a fi necesar. Sunt situații excepționale în care Parlamentul, Consiliul sau Comisia pot solicita emiterea avizului într-un termen mai mic de o lună,

---

²⁶³ Între 50 și 80 de proiecte de acte legislative.

o depășire a termenului reprezentând imposibilitatea de a mai fi luat în considerare, chiar dacă acest aviz este obligatoriu.

Prin Tratatul de la Lisabona, Comitetul Regiunilor poate depune recurs la Curtea de Justiție a Uniunii Europene atunci când este încălcat principiului subsidiarității de unele acte legislative europene sau poate să sesizeze Curtea pe motiv că nu a fost consultat cu privire la actele care impun obligativitatea consultării.

Obligativitatea consultării Comitetului Regiunilor se impune în domenii precum: sănătate, mediu, politică socială, coeziunea economică, transport, cultură, energie, tineret și sport, formare profesională etc.

Se apreciază că „la temelia activității Comitetului stau trei principii fundamentale: subsidiaritate, proximitate și parteneriat. Aceste principii inspiră contribuțiile sale la propunerile legislative și constituie punctul de pornire pentru studiile sale generale și pentru cele de natură sectorială”²⁶⁴. Astfel, „CoR, în calitatea sa de organism consultativ are rolul de determina participarea activă a autorităților regionale și locale, precum și a cetățenilor pentru a contribui la dezvoltarea unor orientări viitoare ale U.E., în domenii sensibile și în prezent (ex. creșterea și ocuparea forței de muncă, dezvoltarea și subsidiaritatea, cooperarea transfrontalieră și combaterea schimbărilor climatice etc.)”²⁶⁵.

---

²⁶⁴ Paul Craig, Gráinne de Búrca, *ibidem*, p. 76.

²⁶⁵ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p. 213.

9.3. Banca Europeană de Investiții (BEI) - organism financiar

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

BANCA EUROPEANĂ DE INVESTIȚII

Articolul 308

(ex-articolul 266 TCE)

Banca Europeană de Investiții are personalitate juridică.

Membrii Băncii Europene de Investiții sunt statele membre.

Statutul Băncii Europene de Investiții face obiectul unui protocol anexat la tratate. Consiliul, hotărând în unanimitate în conformitate cu o procedură legislativă specială, la cererea Băncii Europene de Investiții și după consultarea Parlamentului European și a Comisiei, sau la propunerea Comisiei și după consultarea Parlamentului European și a Băncii Europene de Investiții, poate modifica Statutul Băncii.

Articolul 309

(ex-articolul 267 TCE)

Banca Europeană de Investiții are misiunea de a contribui, recurgând la piețele de capital și la resursele proprii, la dezvoltarea echilibrată și neîntreruptă a pieței interne în interesul Uniunii. În acest scop, Banca facilitează, prin acordarea de împrumuturi și garanții și fără a urmări un scop lucrativ, finanțarea proiectelor de mai jos în toate sectoarele economiei:

(a) proiecte care urmăresc punerea în valoare a regiunilor mai puțin dezvoltate;

(b) proiecte care urmăresc modernizarea sau conversia întreprinderilor ori crearea de noi activități care sunt rezultatul realizării sau funcționării pieței interne și care, prin amploarea sau natura lor, nu pot fi finanțate în

întregime prin diferitele mijloace de finanțare existente în fiecare dintre statele membre;

(c) proiecte de interes comun pentru mai multe state membre care, prin amploarea sau natura lor, nu pot fi finanțate în întregime prin diferitele mijloace de finanțare existente în fiecare dintre statele membre.

În îndeplinirea misiunii sale, Banca facilitează finanțarea programelor de investiții în legătură cu intervențiile fondurilor structurale și ale altor instrumente financiare ale Uniunii.

Banca Europeană de Investiții face parte din categoria organismelor financiare ale Uniunii Europene, asigurând sprijin și finanțare pentru proiectele de realizare a obiectivelor Uniunii Europene.

Creată în 1958 prin dispozițiile Tratatului de la Roma, Banca Europeană de Investiții beneficiază în prezent de personalitate juridică și este autonomă din punct de vedere financiar, acordând credite, finanțare mixtă și consiliere tuturor celor interesați.

Componența Băncii Europene de Investiții este dată de acționarii băncii, care sunt statele membre ale Uniunii Europene; la rândul său, Banca Europeană de Investiții are calitatea de acționar majoritar al Fondului european de investiții (FEI) formând împreună cu acesta Grupul BEI, al cărui rol este acela de a acoperi deficitul de investiții.

”B.E.I. își propune, prin consultanță tehnică și financiară, să acorde sprijin pentru creșterea și redresarea economică, precum și pentru crearea de locuri de muncă. Astfel, aceasta pune în aplicare Fondul european pentru investiții strategice (F.E.I.S.)”²⁶⁶.

---

²⁶⁶ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p. 215.

În prezent, Banca Europeană de Investiții este în toate statele membre ale UE, fiind un organism independent față de alte instituții europene, cu o largă autonomie financiară și cu o structură organizatorică proprie:

- ✓ Consiliul guvernatorilor (format din miniștri²⁶⁷ desemnați de statele membre);
- ✓ Consiliul de administrație (organ principal alcătuit din câte un administrator provenind din fiecare stat membru al Uniunii Europene, căruia i se adaugă și un reprezentant al Comisiei Europene; acest consiliu adoptă decizii referitoare la acordarea de finanțări, contractarea de împrumuturi, cu fixarea ratei dobânzilor la creditele acordate; membrii săi sunt numiți de Consiliul guvernatorilor pentru o perioadă de cinci ani);
- ✓ un Comitet de direcție²⁶⁸ (care asigură gestiunea afacerilor curente; el pregătește și execută deciziile Consiliului de administrație și este compus dintr-un președinte și opt vicepreședinți, desemnați pentru șase ani de Consiliul guvernatorilor, la propunerea Consiliului de administrație);
- ✓ un Comitet de audit, compus din șase membri, numiți de Consiliul guvernatorilor; atribuțiile Comitetului constând în verificări anuale ale desfășurării corespunzătoare a operațiunilor B.E.I. și a actelor acesteia)²⁶⁹.

În categoria ultimelor sale activități în domeniu, trebuie amintite strategiile „*Banca pentru climă a UE*” și „*Reacția la criza de COVID-19*”.

---

²⁶⁷ De regulă, miniștrii de finanțe.

²⁶⁸ Organul executiv.

²⁶⁹ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p. 215.

Potrivit strategiei „*Banca pentru climă a UE*”, realizată ca urmare a invitației Consiliului European, în iunie 2019, de intensificare a activităților care „sprijină măsurile din domeniul climei. Răspunsul BEI a venit în noiembrie 2019, sub forma unei noi strategii în domeniul climei și a unei noi politici de acordare a împrumuturilor în domeniul energiei. BEI s-a angajat să-și adapteze toate activitățile de finanțare la obiectivele Acordului de la Paris. În special, până în 2025, BEI va majora până la 50 % cota investițiilor destinate acțiunilor de combatere a schimbărilor climatice și de sustenabilitate ecologică. Începând cu sfârșitul lui 2021, BEI nu va mai finanța proiecte din domeniul combustibililor fosili.

Noua politică a BEI privind acordarea de împrumuturi pentru proiecte energetice, care va determina activitățile sale din sectorul energiei, se bazează pe cinci principii:

1. eficiența energetică devine prioritară, pentru a sprijini noul obiectiv al UE stabilit de Directiva UE privind eficiența energetică;

2. sprijinirea decarbonizării energiei prin susținerea mai intensă a tehnologiilor cu emisii scăzute de carbon sau chiar cu emisii zero, scopul urmărit fiind generarea în UE, până în 2030, a 32 % din necesitățile energetice din surse regenerabile;

3. majorarea finanțării destinate generării descentralizate de energie, stocării inovatoare a energiei și mobilității electrice;

4. asigurarea investițiilor în rețeaua de transport a energiei care sunt esențiale pentru noile surse intermitente de energie, cum ar fi energia eoliană și cea solară, precum și îmbunătățirea conexiunilor transfrontaliere; și

5. majorarea impactului investițiilor în sensul sprijinirii transformării energetice în afara UE²⁷⁰.

---

²⁷⁰ Pentru mai multe informații a se vedea <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/17/banca-europeana-de-investitii>, accesat la data de 15.11.2020.

Cât privește „*Reacția la criza de COVID-19*” Banca Europeană de Investiții a înființat un fond de garanție în valoare de 25 de miliarde EUR, cu scopul de a asigura majorarea sprijinului oferit firmelor din statele membre ale Uniunii Europene, măsură care vine în „completarea unui pachet de sprijin imediat de până la 40 de miliarde EUR, care constă în instrumente de garantare specifice pentru bănci, linii specifice de lichidități destinate băncilor și programe speciale de cumpărare de titluri garantate cu active”²⁷¹.

9.4. Parchetul European - organism independent al Uniunii Europene

Parchetul European a apărut din dorința unor state membre²⁷² ale Uniunii Europene de a contribui la cooperarea consolidată în interiorul Uniunii Europene în domeniul investigării, urmării penale și deferiții justiției celor care săvârșesc infracțiuni de natură a prejudicia interesele financiare ale Uniunii Europene (ex. fraudă, inclusiv transfrontalieră în materie de TVA de peste 10 milioane euro, corupție etc.), înglobând totodată eforturile UE și ale statelor naționale de respectare a legii.

Istoria recentă aduce în vizorul celor interesați faptul că prin lucrarea *Corpus Juris*²⁷³ a fost lansată ideea înființării unui

---

²⁷¹ Fișa descriptivă a Uniunii Europene – Banca Europeană de Investiții disponibilă la <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/17/banca-europeana-de-investitii>, accesată la data de 15.11.2020.

²⁷² Inițial Belgia, Bulgaria, Croația, Cipru, Republica Cehă, Germania, Grecia, Spania, Finlanda, Franța, Lituania, Luxemburg, Portugalia, România, Slovenia și Slovacia. Ulterior și Letonia, Estonia, Austria, Italia, Germania și Spania (22 state) și-au manifestat intenția de a coopera mai ales că, stabilirea unei forme de cooperare consolidate este deschisă tuturor statelor membre ale Uniunii Europene, inclusiv pe durata funcționării sale, sub rezerva respectării actelor deja adoptate în cadrul său, așa cum precizează Regulamentul de instituire a Parchetului European.

²⁷³ A se vedea Florin-Răzvan Radu, *Înființarea unui Parchet European. Un proiect ambițios al Uniunii Europene, tot mai aproape de realizare*, Revista Curierul Judiciar, 28 iunie 2017.

Parchet European pentru urmărirea infracțiunilor împotriva intereselor financiare ale UE, iar „această inițiativă a mediului academic a fost la scurt timp preluată de Comisia Europeană, care, patru ani mai târziu, în 2001, a supus dezbaterii posibilitatea înființării Parchetului European prin Cartea Verde privind protecția penală a intereselor financiare ale Comunității și înființarea unui Birou al Procurorului European”.

Ulterior, această idee a fost preluată în Tratatul instituind o Constituție pentru Europa, care a eșuat, fără a mai intra în vigoare²⁷⁴, iar în prezent acesta își regăsește temeiul în articolul 86 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene unde se precizează că:

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

Articolul 86

(1) Pentru combaterea infracțiunilor care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii, Consiliul, hotărând prin regulamente în conformitate cu o procedură legislativă specială, poate institui un Parchet European, pornind de la Eurojust. Consiliul hotărăște în unanimitate, după aprobarea Parlamentului European.

În cazul în care nu există unanimitate, un grup compus din cel puțin nouă state membre poate solicita ca proiectul de regulament să fie trimis spre examinare Consiliului European. În acest caz, procedura în cadrul Consiliului se suspendă. După dezbateri, în cazul realizării unui consens, Consiliul European, în termen de patru luni de la suspendare, retrimite proiectul Consiliului, spre adoptare.

În același termen, în cazul unui dezacord și în cazul în care cel puțin nouă state membre doresc stabilirea unei forme de cooperare consolidată

---

²⁷⁴ Urmare votului negativ dat la referendumurile din Franța și Olanda.

pe baza proiectului de regulament respectiv, acestea informează Parlamentul European, Consiliul și Comisia în consecință. În acest caz, autorizarea de a stabili o formă de cooperare consolidată, menționată la articolul 20 alineatul (2) din Tratatul privind Uniunea Europeană și la articolul 329 alineatul (1) din prezentul tratat, se consideră acordată și se aplică dispozițiile privind formele de cooperare consolidată.

(2) Parchetul European are competența de a cerceta, de a urmări și de a trimite în judecată, după caz în colaborare cu Europol, autorii și coautorii infracțiunilor care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii, în conformitate cu normele stabilite în regulamentul prevăzut la alineatul (1). Parchetul European exercită în fața instanțelor competente ale statelor membre acțiunea publică în legătură cu aceste infracțiuni.

(3) Regulamentele prevăzute la alineatul (1) stabilesc statutul Parchetului European, condițiile de exercitare a atribuțiilor acestuia, regulamentul de procedură aplicabil activităților sale, precum și normele care reglementează admisibilitatea probelor și normele aplicabile controlului jurisdicțional al actelor de procedură adoptate în exercitarea atribuțiilor sale.

(4) Consiliul European poate adopta, în același timp sau ulterior, o decizie de modificare a alineatului (1) în scopul extinderii atribuțiilor Parchetului European pentru a include combaterea criminalității grave de dimensiune transfrontalieră și în scopul modificării corespunzătoare a alineatului (2) în ceea ce privește autorii și coautorii infracțiunilor grave care afectează mai multe state membre. Consiliul European hotărăște în unanimitate, după aprobarea Parlamentului European și după consultarea Comisiei.

Întrucât organismele deja existente ale UE (ex. Oficiul European de Luptă Antifraudă, Eurojust și Europol), nu au, potrivit legislației în vigoare competențe, și atribuții necesare realizării cercetării și urmăririi penale, incumbă Parchetului European să aibă astfel de competențe și să creeze relații de cooperare reciprocă cu aceste organisme ale UE. Parchetul European ar trebui să fie operațional până la data de 1 martie

2021. Anchetarea și urmărirea penală a infracțiunilor împotriva intereselor financiare ale UE reprezintă unul dintre elementele care îl diferențiază de Eurojust și Europol, marcând tranziția de la cooperarea judiciară orizontală la cooperarea judiciară verticală a 22 de state membre ale Uniunii Europene, subliniată și printr-un caracter de supranaționalitate.

Conform *Regulamentului (UE) 2017/1939 al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European (EPPO)*²⁷⁵ s-a stabilit că va exista „un sistem de competențe partajate între EPPO și autoritățile naționale în domeniul combaterii infracțiunilor care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii”, iar în considerarea principiului cooperării loiale, „atât EPPO, cât și autoritățile naționale competente ar trebui să se sprijine și să se informeze reciproc cu scopul de a combate eficient infracțiunile care intră în sfera de competență a EPPO”. „Comisia Europeană este responsabilă de instituirea și funcționarea administrativă inițială a EPPO până în momentul în care acesta dispune de capacitatea de a-și executa propriul buget”²⁷⁶.

După instituirea Parchetului European, nu mai devreme de trei ani de la intrarea în vigoare a regulamentului²⁷⁷, acesta își va asuma sarcinile de investigare și urmărire penală pe care le va prezenta Comisiei Europene, pe baza unei propuneri din partea procurorului-șef european. Parchetul European deține, potrivit Regulamentului, competențe de investigare și urmărire penală, având o răspundere strictă.

---

²⁷⁵ Publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. 283 din 31.10.2017.

²⁷⁶ Decizie de punere în aplicare a Consiliului de numire a procurorilor europeni ai Parchetului European, Bruxelles, 22 iulie 2020, p. 3.

²⁷⁷ 20 noiembrie 2017.

Din punct de vedere organizatoric, Parchetul European este structurat pe două niveluri:

- + *nivelul central* alcătuit din procurorul-șef european, cei doi procurori adjuncți ai acestuia, procurorii europeni²⁷⁸ și directorul administrativ, iar
- + *nivelul descentralizat* presupune desemnarea de procurori europeni delegați situați în țările participante din UE.

Astfel, Parchetul central este alcătuit din *colegiu, camerele permanente, procurorul-șef european, procurorii-șefi europeni adjuncți, procurorii europeni și directorul administrativ*. Răspunderea aparține procurorului-șef european, în calitate de conducător al EPPO, care își „asumă răspunderea instituțională globală pentru activitățile sale în fața Parlamentului European, a Consiliului și a Comisiei”. Procurorul-șef european poate fi îndepărtat din funcție în anumite situații de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene, printr-o decizie, la solicitarea Parlamentului European, a Consiliului sau a Comisiei.

Sediul central al Parchetului European este stabilit la Luxemburg.

Intenția creării unui Parchet European este aceea de a crea „un organ indivizibil al Uniunii care funcționează ca un parchet unic”, cu un nivel central constituit dintr-un procuror-șef european (șeful EPPO în ansamblu și al Colegiului procurorilor europeni, în camerele permanente) și din procurorii europeni delegați din statele membre.

Pentru a deține calitatea de procuror european, candidații trebuie să fie membri activi în cadrul parchetelor sau în magistratura statului membru în cauză, să prezinte toate garanțiile de independență și să dețină calificările necesare

---

²⁷⁸ Câte unul pentru fiecare țară participantă din UE.

pentru numirea, în statele lor în funcții înalte din cadrul parchetelor și magistraturii. În funcție de avizele motivate obținute din partea unui juriu stabilit în acest sens, Consiliul selectează pentru fiecare stat membru participant unul dintre candidați și îl numește în funcția de procuror european.

Prin urmare, primul pas a constat în inițierea procedurii de numire a procurorului-șef european²⁷⁹ de către Consiliu, numire care se confirmă și de Parlamentul European. Mandatul acestuia este de șapte ani și nu poate fi reînnoit. Ulterior, în anul 2020, au fost numiți de Consiliu și procurorii europeni, care formează Colegiul EPPO și care se alături astfel procurorului european-șef în supravegherea investigațiilor și urmărilor penale.

Procurorul-șef european va fi sprijinit în activitatea sa de doi procurori europeni adjuncți și va deține conducerea Colegiului procurorilor, însărcinat cu definirea strategiei, asigurarea coerenței în activitatea desfășurată.

*Colegiului procurorilor*²⁸⁰ „ar trebui să ia decizii cu privire la aspecte strategice, inclusiv în ceea ce privește

---

²⁷⁹ Primul procuror șef al Parchetului European este Laura Codruța Kövesi, cetățean român și procuror la momentul nominalizării sale în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a României, selectată fiind urmare a depunerii candidaturii alături de alți trei candidați, propuși de un comitet de selecție independent.

²⁸⁰ Articolul 9 din Regulamentul UE 2017/1939 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European precizează că acesta „este alcătuit din procurorul-șef european și din câte un procuror european pentru fiecare stat membru. Procurorul-șef european prezidează reuniunile colegiului și răspunde de pregătirea acestora. (2) Colegiul se reunește periodic și este responsabil de controlul general al activităților EPPO. Acesta ia decizii privind chestiuni strategice și chestiuni generale derivate din cazuri individuale, în special pentru a asigura coerența, eficiența și consecvența politicii EPPO în materie de urmărire penală în toate statele membre, precum și cu privire la o serie de alte chestiuni, astfel cum sunt specificate în prezentul regulament. Colegiul nu este implicat în decizii operaționale în cazuri individuale. Regulamentul intern de procedură al EPPO prevede modalitățile exercitării de către colegiu a activităților de supraveghere generală și de luare a deciziilor privind chestiuni strategice și probleme generale, în conformitate cu prezentul articol.

stabilirea priorităților și a politicii EPPO în materie de investigare și urmărire penală, precum și cu privire la chestiuni generale derivate din cazuri individuale, punerea în aplicare corectă a politicii EPPO în materie de investigare și urmărire penală sau chestiuni de principiu sau de o importanță semnificativă pentru dezvoltarea unei politici coerente a EPPO în materie de investigare și urmărire penală. Deciziile colegiului cu privire la chestiuni generale nu ar trebui să afecteze datoria de a desfășura investigarea și urmărirea penală în conformitate cu prezentul regulament și cu dreptul intern. Colegiul ar trebui să facă toate eforturile pentru adopta decizii prin consens. În cazul în care acest consens nu poate fi obținut, deciziile ar trebui să se adopte prin vot”²⁸¹.

În ceea ce privește *Camerele permanente*, acestea „ar trebui să monitorizeze și să conducă investigațiile și să asigure coerența activităților EPPO. Alcătuirea camerelor permanente ar trebui să fie stabilită în conformitate cu regulamentul intern de procedură al EPPO, care ar putea permite, printre altele, ca un procuror european să fie membru în mai multe camere permanente, în cazul în care acest lucru este adecvat pentru a se asigura, în măsura posibilului, volum de lucru egal pentru fiecare procuror european în parte”²⁸². Camerele permanente

---

(3) La propunerea procurorului-șef european și în conformitate cu regulamentul intern de procedură al EPPO, colegiul instituie camere permanente. (4) Colegiul adoptă regulamentul intern de procedură al EPPO în conformitate cu articolul 21 și prevede de asemenea responsabilitățile pentru executarea funcțiilor membrilor colegiului, precum și ale personalului EPPO. (5) Dacă nu se specifică altfel în prezentul regulament, colegiul adoptă decizii prin majoritate simplă. Orice membru al colegiului are dreptul de a iniția votarea privind aspecte care urmează a fi decise de către colegiu. Fiecare membru al colegiului dispune de un vot. Procurorul-șef european dispune de votul decisiv în caz de egalitate de voturi cu privire la orice aspect care trebuie să fie decis de către colegiu.

²⁸¹ Regulamentului (UE) 2017/1939 al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European (EPPO), paragraful 24.

²⁸² *Ibidem*, paragraful 36.

„ar trebui să fie prezidate de procurorul-șef european, de unul dintre procurorii-șefi europeni adjuncți sau de către un procuror european, în conformitate cu principiile care figurează în regulamentul intern de procedură al EPPO”²⁸³.

Mandatul procurorilor europeni este de șase ani, mandat care nu poate fi reînnoit, cel mult poate fi prelungit cu maximum trei ani. Totodată, pentru o treime din procurorii europeni, treime stabilită prin tragere la sorți, mandatul va fi doar de trei ani, fără a putea fi reînnoit²⁸⁴.

Activitatea și organizarea Parchetului European va fi monitorizată de Consiliul pentru existența unui Parchet European caracterizat de eficiență, de eficacitate, de indivizibilitate și de independență. În activitatea sa, EPPO va trebui să publice un raport anual public privind activitățile sale generale care ar trebui să conțină cel puțin date statistice privind activitatea EPPO. Este în grija autorităților naționale și a instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii să informeze EPPO fără întârziere cu privire la orice comportament care ar putea constitui o infracțiune care ține de competența EPPO și să furnizeze fără întârziere orice informație despre infracțiuni cu privire la care acesta ar putea să își exercite competența.

Rămâne de analizat în ce măsură Parchetul European își va desfășura activitatea, care vor fi metodele adecvate de control și care vor fi efectele activității sale, inclusiv în sfera drepturilor fundamentale.

9.5. Organismele descentralizate

Organismele descentralizate au rolul de a contribui la realizarea obiectivelor Uniunii Europene, din acestea făcând parte agențiile executive, descentralizate, organisme EURATOM

---

²⁸³ *Ibidem*, paragraful 37.

²⁸⁴ În această situație se află procurorii din Grecia, Spania, Italia, Cipru, Lituania, Țările de Jos, Austria și Portugalia.

și alte tipuri de agenții și organisme ale Uniunii Europene, entități juridice distincte, al căror rol este acela de a realiza sarcini specifice, potrivit dreptului Uniunii Europene.

Alături de agențiile descentralizate își desfășoară activitatea o serie de organisme, oficii, interinstituționale specializate, precum:

- ✓ Autoritatea Europeană pentru Protecția Datelor (AEPD)²⁸⁵ are rolul de a monitoriza aplicarea normelor de protecție a datelor în cadrul instituțiilor europene și cu investigarea plângerilor. „În exercitarea funcțiilor lor, instituțiile și organismele UE trebuie uneori să prelucrez datele cu caracter personal comunicate de cetățeni sub formă electronică, în scris sau vizual. Prelucrarea include colectarea, înregistrarea, stocarea, extragerea, transmiterea, blocarea sau ștergerea datelor. Este în sarcina Autorității Europene pentru Protecția Datelor (AEPD) să asigure respectarea normelor stricte cu privire la viața privată care se aplică acestor activități”²⁸⁶.
- ✓ *Echipa de intervenție în caz de urgență informatică (CERT)* reprezintă un centru de răspuns la incidente de securitate cibernetică.
- ✓ *Oficiul European pentru Selecția Personalului – EPSO* (2003), este un oficiu interinstituțional care are rolul de a asigura organizarea concursurilor pentru recrutarea personalului în vederea angajării în toate instituțiile UE,

---

²⁸⁵ Instituită prin Regulamentul (UE) 2018/1725 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 octombrie 2018 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 45/2001 și a Deciziei nr. 1247/2002/CE (Text cu relevanță pentru SEE.) publicat în JO L 295, 21.11.2018 și intrat în vigoare la 11 decembrie 2018, pp. 39-98.

²⁸⁶ Pentru mai multe detalii a se vedea: https://epso.europa.eu/job-opportunities/institutions-and-agencies/2094-european-data-protection-supervisor_ro.

urmărind îndeaproape tendințele de pe piața muncii pentru a face schimb de bune practici.

- ✓ *Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene* „este un oficiu interinstituțional care are misiunea să editeze publicațiile instituțiilor Uniunii Europene”, producând și difuzând „publicații cu caracter juridic sau general, în formate tipărite și/sau electronice. De asemenea, gestionează o serie de site-uri de internet prin care le oferă cetățenilor, autorităților și întreprinderilor europene acces la informații și date oficiale furnizate de UE, inclusiv EUR-Lex, Portalul de date deschise al UE, Publicațiile UE, TED (Tenders Electronic Daily), CORDIS și asigură păstrarea pe termen lung a conținutului produs de instituțiile și organismele UE”²⁸⁷.
- ✓ *Școala Europeană de Administrație* (2005) are rolul de a organiza cursuri de formare adresate personalului UE, la care „pot lua parte toți membrii personalului care lucrează în instituțiile UE, SEA contribuind, astfel, la difuzarea valorilor comune, la promovarea unei mai bune înțelegeri între membrii personalului UE și permițând realizarea unor economii de scară. Ea lucrează în strânsă colaborare cu departamentele de formare din cadrul tuturor instituțiilor, pentru a evita depunerea unui efort dublu”²⁸⁸.

9.6. Agențiile descentralizate

Agențiile descentralizate fac parte integrantă din organizarea și aplicarea guvernantei la nivelul Uniunii Europene, agenția putând fi definită ca un organism cu o

---

²⁸⁷ Pentru mai multe informații a se vedea: <https://op.europa.eu/ro/web/about-us/who-we-are>

²⁸⁸ Pentru mai multe informații a se vedea: https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/interinstitutional-bodies_ro

personalitate juridică proprie și un anumit grad de autonomie administrativă și financiară pentru realizarea sarcinilor atribuite. *Agențiile descentralizate* au rolul de a contribui la luarea deciziilor și implementarea politicilor instituțiilor Uniunii Europene, asigurând informații de specialitate referitoare la diverse aspecte ale vieții de zi cu zi din UE (alimente, educație, medicamente, mediul de viață, securitate etc). acestea sunt:

1. *Agenția pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei (ACER)* participă la funcționarea eficientă a pieței unice a UE în domeniul gazului și electricității.
2. *Autoritate Europeană în domeniul Muncii (2019)*, recent înființată, aceasta își aduce aportul la dezvoltarea colaborării dintre statele membre ale Uniunii Europene, analizând mobilitatea transfrontalieră în câmpul muncii și, totodată, are rolul de mediator pentru conflictele de muncă ivite între statele UE.
3. *Agenția de Sprijin pentru OAREC (Oficiul OAREC) (2010)* asigură sprijin Organismului Autorităților Europene de Reglementare în Domeniul Comunicațiilor Electronice (OAREC), având rolul de a se asigura că dreptul Uniunii Europene este aplicat uniform în domeniul comunicațiilor electronice.
4. *Oficiul Comunitar pentru Soiuri de Plante (OCSP) (1995)* „acordă drepturi de proprietate intelectuală asupra noilor soiuri de plante, valabile în țările UE timp de 25 de ani (30 de ani în cazul varietăților de cartofi, viță-de-vie și arbori). Le oferă părților

interesate consultanță în materie de politici și asistență cu privire la exercitarea acestor drepturi”²⁸⁹.

5. *Agenția Europeană pentru Sănătate și Securitate în Muncă (EU-OSHA)* (1994) are rolul de a strânge, analiza și distribui informații celor însărcinați cu asigurarea condițiilor de siguranță și sănătate la locul de muncă.
6. *Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă (Frontex)* (2004) „ajută statele membre ale UE și țările asociate la spațiul Schengen să își gestioneze frontierele externe. De asemenea, contribuie la armonizarea controalelor la frontieră pe teritoriul Uniunii. Agenția facilitează cooperarea între autoritățile de frontieră din fiecare țară a UE, oferind asistență tehnică și expertiză”²⁹⁰.
7. *Agenția Europeană pentru Gestionarea Operațională a Sistemelor Informatice la Scară Largă, în Spațiul de Libertate, Securitate și Justiție (eu-LISA)* (2011) asigură gestionarea sistemelor integrate la scară largă pentru aplicabilitatea eficientă a politicilor în domeniul justiției și afacerilor interne,
8. *European Asylum Support Office (EASO)* (2010) asigură sprijin și asistență pentru nevoile generale sau specifice ale sistemelor de azil ale statelor membre ale Uniunii Europene acționând ca un centru independent de expertiză în domeniul azilului.
9. *Agenția Uniunii Europene pentru Siguranță a Aviației (AESA)*

---

²⁸⁹ Pentru mai multe informații a se vedea: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/cpvo_ro.

²⁹⁰ Pentru mai multe informații a se vedea: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/frontex_ro.

10. *Autoritatea Bancară Europeană (ABE)* (2011) urmărește asigurarea și punerea în aplicare a unui cadru unic de reglementare și supraveghere a sistemului bancar din statele membre ale Uniunii Europene.
11. *Centrul European de Prevenire și Control al Bolilor (ECDC)* (2005) are rolul de a colecta, analiza și interpreta informațiile puse la dispoziție de statele membre ale UE cu privire la 52 de boli și afecțiuni transmisibile, coordonând totodată o serie de programe în domeniul epidemiologic și oferind sprijin statelor în lupta contra epidemiilor.
12. *Centrul European pentru Dezvoltarea Formării Profesionale (Cedefop)* (1975) „contribuie la elaborarea și punerea în aplicare a politicilor UE de formare profesională. Monitorizează tendințele de pe piața forței de muncă și ajută Comisia Europeană, statele membre, organizațiile patronale și sindicale să ofere servicii de formare profesională care să răspundă la nevoile pieței”²⁹¹.
13. *Agenția Europeană pentru Produse Chimice (ECHA)* (2007) se asigură de folosirea în deplină siguranță a substanțelor chimice implementând legislația UE în acest domeniu.
14. *Agenția Europeană de Mediu* (1990) are rolul de a oferi informații independente referitoare la mediu, oferind sprijin statelor membre în luarea deciziilor în cunoștință de cauză.
15. *Agenția Europeană de Control al Pescuitului (AECP)* (2005) depune diligențele necesare pentru o

---

²⁹¹ Pentru mai multe informații a se vedea: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/cedefop_ro

aplicabilitate corespunzătoare a politicii comune a UE în domeniul pescuitului.

16. *Autoritatea Europeană pentru Siguranța Alimentară (EFSA)* (2002) „oferă consiliere științifică independentă cu privire la riscurile alimentare. EFSA emite avize privind riscurile alimentare existente și emergente. Informațiile furnizate sunt utilizate în cadrul procesului de elaborare a legislației și politicilor UE, contribuind astfel la protejarea consumatorilor împotriva riscurilor asociate lanțului alimentar”²⁹².
17. *Fundația Europeană pentru Îmbunătățirea Condițiilor de Viață și de Muncă (Eurofound)* (1975) are rolul de a oferi consultanță pentru îmbunătățirea politicilor sociale în domeniul muncii și forței de muncă.
18. *Agenția GNSS European (GSA)* oferă sprijin UE pentru sistemele globale de navigație prin satelit.
19. *Institutul European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (EIGE)* (2010) urmărește colectare și prelucrarea de date și informații în domeniul egalității de gen.
20. *Autoritatea Europeană de Asigurări și Pensii Ocupaționale (EIOPA)* (2011) asigură supravegherea asigurărilor și pensiilor ocupaționale, oferind consiliere Comisiei Europene, Parlamentului European și Consiliului Uniunii Europene.
21. *Agenția Europeană pentru Siguranță Maritimă (EMSA)* (2002) „oferă expertiză tehnică și asistență operațională pentru a îmbunătăți siguranța maritimă, pregătirea și capacitatea de reacție în caz de poluare și securitatea maritimă. Majoritatea sarcinilor agenției

---

²⁹² Pentru mai multe informații a se vedea: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/efsa_ro

sunt preventive, de exemplu monitorizarea modului în care se aplică anumite tipuri de legislație și evaluarea eficienței lor globale. EMSA desfășoară însă și activități bazate pe capacitatea de reacție, cum ar fi punerea la dispoziția țărilor membre a unor nave care se ocupă cu recuperarea hidrocarburilor în cazul unei deversări masive în mări sau detectarea poluării marine prin supravegherea cu ajutorul sateliților”²⁹³.

22. *Agenția Europeană pentru Medicamente (EMA)* (1995) are rolul de a proteja și promova atât sănătatea oamenilor, cât și pe cea a animalelor, prin evaluarea medicamentelor din Uniunea Europeană și Spațiul Economic European inclusiv monitorizarea acestora.
23. *Observatorul European pentru Droguri și Toxicomanie (OEDT)* (1993) „oferă UE și statelor membre informații obiective, fiabile și comparabile la nivel european, privind fenomenul drogurilor și al toxicomaniei și consecințele acestora. Scopul său este acela de a sprijini procesul de elaborare a politicilor și de a orienta inițiativele de combatere a consumului de droguri”²⁹⁴.
24. *Agenția Uniunii Europene pentru Securitate Cibernetică (ENISA)* funcționează din 2004, având sediul la Heraklion, Grecia și are rolul de a contribui la asigurarea securității cibernetice în Europa. ENISA furnizează asistență statelor membre pentru dezvoltarea de strategii naționale în domeniul securității cibernetice, susține colaborarea în situații de urgențe

---

²⁹³ Pentru mai multe informații a se vedea: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/emsa_ro

²⁹⁴ Pentru mai multe informații a se vedea: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/emcdda_ro

informatică, inclusiv organizează exerciții de securitate cibernetică în Europa.

25. *Agenția Uniunii Europene pentru Formare în Materie de Aplicare a Legii (CEPOL)* (2005) are rolul de a organiza activități de formare în materie de aplicare a legislației europene și internaționale.
26. *Oficiul European de Poliție (Europol)* (1999) asigură sprijin autorităților naționale în ceea ce privește combaterea criminalității internaționale și a terorismului.
27. *Agenția Uniunii Europene pentru Căile Ferate (AEF)*
28. *Autoritatea Europeană pentru Valori Mobiliare și Piețe (ESMA)* (2011) are rolul de a asigura protecție investitorilor pentru o funcționare eficientă a piețelor financiare.
29. *Fundația Europeană de Formare (ETF)* (1991) susține dezvoltarea umană în diferite state, promovând mobilitatea și incluziunea socială.
30. *Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA)*²⁹⁵ este un organism independent cu personalitate juridică al Uniunii, care are rolul de a furniza asistență și competențe în materia drepturilor fundamentale, pentru a le ajuta în respectarea deplină a acestora atunci când, în domeniile lor de competență, iau măsuri sau definesc acțiuni”²⁹⁶. Potrivit dispozițiilor art. 4 din Regulamentul său de funcționare, FRA urmărește prin activitatea sa:
a) colectarea, înregistrarea, analiza și difuzarea de informații și date pertinente, obiective, fiabile și

---

²⁹⁵ Continuatoare a Comisiei privind Rasismul și Xenofobia, transformată în 1998 în Centrul European de Monitorizare a Rasismului și Xenofobiei. A se vedea Irina Moroianu Zlătescu, *Agencia drepturilor fundamentale a Uniunii Europene*, în revista „Drepturile omului” nr. 3/2008, Ed. IRDO, București, pp. 3-6.

²⁹⁶ Regulamentul Consiliului (CE) nr.168 din 15 februarie 2007 privind crearea unei Agenții a drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 53 din 22.2.2007, p.4.

comparabile, inclusiv rezultatele cercetărilor și controalelor care îi sunt comunicate de către statele membre, instituțiile Uniunii ca și de organele și agențiile Uniunii, centrele de cercetare, organismele naționale, organizațiile neguvernamentale, țările terțe și organizațiile internaționale și, în special, organele competente ale Consiliului European; b) să pună la punct, în cooperare cu Comisia și statele membre, metode și norme pentru ameliorarea comparabilității, obiectivității și fiabilității datelor la nivel european; c) să realizeze sau să faciliteze cercetări și anchete științifice, studii pregătitoare și de fezabilitate sau să colaboreze la acestea, inclusiv, acolo unde este cazul, la cererea Parlamentului European, a Consiliului sau a Comisiei, cu condiția ca această cerere să fie compatibilă cu prioritățile sale și cu programul său anual de lucru. Așadar, rolul agenției ar trebui „să fie strict circumscris la o misiune de expertiză numai în favoarea instituțiilor Uniunii. În schimb ar fi rațional ca aceasta să poată reglementa ansamblul sferei de protecție a drepturilor omului consacrată de dreptul Uniunii și Carta drepturilor fundamentale.[..] Astfel, crearea unei asemenea agenții nu va putea fi contestată pe planul oportunității sale, dar încă este necesar ca organizarea acesteia să fie deosebit de eficace”²⁹⁷.

31. *Oficiul Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO)* (1994) „gestionează drepturile asociate mărcilor, desenelor și modelelor industriale înregistrate, valabile pe întreg teritoriul UE. Aceste

---

²⁹⁷ Jean-François Renucci, *Tratat de drept european al drepturilor omului*, Ed. Hmangiu, 2009, p.1041. A se vedea și Irina Moroianu Zlătescu în *Prorități în domeniul drepturilor omului la nivel european* în revista *Drepturile Omului* nr. 4/2016, Ed. IRDO, București, p.11.

drepturi vin în completarea drepturilor de proprietate intelectuală (PI) existente la nivel național și se bazează pe sistemele internaționale privind proprietatea intelectuală”²⁹⁸.

32. *Comitetul unic de rezoluție (SRB)* (2015) urmărește asigurarea rezoluției ordonate a băncilor aflate în dificultate majoră (faliment) pentru a avea un impact minim asupra economiei reale.
33. *Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Justiție Penală (Eurojust)* (2002) are rolul de a sprijini statele membre în combaterea terorismului și criminalității organizate.
34. *Centrul de Traduceri pentru Organismele Uniunii Europene (CdT)* (1994) oferă servicii de traducere pentru agențiile și organismele UE, inclusiv colaborează cu celelalte servicii de traducere ale UE.
35. *Centrul European pentru Securitate Cibernetică* a fost creat în anul 2020 și urmează să funcționeze din vara anului 2021 la București, fiind prima și până acum singura agenție cu sediul în țara noastră.

În prezent, Uniunea Europeană se confruntă cu noi provocări care ridică semne de îngrijorare și cu privire la agențiile UE, întrucât dacă sunt privite sub spectrul independenței deținute, pot fi folosite în mod eficient în dezvoltarea și modernizarea guvernanței europene, iar o eventuală conștientizare a tuturor beneficiilor pe care acestea le-ar putea aduce Uniunii Europene ar fi de dorit și de prevăzut, în caz contrar guvernanta europeană pe mai multe niveluri ar putea fi pusă sub semnul întrebării.

---

²⁹⁸ Pentru mai multe informații a se vedea: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/euipo_ro

CONCLUZII

De la crearea sa, Uniunea Europeană, a dezvoltat un sistem complex de guvernare, iar instituțiile acesteia evoluează constant, oferind premisele creșterii legitimității Uniunii Europene.

Instituțiile Uniunii Europene (*Consiliul European, Consiliul, Parlamentul European, Comisia Europeană, Curtea de Justiție, Banca Centrală Europeană și Curtea de Conturi*), cărora li se alătură o serie de alte agenții, organisme etc. sunt guvernate de *principii de organizare și funcționare*²⁹⁹ care fac din Uniunea Europeană un spațiu fără frontiere interne, în care libera circulație a mărfurilor, a persoanelor, a serviciilor și a capitalurilor conferă un cadru unic la nivelul continentului european, fundamental în realizarea pieței unice.

Unele instituții europene au devenit mai puternice (ex. *Consiliul European și Parlamentul European*), consolidându-și rolul pe care îl au în sistemul instituțional al Uniunii Europene, altele și-au păstrat competența dobândită în virtutea atribuțiilor conferite de tratate și de dreptul Uniunii Europene constantă și unitară, activitatea tuturor acestora reliefând o continuitate puternică a activității Uniunii Europene, întărind rolul de actor global pe care Uniunea Europeană îl joacă pe scena internațională. Aniversarea în anul 2019 a 10 ani de la intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, prin care puterile

---

²⁹⁹ Principiul autonomiei instituțiilor europene, atribuirii de competențe, principiul echilibrului instituțional, subsidiarității, proporționalității etc.

Parlamentului European au fost consolidate, a reprezentat și și o ocazie de impulsione a creșterii propunerilor de reformare a integrării europene prin implicarea societății civile.

Este adevărat și că unele instituții europene trebuie să își revizuiască procedurile de lucru, o evoluție instituțională a acestora oferind întregului angrenaj instituțional o altă forță și eficiență în asigurarea unei guvernante și a unor politici publice eficiente; la ora actuală există intenția de a identifica propuneri concrete de îmbunătățire a modului de funcționare a Uniunii Europene, nu numai din punct de vedere al dinamicii instituționale, ci și al politicilor elaborate, derulate și implementate de aceasta.

Pentru *Consiliul European* urmează provocări precum menținerea unei poziții comune în ceea ce privește schimbările climatice sau politica de extindere, dar și reconcilierea tuturor statelor membre ale Uniunii Europene pentru întărirea capacității decizionale.

Consiliul - „rezultatul unor etape succesive de reformă, menite a adapta mecanismul decizional al Uniunii la provocările aduse atât de procesul de extindere, cât și de obiectivele de adâncire a integrării politice și economice a UE”³⁰⁰ – va fi și acesta supus provocărilor și eventualelor propuneri de reformare, conlucrând alături de Parlamentul European în procesul decizional european, în domenii precum clima și protecția acesteia, digitalizarea, migrația, supremația dreptului Uniunii, rolul Europei în lume etc.

Comisia Europeană – „gardianul tratatelor” poartă responsabilitatea asigurării unei Europene puternice, aproape de cetățenii săi, inclusiv în sfera relațiilor externe, abordând teme de un interes major pentru Uniunea Europeană precum schimbările climatice, digitalizarea, inteligența artificială,

---

³⁰⁰ Adrian Năstase, *ibidem*, p. 130.

migrația, apărarea etc. Istoricul Comisiei subliniază rolul-cheie deținut de aceasta pe scena politică europeană, prin stabilirea unor relații de încredere și a unei cooperări eficiente cu celelalte instituții europene și cu siguranță, activitatea acestei instituții europene va avea impact asupra întregii societăți, a economiei Uniunii Europene și statelor membre și, nu în ultimul rând, asupra cetățenilor UE.

Cu siguranță că și pentru celelalte instituții europene (Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Curtea de Conturi și Banca Centrală Europeană) vor urma provocări din cele mai diverse, al căror impact rămâne de observat și de analizat în anii ce urmează.

Evoluția instituțională poate fi remarcată și prin asigurarea transparenței (accesul la documente, coerența și claritatea procedurilor decizionale) la nivelul Uniunii Europene, pentru a se asigura respectarea valorilor fundamentale ale Uniunii, respectiv principiile democrației, statului de drept etc., astfel încât fiecare instituție europeană să își exercite rolul deținut și să asigure o bună guvernare, pentru a crea o Uniune Europeană transparentă și deschisă dialogului cu cetățenii săi.

În același timp, există și obiectivul consolidării relațiilor cu *Parlamentul European*, prin asigurarea unei cooperări consolidate între Comisie și Parlament pe parcursul derulării procesului legislativ, printr-un mai bun dialog, prin sprijinirea dreptului la inițiativă legislativă a Parlamentului European și de a solicita Comisiei prezentarea unei propuneri legislative cu respectarea proporționalității, subsidiarității și principiilor pentru o mai bună legiferare, inclusiv prin perfecționarea modalității de alegere a candidatului principal, respectiv a procesului Spitzenkandidaten.

Există voci³⁰¹ care susțin că „deși piața internă trebuie finalizată, la fel și uniunea piețelor de capital și uniunea bancară pentru a consolida euro, a se îndrepta către lume înseamnă a-și pune întreaga greutate în arena internațională prin a nu depinde de alții pentru a-și apăra și promova interesele”, iar „acest lucru nu depinde doar de competențele instituțiilor comune. Cea mai mare parte a muncii trebuie să fie realizată de către statele membre”, întrucât „o Comisie responsabilă și plină de inițiativă nu trebuie să gestioneze pur și simplu acquis-ul”.

Conștientizând criza de identitate care a afectat Uniunea Europeană în ultimii ani de zile, dar și provocările politice, sociale, economice și instituționale pe care aceasta le-a traversat de la înființarea sa și până în prezent, observăm că evenimente fără precedent în istoria construcției europene reprezintă o adevărată provocare pentru aceasta și instituțiile sale, determinând stimularea reformelor și, de ce nu, impulsivitatea Uniunii Europene să avanseze în procesul de integrare pentru respectarea valorilor și principiilor care stau la baza construcției sale.

Un astfel de fenomen, Brexit-ul, a ridicat și ridică multe semne de întrebare și preocupări ale Uniunii Europene având în vedere că există posibilitatea ca nu numai Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord să iasă din Uniunea Europeană, ci și alte state membre să își dorească să facă acest pas, ceea ce ar fi extrem de destabilizator pentru Uniunea Europeană și pentru conceptul de integrare europeană. Alături de Brexit, imaginea de ansamblu a Uniunii Europene cu care se confruntă instituțiile europene oferă perspective care nu sunt neapărat

---

³⁰¹ Jean-Dominique Giuliani, *A new European Commission, to what purpose?*, https://www.jd-giuliani.eu/en/article/cat-2/657_A-new-European-Commission-to-what-purpose.html.

complet pozitive pentru susținerea și extinderea politicii sociale europene, a solidarității statelor membre, a crizei climatice etc.

Viitorul Uniunii Europene va fi determinat cu siguranță de politica de extindere teritorială practică de aceasta, de factorul economic (în principal, de creșterea economică), dar și de fenomenul imigrației³⁰². Următorii ani reprezintă un tablou atent de urmărit prin raportare și la cadrul financiar multianual care trebuie să fie aplicat începând cu anul 2021 și care are o serie de obiective-cheie pentru Uniunea Europeană, care implică interconectarea instituțiilor europene pentru proiecte de impact major precum: pachetul de legi pentru lupta împotriva schimbărilor climatice ce vizează reducerea emisiilor de carbon și protecția biodiversității; tehnologii digitale și inteligență artificială (IA), urmărind asigurarea unui cadru etic pentru IA, îmbunătățirea sistemului de azil și imigrație din UE, viitoarele amenințări la adresa sănătății, iar exemplele pot continua.

Chiar dacă valorile și obiectivele care au dus la nașterea Comunităților Europene la mijlocul secolului XX, respectiv căutarea și asigurarea păcii, respectarea drepturilor omului și prosperitatea statelor membre în jurul unei piețe comune, este destul de puțin probabil să mai suscite același interes și idealuri în rândul statelor și cetățenilor Uniunii Europene de astăzi, iar integrarea europeană să fie supusă unor provocări din cele mai diverse, trebuie amintit că Europa (inclusiv Uniunea Europeană) a progresat, chiar dacă aceasta s-a întâmplat prin „politica pașilor mărunți”. Poate că este nevoie de „politica pașilor înainte”, pentru o Europă mai unită, mai puțin dezbinată și care să ofere greutate și o eficiență mult mai ridicată propriilor valorilor fundamentale.

---

³⁰² Pentru mai multe detalii a se vedea Irina Moroianu Zlătescu, Alexandra Bucur-Ioan, Claudia Elena Marinică (coord), *Globalizarea societății. Globalizarea dreptului*, Ed. Universitară, Ed. Universul Academic, 2020, pp. 46-60.

În perioada următoare, rămâne de văzut și de analizat dacă Uniunea Europeană se va îndrepta către o integrare mai mult sau mai puțin redusă, însă aceasta trebuie privită potrivit scopului pentru care a fost creată și anume stabilirea păcii, progresului și prosperității, să protejeze și să promoveze interesele cetățenilor săi, „în sensul consolidării politicilor referitoare la piața internă cu cele patru libertăți fundamentale, la politica de coeziune, de extindere și de vecinătate, întrucât o Uniune mai puternică, mai aproape de cetățeni, asigură o funcționare mai eficientă a instituțiilor europene”³⁰³.

În cele din urmă, concluzionăm prin intermediul Declarației de la Bratislava, care vine să sublinieze importanța Uniunii Europene și a instituțiilor sale, astfel: „Cu toate că o țară a decis să plece, UE rămâne indispensabilă pentru noi ceilalți. După războaie și diviziuni profunde pe continentul nostru, UE a asigurat pacea și democrația și a permis țărilor noastre să prospere. Multe țări și regiuni din restul lumii încă nu au reușit să aibă astfel de realizări. Suntem hotărâți să transformăm UE cu 27 de state membre într-un succes, având la bază această istorie comună. UE nu este perfectă, dar este cel mai bun instrument pe care îl avem pentru a aborda noile provocări cu care ne confruntăm. Avem nevoie de UE pentru a garanta nu numai pacea și democrația, ci și securitatea cetățenilor noștri. Avem nevoie de UE pentru a servi mai bine necesităților și dorințelor acestora de a trăi, a studia, a lucra, a circula și a prospera liber pe întreg continentul nostru și de a beneficia de bogatul patrimoniu cultural european”³⁰⁴.

---

³⁰³ Irina Moroianu Zlătescu, Claudia Elena Marinică, *op.cit.*, p. 316.

³⁰⁴ Declarația de la Bratislava, 16 septembrie 2016.

BIBLIOGRAFIE

- ✓ Ioan Alexandru, *Provocări privind globalizarea și administrația publică*, în Irina Moroianu Zlătescu, Alexandra Bucur Ioan și Claudia Elena Marinică, *Globalizarea societății. Globalizarea dreptului*, Ed. Universitară și Ed. Universul Academic, 2020.
- ✓ Bassot Etienne, *The von der Leyen Commission's priorities for 2019-2024, Briefing*, European Parliament, ianuarie 2020.
- ✓ Blumman C., L. Dubois, *Droit institutionnel de l'Union Europeenne*, Ed. Litec, Paris, 2005.
- ✓ Craig Paul, de Búrca Gráinne, *Dreptul Uniunii Europene. Comentarii, jurisprudență și doctrină*, Ediția a-VI-a, Editura Hamangiu, București, 2017.
- ✓ Coudenhove-Kalergi, Richard N., *Pan-Europa Verlag*, Viena, 1923, reediată în Genève: Paneurope Suisse: Fondation Coudenhove-Kalergi, 1997.
- ✓ Demeny L., „Prima Ligă a drepturilor omului în România” publicată în „Drepturile omului” nr. 1-4/1991, pp. 26-28, Ed. IRDO, București.
- ✓ Fromont, Michel, *La notion de la justice constitutionnelle et le droit francais în Renouveau du droit constitutionnel. Melange en l'honneur du Louis Favoreu*, Dalloz, Paris, 2007.
- ✓ Giuliani, Jean-Dominique, *A new European Commission, to what purpose?* disponibil la https://www.jd-giuliani.eu/en/article/cat-2/657_A-new-European-Commission-to-what-purpose.html.
- ✓ Groza Anamaria, *Uniunea Europeană - Drept instituțional*, București, Editura C.H. Beck, 2008.
- ✓ Iancu, Diana Camelia, *Uniunea Europeană și administrația publică*, Ed. Polirom, Iași, 2010.

- ✓ Maillard Sébastien, *L'état de droit: vaccin pour la santé démocratique*, L'Institut Jacques Delors, newsletter, decembrie 2020.
- ✓ Marinică Claudia Elena, *The Impact Of Brexit On A Series Of European Union Institutional Actors*, Law Review, vol X, issue 2, 2020.
- ✓ Marinică Claudia Elena, *Migration – a challenge for The European Union and a Cause of Brexit*, în Zlătescu, I., Cocoșatu M. Berceanu I.B. (eds.), 2019, EU – Diversity, Citizenship and Solidarity under Migration Pressure. LAP - Lambert Academic Publishing,
- ✓ Marinică Claudia Elena, *Improving the European Citizens' Initiative from the good administration perspective*, Valahia University Law Study, Supplement, Editura Bibliotheca Târgoviște, 2019.
- ✓ Marinică Claudia Elena, *European Union Issues - Protecting Democracy, Human Rights and the Rule of Law*, Revista Fiat Justitia nr.2/2018, Cluj.
- ✓ Marinică Claudia Elena, *New challenges in legislation regarding the European Convention On Human Rights*, Valahia University Law Study, Supplement, Editura Bibliotheca Târgoviște, 2018.
- ✓ Marinică Claudia Elena, *Promovarea și protejarea drepturilor omului prin mijloace contencioase*, Editura I.R.D.O., 2011.
- ✓ Del Monte Micaela, Kotanidis Silvia, *Commission as 'caretaker administration'*, disponibil la [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_ATA\(2019\)642267](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_ATA(2019)642267).
- ✓ Moroianu Zlătescu Irina, Bucur-Ioan Alexandra, Marinică Claudia Elena (coord.), *Globalizarea societății. Globalizarea dreptului*, Ed. Universitară, Ed. Universul Academic, 2020.
- ✓ Moroianu Zlătescu Irina, Dănișor Dan Claudiu, Balan Marius Nicolae, Bercea Raluca, Alistar Victor, Deteșeanu Daniela Anca, Tomuleț Cristina, Lazăr Raluca Ștefania, *Studiul comparativ privind accesul la justiție, la asistență și consiliere juridică, căi alternative de rezolvare a litigiilor, inclusiv a litigiilor*

- administrative în state membre ale Uniunii Europene și ale Consiliului Europei*, București, 2019.
- ✓ Moroianu Zlătescu Irina, Marinică Claudia Elena, *Dreptul Uniunii Europene*, Ed. Universul Academic în coeditare cu Editura Universitară, ISBN 978-606-94566-3-7, 978-606-28-0703-0, București, 2017.
  - ✓ Moroianu Zlătescu Irina, *Promesses, réalisations et défis en matière des droits de l'homme au niveau de l'Union Européenne*, Fiat Justitia, Cluj, nr. 2/2017.
  - ✓ Moroianu Zlătescu Irina, *Priorități în domeniul drepturilor omului la nivel european* în revista Drepturile Omului nr. 4/2016, Ed. IRDO, București.
  - ✓ Moroianu Zlătescu Irina, *Instituții europene și drepturile omului*, Ed. IRDO, 2008.
  - ✓ Moroianu Zlătescu Irina, *Agenția drepturilor fundamentale a Uniunii Europene*, în revista „Drepturile omului” nr. 3/2008, Ed. IRDO, București.
  - ✓ Moroianu Zlătescu Irina, Demetrescu Radu, *Drept instituțional comunitar și drepturile omului*, Ed. IRDO, București, 2005.
  - ✓ Moroianu Zlătescu Irina, Demetrescu Radu C, *Repere și perspective europene – un cadru instituțional comunitar pentru o protecție eficientă a drepturilor fundamentale*, în Revista Drepturile Omului, nr.4/2004, Editura IRDO.
  - ✓ Moroianu Zlătescu Irina, Demetrescu Radu C., *Prolegomene la un drept instituțional comunitar*, Ed. Economică, București, 2003.
  - ✓ Moroianu Zlătescu Irina, Demetrescu, Radu C., *Drept instituțional european și politici comunitare*, Casa Editorială „Calistrat Hogaș”, București, 2001.
  - ✓ Moroianu Zlătescu Irina, Demetrescu Radu C., *Drept instituțional European*, Ed. Olimp, București, 1999.
  - ✓ Năstase Adrian, *Reprezentarea României la Uniunea Europeană în contextul reglementărilor interne și europene*, Ed. Monitorul Oficial, 2012.

- ✓ Năstase Adrian, *Titulescu și Europa în 125 de ani de la nașterea lui Nicolae Titulescu*, Ed. Fundației Nicolae Titulescu, București, 2007.
- ✓ Nugent N., *The Government and Politics of the European Union*, 6 edition, Oxford University Press, 2006.
- ✓ Oberdorff Henri, *La séparation des pouvoirs* în J.B. Auby (Dir) *L'influence du droit european sur les categories du droit public*, Dalloz, Paris, 2010.
- ✓ Popescu Sorin, Luiza Manea, *Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene între sistemul de drept anglo-saxon și cel romano-germanic. Valoare juridică*, Buletin de informare legislativă nr.2/2012.
- ✓ Van Raepenbusch Sean, *Drept instituțional al Uniunii Europene*, Editura Rosetti International, București, 2014.
- ✓ Radu Florin-Răzvan, *Înființarea unui Parchet European. Un proiect ambițios al Uniunii Europene, tot mai aproape de realizare*, Revista Curierul Judiciar, 28 iunie 2017.
- ✓ Renucci Jean-François, *Tratat de drept european al drepturilor omului*, Ed. Hmangiu, 2009.
- ✓ Stiglitz Joseph, *EURO, Cum amenință moneda comună viitorul Europei*, Ed. Publica, 2016.
- ✓ Ștefănescu Brândușa, *Curtea de Justiție a Comunităților Europene*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1979.
- ✓ Wouters Jan, *Revisiting Art. 2 TEU: A True Union of Values?* în Fasone Cristina, Gallo Daniele and Wouters Jan în *Re-conceptualizing Authority and Legitimacy in the EU*, European Papers, vol. 5, 2020, nr. 1.

Legislație și jurisprudență

- ✓ Acordul Interinstituțional între Parlamentul European, Consiliul Uniunii Europene și Comisia Europeană privind o mai bună legiferare publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L123 din 12.05.2016.

- ✓ Acordul Schengen din 14 iunie 1985, completat de Convenția privind punerea în aplicare a Acordului Schengen, semnată la 19 iunie 1990 și intrată în vigoare la 26 martie 1995.
- ✓ Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene în România, FRA, 2019.
- ✓ Curtea de Justiție a Comunităților Europene. C.J.C.E., 17 dec. 1959, Avis de la Cour de Justice, Rec. 1959.
- ✓ Curtea de Justiție a Comunităților Europene - C.J.C.E., Cauza 120/78 Rewe-Zentral [1979], Rep. 649.
- ✓ Curtea de Justiție a Uniunii Europene. Cauza C-135/08 Janko Rottman împotriva Freistaat Bayern.
- ✓ Curtea de Justiție a Uniunii Europene. C-34/09 Gerardo Ruiz Zambrano împotriva Office national de l'emploi (ONEm).
- ✓ Curtea de Justiție a Uniunii Europene. C-165/14 Alfredo Rendón Marín împotriva Administración del Estado.
- ✓ Curtea de Justiție a Uniunii Europene. C-133/15 H.C. Chavez-Vilchez și alții împotriva Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank.
- ✓ Declarația de la Bratislava, 16 septembrie 2016.
- ✓ Decizia (UE) 2018/937 a Consiliului European din 28 iunie 2018 de stabilire a componenței Parlamentului European, publicată în Jurnalul Oficial al UE L 165 din data de 02.07.2018.
- ✓ Decizia Consiliului European din 28 iunie 2013 de stabilire a componenței Parlamentului European, publicată în JO L 181, din 29.06.2013.
- ✓ Decizie de punere în aplicare a Consiliului de numire a procurorilor europeni ai Parchetului European, Bruxelles, 22 iulie 2020.
- ✓ Directiva 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE și 93/96/CEE publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 158 din 30.4.2004.

- ✓ Protocolul (nr. 13) privind criteriile de convergență la Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. 202 din 07.06.2016.
- ✓ Protocolul nr.30 privind aplicarea Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene în Polonia și în Regatul Unit Protocolul privind aplicarea Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene în Polonia și în Regatul Unit din versiunea consolidată a Tratatului privind Uniunea Europeană publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C 202, 07.06.2016.
- ✓ Raportul Comisiei Europene privind cetățenia Uniunii: capacitatea cetățenilor și protejarea drepturilor acestora – 2020, disponibil la https://ec.europa.eu/info/files/eu-citizenship-report-2020-empowering-citizens-and-protecting-their-rights_ro.
- ✓ Raportul Parlamentului European referitor la punerea în aplicare a Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene în cadrul instituțional al UE (2017/2089(INI)), 30.01.2019.
- ✓ Regulamentul (UE) 2019/788 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 aprilie 2019 privind inițiativa cetățenească europeană, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 130/55 din 17.5.2019.
- ✓ Regulamentul (UE) 2018/1725 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 octombrie 2018 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 45/2001 și a Deciziei nr. 1247/2002/CE (Text cu relevanță pentru SEE.) publicat în JO L 295, 21.11.2018 și intrat în vigoare la 11 decembrie 2018.
- ✓ Regulamentul Consiliului (CE) nr.168 din 15 februarie 2007 privind crearea unei Agenții a drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 53 din 22.2.2007.
- ✓ Regulamentului (UE) 2017/1939 al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European (EPPO)

Publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. 283 din 31.10.2017.

- ✓ Regulamentul de procedură al Parlamentului European a-VIII-a legislatură, martie 2019.
- ✓ Regulamentul de procedură al Consiliului Uniunii Europene adoptat prin DECIZIA CONSILIULUI din 1 decembrie 2009 de adoptare a regulamentului său de procedură, cu modificările și completările ulterioare, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L325/11.12.2009.
- ✓ Regulamentul de procedură al Tribunalului din 4 martie 2015 publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L105/2015.
- ✓ Regulamentul de ordine interioară și de procedură al Curții de Conturi publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L103 din 23.04.2010.
- ✓ Rezoluția Parlamentului European din 18 aprilie 2019 referitoare la negocierile cu Consiliul și Comisia privind propunerea legislativă de regulament privind dreptul de anchetă al Parlamentului European. [https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=fr&reference=2019/2536\(RSP\)](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=fr&reference=2019/2536(RSP))
- ✓ Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, versiune consolidată a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 202/107.06.2016.
- ✓ Tratatul privind Uniunea Europeană (versiune consolidată) publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 202/107.06.2016.